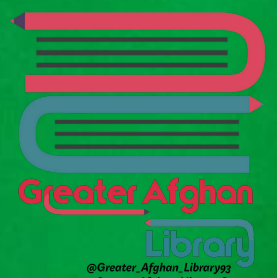

د پښتنو قبيلو شجرې

مؤلف م، ج "سيال" مومند

Ketabton.com

يونيو رستي پاك ايجنسي
خيبر بازار پلینبور

@Greater_Afghan_Library92
@Greater_Afghan_Library_Group

دخينو پښتو قبایلو روایاتي نبي شجرې اود مغومېني اولند تاريخ

مؤلف :

م، ج «سيال» مومند

۱۹۸۶ع / ۱۳۶۵ هـ ش

خورونگی،

یونیورسٹی بک ایجنسی پېښور

دکتاب پېژندنه

د کتاب نوم : د پښتنو قبیلو شجرې
مؤلف : م، ج «سیال» مومند
د چاپ کال : ۱۹۸۸ع - ۱۳۶۷هـ.ش
د چاپ شمیر : ۱۰۰۰ زرتوکه
بیه : -/۵۰ کلداری
خطاط : خان بهادر «سُرچوال»

«انتساب»

د خپل شهيد تره خان جانخان کا کا ۱۹۱۴ع کال
او د بل تره شهيد عمرخان کا کا ۱۹۳۳ع کال او د
خپل شهيد پلار حاجي ميا جان خان ، د خناورچيني
د سرفاتح ۱۹۳۵ع کال ، او د خپل گران شهيد نروى
محمد طاهر خان ۱۳۵۸ هـ ش جوزا په درنو او فنګيالو
نومونو .

«اهداء»

د خپل مجاهد او غازي وروڼو محمد جعفر خان حضور ،
ته چې د خناورچيني په جنګ کښې يې دکاڼد پلټنې ته
ماتې وړکړې وه ، ۱۹۳۵ع کال ، چې د دغه انگريز
فوج مشر جنرال عملتن ؤ .

۲، ج "سکيال" مومند

«الف»

فهرست

مخ	عنوان	مخ	عنوان
۳۴	اُر مهر	۱	تقریظ
۳۵	د خورشبون شجره	۳	سرینه
۳۷	د مند شجره	۵	د کتاب ماخذونه
۳۹	داکوبن یوسف شجره	۶	قیس عبدالرشید
۴۲	سر بنی قبایل	۹	قیس عبدالرشید شجره
۴۳	کثران زی شجره	۱۰	د سر بن او شرحبون شجره
۴۴	مشران زی شجره	۱۲	مشرانی بن شرحبون شجره
۴۵	اتحان شجره	۱۷	بار کزی شجره
۵۰	ذری زی	۱۹	د محمد زمانخان رئیس هرات شجره
۵۱	خد و خپل	۲۲	د بارکز و دویبه حکمرانه کورنه
۵۲	رخځر	۲۳	میانی بن شرحبون شجره
۵۳	خاتون خپل	۲۴	اُر مهر بن شرحبون شجره
۵۴	اکو خپل	۲۵	قرین
۵۶	ماهوری	۲۵	ابد الیابان
۵۷	سر بنی قبایل، غوری شجره	۲۳	په پښت

ع	عنوان	ع	عنوان
۱۱۱	کاکر (شجره)	۵۹	کوکو بن هومند شجره
۱۱۵	پیزی	۶۵	کسی بن شرحبون بن سرین شجره
۱۱۶	دگدون نسب نامه	۸۱	دخانی خیل و غور یا خیلو تعلقاً
۱۲۰	بهتینی قبایل - بهت نیکه شجره	۸۵	یوسفزی
۱۲۴	متوزی قبایل	۹۰	دیر
۱۲۵	دبی بی متراوشاه حسن اولاده	۹۵	مندراود هغوی خانگی
۱۲۸	حاجی میرخان (میرویس نیکه)	۹۶	رخپ
۱۳۱	غلی قبایل : برهان اولاده	۹۲	ترکانی
۱۳۳	علی خیل شجره	۹۷	باجور
۱۳۵	مندوزی //	۹۹	گیگیانی
۱۳۶	اندر //	۹۹	غور یا خیل
۱۳۹	ترکی //	۱۰۱	داووزی - خلیل
۱۴۲	لردی قبایل : ابراهیم لودی	۱۰۲	خوکنی
۱۴۹	میان خیل - دولت خیل شجره	۱۰۲	زهرانی
۱۵۱	مروت شجره	۱۰۴	دخمند اولاد
۱۵۴	موسنی خیل شجره	۱۰۶	کسی
۱۵۵	سور	۱۰۸	غور غشتی قبایل
۱۵۶	شهر شاه سوری (فرید خان)	۱۰۹	دغور غشتت نسب نامه

ع	عنوان	ع	عنوان
۱۸۶	مهرپز خیل - ملک نری	۱۵۸	نیازی
۱۸۷	منگو خیل - خان خیل	۱۶۰	سروانی
۱۸۷	د مر و توپه علاقہ کی نور قامونہ	۱۶۴	غلیجی اولودی پستانہ قبایل
۱۸۷	د شیخ شاہ روحانی اولاد	۱۶۶	ترکی
۱۸۸	میچن خیل، عیسیٰ خیل - مشواہی	۱۶۷	خدر نری
۱۹۰	سروانی	۱۶۸	ناصر
۱۹۲	کرلانی قبایل: کرلانی شجرہ	۱۷۰	خروہتی
۱۹۶	اپریدی (شجرہ)	۱۷۴	زہرمانی - خدونی
۱۹۹	خدران	۱۷۶	لودی قبایل
۲۰۱	خٹک	۱۷۷	د و تاجی
۲۰۴	د چنچو	۱۷۷	پرنگی قبیلہ
۲۰۵	خٹک - بولاق	۱۷۸	لوانی - دولت خیل
۲۰۸	اتمان خیل	۱۸۰	د میا خلو خانگہ
۲۱۲	خوگیامنی	۱۸۱	نتور - نیازیان
۲۱۳	(وزیر) = مسعود	۱۸۲	د و تاجی
۲۲۵	(وزیر) احمد نری	۱۸۲	خپسوری - بلیچ یا یلیچ
۲۲۸	مسعود	۱۸۳	مروت
۲۳۵	شیتک: (دوسرا) شجرہ	۱۸۶	ملا خیل

عنوان	عنوان	عنوان	عنوان
۲۴۷	وزیر	۲۷۵	بنگش (بنگش)
۲۴۹	گربز	۲۸۱	دلہ زاک
۲۵۱	لالی وزیر - شیٹک	۲۸۱	اورکزی
۲۵۱	تہتی	۲۸۳	منگل
۲۵۲	بنوٹی	۲۸۳	ہنی
۲۵۲	گنداپور	۲۸۵	وردک
۲۵۴	بنگش	۲۸۶	اپریدی
۲۵۷	بابر	۲۸۷	کوکی خیل - ملک دین خیل
۲۵۷	د پستونخوانہ د باندی پستانہ	۲۸۹	اکا خیل
۲۵۸	پہ یوپی کبی پستانہ	۲۹۴	خٹک
۲۶۰	پہ بہار او بنگال کبی //	۲۹۷	د خٹکور ریاست
۲۶۸	پہ راجپوتانہ کبی //	۲۹۷	د قطبی خٹکو خانان
۲۷۰	منحی ہند کبی //	۲۹۷	حدران
۲۷۰	د حیدرآباد ریاست	۲۹۸	اٹمان خیل
۲۷۱	پہ بمبئی او پرودہ کی پستانہ	۲۹۸	خوگیانی
۲۷۲	پہ مدراس کبی //	۲۹۹	پرہہ
۲۷۳	د جیسور پہ ریاست کبی //	۲۹۹	درمان - خاخی
۲۷۴	د کشمیر پہ ریاست کبی //	۲۹۹	تور یان
۲۷۴	پہ برہما کبی	۳۰۰	

تقریظ :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ماد بناغلي سيال صاحب ليکلی کتاب «د پښتنو قبایلو د نسب شجرې» وکوت، رښتیا چې فاضل لیکوال د دې کتاب په لیکلو او تدوین کې پوره زیار ویستلی دی او د پرې مطالعې به یې کړې وي، اولکه ده چې په ګوته کړي دي د موثقه ماخذونو نه یې استفاده کړې ده او په دې موضوع د قبایلی علاقې د پښتنو نه مخکې چاڅه کار نه دی کړی، نو په دې مهم کار کې زه دې یواځینې او لومړنۍ لیکوال پېژنم او د ده د قومي خدمت کولو ستاینه کوم او د زړه د اخلاصه مننه یې کوم او د لوی خدای (ج)، نه د بناغلي پوه لیکوال سيال صاحب د پاره، توفیق غواړم چې د پښتنو د تاریخ په خواړشا کې نور هم زیار وکالی او عالمانه او محققانه لیکنې وکړي چې

پښتو ته د خپل قومي تاريخ نور تياره گوټونه هم رناشي
او د پښتون قوم راتلونکي نسل ته نور پوره تاريخي سرمايه
او مواد په لاس ورشي ، انشاء الله تعالى ، —
وما توفيق الا بالله على العظيم .
مسعود الرحمن مسعود
پي- اي مومند ايجنسي .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

سریزه:

مادخه لیکلواو ځینو معلوماتو او تاریخي یادداشتونود راټولولو او لیکلود ډېر پخوانه شوق او مینه وه او دغه مینه لاشته دی او چې کله فرصت په لاس راځي نوڅه کتابونه چې د مودو مودونما د عمر سرمایه ده «اوڅه ډېره برخه یې په انقلا بونو کښی د مخه تلې هم ده چې زما په ټولو شتو کښی یواځې هم هغه قیمتي کتابونه تل زما په زړه وي» نو کتابونه لولم او ځینې مهم یادداشتونه (په زړه کوڼې) د ځان سره بېل لیکم، او په دې لړۍ (سلسله) کښې هې څه ناڅه کار هم کړی دی او ځینې کتابونه هې لیکلي او چاپ شوي هم دي، اوزه به پخپل زړه کښې د خپل قام دا هم یو خدمت گڼم. په همدې سلسله کښې دا د پښتو د ځینو قبائلو د نسب شجرې او د اوسېداني مېنې هې لیکلي دي، خوزه په دې خبره پوهېږم چې دا د ټولو پښتو قبائلو د نسب شجرې نه دي

او داروایاتی شجرې یواځې د قیس عبدالرشید بابا (رح) نه را
روانې دي او ځینې کرلابني قبائل هم پکښې راغلي دي خو د
پښتنو د هغه لویو پاچاهانو- امیرانو- سوریانو او بهمنیانو -
شنسبیانو، تېمنو او نورو پښتنو د نسب سلسلې نوڅه شوې؟
او په هغې کار نه دی شوی چې لوی- لوی سلطنتونه یې تشکیل کړي
و و او د هند نه تر ایرانه پورې او د عرب د بحیرې نه واخله تر
خوارزم، خپوا او بخارا پورې یې حکمرانی کړې وې، هغه نوڅوڅ
و و، او څه شول؟ پرته د څو نامتو اشخاصو لکه علاؤالدین (جهان شوی)
او محمد سام غوري مجاهد نه پرته لوی پاچا، او نور خوا د وڅوڅ
پېژني هم نه. په هر حال موږ به کوښښ او سې او هاند به کوو چې
خپلې قومي نیمګړتیاوې ورو- ورو پوره کړي شواو دا د زده کړو
او تعلیم یافته ځوانانو کار دی، چې خپل قومي تاریخ او پاتړتیا
او کلتور- قصو او افسانو او د خپل نسب شجره ته په پام شي او
دا کار عملاً وکړي.

موږ: خو پخپله وسه پره یو، دادی څه ناڅه څو کوو او
دالز کار هم یې زحمته او بې پلټنې نه دی شوی او خپله ستړیا
موګالې ده، زموږ روح به هله خوښ وي چې زموږ دالز
خدمتګوټي پښتانه ومني او په کار یې راشي او پوره یې
کړي.

په اخر کښې د خپل قام حضور ته د لى - د لى سلامونه او احترامونه
وړاندې کوم او د دوى برى او برم له خدايه غواړم.
م.ج «سيال» مومند

د کتاب ماخذونه

- ۱: پښتانه د تاريخ په رڼا کښې د سيد بهادر شاه ظفر کاخېل تاليف .
- ۲: تاريخ مرصع ، د افضل خان خټک تاليف ، د وست حمد کامل محنتى .
- ۳: تاريخ خان جهان لودى ، يا مخزن افغانى ، د خواجه نعمت الله هر وى تاليف .
- ۴: پټيان ، د سرالف کيرو تاليف د محبوب على شاه ترجمه .
- ۵: يوسفرى افغان ، د يوسفى تاليف .
- ۶: تذکره د نوى کلي د روشن خان تاليف .
- ۷: مومند بابا ، د سيال مومند تاليف .
- ۸: د کابل سلطنت بيان ، د مونت سټوراټ الفنسټن تاليف او د پوهنوال حسن کاکړ ترجمه .
- ۹: پښتون قبائل ، د ليفټنټ کرنل احسان الله خان تاليف .

« قيس عبد الرشيد »

ځينې وايي چې قيس عبد الرشيد د کسي په غره کښې اوسېده،
خود خالد بن وليد په ترغيب او تشويق د محمد رسول الله د -
شرف حاصلولو د پاره په سنه / ٨ / هجري کښې مدينې منورې او
مکې معظمې ته ورغلی ؤ او د رسول الله (ص) په حضور مشرف
شوی ؤ، او خپل نوم يې قيس ؤ خود خدای (ج) پخمبر په قيس
باندي عبد الرشيد هم ور ډېرکه، او د هغې نه پس په قيس
عبد الرشيد مشهور شو او دا هم ويلى شي چې د مکې د فتحې پر
وخت کښې دى د غازيانو ملگری او په مجاهدينو کښې شامل او
بڼه توره يې هم کړې وه، نوځکه ورته حضرت محمد رسول الله (ص)
د (پتهان) خطاب هم ورکړی ؤ!^(١)

او دا هم په ځينو کتابونو کښې ليکلي شته دي چې قيس عبد الرشيد

---

(١) پتهان د کشتي لاندې نه غټې ته ويلى شي، اکثراً د کلک لرگي نه جوړيږي.

بابا په $\frac{۵۴۱}{۶۶۳ع}$ کښې په کسي غره کښې وفات شوی دی او هم هلته
بنخ دی .

د قیس بابا د پلار نیکه سلسله د تاریخ خورشید جهان په
قول او د تاریخ مرصع ، افضل خان خټک ، په قول په اسرائیلی او
آدم علیه السلام پورې رسیږي ، خواوسني پښتانه او وروستني
کول د اقصي نه مني نومایې حکه دلت د لیکلونه خټک کړی دی ،
وایي چې قیس بن عیص بن سلول ... ..
... .. بن افغنه ارمیا ، بن ساول ملقب به -
ملک طالوت او ...

خوزه ترې تېر شوی یم ، او د خورشید جهان مؤلف هم دا
سمه خبره نه مني ، چې په دې سلسله کښې عبدالرشید تر افغانه
پورې په (۳۵) پښته کښې رسیږي او حال دادی چې دغه موده
یو زرو ، شپږ سوه کاله کیږي او په سلو کلونو کښې درې پښته
منځ ته راځي ، نو دا سمه خبره نه گڼي .

پښتنو د کسي غره نه گڼي خدای (ج) خبر خومره موده په
نور وځایونو او غوراو تېره کړې ده ، او چا به دا یادداشتونه
لیکلي وي او که لیکلي هم وي سم به نه وي . په هر حال مونږه له
دې نه تیریم او خپل مطلب ته راځو .
د پښتنو د او سخی او پاتې شجرې او قصې هم اکثر آد هند

پښتنو مشرانو په فرماينه د پښتونخوا نه لري خوا و شاليکي شوي
خو معلوميري چې د دغو معلوماتو په راټولولو پسې پښتنو مشرانو
لگښتونه کړي دي او ليکوال يې هرڅوک چې ووا، خودا معلومات
يې راټول کړي دي او دادی نن زمونږ په لاس کښې د هغوی د
کوښښ او ستړيا په نتيجه کښې څه خوشته دی، کنه مونږه بايد
د هغوی احسان و منو او مننه يې وکړو او د هغوی کړاو او ستړيا
ته په درنه سترگه وکړو.

۰۴ ج «سيال» مومند

عقرب - ۱۳۶۴ هـ . ش

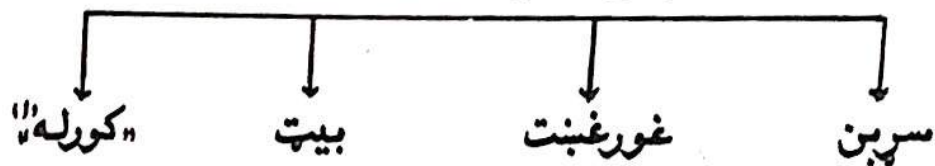
نومبر - ۱۹۸۵ ع کال

۱، د هغه وخت مشهور ليکوال نعمت الله هروی دی .

قیس عبدالرشید

د قیس با یاد مشر زوی سرپن دوه زامن وو «خلک وایي چي مخکني يې اولاد نه و، نوخپل وروړ بیت ورته خپل زوی اسمعیل ورکړو» چې د یونوم یې مشرخبون یا شرکبون یا شرف الدین و، او د دویم نوم یې خرشبون یا کرشبون یا خیرالدین و.

۱: د الفنستین کتاب، د پوهاند محمد حسن کاکړ ترجمه، په ۱۸۲ مخ کښي (کورله)

د قیس خلوم زوی بولي او د اصحیح خبره ده - «سیال».

۲: نور لیکوال د قیس عبدالرشید درې زامن کښي چې سرپن، غورغنبت او بیت

نیکه دی. خوانگریزي مؤرخ الفنستین (کورله) هم د قیس با با زوی بولي.

او مخزن افغاني هم په ۸۸۰ پاڼه کښي دغه خبره کوي.

دیکړو کتاب د پتهان په ۴۳ مخ کښي يې ذکر شته. مخزن افغاني په ۸۸۰ پاڼه کښي

دامني او سرالف کړو پخپل کتاب کښي کړلایي د غورغشتي خلوم زوی بولي او خپي

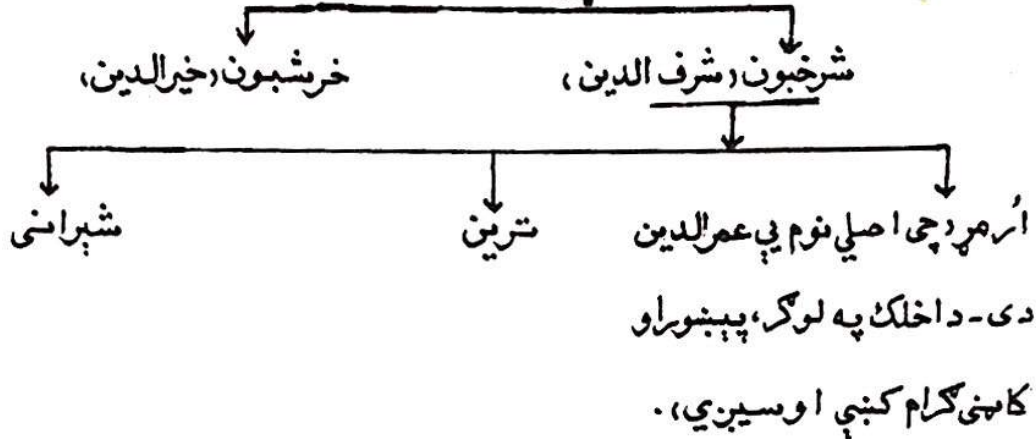
نور وایي چې نه دی د عبدالله ارمرتبني زوی او هیندلی هلک دی. خوماته په

تولو کښي د الفنستین خبره درته او سمه بنکاري.

خوشحال خټک وایي:

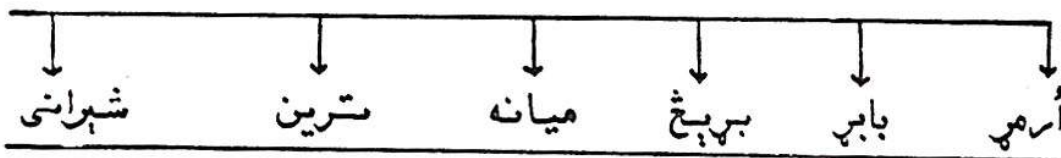
پښتون په اصل کښي سرپني دی   یا غورغشتي یا بیټني دی
 غلجی - لودی له بیټني له لوره   په سرپن پورې بیا کړلایي دی

سرین باباج

خونور شجره لیکونکی لیکي چې د شرخبون یا شرف الدین نامن دا وو:

شرخبون

نوټ: شیخ خرشبون بڼه سرې او شاعر هم ؤ، څه وخت چې دی دکسی غږ نه غوږې مرغی ته تللو نو دا شعرونه یې ویلي وو:

بېلتانه نارې وشوه په کور باندې - نه پوهېږم چې به څه دی پېښ په وړاندې

د خپلوانو نه بېلېږم په سرو سترگو - د واره سترگې چې په وینو دي ژراندې

اسمه یله ستانارو چې زړه سوړ کړی - په چرود ویرې پرې سې د زړه مراندې

ځمه - ځمه او بزديون هی دکومخ ته - د یانه خورې به اچوم و ترخ ته

ستایاد به چې وي بس د زړه سخ ته - که دا ځمکه اسمان ټول سې لاندې باندې

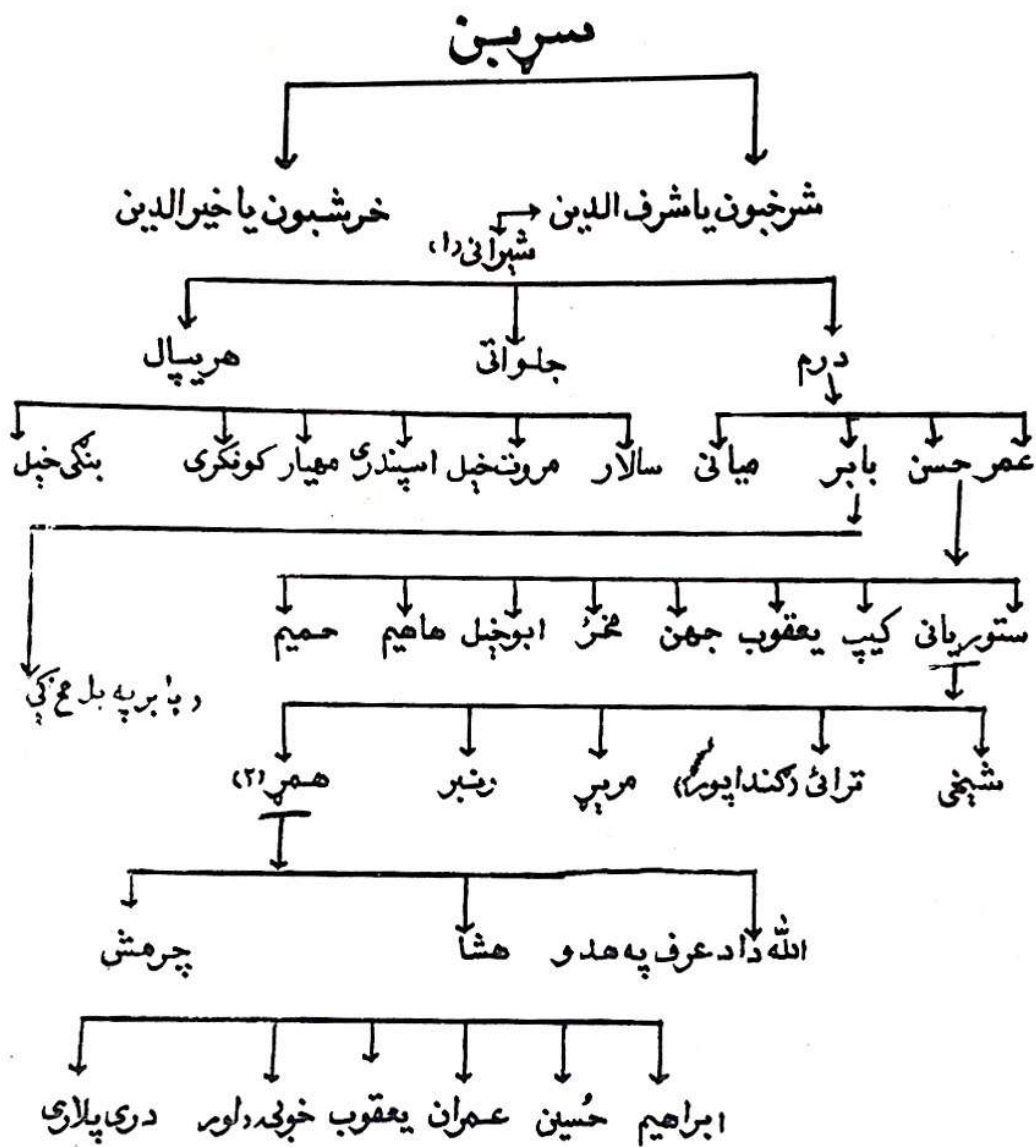
اسمه یل دده وماره و.

د شېخ خرشبون په باب:

د پټې خزانې په استاد محمد هوتک ليکلي دي . سرپن او بيت نيکه سکني ورونه هم دي . داخبره اکثراً شجره نويس مني او داخبره هم منلي شوي ده چې خرشبون او شرخبون د سرپن زامن وواو ويلى شي چې خرشبون په کال ۳۰۵ هـ کبني زېږېدلى دى او د شرخبون د زېږېدنې نېټه نه ده معلومه ، خوځينې وايي چې ممکنه ده چې دى به هم د خلورې هجري پېړۍ په اغاز کبني زېږېدلى وي او دا هم ويلى شي چې د خرشبون د شرونه په زمانه کبني د هغه پلار او تره (سرپن او بيت نيکه) لاشرفندي وو . په دې خبره د تذکره ليکونکوڅه شکونه شته ، خو د واياتو برابر داخبره همدغسې پرله پسې راغلي ده ، او مرکزي حيثيت يې ميندلى دى او د پښتنو ټول قبائل له همدې مرکز چورلي اکرچې دا وروستى خبره او د پښتنو د سياسي شهرت اغاز د دې نه پخوا شوى دى او د اتمې عيسوي پېړۍ په نيمايي کبني لاپښتانه د سپين غره شاوخوا الغمان او ننگرهار ته راغلي وو او د سبکتگين په پوځونو کبني پښتانه د پرگند شوي وو .

د پښتنو تشکيلات اکثر په دې څلورواصولو بنا دى : (۱) : د وينې نسب ، (۲) ، خپلوي ، دخور- لور و رکړه راکړه ، (۳) ، گوندي ، (۴) ، الحاق او يود بل سره تړون دى .

اوس به د شرخبون د نړوى شېراني شجره وليکو:

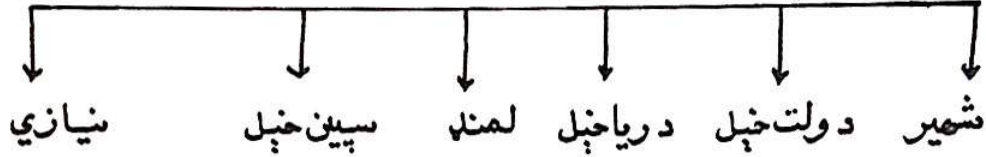
نوټ: شهرانی د شرخون مشر، روی اود کاکړ خوری و و نو د شهرانو او

کاکړ و تل یو والی له دې امله دی .

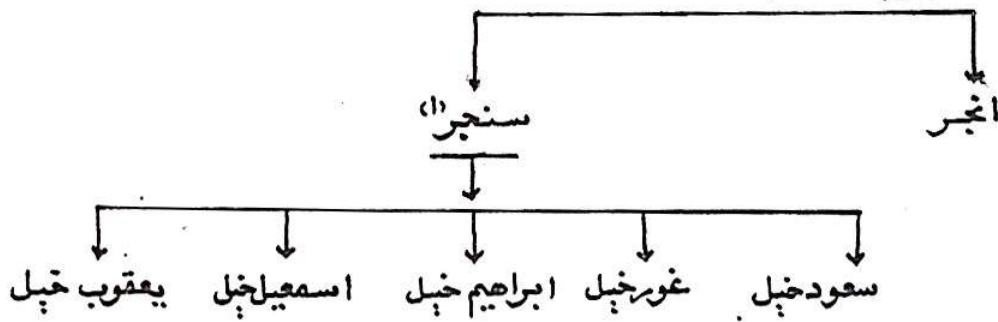
(۱): د پښتنو ټولې ذیلې ۴۰۵ دی . دغسې (۱): سرسین ۱۰۵ - غورغشتی قبایل ۹۵

بیسین قبایل ۲۵ ، مستونزی ، غلبي ، لودی ۵۲ - کرلاخی ۱۲۸ دی او ټولې خانګې ۴۰۵ دی .
(۲): ستوریانی خو عمر په روی ولی نیولی و .

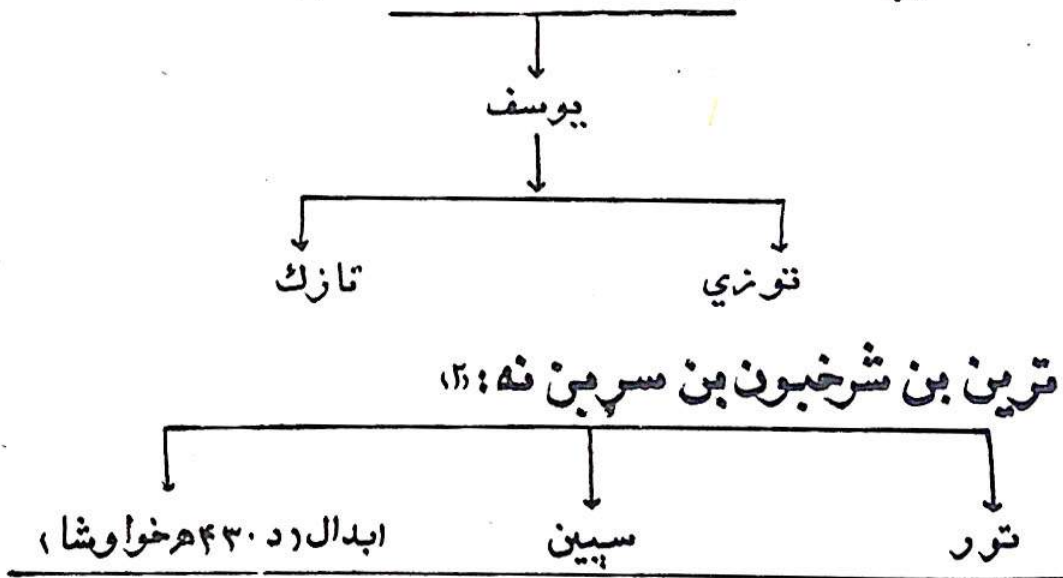
اود ابراهيم ستورانی نه:

د بايرين درم نه:

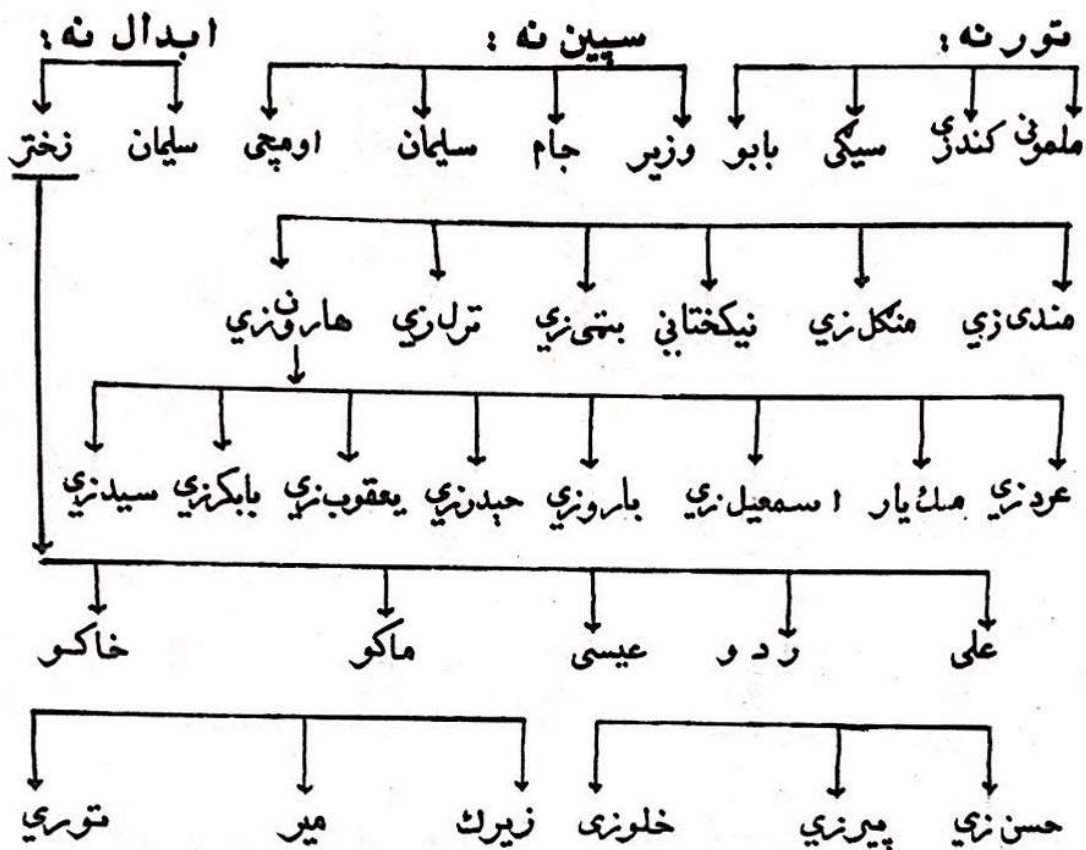
اود هريپال بن شيرانی بن شرخبون بن سرپن نه:

۱: سنجر د پخوانو واه و زامنوا ولا ده په سعود خېل او غور يا خېل يا ديري .

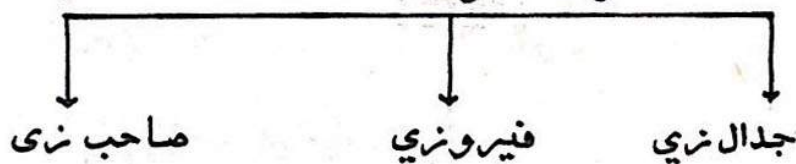
۲: ترين نه تور او سپين ليکلي مشرې ، خورسيال کاکړ خېل کتاب (د سويلي پښتونخوا)

کښې نرېر ، نقرې هم ياد کړي دي او بور ترين هم وايي .

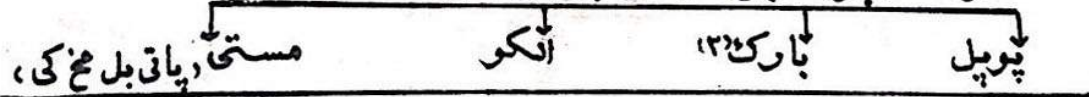

او د ميرنه اسمحاق پي اولاد ده يې اسحق زي بلي شي او تفصيل به يې وروسته راشي.

او د ماگونه :

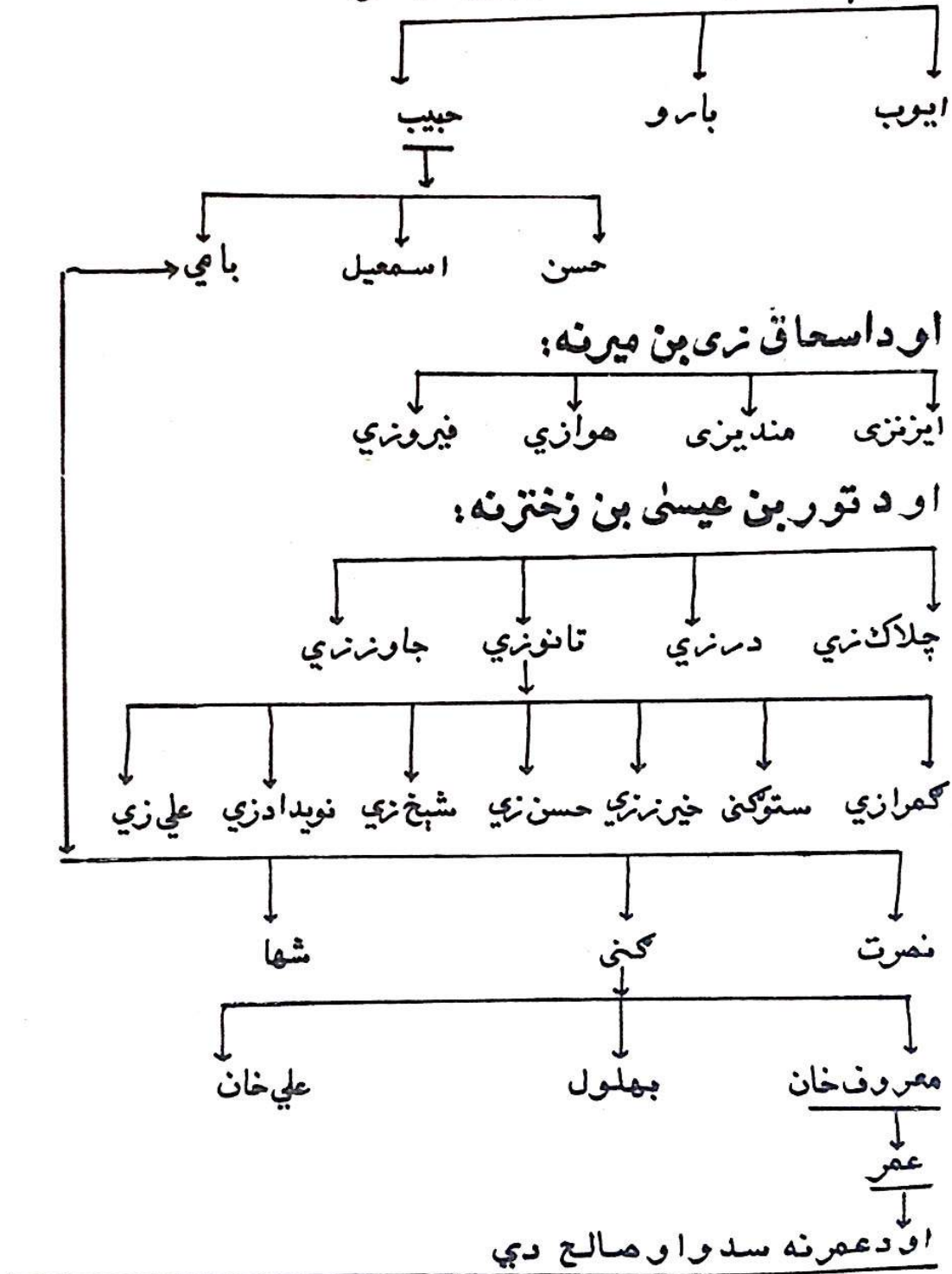

او د زيرك 'بن عيسى بن زختر نه :

نوټه : ۱۱۱، کيږود خپل کتاب پټان په ۳۴ مخ کې وايي د ابدال زامن پنچيا او زيرك دي او د زيرك زامن اشکزي، بارکزي، پوپل زي او علي کونزي دي .
 ۱۲۱ : بارک په ۷۶۰ هـ خوا و شاګې و.

د پوپل بن زيرك بن عيسى بن زخترنه:

۱۰: پوپل د ۷۸۰ هـ خوا و شاګې شروندی و.

د عمر بنه ملك سدو د سد و نرو مورث اعلى د قندهار مرزبان متولد
 په ۹۶۵ هـ كېني متوفي ۱۰۲۱ هـ او بل نروى يې ملك صالح د ۹۵۰ هـ
 د شېرشاه معاصر او د احمد شاه دراني وزير اعظم شاه ولي خان د ده
 د ده په اولاده كېني و .

او د ملك سدونه ، « خواجه خضر خان مرزبان قندهار متوفي
 ۱۰۳۶ هـ و .

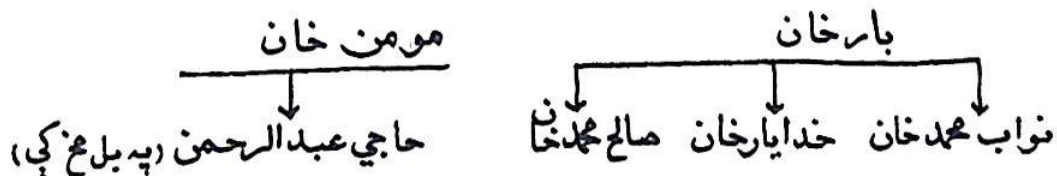
۱) : مردود خان وفات ۱۰۵۲ هـ او د مردود خان نه حسين خان
 وفات ۱۰۶۹ هـ . د ملتان د ناظمانو مورث اعلى و .

۳) : زعفران خان ، كامران خان وفات ۱۰۵۰ هـ كېني .

۴) : بهادر خان او د بهادر خان نه اسماعيل خان او د هغه نه
 كمال خان ، محبت خان او علي خان .

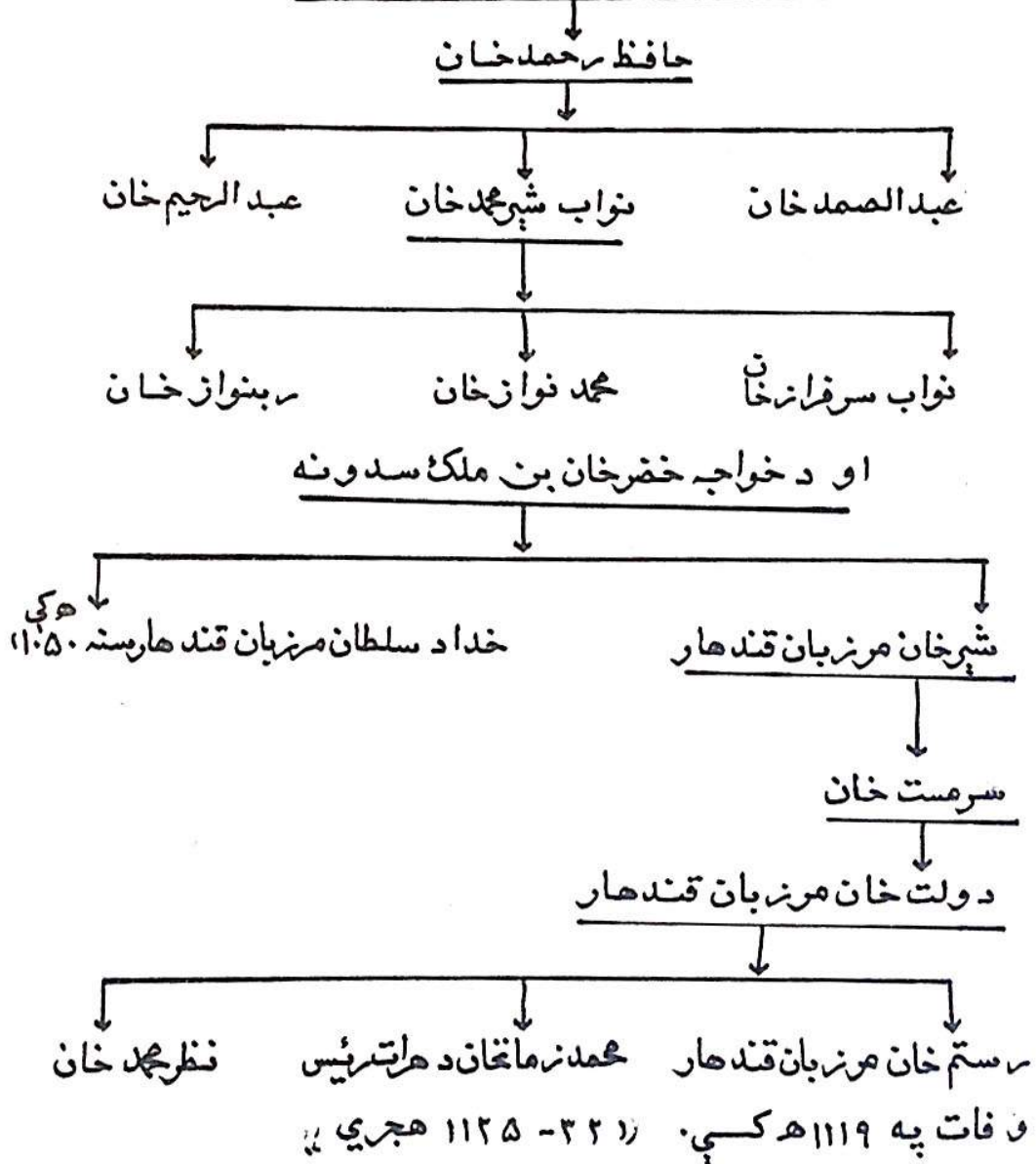
د كامران خان نه : ۱) ، عيسى خان ، ۲) : موسى خان او د موسى خان
 نه هارون و ، د هارون نه فتح الله د هغه نه رحمت الله خان
 د شاه زمان سد و نري و نري ملقب په وفا دار خان و .

او د محبت خان د اسماعيل خان بن بهادر خان د نروى نه
 جعفر خان ، غازي خان ، عظمت خان ، حليم خان او د غازي خان
 نه بارخان او مومن خان .

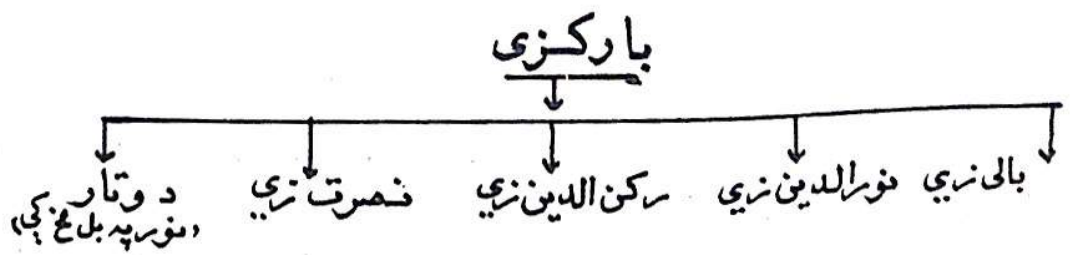

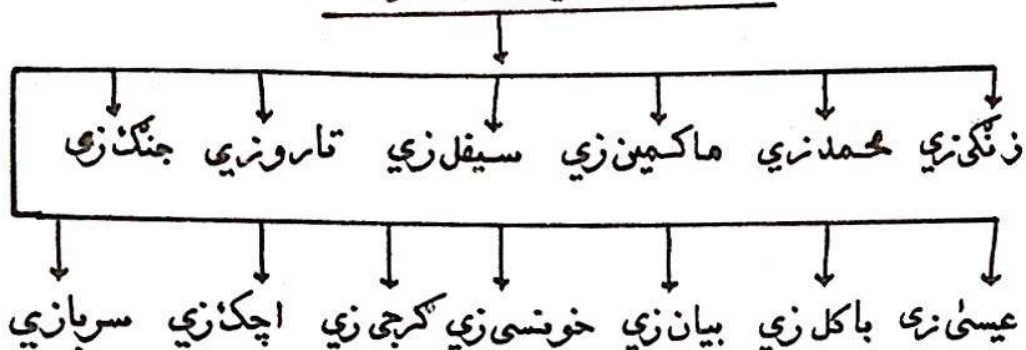
د حاجی عبدالرحمن بن مومن خان نه؛

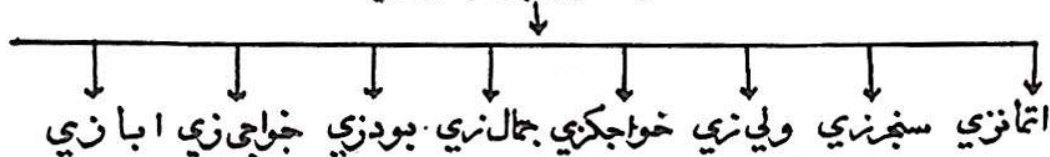
د باركزی بن عیسیٰ بن زختر بن اول بن قرین شجره نسب؛

د رکن الدین زی بن بارکزی نه؛

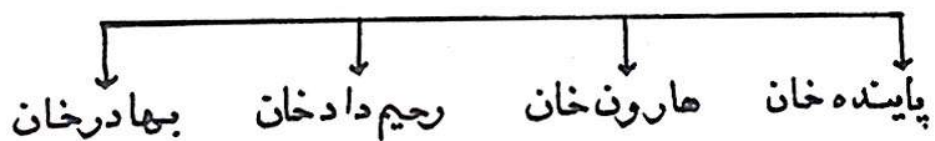

د نصرت زی بن بارکزی نه

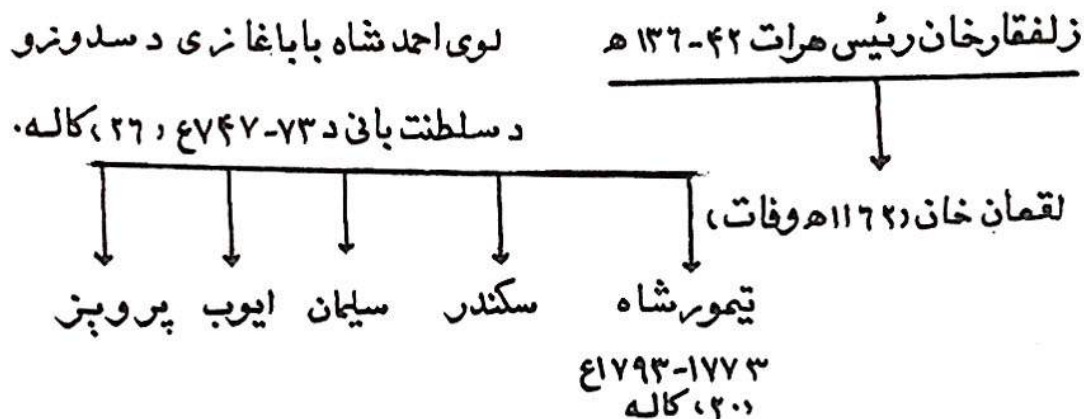
د محمد زی بن رکن الدین زی نه؛

بارونی او د هغه نه حاجی یوسف او د هغه نه جمال خان او جمال خان
نراهن دادی؛

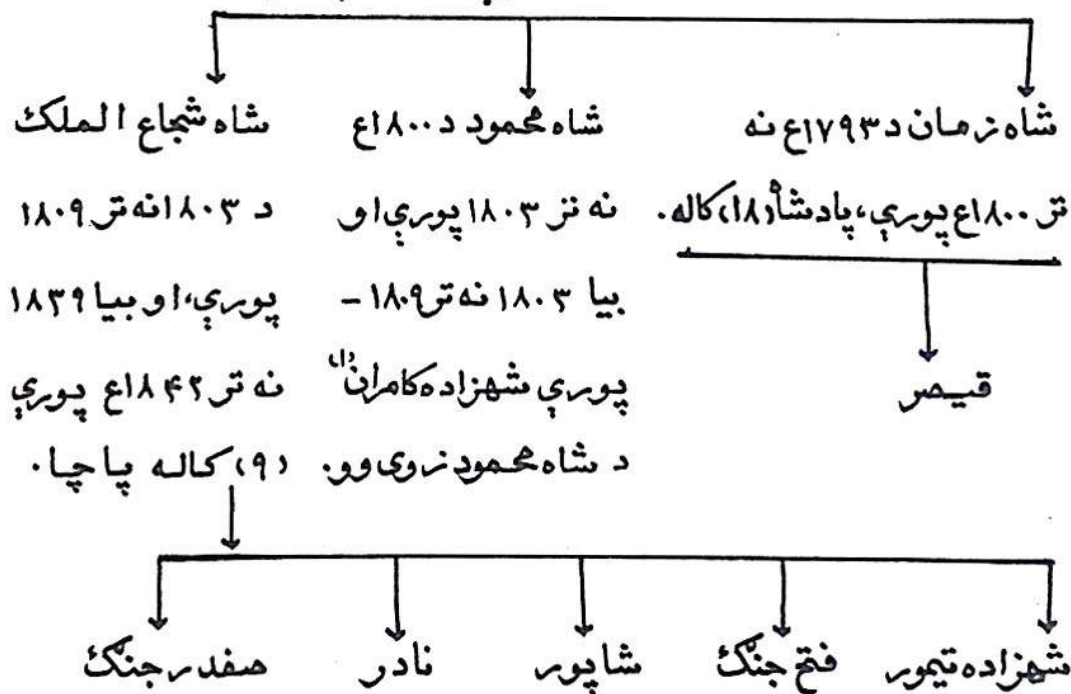

د پاینده خان لومړی بڼې نه نراهن وو: و نریر فتح خان، عظیم خان
او تیمور خان دي.

د محمد زمان خان رئيس هرات (۳۲-۱۱۲۵ هـ) نه :

د تیمور شاه (۲۶)، زامن وو، مشهوری دالاندې دي :

۱: وزیر فتح خان هم د شهزاده کامران په هرات کې په اعتبار نیولی او وند کهي بي و او بيا يې په غزني کې مرکه - او شاه محمود خان م حاضر وود هغه په امر فتح خان ووژلی شو.

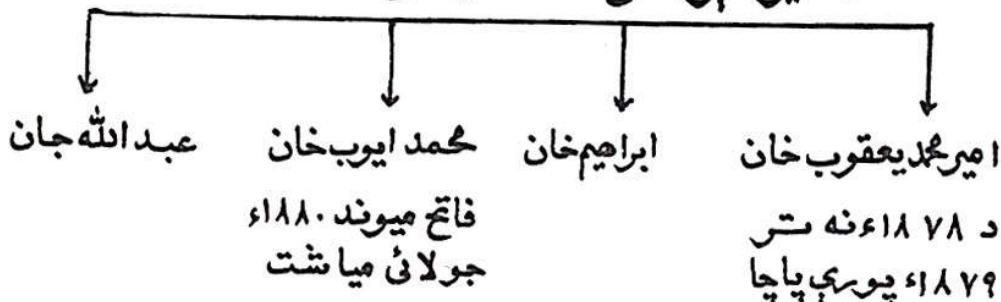
او د عظیم خان نه سلطان احمد خان، حبیب الله او سکندر خان دی .
او د پاینده خان د دویمې بڼې نه؛ پور د ل خان، شېر دل خان،
کوندل خان، رحمدل خان او میرولی خان د قندهار سرداران وو .
او د پاینده خان د بلې (۳) بڼې نه؛ امیر دوست محمد خان، امیر محمد خان
او جمال خان وو .
او د خلورې بڼې نه یې؛ یار محمد خان، سلطان محمد خان، پیو محمد
خان، سید محمد خان د پېښور سرداران وو .
د بارکنز و حکمران تېراوله کورنۍ امیر دوست محمد خان د
۱۸۲۶ع نه ۱۸۶۲ع پورې یاد شاه .

د دوست محمد خان زامن

- ۱، محمد اسلم خان .
- ۲، محمد اعظم خان (امیر ۱۸۶۲ع نه تر ۱۸۶۹ع پورې)، (۲) کاله .
- ۳، محمد افضل خان (امیر ۱۸۶۵ع نه تر ۱۸۶۷ع پورې) (۲) کاله .
(د دواړه یوې بڼګشې مور نه وو .)
- ۴، محمد امین خان .
- ۵، امیر شېر علی خان (امیر ۱۸۶۵ع نه تر ۱۸۶۷ع او بیا د ۱۸۶۹ع نه تر ۱۸۷۸ع پورې)،
(۱۰) کاله .
- ۶، غلام حیدر خان .
- ۷، محمد اکبر خان (معروف وزیر اکبر خان) .

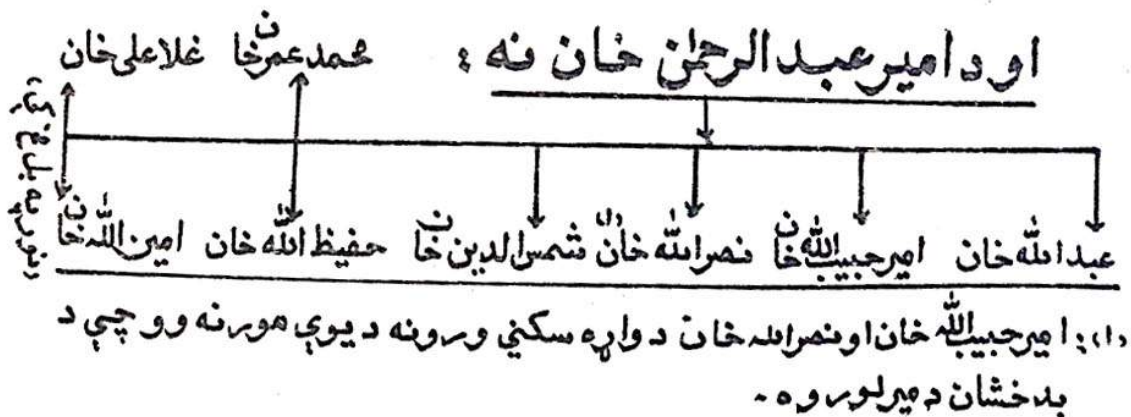
۱۰۹، محمد حسین خان	۱۸، محمد محسن خان
۱۱، محمد صالح خان	۱۱، محمد قاسم خان
۱۳، محمد عظیم خان	۱۲، محمد هاشم خان
۱۵، محمد صادق خان	۱۴، محمد رحیم خان
	۱۶، محمد ولی خان

د امیر شہر علی خان زامن

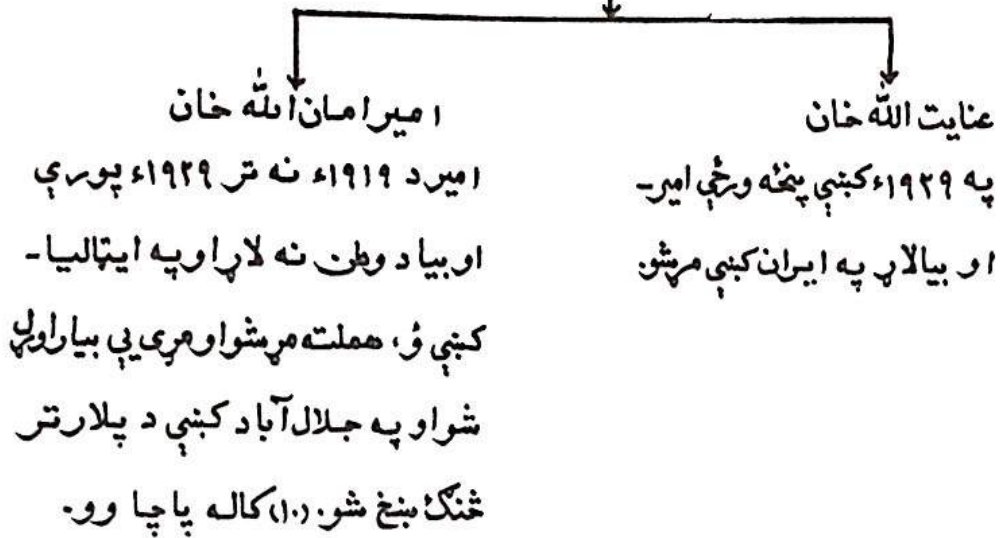

محمد افضل خان بن دوست محمد خان نہ:

عبدالرحمن خان
۱۸۸۱ء نہ تر ۱۹۰۱ء (۲۰)، کالہ باد شاہ

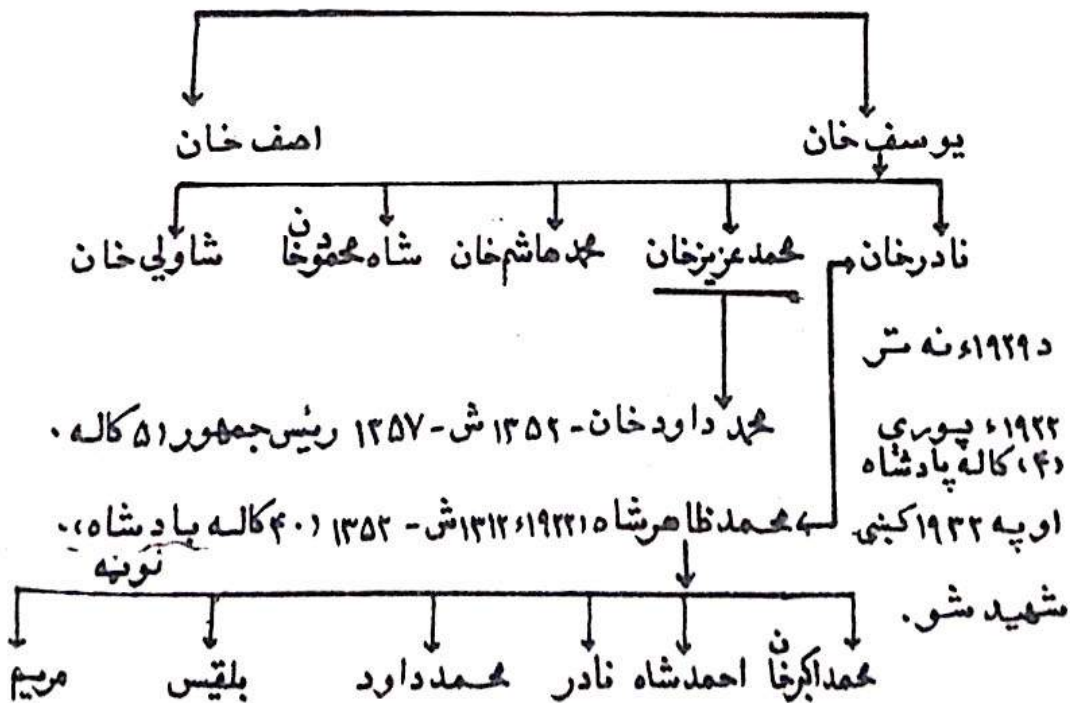

دامیر حبیب الله خان نه

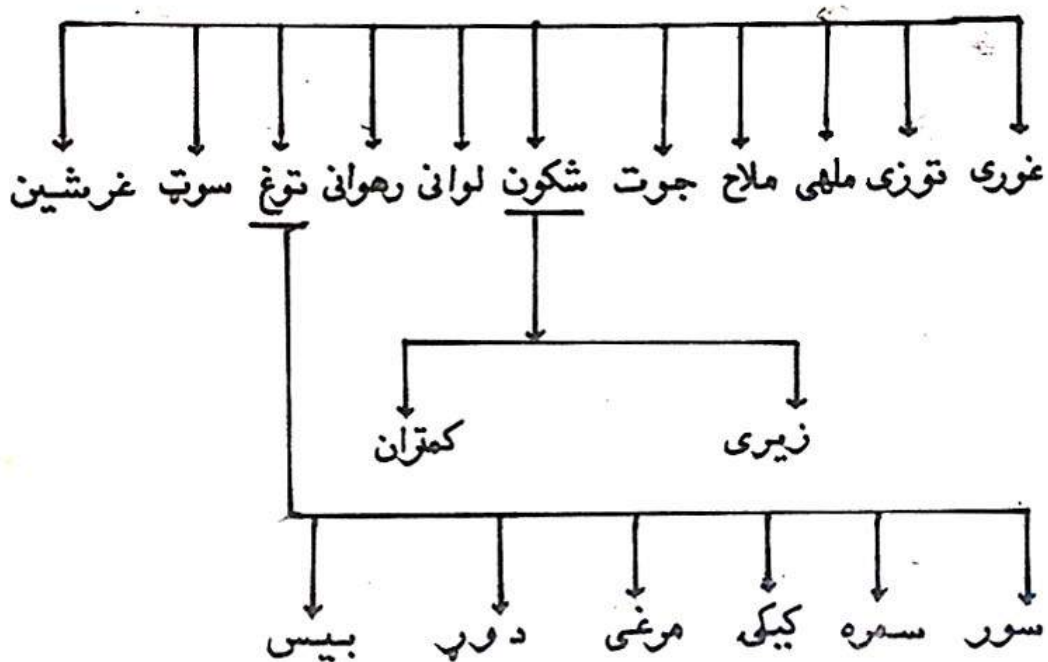

نوټه: د بارکزو د لومړۍ کورنۍ (۹۹) کاله دوره وه.
 د بارکزو دویمه حکمرانه کورنۍ

سردار سلطان احمد خان

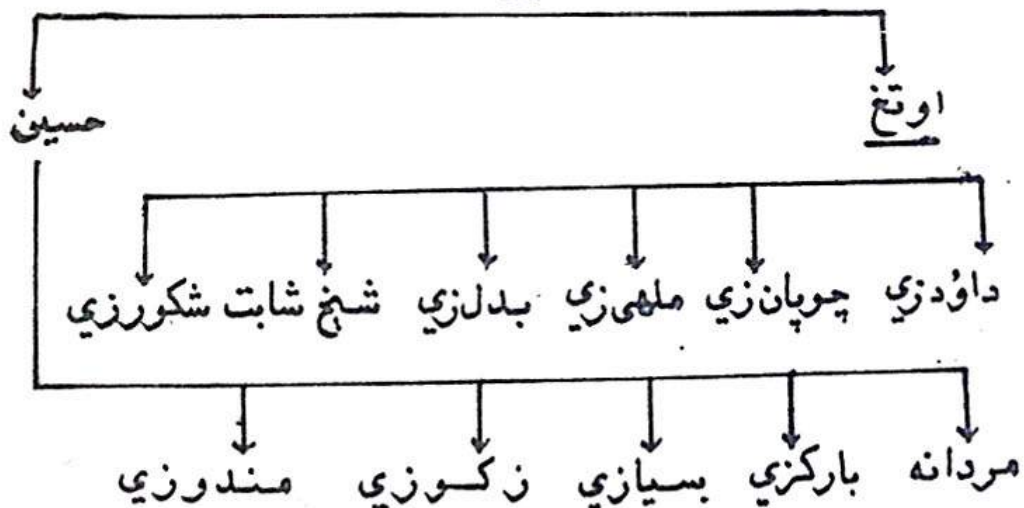

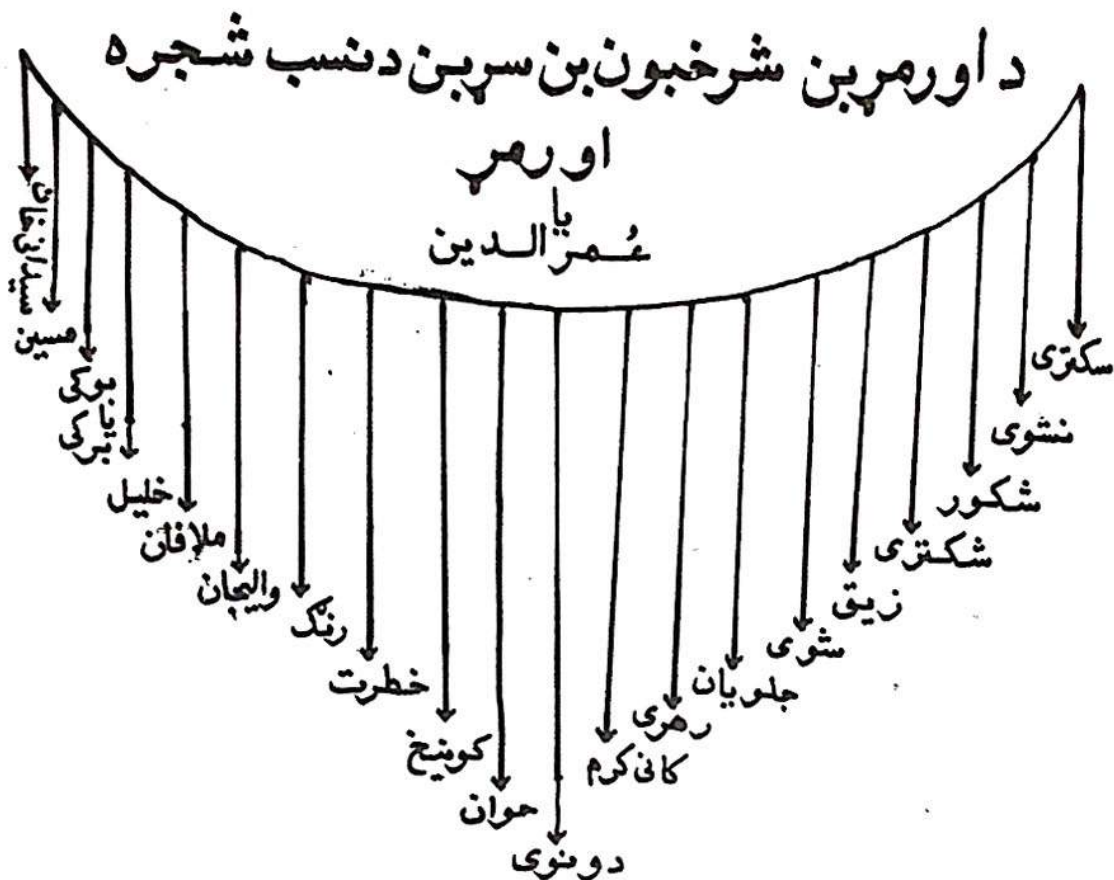
د میانی بن شرحبون بن سرپن د نسب شجره؟

د بریچ بن شرحبون بن د نسب شجره:

بریچ

لکه مخکني چي ليکل شوي د شرحبون مشر زوی شپرائی و ، خو
 پلار دمشري پگري ترين ته تړپي وه نو ، شپرائی په دی خفه شو او
 د پلار نه مرورشو ، خپل ماما کاکر ته لار او د هني نه شپرائی دکاکرو
 سره گډه شو او بڼه بدیپي د غر غشتو قبیلې سره یوه شوه .
 د شپرانو علاقه د گوملي درې سویل ته واقع ده او کوه سلیمان
 (کسی غر) هم د دوی په علاقه کني دی ، د دې علاقې په قطبي برخه
 کني حسن خپل ، منخ کني ابو خپل او جلورای او سویل ته یې کیپ او
 هر پيال تپي استوگني دی او د کسی غره په قبله د کوسی په غرونو
 کني کاکر مېشته دي . د وزیر و د علاقې په شان دا علاقه هم پلنه

او غریزه ده ، خود گروندی حمکه پکنې لږه ده .

ترین :

د ترین درې زامن تور او سپین^{۱۱} او اول و وچې په «اودالی» مشهور دی او پر ۱۶۳۹ء کښې وفات شوی دی ، خود ترین په نوم سپین او تور شهرت لري او دالی خانله پښه یادیزي . تور ترین په پشین ادوکی کښې او سپین ترین په هرنائی د که کښې او د - چوتیر په علاقه کښې پراته دي .

د ترینو او ابدالیانو په خوینونو خصلتونو کښې او سواجونو کښې څه توپیر نشته . په ترینو کښې د خانې کور په کور ترینو کښې د بټی زی په خانگه کښې دی او د اتمل مشهور دی چې وایي «خانی ده په دوه کوره . په ترین کښې به بټی ده - په نوحانی^{۱۲} په کټی ده»

ابدالیان :

په ابدالیانو کښې د زیرک د اولادې نه پرته نورې نیلې په

«۱» :خوسیاال کا کر پخپل کتاب «د سویلی پښتونخوا پښتانه» کښې زېرترین

هم یاد کړي دي ، اولابورترین هم وایي چې څلور خانگې کیري

«۲» :نوحانی یا لواښی .

پنجپایي ياديري. د ابداليانو علاقه اندازاً څلور سوه (۴۰۰) ميله او زده ده او اووه شلې (۱۴۰) ميله به پلنه وي. د دې د علاقې حد قطب پلور هند وکش، کوه بابا او کوه سپاه هغه برخې سره لگېدلې دي چې چرته هزاره او ايماق پراته دي او د دوی قبليز حد د ايران سره او قبله په سويل يې د سيستان سره چې ان تر بلوچستان پورې يې حدود رسېدلی دی، د دوی د علاقې په سويل د شورا وک او خواجه عمران غرونه پراته دي چې پکښې د ابداليانو يوه پښه اڅکزي استوگن دي او د همدغو غرونو په نمرختيزه برخه کې کاکړ هم آباد دي. د «مرغی» کلی چې په «غوره مرغی» هو ياديري او په دغه کلي کې په ۱۷۷۳ع کې لوی احمد شاه بابا غازي هوفات شوی دی. دغه کلي د خواجه عمران د غرونو قطب په نمرخاته پروت دی. د ابداليانو په نمرخاته د غلجو علاقه ده. د ابداليانو د علاقې مشهور سيندونه: هلمند، ارغنداو، خامشوداو - فراه رود دي.

ويلی شي چې د ترين په زامنو کې ابدال يا او دل کشر و خو د پلار نه پس هغه د قام مشر شو! او د خپلې مشرۍ په وخت کې يې خپل اولس د پرخوشحاله وساته.

۱:، او دل په ۱۶۲۶ع کې وثرل شوی دی.

داودل دوه زامن وو: ۱، سلیمان ۲، زختر د پلار نه پس -
 زختر د قام مشر شو. او ویلی شي چې د زختر شپږ شلې کاله عمر و او تر
 د دې پښته یې خپل اولاد لیدلی ؤ. په هغه پسي د پلار د وصیت برابر
 عیسی د قام مشر شو. د عیسی د دې زامن وو: ۱، زيرك ۲، مير
 ۳، نور. په پلار پسي زيرك د قام مشر شوا و د زيرك څلور
 زامن وو: ۱، بارك ۲، الكو، ۳، مستی، ۴، پوپل. زيرك پخپل شړند
 خپله مشري بارك ته ورکړه، خو څو موده وروسته پوپل په
 چل او ول خانۍ خپله كړه او مشري د پوپل كورنۍ ته راغله. د
 پوپل د دې زامن وو: ۱، حبيب ۲، بارو، ۳، ايوب. حبيب د
 خپل اولس خان شوا و ۵۲، كاله ژوندی ؤ. د حبيب شپږ زامن وو،
 د يوه نوم پكښې سردار خان يا باهي ؤ، د مشري د پاره د ورونو
 په منځ كښې جنكونه او جگړې ونښتې، خو وروسته د قومي
 جگړې په صلاح باهي د قام مشر و ټاكل شو.

باهي اويا (۷۰) كاله د قام مشر ؤ، د هرگه پس ترې د دې زامن
 (نصرت، گڼی، شها) پاتې شول خو په دوی كښې يوه هم د قامي
 مشري لایق نه ؤ.

په باهي پسي بهلول د گڼی زوی د قام مشر شو، د بهلول نه
 دوه زامن پاتې شو: ۱، معروف ۲، علي خان په بهلول پسي معروف
 د قام مشر شوا و په هغه پسي د قام مشري عمر ته ورسېد ۵۰.

د عمر نه درې زامن (صالح، اسدالله او آدم)، پاتې شو، د قام
 مشر اسدالله شو، دغه سړی په خلكو كښې په «سدو» (تولد ۹۶۵ هـ
 وفات ۱۰۲۱ هـ)، مشهور دی او هم د ده په نامه قبيله په «سدوي»
 مشهوره شوله. او همدا اسدالله د غازي احمد شاه با بامشر
 نيکه کيږي.

اسدالله پوه او قابل سړی ؤ، هغه د ابداليو ټولې او غلجو
 ځينې خانګې پخپله پرې را و اړولې او بڼه قوي مشر جوړ شو او په
 دېر عزت او د بده بې خپل ژوند تېر کړ و او د ايران -
 پادشاه عباس اعظم له پلوه د ابداليانو رئيس هم منلی شوی ؤ،
 د پنځه اويا (۷۵) کالو په عمر وفات شو او پنځه زامن ترې پاتې شول:
 ۱، خواجه خضر خان (وفات په ۱۰۳۶ هـ کښې، ۲۰۰، مودود خان
 ، وفات ۱۰۵۲ هـ)، ۲، زعفران (۴)، کامران (۵)، بهادر خان ؤ.
 د خپل اولس په خوښه خواجه خضر خان د قام مشر وټاکلی شو
 او شل (۲۰) کاله د قام خان ؤ د هغه نه دوه زامن وو: ۱، خداد
 سلطان (۲)، شهرخان ؤ. په دغه وخت کښې د ايران بادشاه ،
 شاه عباس ثاني ؤ د پلار په ځای خداد سلطان د قام مشر شو،
 دا دېر قابل او مدبر سړی ؤ، د خپل اولس جګړې يې ټولې په
 جرګو او مرکو او اړولې، دغه وخت ابدالي قبيله د قندهار په نمر
 خانه د ارغستان په علاقه پرته وه او د غلجو مشر سلطان ملني (توخي)

و، خداد سلطان په ۱۰۴۱م - ۱۶۴۰ع د غلجواو ابداليو په منځ
 کښې حدود د وروړولې او عزیزولې په توګه سره و وپشل
 خودې سړي په آخه کښې په کاکړو ټپري وکړو او د پرکاکړ
 یې و وشرل او کورونه او مېنځني ورتالا کړې، خو د پرزېرې
 پښمانه شواو د اولس مشري یې خپل ورو شېرخان ته و سپارله
 د نیایي ژوند یې پرېښود او د خدای په ذکر مشغول شو.
 شېرخان د خپلې مشري په وخت کښې د قندهار ایرامني -
 بېګر بېګي سره مخالف شو، ایراني سلطنت په ابداليانو کښې کورنی
 نفاق ولچول، د خداد سلطان د تره نړوی سلطان حسین ته یې د
 میرزا خطاب ورکړو او د ابداليانو مشري یې کړو. شېرخان د دې
 په بدل کښې د ترنک رود په غاړه په یو کلک ځای کښې د پره
 شواو د مغل بادشاه (شاه جهان)، له خوا ورته د شهزاده خطاب
 ورکړی شو. دغه وخت د مغلو او ایرانیانو رقابت و، آخر
 سلطان حسین پوره شواو شېرخان ته ورغی او غاړه یې ورته
 کېښوده او ایران هم د دغه مخالفت نه لاس واخېست او شېرخان
 د قام مستقل مشر شواو د پرش (۳۰)، کاله مشر و او (۶۵)، کالو
 په عمر د آس نه ولوېد او په بنکارګاه کښې مړ شو.
 د شېرخان د مرګ نه پس یې زوی سرمست خان د قام مشر
 شواو (۳۰)، کاله مشر و، د هغه نه پس دولت خان د قام مشر و

تاکل شو، خودی ورکوئی و نو تره یی حیات سلطان به د مشری
کار کولو. په دغه وخت کښې د قندهار ایرانی حاکم «گرگین خان» -
گرگی و، دغه ایرانی حاکم په آخر کښې دولت خان او د هغه زوی
نظر محمد خان بندیان او بیایې مړه کړل.

د دولت خان نه دوه زامن رستم خان او زماغخان پاتی شول.
رستم خان د قام مشر شو، خو هغه هم گرگین خان و واژه او ابدالیان
پې مشر شول.

ابدالیان د ایرانیانو د ظلمونو له کبله د شوراوک غرونو ته
ر و نه کډې و تنبېدلې او خه مخ په قبله د فراه او هرات
غرونو ته پسې لارل او خه موده پسې د ملتان نه هم خه ابدالی
مشران راغلل او ابدالیو په هرات قبضه وکړه، دغه وخت د
غلجی میرویس خان زوی میر محمود په قندهار کښې باد شاه و،
هغه د ابدالیو سره په فراه کښې جنگ وکړه او اسد الله ابدالی
مشریې و واژه، د هغی نه پس زماغخان د رستم خان د ابدالیو
مشر شو، دی د ۱۱۲۵ هـ نه تر ۱۱۳۲ هـ پورې د هرات رئیس او د
قام مشر شو.

د محمد زماغخان زامن وو، ۱، ذالفقار خان، ۲، احمد خان، چې
وروسته غازي احمد شاه شو چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۷۷۳ع -
پورې (۲۶، کاله د افغانستان باد شاه و او د پښتنو په طبیی

حدود ویې حکومت وکړ. اولوی شاهنشایت یې تشکیل کړو، چې اخر په ۱۷۷۳ع کښې وفات شو او زوی یې تیمور شاه په ۱۷۷۳ع کښې باد شاه شو چې آن تر ۱۷۹۳ع پورې پاد شاه و.

دا کورنۍ په پوپلز وکښې د سدوزو په کورنۍ کښې چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۸۱۸ع پورې په افغانستان کښې آن تر پنجاب به - حکومت کړی دی! او په ۱۸۱۸ع کښې د افغانستان حکومت د سدوزو نه بارکزو کورنۍ ته منتقل شو او بارکزی لومړی بادشاه امیر دوست محمد خان و چې په ۱۸۲۶ع کښې یې کابل ونيو او باد شاه شو.

د پوپلز ویکښې سدوزو او بارکزو د پخوانه سره رقابت و، پخوانی مشري د بارک وه او هغه د پلار په ژوند (۱۵)، کاله د قام مشر و، خو پوپل ترې په چل ول مشري ونيوله. د احمد شاه د باد شاه انتخابېدو په وخت هم حاجي جمال خان محمدزی بارکزی د باد شاهي په طمع و خوروسته په دې فيصله وشوه چې وزارت به د بارکزو په کورنۍ کښې د محمد زوي. خو په ۱۸۱۸ع کښې خه وخت چې د شاه محمود سدوزي او د هغه د - زوی کامران د بي عقلي له کبله وزیر فتح خان پوند او ووژل

۱، د سدوزو د حکومت دوره (۷)، کاله وه.

شو، خود سدوزو او بارکزو په ميخ کښې جگړې روانې شوې
او آخر حکومت په ۱۸۲۶ع کښې د دوست محمد خان بارکزي محمدزي
شو.

د محمدزو بارکزو حکومت په دوو دورو وپشل کيږي لومړې
دوره د دوست محمد خان نه چې د سردار پاينده خان زوی ؤ د
۱۸۲۶ع نه پيل کيږي چې د ۱۹۲۹ع د امان الله خان د خلع کېدو تر
وخته پورې د بارکزو د لومړنۍ کورنۍ د حکومت دوره (۱۰۳)
کاله وه.

دوهم دورې د محمد نادر خان د سردار محمد يوسف خان
د زوی نه چې د سقاؤ د زوی نه چې د امان الله خان نه يې حکومت
نيولی وه، باد شاهي ونيوه او په ۱۹۲۹ع کښې پا د شاه شو، له دې

دا، محمد نادر خان د يوسف خان زوی او هغه د يحيی خان زوی، هغه د
سلطان محمد خان زوی، هغه د سردار پاينده خان زوی، دامير
دوست محمد خان وروړؤ.

سردار سلطان محمد خان په پېښور کښې او سپېده او په پېښور
سردار نويا دېدل. د سلطان محمد خان مشر وروړيا محمد خان چې د
سيد احمد بريلوي سره په جگړه کښې ووژل شو او دوه وروڼه يې
نور هم وو چې سيد محمد او پير محمد نوميدل.

وخته نیولی تر سردار محمد داؤد خان د وخته ۱۳۵۲ هـ ش / ۱۹۷۷ ع
 پورې د حکومت د وره وه چې په دغه وخت کېنې حکومت نور محمد
 تره کی و نیوه . د دې کورنۍ د حکمرانۍ د وره (۱۹۹۱)، کاله وه .
 د بارکزو اکثره خلک مالدار دي او ځینې پکېنې زمینداري
 هم کوي . اڅکزي هم د بارکزو یوه څانگه ده ، چې په سیاسي
 غرض احمد شاه بابا دا څانگه د بارکزو نه بېله کړه او ځانله
 بېله تپه شوې ده .

په ابدالیو کېنې نور نړی هم د بارکزو هره دي خود وی
 د ملک په قبلینو غرونو او د سیستان په رښتانه کېنې خواره
 واره پراته دي ، نو ځکه په طاقت کېنې د بارکزو نه لږ دي .
 علی نړی په زمیندارو کېنې آباد دي او د کرکېل کار کوي ، د
 د وی په خواو شا کېنې الکوزي هم پراته دي او د زمیندارو
 په سویل کېنې اسحاق زی هم اوسیني ، د وی په مالدارۍ
 خپله گذاره کوي .

د ابدالیانو په علاقه کېنې هرات ، کندهار ، کرشک ، فراه -
 لوی بنارونه دي .

برېڅ

برېڅ اکثره د شوراوک په علاقه کېنې پراته دي ، قطب ته یې
 د رانی او په سویل بلوچ آباد دي ، نمرخاته یې دخواجه عمران

غرونه دي او په قبله يې مهرا ده .

د شوراوك په علاقه كښې دلور سيند بهيرني له دې كبله
دا علاقه ودانه ده . دا علاقه چې برېڅ پكښې پراته دي ، لږو
دېر شپېته ميله مربع به وي ."

اُرْمَر:

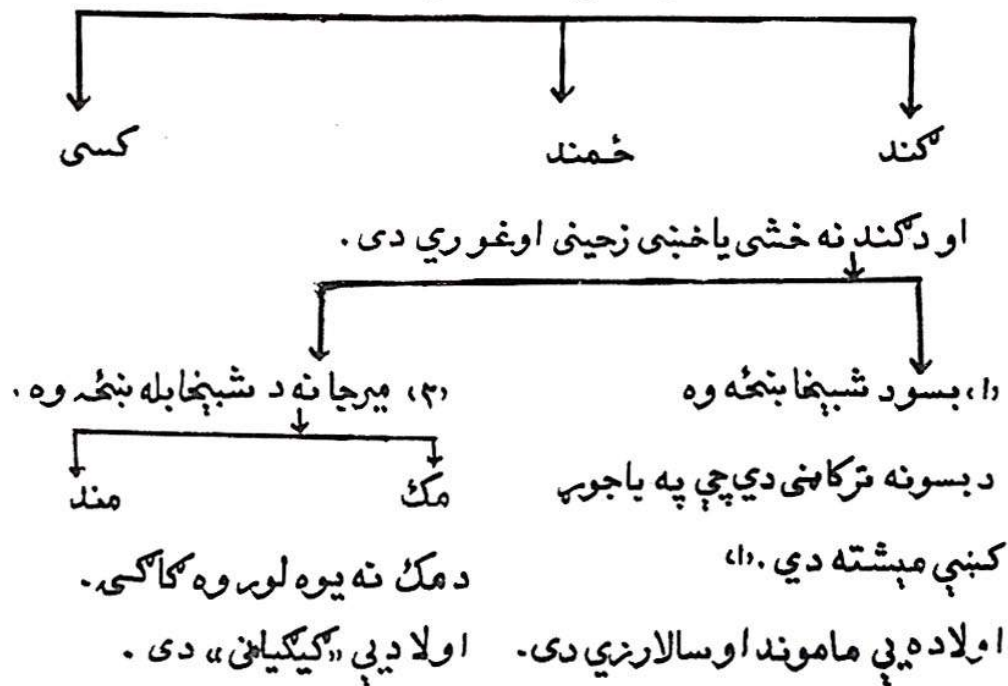
داُرْمَر اصلي خپل نوم عمرالدين دى ، خو په اُرْمَر مشهور شوى
دى . داُرْمَر وځينې خلك په افغانستان كښې په لوگر كښې يې او
څه د وزيرستان په كامنې گرام او ځينې د پېښور په درېو
كلو بېر اُرْمَر ، كوز اُرْمَر او ميانه اُرْمَر كلو كښې استوگن دي .
اُرْمَر يا عمرالدين د شرخبون زوى ، د سربن لمسى اود
قېس بن عبدالرشيد كړوسى كېرې . اُرْمَر خپله يې خاصه ژبه ماري
چې په كامنې گرام كښې پرې اوس هم خبرې كېرې ، خودا نور
اُرْمَر هغه ژبه نه وايي او په پښتو خبرې كوي .

۱۰: د هندوستان مشهور نواب رحمت خان اود ۱۸۵۷ع كال د جنك آزادى
مېرې جرنيل بخت خان هم د واړه د برېڅ د قبيلې نه وو .

دخرشبون بن سر بن بن قيس عبدالرشيد اولاده

خرشبون يا خير الدين

۱، نوټ: ویلی شي چې د بسونه ترکانی دی د ترکانی نه ماموند او سالار زې دی. د ماموند نه بېروزی، برم کازی او کاکازی. او د سالار زې نه برسیدین او لرسیدین او د چارمنگور قومونه دي او د چارمنگی نه شمه. خپل، تورخپل، هلال خپل، خانزده گان دي.

ترکانی د باجوړ په جندول کښې مېشته دي او خپې یې خلور قامه گڼي: عیسی زې، سالار زې، ماموند او... زی، د جندول عمراخان هست خپل عیسی زې و. (نور په بل مخ کښې)

ویلی شې چې د ترکانې دوه زامن وو:

۱، موسی (۲)، شعیب .

د موسی اولاده ۱، محمود یعنی لوی ماموند ۲، اسمعیل زی ،
 د اسمعیل نري اولاده داده: ۱- وړوکی ماموند ۲ کاکتور ۳- حسن
 ۴- عیسی یا اسیوزي ۵- مدی چې اولاده یې خورجی، معروف او
 الیاس دی ۶- هارون ۷- مودی ویلی شې چې د کاکتور اولاده ده
 بدخشان او هرات ته تللي ده او دککی زی اولاده پنجاب ته تللي
 ده او اسیوزي په جندول کبني اړولی دی چې مست خېل قبيله همدغه
 اسیوزی دي . عمراخان د جندول د امان خان زوی د فیض طلب خان
 نهمی هم مست خېل اسیوزی ؤ .

ترکانې تر ۱۵۰۸ع پورې په لغمان کبني و او تاریخي معلومات
 یې شته چې په ۱۵۱۹ع چې بابر مغلی بادشاه باجوړ نیولر هم ترکانې
 دلت په باجوړ کبني نه و او وروسته راغلی ،خود یو سفر و او
 دله زاګر په جنګ کبني ترکانې د ملک کجو یو سفری په مرسته راغلی
 و او د ملک هپودله زاګ او دهغه وروسته شاه جهان د پاینده
 او برهان کاکی زی د لاسه وټرل شوی دی .

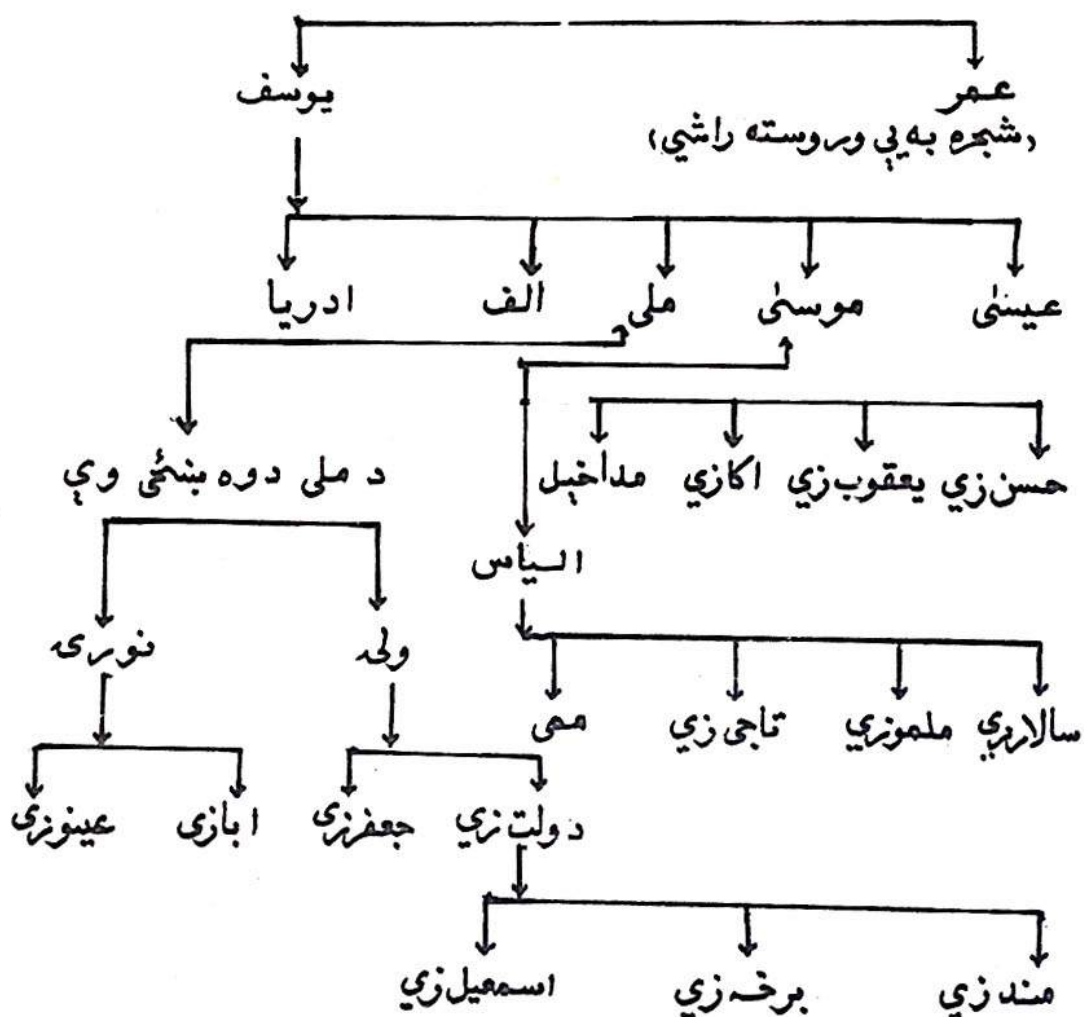
داوسنی ترکانې داسې دي مست خېل عیسوزي په جندول او

ماموندزي او بنیپي داسې دي :

کاکازي، وریازي، خلوزي دي . او سالارزي دا خپلونه دي :

شمه خپل ، تورخپل ، هلال خپل او خانزادگان دي . د ترکانودخانی کور براهیم خپل هم سالازي دي او په هلال خپل گډیږي .

مند

د سالارزي بن الیاس بن موسی بن یوسف نه :

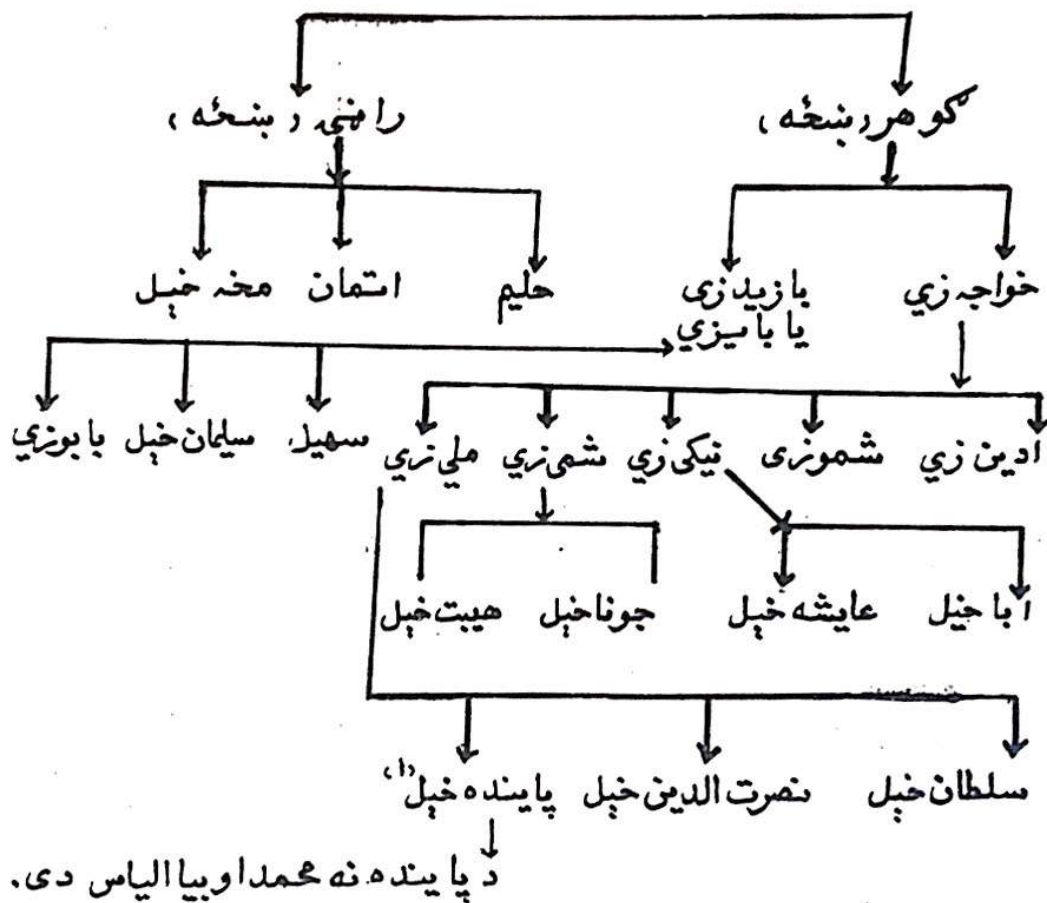
ایپخپل او علی خپل دي ، چې د ایپخپل نه مرجان خپل ، علی شېرخپل او کمبوخپل دي او د علی خپل نه جلال خپل او هوتي خپل دي -

د جلال خېل نه حسن خېل ، مصري خېل ، ولد خېل دي او د هونې خېل
نه ؛ فرید خېل ، فتح خېل ، طاؤس خېل ، همېل خېل دی . د ماموزي
بن الياس بن موسی بن يوسف بن پنجيا او مخوزي دی -
او د تاجي بن الياس بن موسی بن يوسف نه گدري زي دي . او
د گدري زي نه حسن خېل ، بهرام خېل ، علی شېرخېل او سین خېل دي ؛
د مهی بن الياس بن عیسی بن يوسف نه عایشه زي او د
عایشه زي نه باخېل ، خدین خېل ، موسارخېل او خاکي زي -
دي .

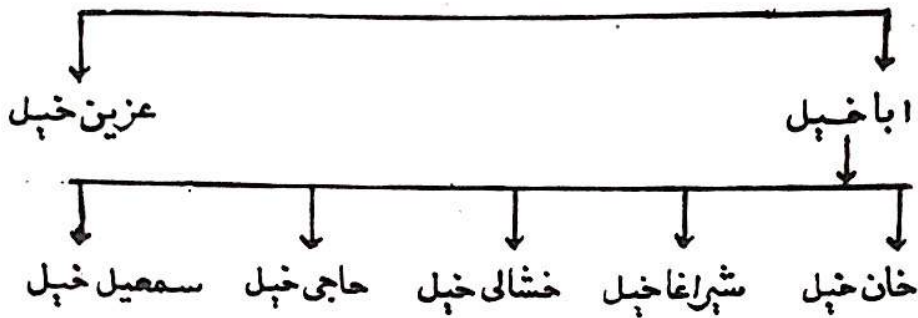
۱، د عیسی بن يوسف اولاده په اکره دره او د اباسیند په شرقي او
غربي غاړه ودان دي ، او د موسی اولاده په بنیر پرته ده .
د ملی نري اولاده په دیر او پنجکور پرته ده .
د اکود اولادې شجره بنودل شوي ده او ریا نري د مور د ازار له کبله
نه دي پېر شوي او شه بز و پېر چې دي د چفرنرو سره اوسېږي .
۲، اولاده یې د بنې په نوم عایشه نري یا دیري .

داکوبن یوسف شجره

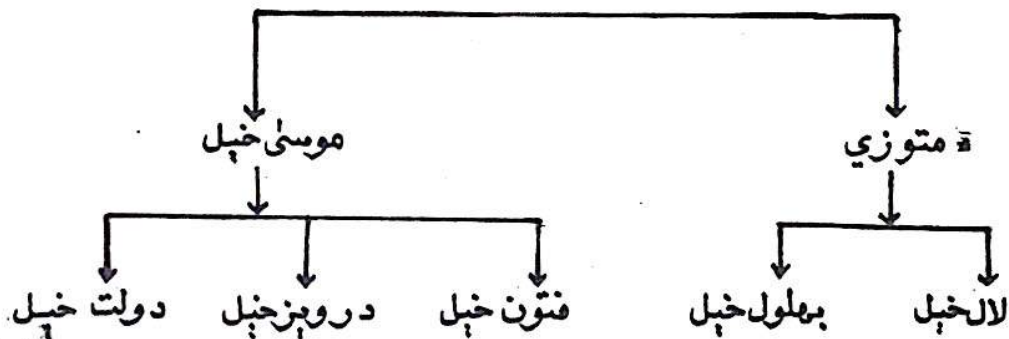

۱، د دیر نوابی د پاینده خیلو په خانگه ملین وکښې راغلي ده او د دې کورنۍ مشر الیاس اخون صاحب وو، خو کیر و لیکي چې لومړی خان اسمعیل خان ؤ۔
 وایي چې غلام خان د دیر د خامی مؤسس ؤ۔
 الیاس بآباد ابراهیم هغه د با احمد هغه د پاتیره با پانروی ؤ. د الیاس بابانه :
 اسمعیل، خضر خان او غلام جان دی. د خضر خان نه قاسم او د هغه نه غزن خان د هغه
 نه رحمت الله خان د هغه نه اورنگ زب خان د هغه نه شاه جهان وروستی نواب
 ؤ چې ۱۹۶۰ء کښې د پاکستان حکومت لرې کړ و۔

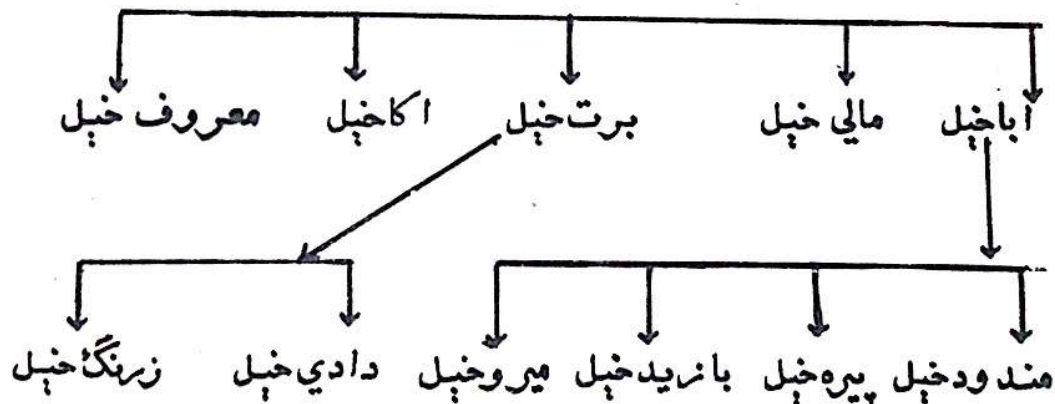
د سهیل بن بایزی بن گوهر بن اکو، بن شریف نه؛

اود سلیمان بن بایزی بن گوهر نه؛

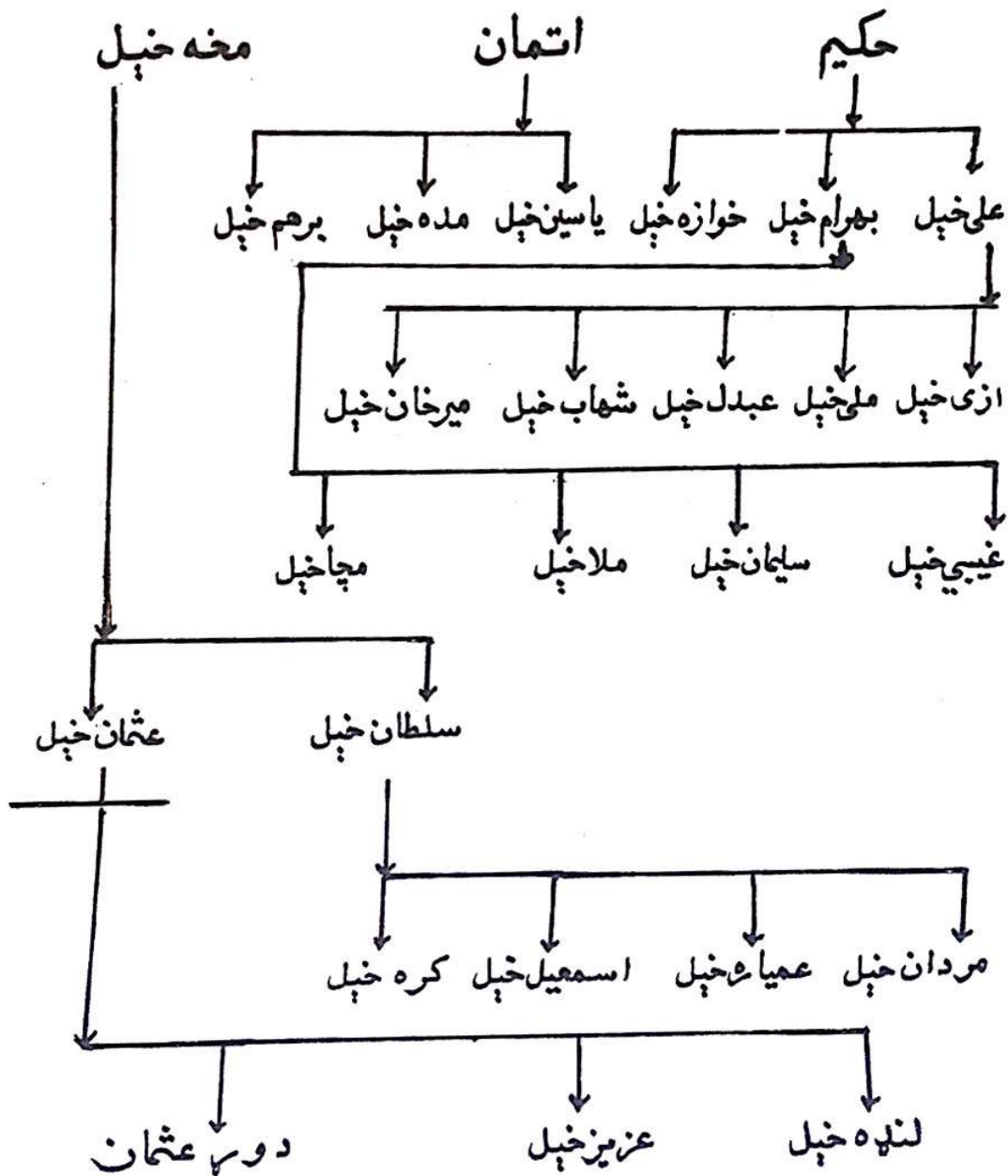
اود بابوزی بن بایزی بن گوهر بن اکو نه؛

اود اکو د بلی بنسجې رامنځ ته درې زامن ووچې مخکښې لیکلي شوي

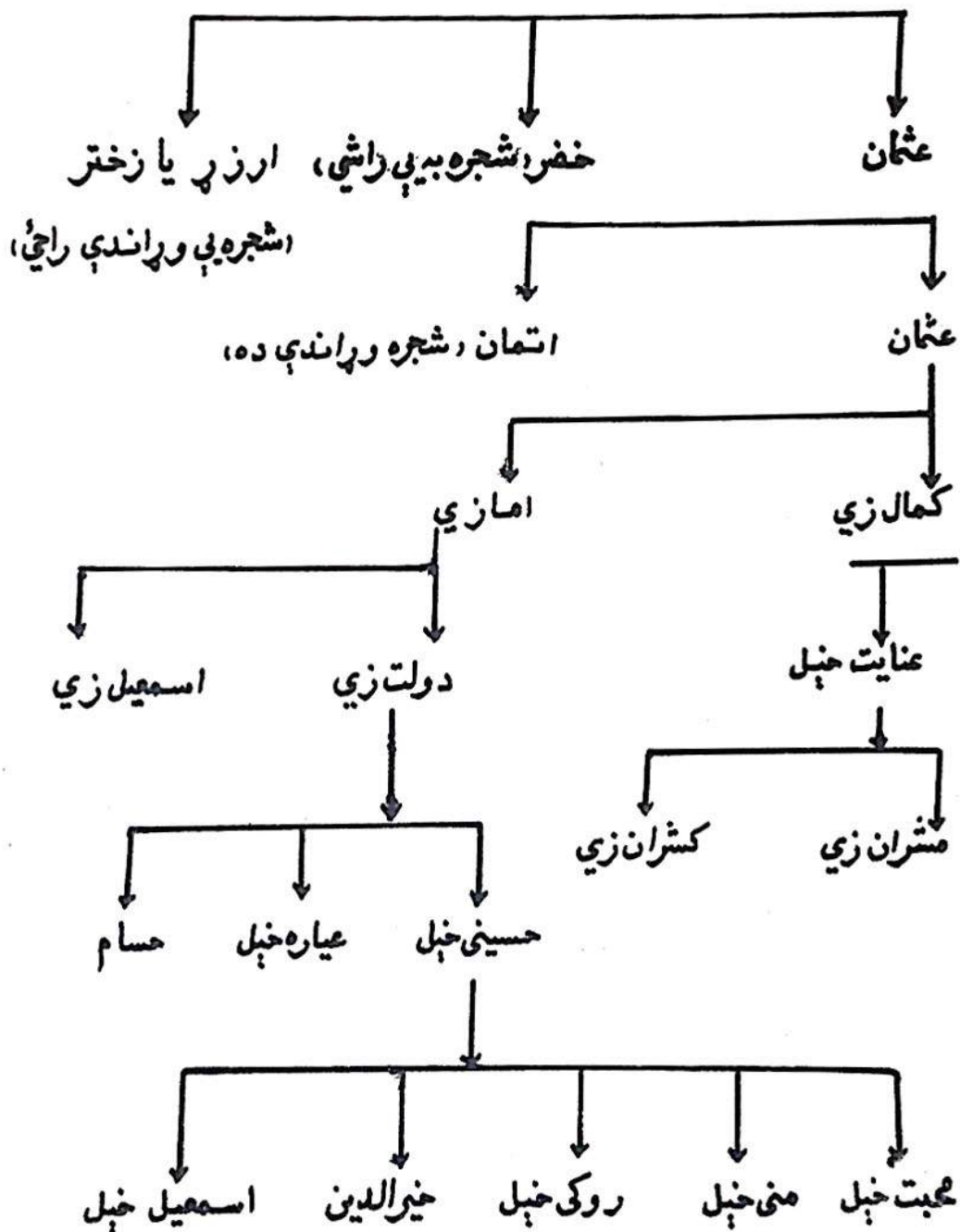
هم دی : (نور په بل مخ کېږي)

سړېني قبایل

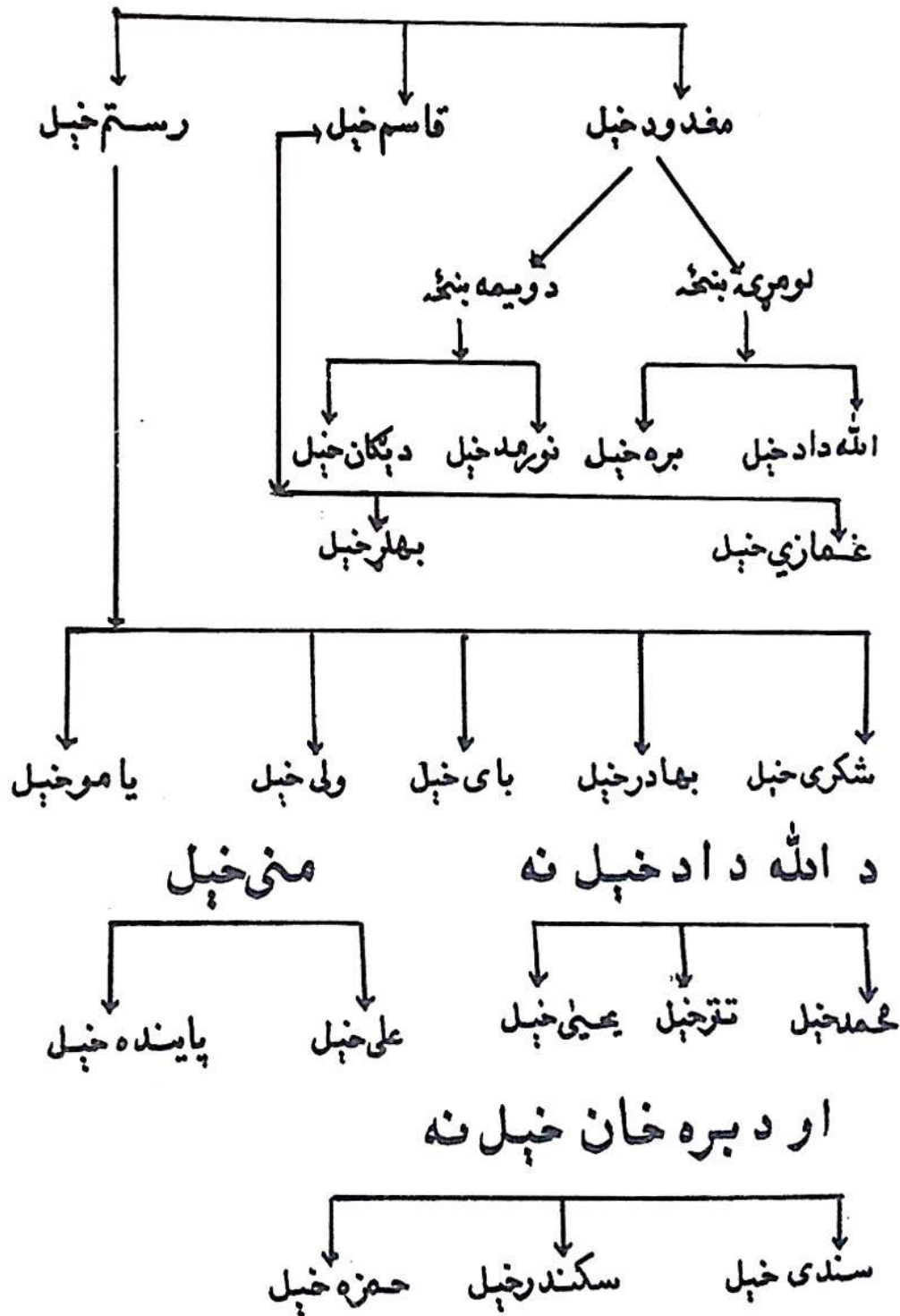
منډر

د اسمعیل خېل نه غازي خاني او دلاورخان کور، او دلاور نه

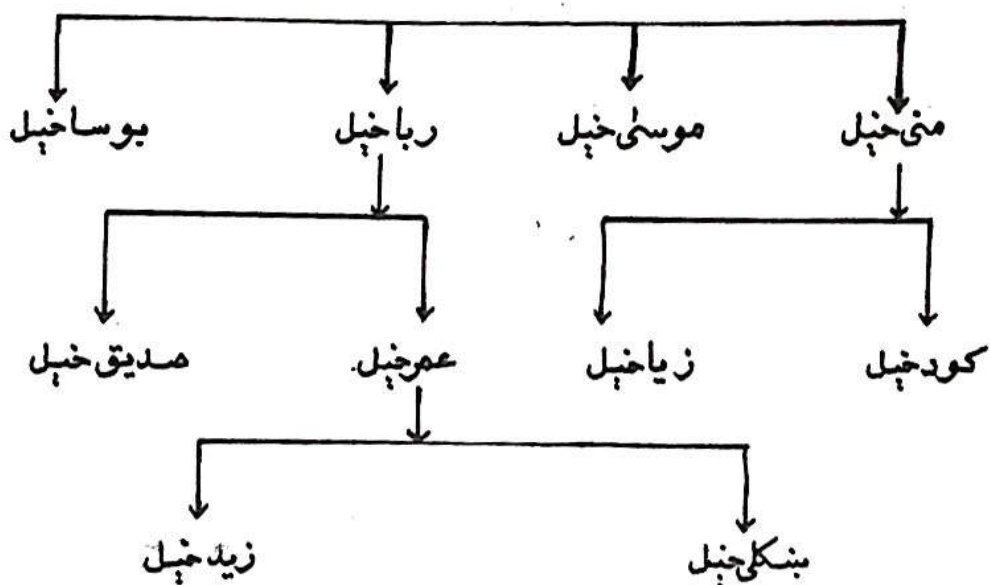
کيور دی.

کشران زي

د مشران زي بن عنایت بن کمال زي بن عثمان بن عثمان -

بن مندر نه

د عیاره خپل بن دولت زي یا بارک نه معروف خپل ، ملي خپل ، قابل خپل دی . او د ملي خپل نه خان خپل ، خواجه خضر خپل ، سلطان محمد کور دی .

او د قابل خپل نه بهرام خپل ، مېتا خپل ، زمان خپل ، سنگو خپل او د سنگو خپل نه سعید کور دی .

او د اسماعیل زي بن دولت زي نه بوته خپل ، بقال خپل - جونا خپل ، سکندر خپل ، یعقوب خپل ، د یعقوب خپل نه اوریازی او اسحاق زي دی .

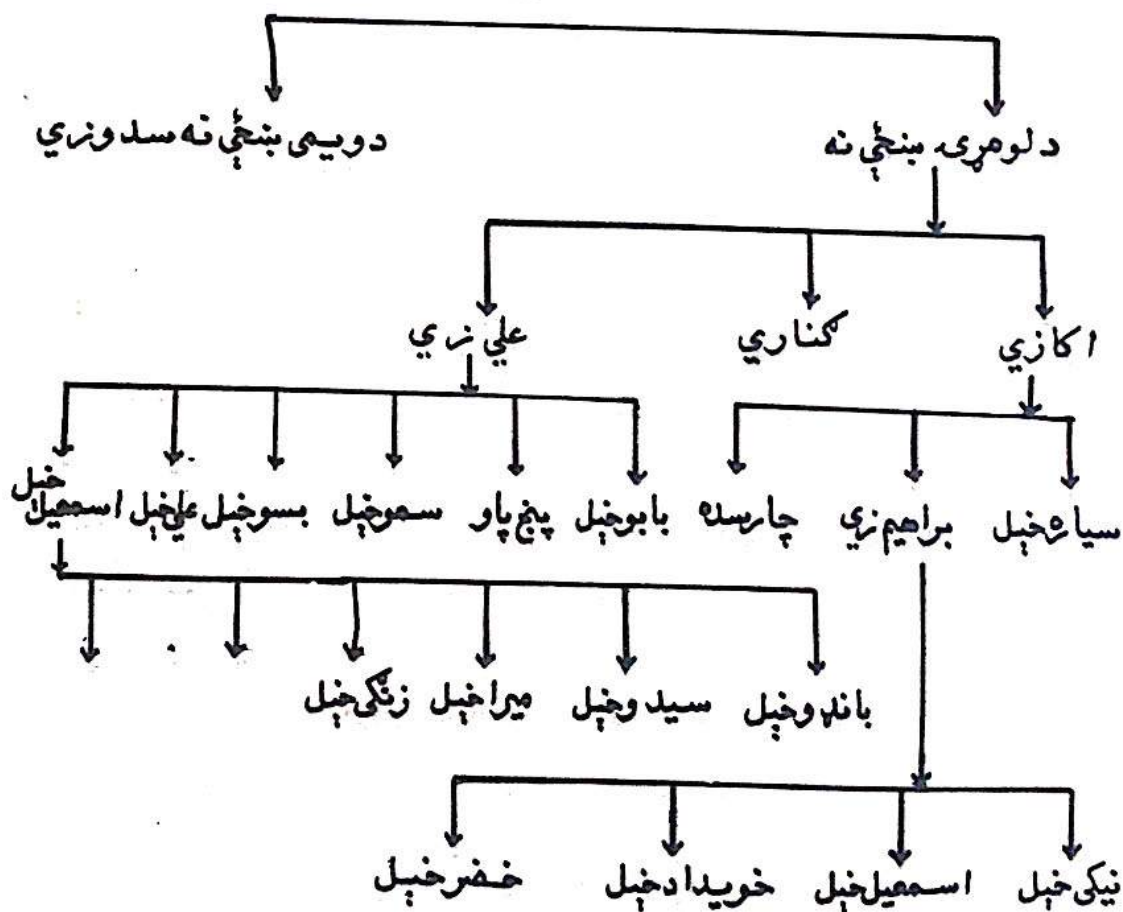
د سکندر خپل نه طاؤس خپل ، دور خپل ، بام خپل دی . او د

حسام بن دولت زي نه بازيده خېل دی او دهغه نه سيد خېل او
سليمان خېل دی .

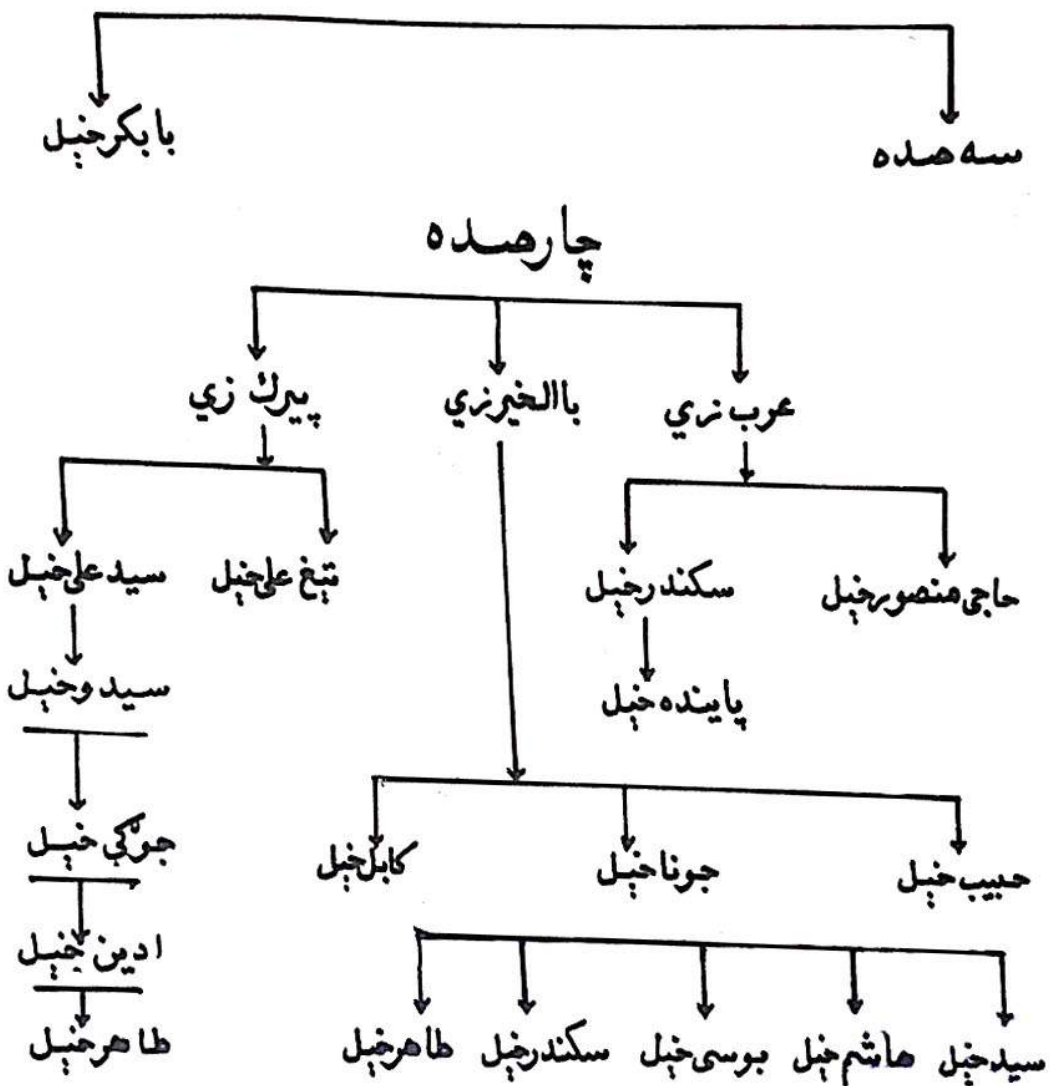
د سيد خېل نه جمال ، جلال او نيکنام دی ، او د سليمان نه -
ملايرداد ، الله داد د ملاير نه پير و خېل ، نقره دين خېل ، عيسي خېل
يا فوخېل دي .

شجره اتمان بن عثمان بن مند

اتمان

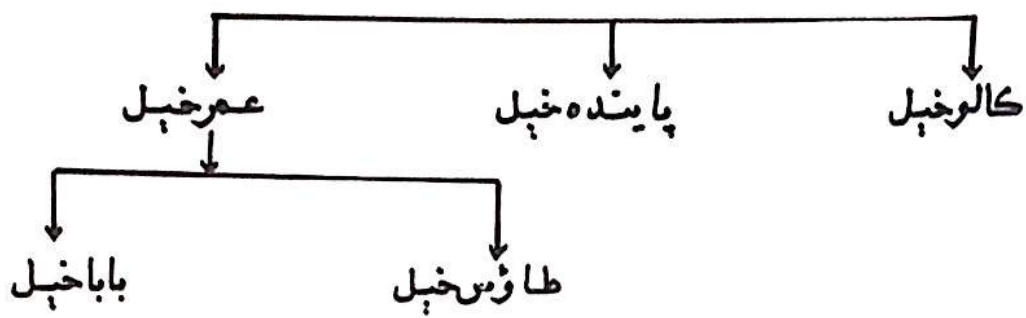
گنازی

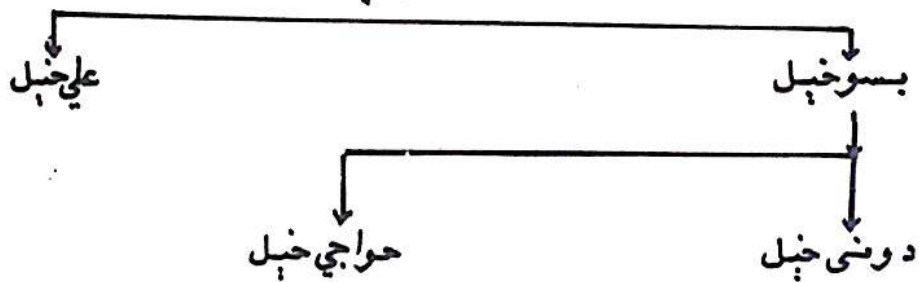
بابو خېل

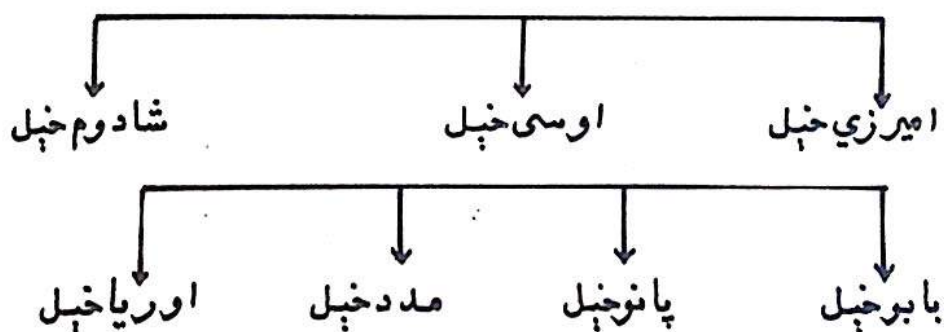
«پنج پاو»

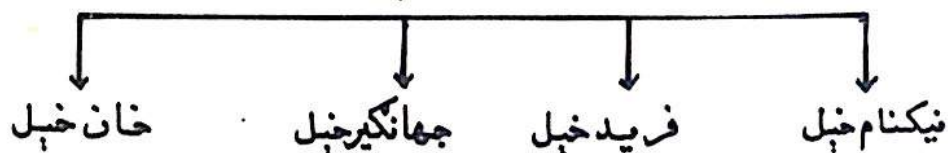
«سمبو خېل»

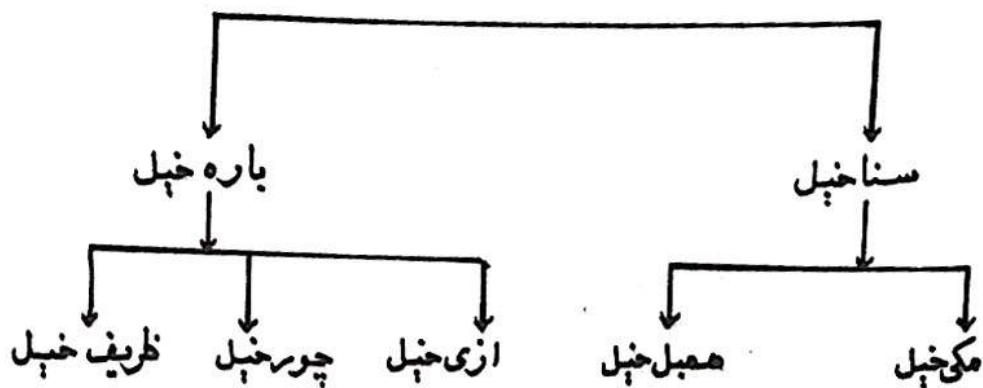
«خضر خېل»

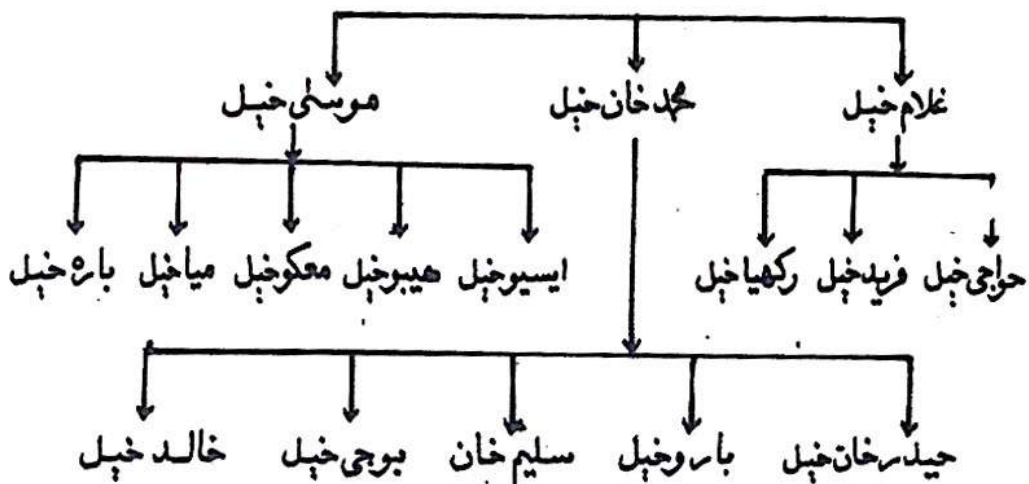
د شيخ علي خېل بن پيرک زى نه؛

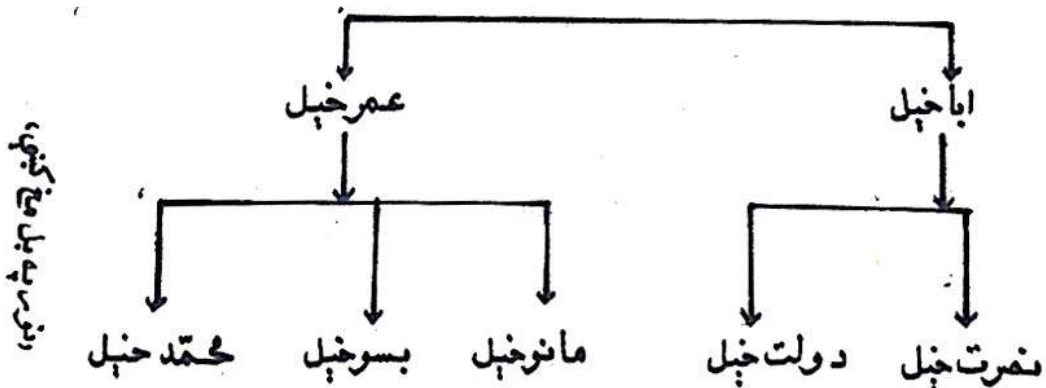
د سده بن کنازی نه؛

د پاکو بن کنازی نه؛

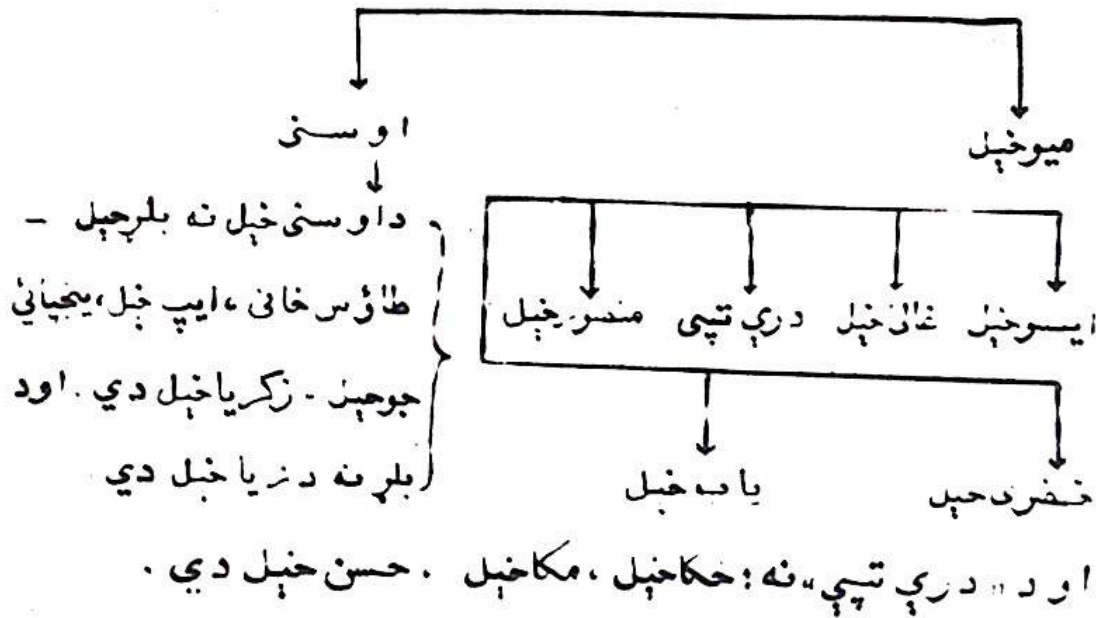
د سدو بن اتمان د (۲)، بنجی نه؛

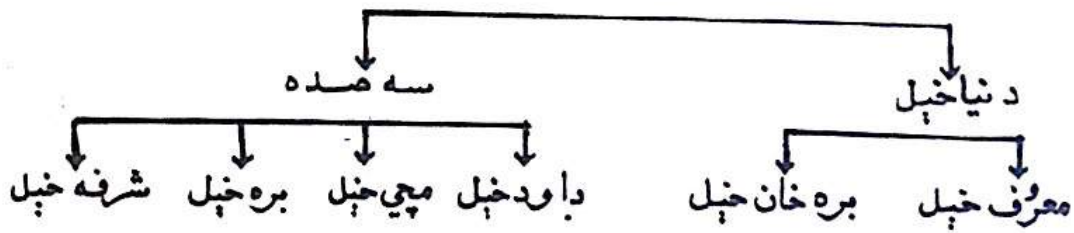
د نرس پاپه پیل هج کښي،

نصرت خېل بن اتمان بن سدونه

د دولت خېل بن ابا خېل بن حلونزي بن اتمان نه؛

اود هاني خېل بن عمر خېل بن حلونزي بن اتمان نه؛

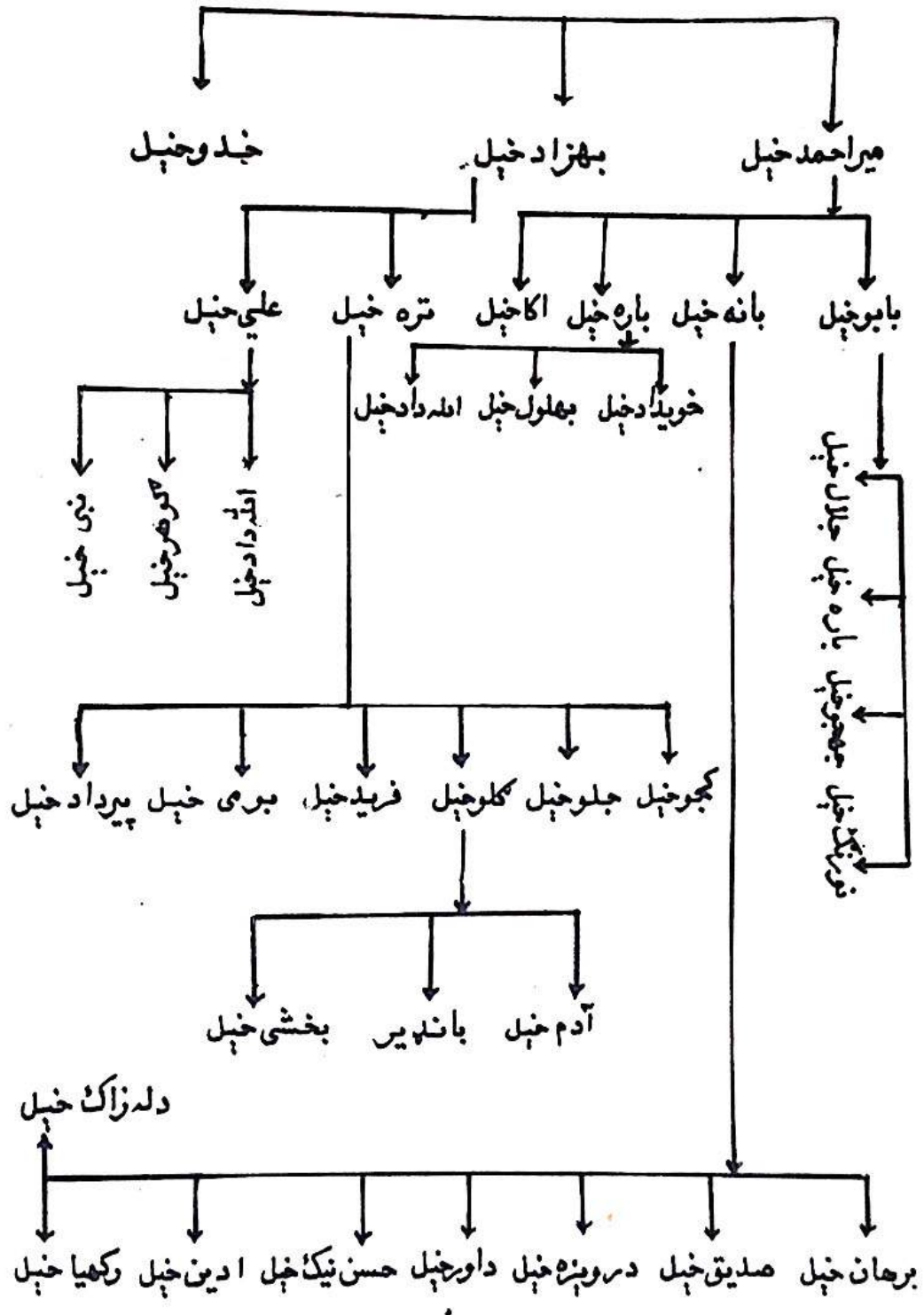

اودیسوخېل بن عمر خېل نه؛ نرید خېل، مستی خېل، سلطان محمد خېل، جوچېل

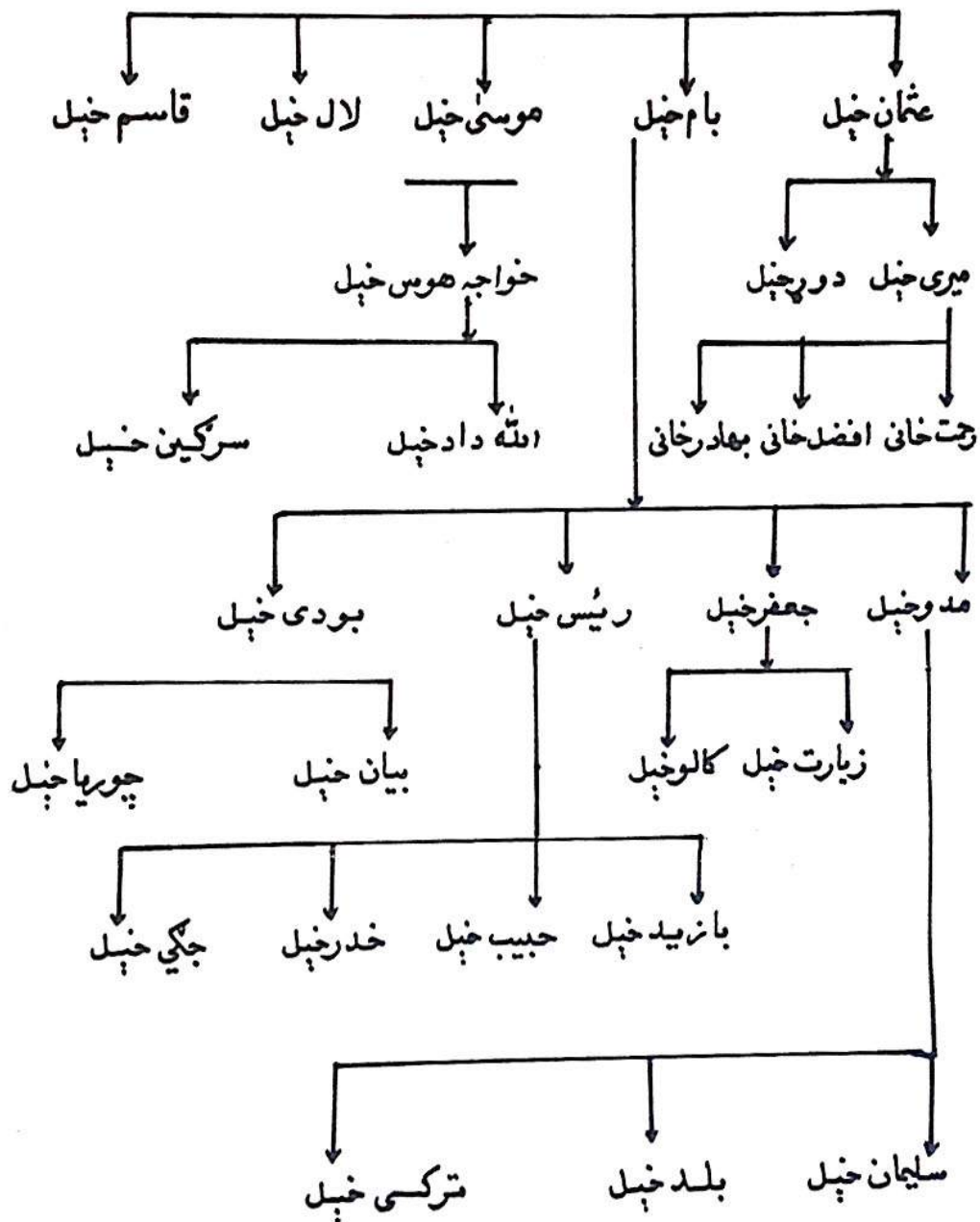
او قبي خېل دي.

اود محمد خېل بن عمر خېل نه؛ میری خېل، شامل خېل، ایوب خېل او نیکنام خېل دي.

د درې زي بن سدو بن اتمان د نسب شجره:

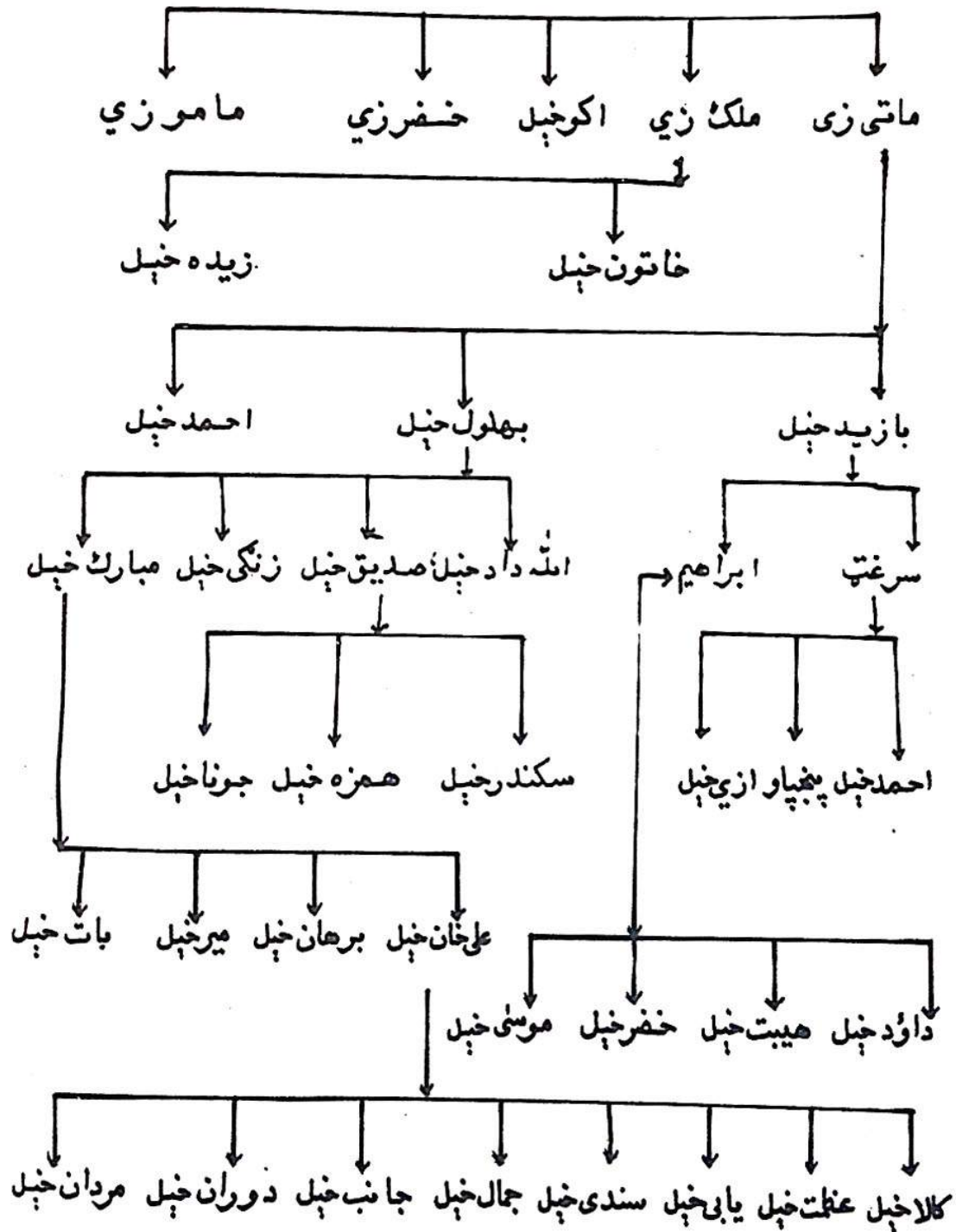
«خديوخپل»

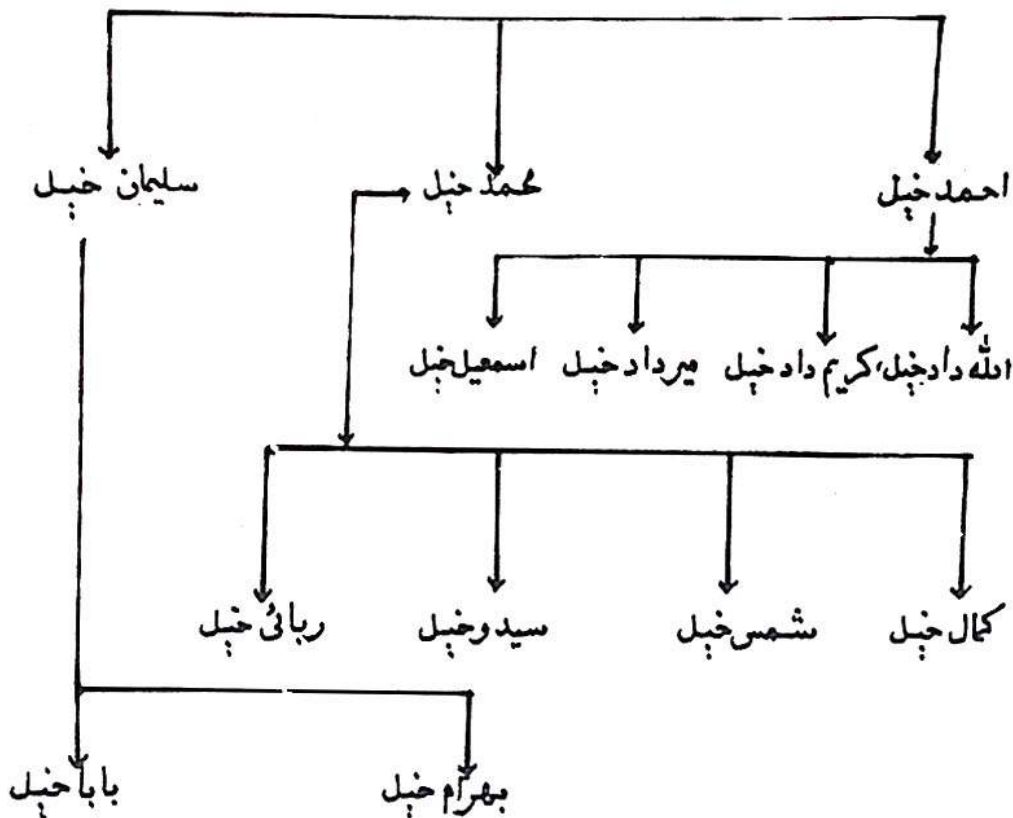
د رزپ یا زختر بن هندر بن شهبان کند شجره د نسب داسې

۵۵

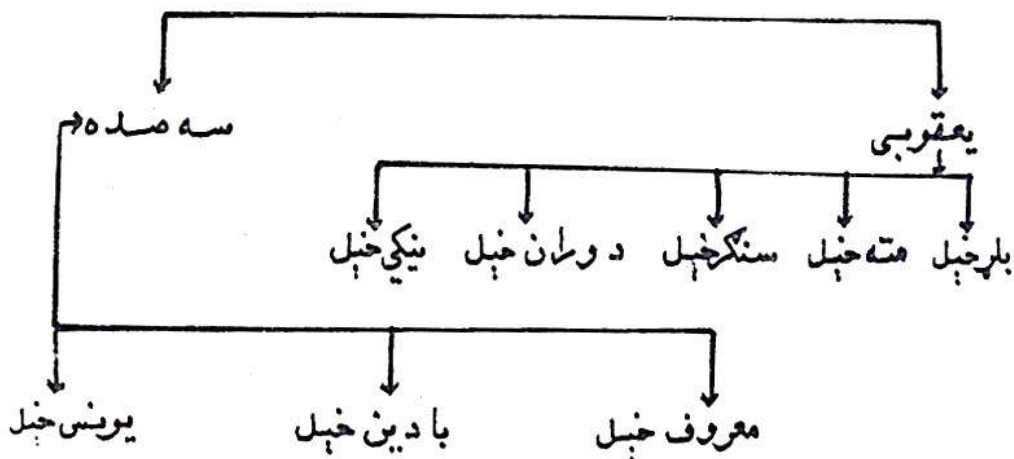
رزپ یا زختر

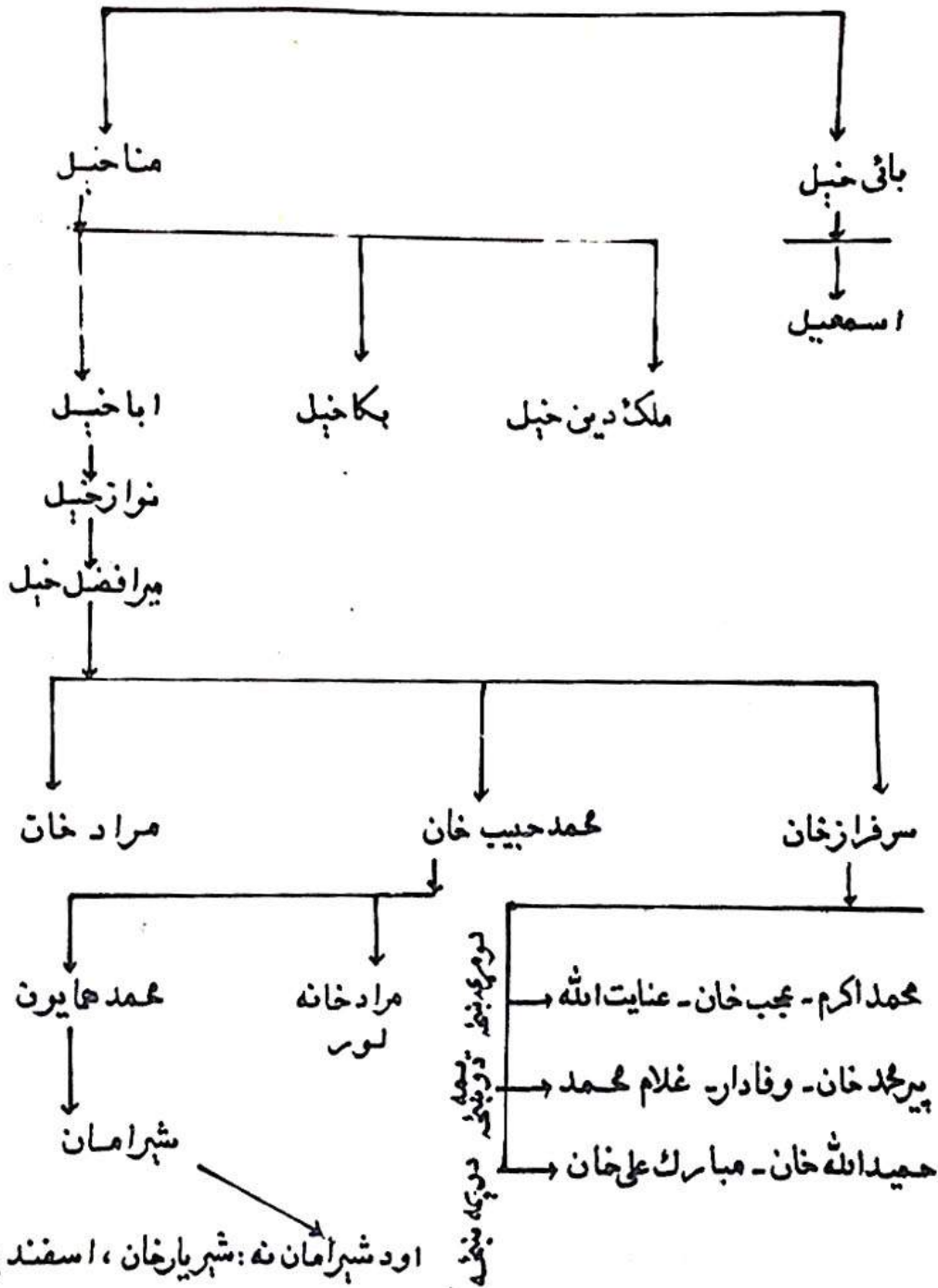
دخاتون خپل بن ملک زی بن زرنه:

اود زید و خپل بن ملک زی نه:

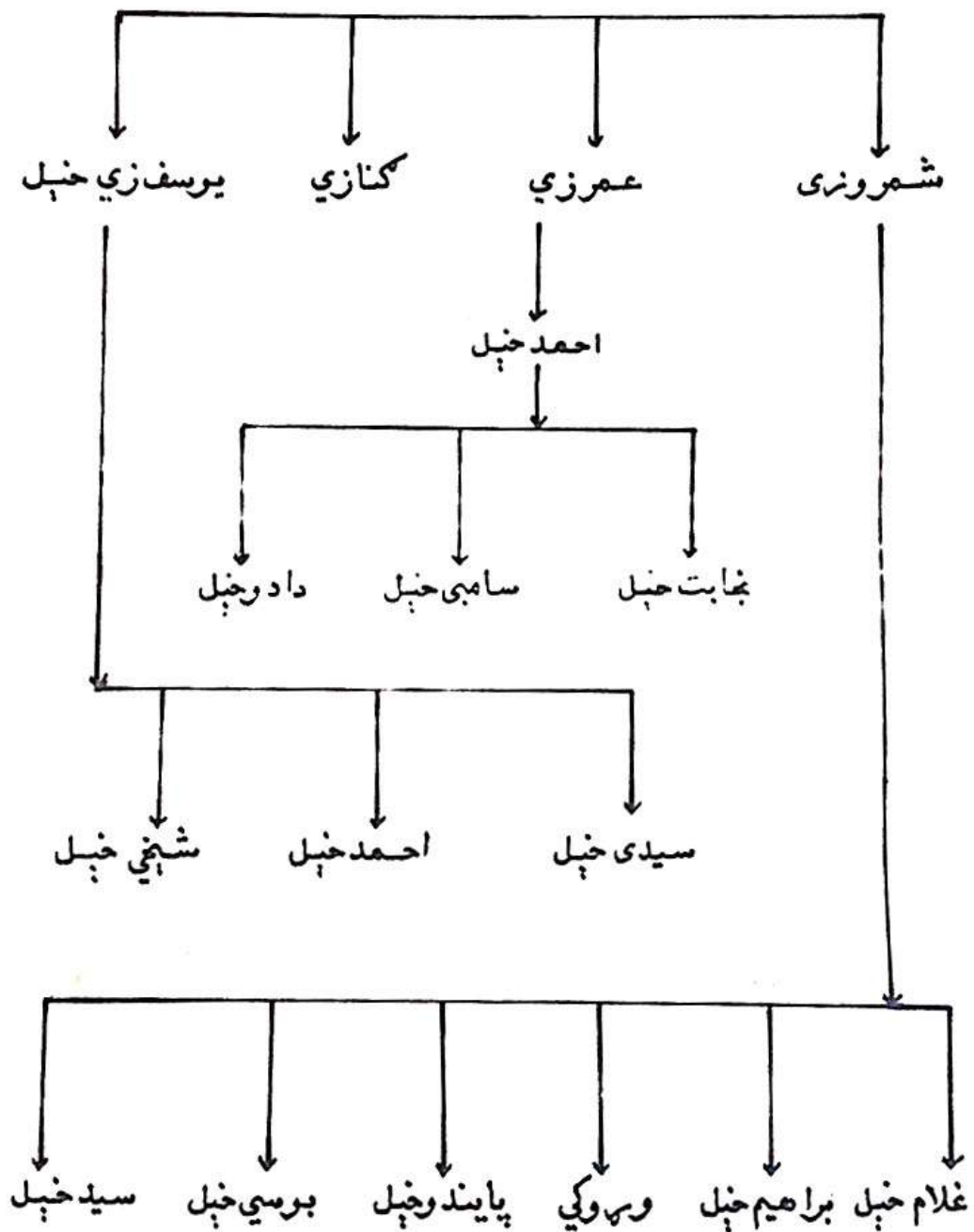

اود اکور خیل بن روزنه:

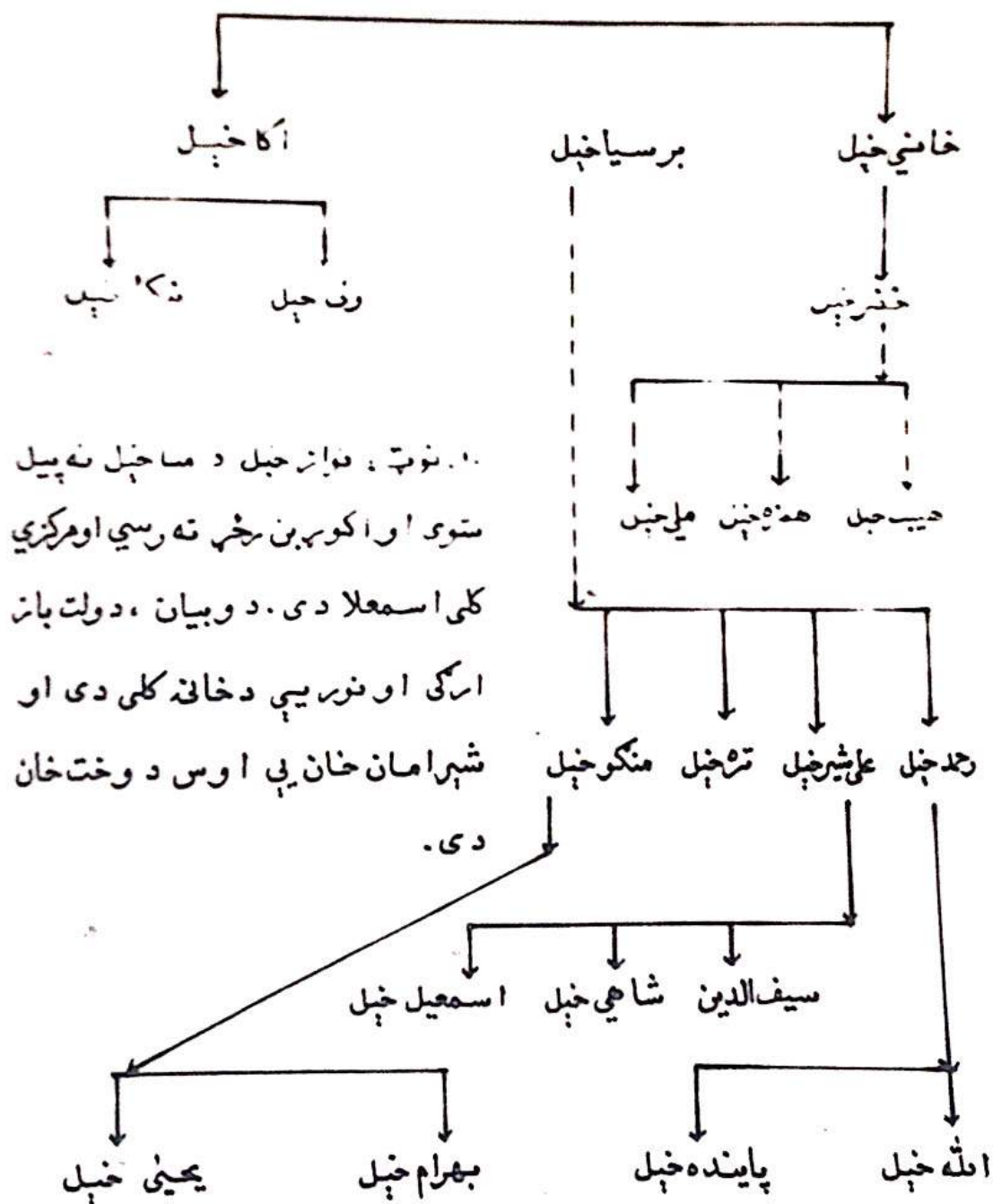

اود شهرامان نه: شهریارخان، اسفندیار
 اوخوری تبسم ده. او الله یارخان، شاروم خان
 او ابن امان د بلی مور دی.

اودخضري بن زرنه:

اود ماموزی بن رزرنه:

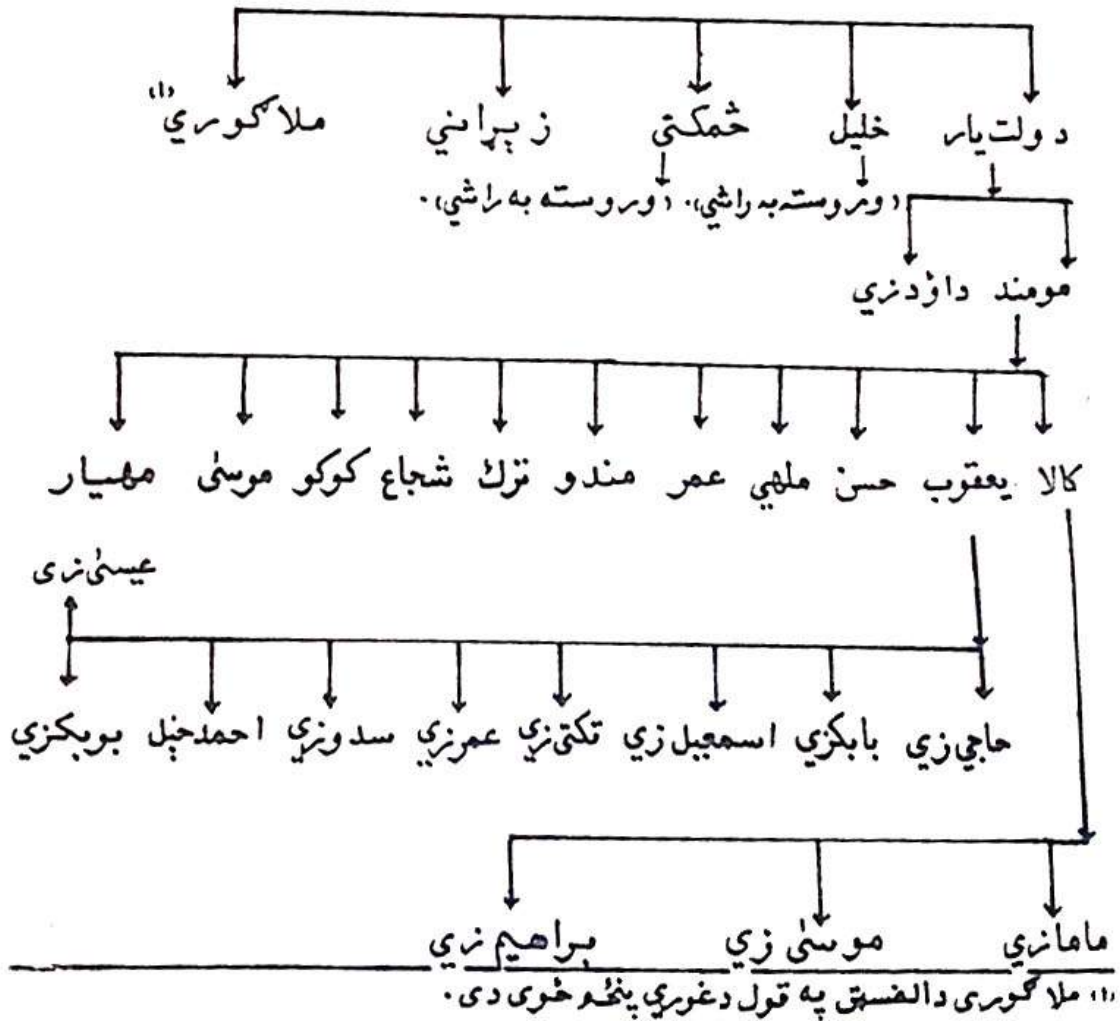

سیرین قبائل

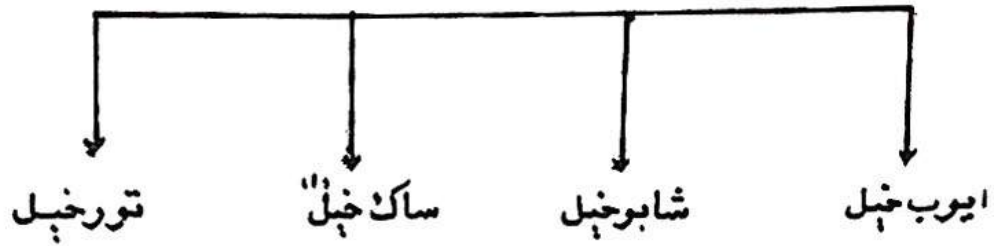
غوریا خپل، مومند، داؤدزی

غوری بن کند بن خورشبون بن سرین بن قیس عبد الرشید

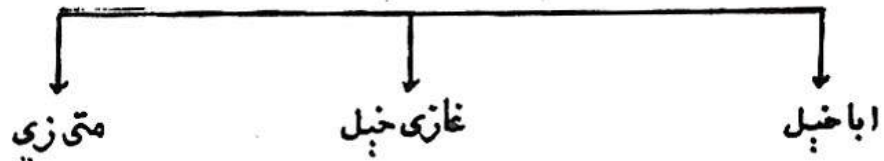
غوری یا «شیخ ابراهیم» (د مخزن افغانی ۸۰۲ پانې نه،

«حسن»

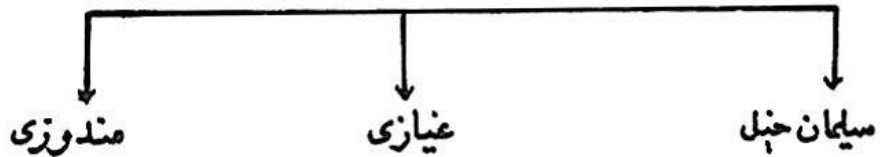

ملهی

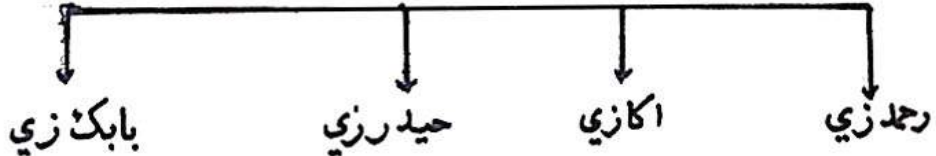

د ۱۱ ښوونکي پير غورځنگ د اخیستل شوي شم ډی.

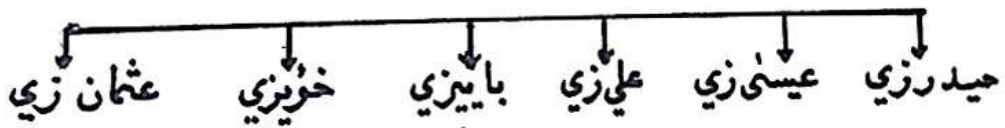
مندو

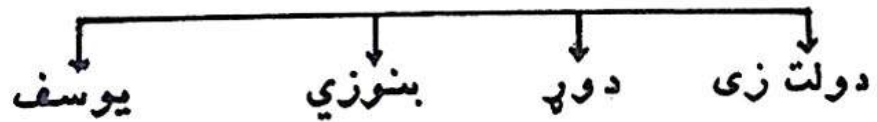
د اکو کو، بن موهند نه

موسی بن موهند نه

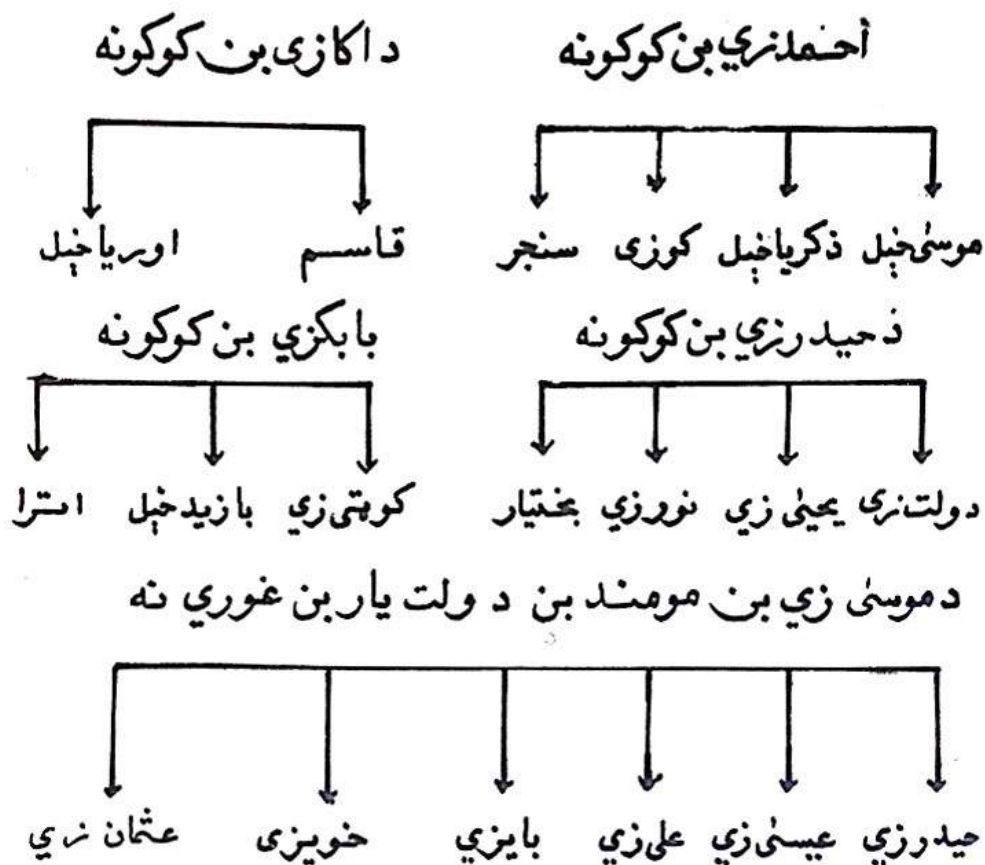
مهيار

د ويزي ډی.

نوبت، خوغام روایات وړانځې د مسي زي نه بايزي، خويزي، حلیم زي، ترکزي، اتمان زي او

«کوکوبن مومند»

الف: د حیدرزی نه؛ تاجوزي، عمرزي، بایي زي، حاجی خېل

دي .

ب: د عیسی زي بن موسی نه؛ حلیم زي او ترك زي دي چې د

حلیم نه گند او کمالی دی (عام روایات دي چې حلیم نه بوشا او همزادی،

او د ترك زي نه؛ برهان خېل، عیسی خېل، شاه منصور خېل او

مورچه خېل دي .

اودعلي زي بن موسی نه؛ اسمعیل زي اونتازي دي .

اودبايزي بن موسی زي نه؛ بابا او عثمان دي .

د بابا نه؛ موسی خېل، باره خېل، يروخېل دي، چې په سه پايي م
ياديري او مامازي اونظرخېل يي هم ورونه دي، چې مامازي د بابا او
نظرخېل په عثمان اومخصوص په اتمورتري دي .

دعثمان بن بايزي بن موسی زي بن مومند نه؛

١: كريم
٢: اتمور

دكريم نه؛ عيسى خېل، خوكا خېل، اړوخېل اوميتا خېل دي .

اود اتمور نه؛

١: ابرخېل
٢: خوازه خېل

دابرخېل نه؛ بنادي، مرادي، شلول، بنكر، تتر، اتم كلي،

اونظرخېل م په دوی ترل شوی دي .

دخوازه خېل نه؛ گدا، دور، ميرزا، يعقوب، اگر او جمال دي .

دگدا نه؛ ازاد، وليداد، مياخان او علي خان دي .

دخويزي بن موسی نه؛ اتمان زي، اكارزي، حبيب زي، دويزي دي .

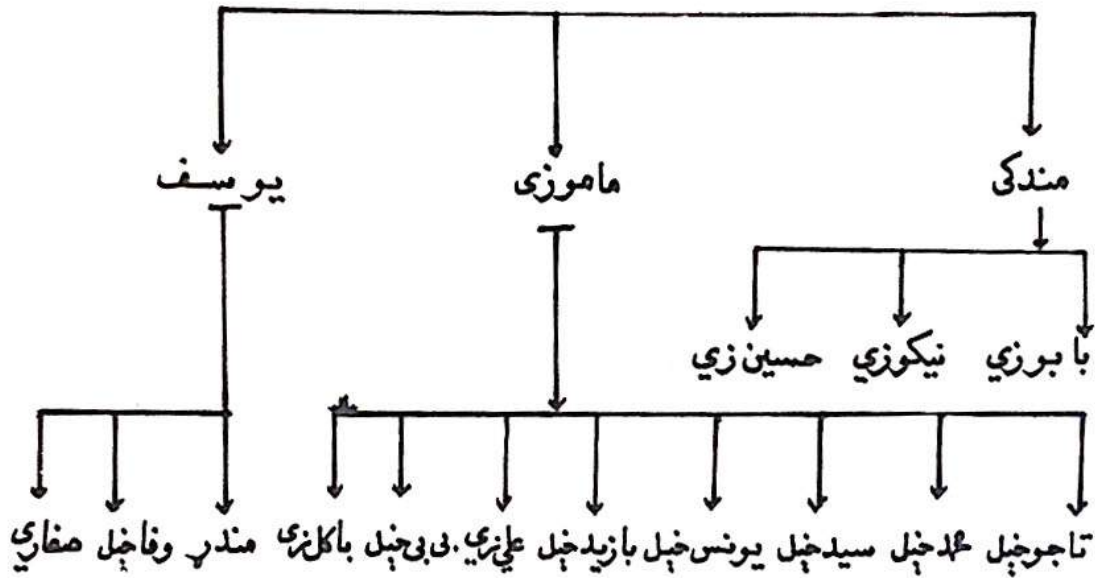
دعثمان زي بن موسی نه؛ سدوزي، ابوزي، كوردین او بهدين دي .

نورپ؛ د پاس مومند معروف زي په اوس زمانه كښې داسې دي .

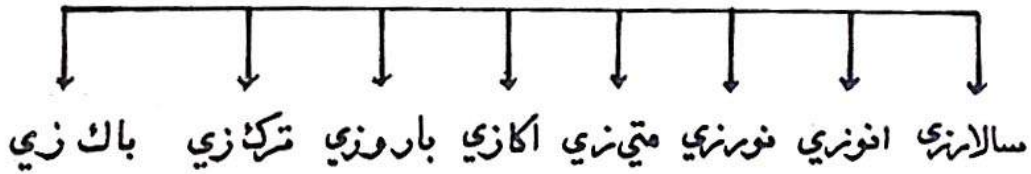
دغه پاس نري شته دی، چې دا دوه بايزي او خويزي په برمومند

اودانورخلورزي په کوز مومند ياديري.

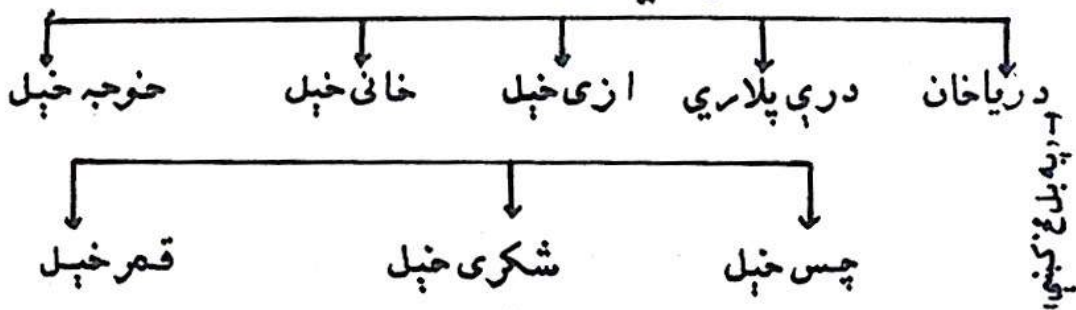
د داؤدزي مومند د ورورد دولت يارد زوی نه:

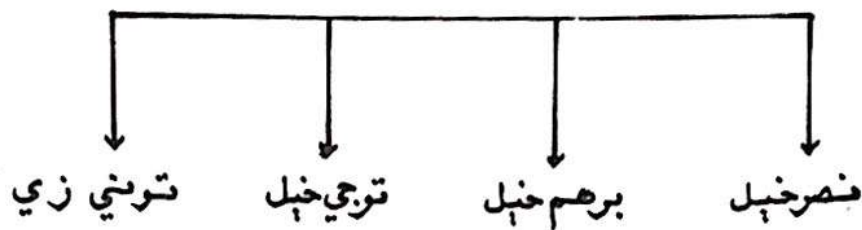
د خليل بن غوري نه

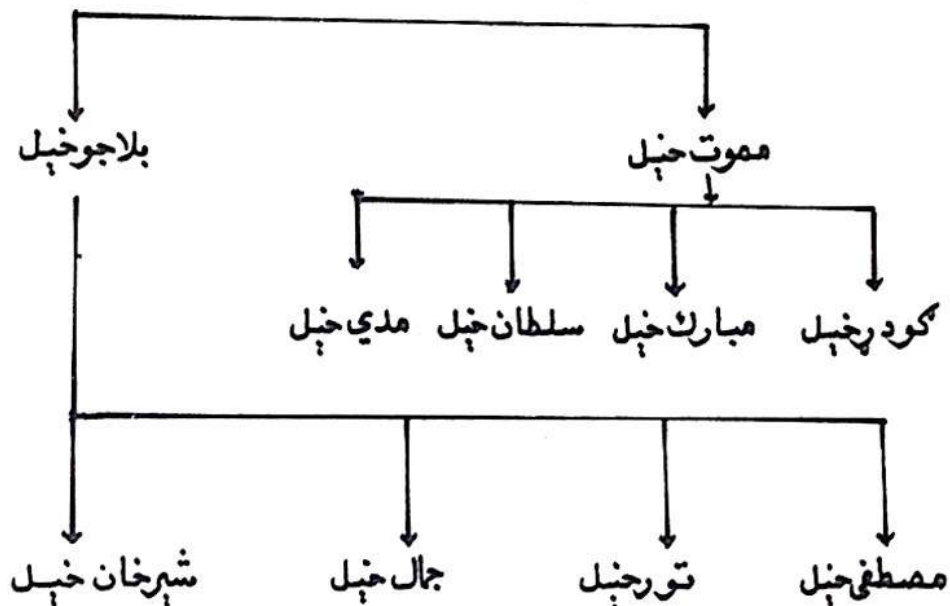
خوکني بن غوري نه

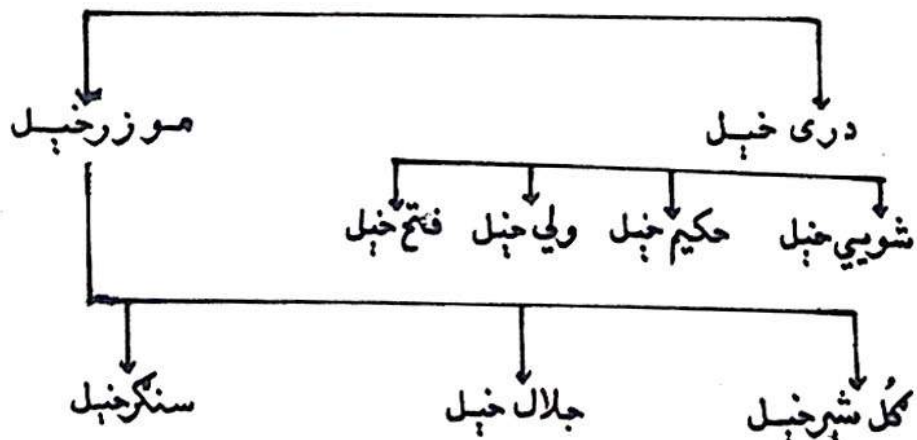
د ریا خان بن خوکنی بن غوری نه

د خانی خپل بن خوکنی نه

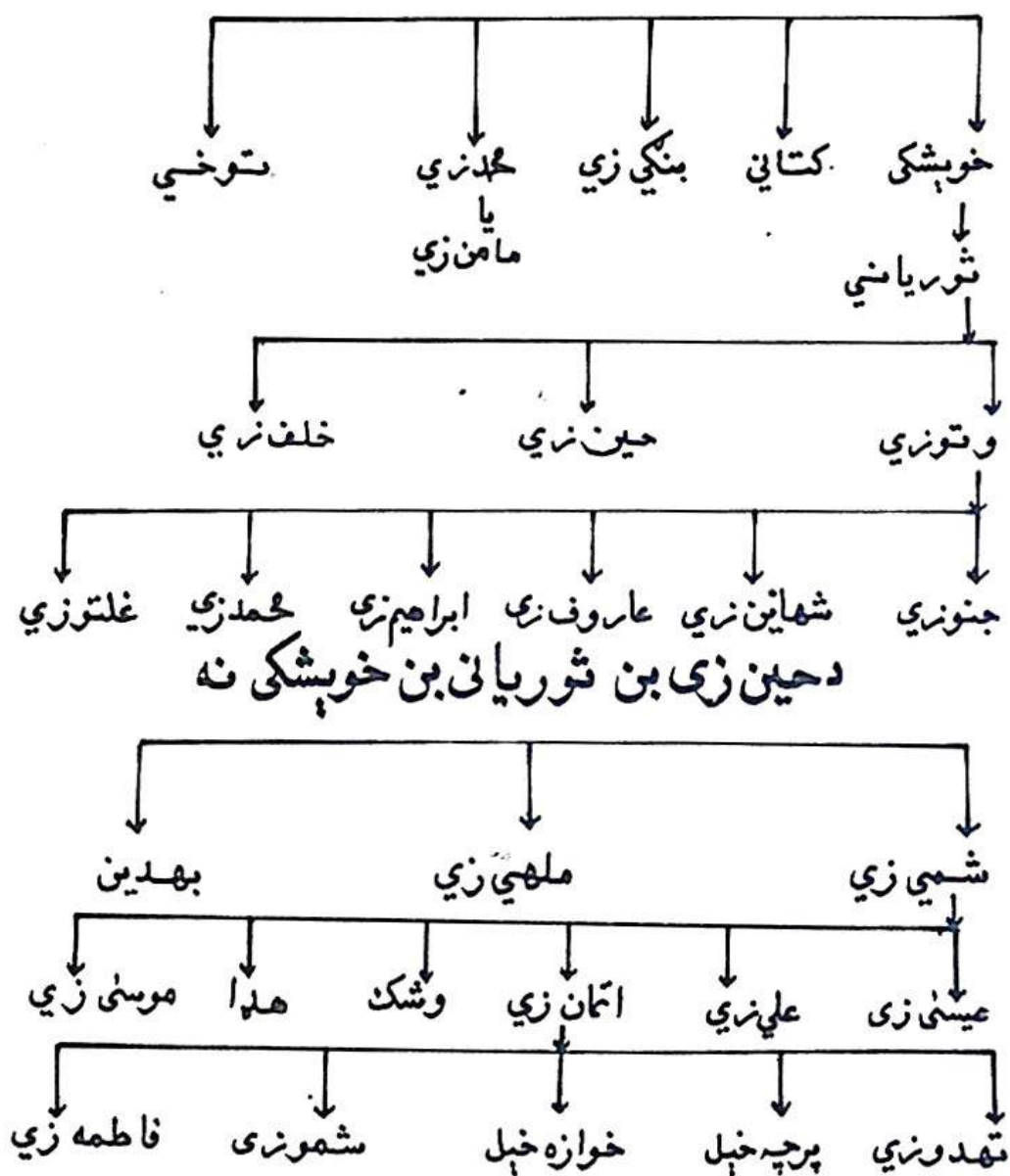

خواجه خپل بن خوکنی نه؛

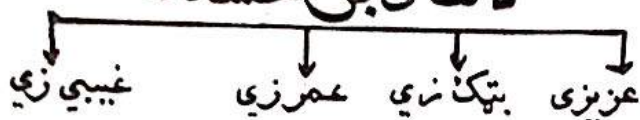
سرپني قبائل؛

خُمند بن خرمشبون بن سرپن بن عبدالرشيد نه؛
 خو پشکی او محمدزي يا ما من زي دی،
 خود خُمند نه دا خپلونه دي؛

او د شموزی نه عیسی زی ، علی زی ، اتمان ، وشک ، هدا او موسی زی . (داد خورشید جهان لیکنه ١٥٥ .

د کتای بن حُمند نه

د عزیزی نه زبیرزی دی او د زبیرزی نه کزلانی د کزلانی نه چوزی

د چوزی نه سلمان دی ، د سلمان نه اسمعیل او نورالدین دی .

د عمرزی بن کتای بن حُمند نه : ١٠٠ ملازی ، ١٠٠ علازی .

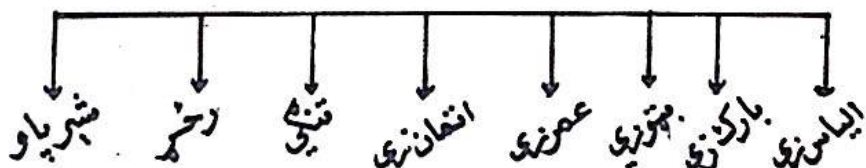
عمرزی

او د غیبی زی بن کتای نه :

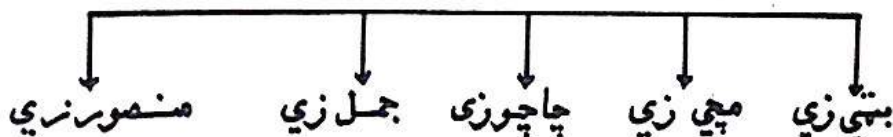

او د محمدزی یا ماهن زی بن حُمند نه :

خو خورشید جهان په ١١٩ پاڼه کښی وتمان زی پسې تورم زی م بیکی .

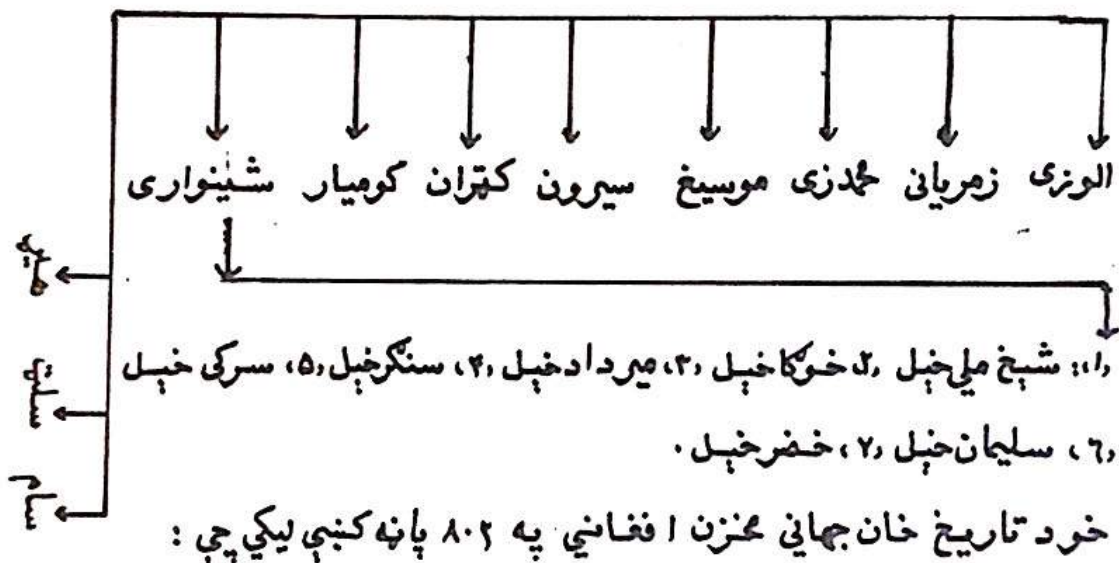
او د توخی بن حُمند نه :

کسی بن خورشبون بن سرپن نه؛

«کسی»

د شینواری زامن ،١، عثمان ،٢، سلیمان دی . د عثمان نه بارک او هدیادی
 د بارک نه عبدالله او بدلال دي . د عبدالله نه حاجی ،٥، بوسعید-
 ،٤، مندی نری ،٤، کوبی نری ،٥، یحیی زوی ،٦، الوزی دي . د حاجی نه-
 عبدالله الرحیم خېل ،٢، شبلی دی چې د عبدالرحیم نه سنگوخېل ، عدل خېل او
 علي شېرخېل دي او د مندی زوی نه همزه خېل ، حسن خېل او الیاس خېل-
 د بر شینواری، دي .

١، خوسرالف پخېل کتاب پتان په ٣٥ پانه کښې ليکي چې د کسی زامن : ،١، کتران
 ،٢، شینواری ،٣، کاسی دی ،چې اولاده یې دکویته شاولخوا استوگن دي .

د خرشبون بن سرپن د درې واړه زامنو کند ، حمند او کسي
 شجرې وليکلی شوې ، لکه په شجر وکښې چې يې ياد شوي دي د کند
 د وه زامن وو ، شېخا يا شينې يا خيشې خېل يا خښي او بل زوی يې
 غوري يا شيخ ابراهيم ؤ چې اولاد ه يې په غور يا خېل باندې يادېږي .
 د پتې خزاني په قول چې شرحبون دخپل پلار سرپن او تره
 بيت نيکه په شروند او اجازه د هغوی نه راغلی ؤ او دارغستان په
 علاقه کښې د غندان او سورغه په شاوخوا کښې اړولي وو . او
 دا هغه حمکه ده چې په غوره مرغی يادېږي .

اخون دروېزه ليکلي دي چې کله د قندهار حمکې د هغه ځای د -
 پښتنو په منځ کښې وپس شوې ، نو د ترينو حمکه د خرشبون
 اولادې کند او حمند يعنې د خاښي خېلو او غور يا خېلو په منځ کښې
 ورسېدله او دا دواړه وروڼه يې يو له بله سره بېل کړل ، څه موده
 پس د خاښي خېلو او ترينو په منځ کښې په وياله څه بدرنگي او مرگ
 شوبله وشوه او خاښي خېل کډې کولو ته مجبور شو او راغله د
 خېلو وروڼو غور يا خېلو سره يې واپرول او هغوی ورته يوڅه
 حمکه ورکړه ، خو يوڅه موده پس بارانونه ز ورسو او غور يا خېل
 په خپله ورسو کښې تنگ شول او خاښي خېلونه يې خپله حمکه
 بېرته وغوښتله ، خاښي خېلو په دغه حمکه ټينگار وکړو ، په منځ
 کښې جنگ جگړه وشوه او خاښي خېل بيا کډې کولو ته مجبور شول

او د کابل په لور وکوچېدل ، په دغه وخت کېنې د گوملې له خوا-
 اتمان خېل م را کوچيدلي وو او د خابني خېلو سره يوځای شول
 او د هغې ورځې نه ه خابني خېلو او اتمان خېلو پره جنبه سره -
 يوه جوړه شوه ، څه موده پس مامن زي چې د ځمند يوه څانگه
 ده د خپلو وروڼو نه مرور شو ، هغوی هم راغلل او د
 خابني خېلو سره يوځای او هلگري شو- او د اخلک نور هو-
 زورور شول او د کابل په ورشوگانو د پره او بڼه اسوده
 شول او مال اولادي هم بڼه د پره شو او په دې ټولو کېنې د
 يوسف او مندر مال اولاد د پره شو او د دوی قوت څرگند
 شو ، په دغه وخت کېنې د تيمور په کورنۍ کېنې ميرزا ابو سعيد-
 حکمران ؤ ، هغه د خپل پلوه د کابل په علاقه کېنې خپل زوی
 الخ بېک حکمران کړی ؤ ، الخ بېک ميرزا په اول کېنې د دې خلکو
 سره بڼه سلوک کولو او دی خلکوي هم مرسته کوله . ميرزا
 الخ بېک په کال ١٤٦٩ کېنې د کابل حکمران شوی ؤ او په ١٥٠١ع
 کېنې مړ دی . ميرزا چې وروسته قوی نشو ، نو د دغو پښتنو
 د ويره قوت او زور يې نشو ، غملي . په دغه خلکوي د اطا^{عت}

، خابني خېل د سپين اولاده ده او وتمان خېل کرلاني دي ،
 خو په ډله ټپله کېنې سره يو شوي دي .

د پاره نورو راورو په نتیجه کښې د میرزا البکر ته دغه خلکو ماته ورکړه او خاښي خپل بریالي شول .

د پښتنو دا بدبختي د پخوا نه لاملگرې ده چې پخپل منځ کښې سره په لږه خبره وړان شي او د قام د تباهي سبب شي ، همدغسې خاښي خپل او گگياښي قبيلي په منځ کښې په یوښته باندې بدې او جنګ جگرې پېښې شوې میرزا الخ بېک هم دې اور ته لمن ووهله او نور لاهم پسې د پرکړه او د خاښي خپلو سره یې هم دوستي جوړه کړه . اوڅه موده پس د خاښي خپلو ټولو مشرانو ته یې بلنه ورکړه او میلانه یې کړه .

د خاښي خپلو ټول مشران چې (٩٠٠) تنه کېده بې و سلې دغه میلستیا ته ورغلل ، یواځې د یوه تن محمود د محمد جفری د نړۍ سره یوه چاره پټه په بله وه .

د گگياښو یو مشر چې چښکا نومیده میرزا ته لسه وکړه چې د وږه پښتانه مشران بیا تاله په لاس نه راځي ، هدا من د دوی کار خلاص کړه . میرزا هم ورته زړه ښه کړه او دا ټول مشران یې د جرګې په ځای کښې راگیر او قید کړل . محمود په دغه حال

---

١٠١ : میرزا الخ بېک د بابر تره په کابل کښې په ١٤٦٩ء کښې حکمران شو او په ١٥٠٢ء کښې مړ دی او وروسته د مرګه یې بابر کابل په ١٥١٠ء کې نیولی د کا زسیال،

کښې هم خپل مشرانو ته وويل چې له ماسره يوه چاره شته ده او په دې به زه د ميرزا الخ بيگ کار خلاص کړم ، خو هغوی د دې کار نه منع کړو . په دغه وخت کښې ملک سليمان د ملک احمد تره ميرزا ته دوه سوالونه وکړل ، يودا چې موميزه وشرني نونز موميزه واسه زابزه او زفانه پرېده چې چرته چې هلته لاه شي او دوی مه قيده وه او بل زما دا و راره ملک احمد مه وشرنه او دی پرېده چې لاه شي او چنلې کډې خوندي کړي .

ميرزا د ملک سليمان دا دواړه سوالونه ومنل او نور دوی ټول يې مړه کړل او د کابل قطب طرف په سياه سنگ کښې يې بنځ کړل چې دغه مقبره د شهيدانو په مقبره شهرت لري او ويلى شي چې دا پېښه به ممکن ٩٠-١٤٨٠ع کلونو ترمنځ شوې وي . د دې -

خونزې واقعي نه څه وخت پس د خابني خېلو قبيلې د ملک احمد په مشرۍ کښې د کابل نه مخ په ننګرهار را وکوچېدلې ، تر کامېني په لغمان کښې پاتې شو او يوسف زري او مامن زري راغلل په ننګرهار کښې مېشته شول . څه موده پس د يوسف زرو او مامن زرو په څه خبره سره نښته وشوه او مامن زري يې مات کړه او د پرتاوانني شو ، بيا يې ترمنځه راوغه جوړه وشوه او يوسف زرو ننګرهار مامن زرو ته پرېښوده او دوی ترې ښکته پېښور ته راغلل . په دې وخت کښې ميرزا الخ بيگ خپل ملګری گګياڼی هم د

کابل نه و تلو ته مجبور کړل او هغوی هم تنگهار ته راغلل او
د پردو د مرستې نتیجه یې ولیدله .

ویلې شي چې په دغه وخت کې په پېښور، باجوړ او نورو
شاوخوا حکمور دله زاک (چې د کرلاڼو یوه خانګه ده)، پراته وو،
د خوځینې مورخین وايي چې د نور وپښتنو قبایلو هم د پرخلک د -
پېښور شاوخوا حکمورته راغلي وو .

یوسفزي د خیبر په لاره پېښور ته راغلل او د دله زاکوسره
یې د سپره سنگ په مقام جرګه وکړله او د استوګنې د پارۍ ترې
څه ځمکه وغوښتله، دله زاکرد «دواوې»، ځمکه ورته ورکړه، چې
ښه ودانه علاقه وه . ملک احمد شکر په ترې وکړه، خو ورته
یې وویل چې زه موښ نور عزیزان هم راپسې را روان دي، دا
ځمکه به موښ ته بس نشي . دله زاکو ورته وویل چې اشغور چې
هغه وخت د سوات د سلطان رعیت وو او تاجک پرې پراته
وو او د شاوخوا نورې ځمکې لکه دانشکول او دامبارکشي آن
د باجوړه پورې تاسې نیولی شئ . او یوسفزي او مندره راغله
په دواوه پرېوتل، خو ورپسې نور قام یې هم راغی، د چلر سډې
په نمرخاته د مردان علاقې ته هم پسې وروغځېدل، اشغور
یې هم ونيوه او ځینې خلک یې تر باجوړه پورې ورنغلل او د
لاشورې په درېي قبضه وکړه او آن د پنجګورې تر سینه

ورغل . په دغه وخت کښې د تیمور د کورنۍ نه وال راغلی ؤ ،
او د پښتنو د ترینو د کورنۍ اقتدار وو ، د دې د اقتدار له
کبله غوریا خېل هم مهاجرت ته مجبور شول او ښکته راوکوچېدل
او مخ په قطب په خاښي خېلو پسې راوخوځېدل .
لکه مخکښې چې لیکل شوي چې په ننګرهار کښې کګیاښي او مهمښي
او په لغمان ترکاښي پراته وو ، غوریا خېل هم ننګرهار ته راغلل
اوله دغه قبایلو سره یې ماتي گودې پښې شوې . د غوریا خېلو
په راتلو کګیاښي او ترکاښي د خان د پاره د بلې علاقې په لټه
کښې شو .

ترکاښي د ډېرې مودې نه د باجوړ په طمعه وو ، نو باجوړي
ته یې یوه ډله سړي ولېږل . کګیاښي هم چې خبر شول ، د دوی
په سیالی کښې خپل سړي دوی هم باجوړ ته ولېږل ، خود -
ترکاښو نه یې ماته وخوړه او بېرته په ستنه راغلل . د کګیاښو
طمع چې د باجوړ نه لټه شوه نو د هومند و په صلاح یې -
خپل مشران او سپین بزیري یوسفز و ته په ننواقي ولېږل او
د ملك احمد نه یې د استوگنې د پاره حُمکه و غوښتله ، ملك

۱) ترکاښي د (۱۵۱۹ع) پورې چې باجوړ بابر مغلي نیولو باجوړ ته نه وو
راغلي او دا هم یقیني ده چې په (۱۵۰۸ع) کښې ترکاښي په لغمان کښې وو .

احمد یو پوره او مدبر سړی ؤ، نو د دله نراکو د طاقت په مقابل
کښې یې دا غوښتل چې د خاښي خپلو ترمنځه یو کلک اتحاد او
یووالی جوړ کړي، نو هغه د خپلو مشرانو په صلاح د کیکیانو-
تواتي ومنله او هغوی ته یې د دواوې حُمکه د استوګنې دپاڼه
ورکړه او مهمترو سره یې د اشنغرو وعده وکړه.
کیکیانو ته چې د استوګنې دپاره د واوه په لاس ورغله نو
هغوی دغې علاقې ته ورغلل او هلته آباد شول.
لکه چې مخکښې لیکلي شوي دي چې یوسفزود د هقانانویا
د یکانانو، نه اشنغرنیولی ؤ، نو د هقانان د دره مورخ پلار
د خپل مشر میرهنده په مشرۍ سوات ته لاړ او د تاهنی خواوشا
یې واپول. سواتیانو د یوسفزود د مخکښې راتلو د مخنیوی
دپاره دملکنه دره هم وینوله او د شاه کوټ په دره یې
هم قبضه کړې وه. او د یوسفزود د مخکښې تګ د لاس یې
نیولې وې. د وعدې سره سم یوسفزود د هشتنغر علاقه مهمترو
ته ورکړه او مهمتري په هشتنغر آباد شول او کیکیانې په-
دواوه مېشته شول، نو د دله نراکو سره یې بد سلوک را-
واخېستلو، چې په دې خبره د ملک احمد هم خفه شو د کیکیانو
او دله نراکو پرله پسې کشمکش په نتیجه کښې جګړې جوړې
شوی او د کل بېلې په مقام چې د داؤدزو په علاقه یو کلی

دی، دله زاکو گیکیا نوت ته ماتی ورکړه، ملک احمد په دې ماتی
 بیا د خپل اولس او قام او قبیلې اتحاد ته چمتو شو او د دله زاکو
 سره یې د یو فیصله کن جنگ پر پکړه وکړه، ځکه چې د دله زاکو
 نه یوسفزی په تنگ شوي وو، نو ملک احمد ټول یوسفزی
 زار، گیکیا نی، مهمزی، وتمانخېل او گدانه سره یو کړل او
 یو لوی لښکر یې جوړ کړ. دله زاک هم خبر شول او د جنگ-
 تیاری یې وکړه، او جنگ جوړ شو. د خانی خپلواو دله زاکو
 د اجنگ دکاتلنک او شهبازگره تر مخه وشو او نور ورو
 جنگ دکدر په خوږه وشو او اتمانخېلو پکښې ډېره هېرانه و-
 بنودله او د دې وجه یو ډول د خرمنې ډالونه وو چې د هني
 تر شا به تیر انداز راروان و. دله زاک دلنگر کوټ له خوا
 جنگ ته راووتل. اخون د سروپزه وایي چې د ټولونه لومړی
 د علي اسمعیل زوی چې شیرین نوم یې و د خوږنه راوونکل
 او د نرنګي دله زاک زوی یې و واشره اولاس په لاس جنگ-
 ونښتلو، خود دله زاکو پښه وښویده او په تېښته شو. د
 یوسفزو لښکر ورپسې و او د سویل په لور یې د دله زاکو
 لار بنده کړه، نو دله زاک دلنډی سیند په سویل خپلو
 عزیزانو ته لاس نه شول او په اباسین پورې وتل:
 د دې جنگ صحیح تاریخ خو معلوم نه دی، خو قیاس داسې

دی چې په ۱۵۱۹ع نه پس او د ۱۵۲۵ع نه مخکې څه وخت به شوي وي .

لکه مخکې چې ویلي شوي دي سواتیانو د یوسفزو د چلي له وېرې د سوات په لور تللي ټولې درې ، لکه : مورې دره ، مالکنډ ، شاکوټ او چرات او نور نیولې وې ، په دې وخت کې په سوات باندې سلطان ویس حکران و (دا معلومه نه ده چې دا دکوې کورنی او څوک دی ؟) دغه سلطان د یوسفزو د غلجې نه د ساتنې په غرض د ملک احمد سره خپلوي کړې وه او د هغه خور یې واده کړې وه . د سلطان ویس صدر مقام مینګوره وه ، څه موده پس چې د ملک احمد خور مړه شوه او د سلطان ویس سره بیا د یوسفزو نه وېرې پیدا شوه او د هغې لوی عامل داؤچي یوسفزو په دله زاکوهم بری موندلی وه او د دغه جنجال نه خلاص و او د سوات د نیولو په تکل کې وو ، سواتیانو خپل وېر نه ورسره په مور دره اچولی ؤ او څه لښکر د سلطان ویس په ماتحتي کې په مالکنډ دېره ؤ خو غافل ؤ ځکه چې د جنګ ټول سر په مور دره ؤ ، یوسفزو چل وکړو خپل لښکر یې شپه په شپه مالکنډ ته ورسولو او د هغه ځای سواتی لښکر یې مات کړ او مالکنډ یې ونیو ، میرهنده هم د مورې نه د سوات تانې ته ورغی چې د سلطان ویس

کمک وکړي او د یوسفزي لښکرتم کړي، خو وار پتر و یوسفزو سوات قبضه کړو او ورو- ورو یې ټول سوات آن د پوښ او چکیسه او کانزا او غوربند هم و نیول او د تالاش علاقه یې هم قبضه کړه او د کاتکلي په مقام یې د باجوړ لښکرهم مات کړو، دارنگ برنگ علاقه یې ان تر ناوگي و نیوله، نود ملک احمد په مشورع او صلاح « شیخ ملي » چې د منده و په اولس کښې د پیرک په ذپله کښې یو هوښیار سړی ؤ او د ملک احمد په هره بڼه بده کښې مشاور او ملگری ؤ د نیولی شوو علاقو د وپش بند و بست پیل کړ .

دا علاقه د د واوې او هشتتغرنه نیولې د لنډي سیند په قطب د اباسین تر غاړې پورې د سیچې سوات ، بڼراو - باجوړ په خه برخه او دیر او نور ځایونه کېدی شي دا وپش د ډېر تدبیر او فکر ، غور او محنت کار ؤ او دا یو داسې چاکولی شو، چې هغه د فکر او تدبیر خاوند، په قبایلی مزاج واقف او د دغه اړتې ځمکې د جغرافیه نه بڼه خبروي او - « شیخ ملي » د دې لوی کار د کولو قابلیت لولو .

د شیخ ملي د دې وپش څه پوره تاریخ خو معلوم نه دی، خو قیاس دا کېدی شي چې دا به د ملک احمد په شروند کال (۱۵۳۰) شاوخوا شوی وي .

داکار په داسې قابلیت او هوښیارتیا مشورې دی، چې سړي ورته اوس هم تعجب کوي. مثلاً چې چرته د یو د ووقیلو جگړه پرې کېدونکې وه او احتمال و د هغو په منځ کېنې پرته ځمکه یې کومې ستاندارې کورنۍ ته د څېرې یا «سېرې» په نامه ورکړې چې اینده د دوی پرې پېښه نه شي.

د دې وېش په اثر د واوه د کیکیانو، هشتغرد مهمزو او ارنګ برنګ د وتمانځلو ورسېدل او د سوات او سې په منځ کې قطب ته یوه توتې ځمکه نوره هم وتمانځلو ته ورکړې شوه او گدا نه ته د قطب په لور غریزه علاقه ورکړې شوه او د سوات زرخیزه ځمکه او سمه یو سفرو او مندر و ته ورکړې شوه.

د شیخ ملي او ملک احمد قبرونه په سوات کېنې دي لکه د ملک احمد قبر په الله دند کېنې او ویلي شي چې د شیخ ملي قبر په غور بند کېنې دی.

(د خوما د نوي کلي د روشن خان چې د تاریخ یومینه وېرې هم دی او پخپله مؤرخ هم، او رېډلي چې د شیخ ملي قبر په سوات کېنې دی او ماته معلوم دی.)

دا دواړه اشخاص د مندر و د قبیلې نه وو، مخوپه دې وېش کېنې بیا څه بدلون راغلی چې د سوات پنځکوپې -

بونډر ٻٽوله غريزه علاقه د يوسفزو او مندر ٻٽول سمي ته
 راغلي دي، دا خبره د خان کجور د قبر نه هم معلومېږي. دا
 قبر د هوانې د ماڼۍ په منځ د بدري نالي په غاړه د کجور
 غونډۍ ته مخامخ پروت دی، هغه مال د مندر و علاقه
 ورانه او د سوات د يوسفزو علاقه بڼه و دانه وه، خو
 نن د مندر و علاقه د نهر ونوله برکته ډېره و دانه شوې ده
 د يوسفزو په علاقه کې په سحه او سوات، دیر او دوزخ
 ځایونو کې شپږ لويې نوابي هم وې، چې د پاکستان د
 جوړېدو سره ختمې شوې، د ملک احمد قبيله مخکښې هم
 د داشکول او امبارد نیولو په تکل کې وه د باجوړ د
 دله زاکومر هلته ملک هیو، و او بڼه د اقتدار خاوند
 و، يوسفزي پهلته نه پرېښودل، نو يوسفزي مجبوره شول
 او دخليو نه چې د غور یا خپلو یوه خانگه وه، د مرستی
 غوښتنه وکړه. خلیل په دغو ورځو کې دخپلو ورونو
 عزیزانو سره په جنګ جګړ و اخته وو، خلیل د يوسفزو
 سره راپاڅېدل او بلي خواته ملک هیو پخپل قوت او
 قدرت ډېر غاوره و او پخپله خبره ټینګه ولاړ و او يوسفزي
 یې باجوړ ته نه پرېښودل. په دې وخت کې موهند چې
 د غور یا خپلو یوه مهمه خانگه وه او ترکانې چې دخاښي خپلو

ذيله وه ، د ملك هيبو او يوسفزو د جوړې د پاره د-
جرگې په ډول باجوړ نه ورغلل ، خودا مرگې بريالي نه شوې
او سر وغه ونشو او ملك هيبو د يوسفزو سره جگړې ته
تیار شواو جگړه ونېسته ، مومند او ترکانې هم بې طرفه -
پاتې نشول او د يوسفزو په مرسته ودرېدل . په جنګ کښې
د يو ترکانې برهان د لاسه هيبو ملك و وژل شو او د ملك
هيبو زغري يومندر ميرچال نوي وپورته او په شېره
کښې د هغه سره تر ډېرې مودې وه .

يوسفزي په دې جنګ کښې بريالي شول او دله زاكو
پاتې وگره او خپلو او يوسفزو باجوړ قبضه كړو ، څه
موده پس دخپلو او يوسفزو په منځ كښې هم جگړې پېښې
شوې او خليل په دغه جگړه كښې بريالي شول او يوسفزي
مات شول او د ملك احمد نه يې مرسته وغوښتله ، -
ملك احمد پخپلو عزيزانو خفه شو او مرستې ته يې ملا
وتړله او د طاقت د استعمال سره يې د سياست نه هم كار
واخېست او ملك ميرچال يې د ملك هيبو كورنۍ ته په متواقي
ور ولېږه ، هغوی د ميرجمال ننواتې ومنله او د يوسفزو
مرستې ته هم ودرېدل ، يوڅو ميرچال او د هيبو كورنۍ
سره يو شوه او لښكري يې باجوړ ته راټول كړ او د بېلې خوا

ملك احمد هم د پندږ يالی او دانشکول په لاره تر ناوگي
 را ورسېد او دخيلو او يوسفز و جگره جوړه شوه او خليل
 مات شول او بنځي او واره زاره يې د ملك احمد د لښکر په
 لاس ورغلل. ملك احمد او ميرجال جگره وکتله او په سوله
 يې دخيلو بنديان، په دې شرط چې دوی به باجوړ درې
 ته ورپریدي، پرېښودل. د باجوړ دا جنګ د را ورتي د
 وينا مطابق به د ۱۵۱۷ع په خوا و شا کي شوی وي. په باجوړ
 کښي د غور يا خپلو دا جنګ د پېښور په وادي او خوا و شا
 علاقه د قبائلو د مهاجرت اغاز و؛

د غور يا خپلو د پاره چې د باجوړ ځه بنده شوه، نو دوی
 هم د خاښي خپلو په پله روان شول او د خيبر په لاره پېښور
 ته راغلل. دا علاقه لا تر دغه وخته پورې د خيبر نه تر خيبر آباد
 پورې د دله زاګو په ولقه کښي وه. خيلو او مومندو هم
 د دله زاګونه داستوګني د پاره څه ځمکه وغوښتله، خو

۱، مومند چې د غور يا خپلو يوه مهمه څانګه ده د بابر مغل بادشاه چې په کال
 ۹۱۳ هـ کښي د غلجيو پښتنو دارام کولو د پاره هغه خواتلي و د مومندو ياد هم کوي. په
 دغه وخت کښي مومندو مقر خوا و شا او د غزني په ناني او سرده کښي آباد وو، د بابر د
 وينا نه د مومندو د مهاجرت تصديق کيږي چې د نهم هجري قرن په اغاز کښي شوي دي.

دل زا کوچې څه بښيگره د يوسفزو سره کړې وه او نتيجه يې بدې
لېدې وه، هغه لا ورته ياده وه، نو د وی ته يې انکار وکړو
نو خلیلو، مومندو د ميرزا کامران نه چې د بابر نړوی و او په
کابل حکمران ؤ، د کومک او مرستې غوښتنه وکړه، ميرزا -
کامران د خپل ورور همایون نه، چې د بابر بل نړوی ؤ، او
د هغه په ځای باد شاه ؤ، د حملود وېرې نه د يوې قبيلې -
احسان منده کول د ځان د پاره کته کتله، نو د هغوی کومک او
مرسته يې وکړه او خلیل مومند د دلۀ زا کو په مقابل کېنې -
بريالي شول.

نو دلته دا ويلي شواو يقين کيږي چې پېښور ته د خلیلو
مومندو ورتګ چې د ميرزا کامران په وخت کېنې شوي دي، نو
دا به د ۱۵۳۰ع او ۱۵۴۵ع په منځ ميانه زمانه کېنې شوې وي.
خلیل د خیبر په خوله کېنې پرې وتل او د دوی مشران به
د ارباب په نوم يادېدل او د اږيدو سره يې هم بڼه تعلق ؤ
نومغلو، سيکانواو انګرېزانو به د اږيدو سره جرګې مرکې
هم د دوی پواسطه کولې او دوی د اږيدو په خوی بوي -
بڼه بلد وو.

د خاښی خپلواوغوړیا خپلوا

تعلقات

د پېښور په ودانه علاقه مومند پرېوتل او دا زرخېزه -
علاقه يې په لاس کېښې شوه او ورسره د گنداو او مېچني لارې
هم راغلې او د وچې لارې او سيند محصول به يې اخېستلو، نو
خليل مومند په لږڅه وخت کېښې بڼه شتمن شول، نو د دولت
او طاقت په نړۍ کې د دواوې او هشتنغرد نيولو هوس هم
ورسره پيدا شو او د يوسفزو په علاقه به هم کله ناکله -
بلوسېدل.

په دې وخت کې د يوسفزو او مندر و مشر ملک خان کچوؤ،
هغه په سره سينه د دې حالاتو څارنه کوله او جنک جگره يې
په دې نه خوښوله چې دهغه دا گومان و چې د هشتنغر -
مهمزې به د ده ملگرتيا و نه کړي، نو يوه مناسبه موقع يې کله.
په دې کې د کيکيانو يو محترم د سړوند ملک د څه کار د پاره
پېښور ته روان ؤ او د خيلود يوکلي په جومات کې د -
نماڅه د ادا کولو د پاره هلته تم شو، نو د خيلو ځوانانو د

نمانځه په وخت دغه ملك ووشولو او په دې خبره خاښي خپلو ته بڼه موقع په لاس وراغله او د خاښي خپلو د ټولو ټپونه- يې يونر وروړل لښکر تيار کړو، په دې لښکر کې يو سفزي، مندر، کيکياښي، مهمتري او وتمانخېل او ترکانې هم شامل وو. خان کجو په غور يا خپلو د حملې په نيت ورسره وان شو، غوريا خپل هم جنک ته ولاړه وو. د دوی جنک د لنډې سيند ديو سويلي خاښي (شاه عالم) په غاړه جوړ شو او دا جنک د شيخ نټپور په نوم مشهور دی.

شيخ نټپور په دواوه کې د يوکلي نوم دی. ويلى شي- چې د دې جنک په نتيجه کې غوريا خپل ووهلى شول. راورټي يوانگرېز مورخ دا جنک د ۱۵۵۰ع کال په شا- وخوا کې وايي، او افضل خان خټک دا ټولې قېصې گډې ودي او بې ترتيبه او بې تاريخه ليکلي دي. او د خرشبون او شرحبون د اولادې په منځ کې د شري، لباس او تمدن فرق مؤرخين شکیان کړي دي چې دا څنگه ديو بابا اولاد دی؟ خير په هرحال، وايات همدغسې راغلي دي، چې شرحبون يا شرف الدين او خرشبون يا خير الدين ورونه او د سرېن- بن قيس عبدالرشيد زامن دي، او د شرحبون يا شرف الدين په اولاده کې ترين او ابداليان مهمې خانکې دي او شپراڼي

برېڅ او ميانه اور هر هم پکښې راځي او د خرشبون يا خيرالدين په اولاده -
 کښې خانې خېل او غور يا خېل او ناو خېل مهمې خانکې او نور راځي او دا
 دگند اولاده ده او د ځمند اولاده لکه خوېشکي ، مهمزي او کيکياڼي دي
 او ترکاني هم دگند اولادې د خانکې نه دي .

د پټې خزاني د ر و اياتو مطابق د خرشبون يا خيرالدين بن سربن د
 شروند زمانه ۳۰۵ هـ نه تر ۴۱۱ هـ پورې ده . نو د بل ورو ورو د شروند
 زمانه هم د دې کلونو شاوخوا ټاکل کيږي که څه هم دا خبره پوره
 معلومه نه ده .

د خرشبون د وفات پر وخت (۴۱۱ هـ) کښې په غزني باندې
 د آل ناصر حکمراني وه ، د البيروني وينا خوداده چې د دغو تاريخونو
 نه مخکښې هم پښتانه په پېښور پراته وو ، او د تاريخ فرشتې په -
 قول چې پښتانه د دوېنې هجري صدي په اوایلو کښې لا پېښور ته راغلي
 وو . دا يواځې دل زاک نه وو ، نور پښتانه به هم وو .^۱

د بابر او پښتنو رابطه د ۱۵۰۴ع کال نه رانښتي ده او ميرزا الغ
 بېک^۲ د ۱۴۶۹ع نه ۱۵۰۲ع کال پورې د کابل او غزني حکمران ؤ ، نو
 د ميرزا الغ بېک د لاسه به (۹۰۰) نهه سوه خانې خېل ممکن په

۱) پښتانه د تاريخ په رڼا کښې ۱۳۰۹ مخ کښې د تفصيل وگورئ .

۲) ميرزا الغ بېک د بابر تره ؤ . (سيال)

۸۲-۸۰ع کښې قتل شوی وي او د ملك احمد په مشرۍ کښې د
خاښي قبایلو مهاجرت پېښور ته به د ۱۴۸۲ع کال نه وروسته شوي
وي د دغه وخت او د بابر د دې علاقه د نیولو په مینځ کښې به شل
دوه ویشت کاله وخت تیر و. لکه هغه چې د یوسفزو، مهمنزو،
گیگیانو، بنگینو او اږیدو، ونیرو، بنوخواو نور وکرلا ښوځپلو
خپلو علاقه یاد کړي دي او داسې معلومیږي چې دا پښتانه د بابر
نه مخکښې راغلي دي، او په دغو علاقه باندې مېشته وو، ځکه چې
کله باجوړ ته بابر راغی او د ملک شاه منصور، د ملک سلیمان د
زوی لور «بی بی مبارکه» یې په نکاح کړه، نو دا واقعه په کال ۱۵۱۱ع-
کښې شوې ده او دا خلک د بابر نه مخکښې دغو خپلو، خپلو علاقه
راغلي وو. په هر حال پوره تاریخ یې معلوم نه دی، نو اټکل-
دغه پاس شوی دی او موږ به همدغو روایاتو ته اهمیت ور
کوو.

اوس راځو د خاښي خپلو یاد ته، د خاښي خپلونه مطلب
یوسفزي، مندر، ترکانی، گیگیانی، مهمنزي او نور دي، خو
مهمه قبيله پکښې یوسفزي دي.

یوسفزی

دا قبيله په خپل منځ کښې په دوو برخو وېشلې شوې ده چې -
يوه د يوسف او بله د منده ده .

اخوند دروېزه ليکلي چې د دوی مشرنیکه مندوؤ او دهغه
دوه زامن وو، ديوه نوم يوسف ؤ چې اولاده يې يوسفزي يا ديري
او د بل نوم عمر ؤ، د عمر زوی منده ؤ، چې اولاده يې په منده
يا ديري .

ويلی شي چې د يوسف پنځه زامن وو، چې په عيسی، موسی،
مالی، اکو او اوریا نومونو مشهور ؤ، د عيسی (۱۱)، زامن وو، خو
د مغلو د لښکر سره په يوه جنګ کښې پخپله عيسی او (۹) زامن
يې ووژل شواو صرف دوه زامن يې حسن او يعقوب پاتې
شول، د حسن اولاده په حسن زري او د يعقوب اولاده په -
يعقوب زري يا ديري او يوبل د سپيم زوی ؤ پس هرکي شوی ؤ
چې اکا يې نوم ؤ او اولاده يې په اکاري يا ديري .
دغه درې واړه کورنۍ د کوه سياه نه واخله تر ماښ غرونو

پورې علاقه کښې آباد دي . حسن زري او اکا زري د اباسيند په -
مشرقي غاړه او مداخلې په مغربي غاړه آباد دي او د يوسف د
دوه زامنو موسی او مالي اولاده د بُنير په علاقه پرته ده ، د
بُنير په قطب د سوات غرونه دي ، قبلي ته يې سې راني زري ،
نمرخاته ته يې اباسيند او سويل ته يې د چملي علاقه وه ، د بُنير نه
چار چاپېره غرونه دي او په دې کښې ايلم او دوه سرې او وچت -
غرونه دي چې د سمندر نه لس زره او سل فته او چتوالی لري
د دې غرونو په منځ کښې ځای په ځای کڅي دي ، چې خلک -
پکښې کرونده کوي .

د بُونير آب هوا سښه ده او په غرونو کښې يې واورې کيږي
د يوسفز و خلک په بونير کښې دا ډول آباد دي : په نمرخاته
يې چعري ، قطب ته يې گدای زري ، قبلي ته يې سالار زري
سويل ته يې نور زري - په منځ کښې يې عايشه زري او دولت -
زري پراته دي .

د بونير په پاچا نومي کلي کښې د پير بابا مشهور ولی الله -
مزار دی . د پير بابا نوم سيد علي ترمذي دی او دوی اصلاً
د ترمذ نه د بابر د کورنۍ سره راغلي وو ، او سيدان دي او پلار
يې بيا څه وخت چې همایون ، شېر شاه سوري د هند نه و شړلو ،
د ده پلار بېرته د افغانستان قندوز ته لاړ او پير بابا بونير ته

راغي اوهم دلتہ وفات او بنخ شو.

ديوسف يوروي اوريا و، چي په بادي مشهور و اخون -
دروپزه ويلى چي دي خپلي مورته سپكي سپوري ويلى وي، نوهني
ورته ازار وكه و، اولاده يې د پره نشوه، خه لږ و د پېر چي دي هغه
د چمرزو سره اوسيري او په هغوگه دي. او د يوسف د بل د خلورم،
زوي اكو اولاده په كوز او برسوات، دير او پنجكوره استوگن
دي. د اكونزو دوه خانگي دي، يوه يې خواجه زي او بله يې رايني
زي دي. د سې رايني زي د نپولي علاقې نه د مالكنه تر غرونو
پراته دي او بر رايني زي د مالكنه پورته پراته دي، د خواجه نرو
خيځني خانگي په برسوات كښي استوگن دي. د دې بناخ يوه -
خانگه ملي زي په دير كښي اوسيري.

سوات يو ښكلي ځاي و، خود يو سفزيو د كورنيو جنگونو
له كبله لكه خوشحال خان چي وايي يو وران رباط ترې جوړ شوي
و، خوميگل سوات عبدالودود صاحب چي د شلمې هدي په -
اويلو كښي دلته حكران شو، هغه سوات بيا مڼه ودان كړو.
د مياگل صاحب د كورني حال داسې دي چي وايي: په برسوات
شاميري قبيله كښي عبدالواحد نومي سړي او سپده چي په قام
سپني قندهاري د مومند و د علاقې سره كمرنه راغلي وو. دده
كره غالباً په ۱۷۸۴ع كښي يو هلک پيدا شو، چي نوم يې عبدالغفور

کېښودی شو. دغه هلک یو نامتو شخصیت، عابد، زاهد جوړې شو او د سوات په بابا جی مشهور شو، خوځ ورته د سوات- اخون صاحب او خوځ ورته د سپدو غوث هم وایي. سوات صاحب ابتدائی تعلیم د خپل پلار سره کړی ؤ او د نورې لورې زده کړې د پاره د مردان علاقې ته ورغی او څه موده یې په لکړو کړې کښې د عالمانو سره تېره کړه او علم دین یې حاصل کړو، بیا څو کونو ته ورغی او هلته یې د دیني پوهې زده کړه وکړه، بیا د- روحاني تعلیم او فیض د پاره د شیخ رحیم کار کا صاحب په زیارت کښې یې چله وکړه او وروسته د پېښور د حضرت جی بابا په خدمت کښې حاضر شو او د هغه نه یې فیض حاصل کړو، د هغې نه وروسته د صوابی تور د پری ته ورغی د مولانا محمد شعیب صاحب نه یې لاس نیوی وکړو او بیا- څلورېشت کاله پس خپل کلي سوات ته راغی او په سپیل بانډې نوي کلي سوات کښې د پره شو او بیا یې د نیکی خپلو په قام کښې واده هم وکړو او وروسته بیا په مستقل ډول په سپدو کښې استوگن شو.

اخون صاحب د خپلې زمانې یو پرهېزگار، متقی او سترجهاهد شخص ؤ او د سیکانو سره یې غزاگانې کړې دي او د سید احمد شهید بریلوي او د سید اسماعیل شهید ټینگ-

ملکری و او بیایې د پیرنکیانو د نورو ګیر حکومت هم ډېره سخته
 د بنمې وکړه او ډېرې غزاګانې ورسره کړې دي، او هغه
 یو روحاني پیر او بزرګ و نو ډېر ماذونان او مريدان یې
 لکه، لوی مجاهد ملا نجم الدين اخونزاده د همدې صاحب، د -
 مومندو دلبنکر مشر، او ملا پیوند صاحب سید، د وزیرستان
 ستر مجاهد او ملا همز الله صاحب سید، د تګاو ملا صاحب، د غزني
 ملا مشک عالم صاحب، د موسیې اخونزاده صاحب او نور ستر
 شخصیتونه د سوات صاحب مريدان، اخلاصمندان او ماذونان
 وو.

سوات صاحب به غالباً په ۱۸۷۲ع کال کېني وفات شوی وي
 د هغه د وفات نه پس سید عبدالجبار شاه د سته ئی د سوات -
 حکمران شو، خو وروسته د سوات صاحب نصی مشر خان او
 میاګل عبدالودود په اتفاق شول او عبدالجبار شاه یې په مقابل
 کېني ماټې وخوړه او میاګل عبدالودود په کېل کېني په ۱۹۱۲ع
 کال کېني د سوات بادشاه انتخاب شو، انګریزي حکومت میاګل
 صاحب په ۱۹۲۶ع کېني د سوات والي ومنلو.

میاګل عبدالودود صاحب یو ځی معمولی سړی نه و بڼه -
 منظم شخص و او د مملکت د ادارې قابلیت یې لرلو.
 آخر په ۱۹۴۹ع کال کېني یې د سوات د حکمرانۍ اختیارات
 ستانه.

خپل زوی شهزاده عبدالحق جهانزېب ته پخپله رضا وسپارلو او هغه هم ښه لایق ، قابل او تعلیم یافته شخص ؤ ، ده په سیدو شریف کښې یو ډگرې کالج په نوم جوړ کړی دی او په سوات کښې یې ابتدائی تعلیم ورپاړیج کړو. وروسته د پاکستان د جوړېدو نه څه موده پس چې ریاستونه له منځه لاړل، د سوات دیر ریاستونه هم د صدر محمد ایوب خان په وخت کښې لرې کړی شول او دغه علاقې په سرحدی صوبه کښې شاملې کړې شوې او اوس د سوات شهزاده جهانزېب ته اعزازی د مېجر جنرال خطاب ورکړی شوی دی. او په سوات کښې اوسېږي .

دیر:

لکه چې ویل شوی دی دیر کښې یوسفزی قبیلې د اکونرو خانګې د خواجه نري ملیزي اوسېږي .

د دیر علاقته اکثره غریزه ده ، په نمرخاته کښې یې د سوات ریاست ، قطب په نمرخاته کښې یې کلګت او کشمیر واقع دی روغ په قطب یې چترال او قطب قبلي ته یې د افغانستان برید لګېدلی دی ، او د قبلي پلویې باجوړ او سویل ته یې مالکنډ دی. رقبه یې ویلی شي چې درې زره (۳۰۰۰) مربع میله ده ، د دې

علاقې مشهور سيند پنجگوره دى ، چې په پخواني تاريخ كښې د
گوري شهرت لري .

د دې علاقې اولس به غالباً لږو ډېر د شپږ^{۷۶} او^{۷۷} لكو
تنو په منځ كښې وي . دا منطقه د خپل طبيعي محل وقوع په لحاظ
د ډېر سياسي اهميت حامله ده . د دې رياست د حكمران
تېرباني ملاالياس صاحب نومي سړى ؤ چې د خپل زهد او تقوى
په وجه داخون بابا په نامه مشهور ؤ او په ملىزوكښې د -
پاينده خېلو په ذيله كښې ؤ ، د هـ په لسمه هجري صدى كښې خپله
گدى نشيني په حكومت بدله كړه او په دير كښې يې ديورياستي
حكومت بڼيا د كېښود ، او غلام خان^{۱۱} د دير خان شو . د هغه نه
پس اقتدار قاسم خان ته ورسيد ، (خوكېرو ليكلي چې د غلام خان
نه پس غزن خان حكمران ؤ) داسې د خپل وخت ډېر مقتدر حكمران

۱۱:، خوكېرو د خپل كتاب پټان په ۵۳۶ مخ كښې د الفستق په قول وايي چې لومړى حكمران
د دير اسماعيل خان ؤ چې د خوشحال خان خټک معلم ؤ ، اوله هغه سره يې ملاقات هم شو ؤ .
اوبل وايي چې د غلام خان نه پس ، غزن خان حكمران ؤ ، خود جندول خان اثنابالدين خان وييلې چې
الياس بابا د ابراهيم بابا او هغه د ابا محمد او هغه د پاينده بابا خوى و او د الياس بابا نه اسماعيل
ضفر خان او غلام خان وو چې د دير حكمرانه كورنۍ د ضفر خان اولاده ده ، د محمد شريف خان نه پس
اورنگز بې خان او ورپسې شاه جهان خان نواب شو ، او د هغه نه پس خسرو نواب شو .

This page was missing from Original Book, We were unable to find a copy of the book.
Pardon.

Team: Kitaboona

مشهور و د دیر نواب شو.

انگریزي حکومت هند، ده ته هم په ۱۹۰۸ع کال کښې د نوابی خطاب ورکړ او په ۱۹۱۸ع کښې انگریزي حکومت د ده وظيفه سالانه پنځوس سړه روپه کړه او د دیر نواب شو او دا خطاب د دوی په کورنۍ کښې مورثي و منل شو او د ده زوی شاه جهان خان يې وليعهد و منلو.

باد شاه خان نواب په ۱۹۲۵ع کښې وفات شو او په ځای يې - شاه جهان نواب شو، خود نوابه په معامله ورسره خپل ورور عالم زېب خان مخالفت پیل کړو. د عالم زېب خان مرسته به د باجوړ بنا خان مرحوم محمد جان خان او د سوات والي میا گل صاحب کولو. دا مخالفت ورو ورو د پر شو او جنگ ترې جوړ شو، او عالم زېب خان ماتې و خوره او د باجوړ د شموزو علاقې ته لاړلو، آخر انگریزانو مداخله وکړه او د دوی په میخ کښې يې فیصله داسې وکړه چې عالم زېب خان ته يې پنځه سوه روپۍ (غالباً چې پنځه سوه وي) د میاشتي وظيفه مقرر کړه او د ریاست دیر د حدودو نه يې بهر کړ او د مردان په علاقه کښې به او سپدلو!

نواب شاه جهان دیو مخصوص مذاق او طبیعت خاوند و او په

۱، خوماته شهاب الدین د جندول خان ویلي چې دا پنځه زره نه بلکې پنځه سوه روپۍ و.

دې شلمه صدی کښې دریا ست د خلکو په شونډ کښې هېڅ ډول بدلون ته تیار نه ؤ. هلته د منظم تعلیم هېڅ انتظام نه ؤ. د پاکستان حکومت د خپلې پالیسي په اساس دی په اکتوبر ۱۹۶۱ع کښې دریا ست نه لرې کړو او لاهور ته ولېږلی شو او په ځای یې - ولیعهد خان خسرو نواب مقرر کړی شو. اوس د دیر ریاست په سرحدی صوبه کښې کله کله شوی دی او یو کوشنر یې اداره کوي. د یوسفزوبله مهمه قبيله مندر د ه .

مند

د مندر و قبيله د مردان په علاقه ان د چملي پورې پرته ده او د چملي نمرخاته اباسیند، قبلي ته یې یوسفزي قطب ته یې - بونیر او په سویل مهاښی دی. دا علاقه یوه دره ده، میدانی علاقه یې لږه ده او ځمکه یې هم اواره نه ده غریزه ده. دا علاقه وروسته د سوات سره

دا د نواب شاه جهان سره یې د هغه نړوی شهاب الدین خان د چندول خان هم د چندول نه لاهور ته فرار کړو، نواب صاحب شپږ د پرش ۳۶ کاله نواب ؤ.

وتړلی شوه . دامبلي مشهور جنګ په ۱۸۶۳ع کښې په دې علاقه کښې شوی دی او دا علاقه د مندېر قبیلې مرکز دی . د چملي نه سویل ته د صوابی علاقه ده او په دغه ټوله علاقه د مندېر قبیلې پرتې ده .

د مندېر و خانګې

د مندېر درې زامن وو ، چې منور ، خضرا و رځر نومونه یې

وو .

د منور هم دوه زامن وو ، ۱، عثمان ، ۲، اتمان و ، د عثمان هم دوه زامن وو ، ۱، کمال ، ۲، امان و . د کمال اولاد ته کمال زي ويلي شي او پخپلو کښې هم په د و و خانګو وپش دي ، چې یوه خانګه یې - مشران زي او بله کشران زي بلل کېږي . د طور و خانان په مشران زوکښې دي ، او د هوتي مردان خانان په کشران زوکښې دي ، په کشران زي کښې اکونري هوګډ دي چې د عنایت خان د درېمې منځې اولاده ده او په معیار و کښې استوګن دي . د وتمان اولاد هم دوه بناخه ده . یوه یې اکانري ، کنانري او علي نري دی ، د وکی ته وتمان نامه هم ويلي شي او دا خلک د اباسیند په غاړه د مهابڼې په سویل پراته دي ، ټوپی ، مینی ، کوټه ، مرغزد دی په علاقه کښې مشهور کلي دي . او په د ویمو بناخ کښې یې

د سد و اولاده ده چې دوی دوستان نه په قبله پراته دي
 او د دوی د ذېلې مېناخونه په دې ډول دي:
 اول - اباخېل: په کونډه، نریده، هند او شاهنمور کېږي.
 دویم - عمرخېل: په کالا، دره، هوابی، مانیریه کېږي او میر احمد
 خېل په پنجتار، ډاګی، توتائی، باچا او بام خېل کېږي استوګن
 دي.

” رځپ ”

رځپ: د اښه په پڅو خانګو وېش ده: ماني نري، ملک نري
 اکونري، خضر نري او محمود نري.
 ماني نري: په ډاګی، ترلاندی، ترکه، پرمولۍ او دینا کېږي.
 ملک نري: په یارحسین، شېر دره او یعقوبی کېږي استوګن
 اکونري: په دو بیانو، سه چینه او اسمعیلا کېږي.
 خضر نري: په شیوه، کالوخان او شېره غونډ کېږي او محمود نري
 یامامون نري په نوي کلی، شیخ جانا، سوتیا او ناسیجی کېږي پراته
 دي.

«ترکانی»

آخون دروپزه لیکي چي د شېخا یا خانبي د وه بنې وي بيوه
 يي «مرجان» اوبله «بسو» نومیده. د مرجان زامن يوسف او
 هندرو و او د بسو نړوي ترکانی دي چي اوس په باجوړ او
 نور وځایونو کښي پراته دي او په لویه کښي (۱)، ماموند،
 (۲)، سالارنري دي. خوځي لیکي چي سالارنري د ماموند نړوي
 دی او نور د پرنري او خپلونه دي چي مخکښي يي یادونه شوې
 ده.

«باجوړ»

د باجوړ علاقه به اندازاً څه پنځه ويشت^{۲۵} ميله اوږده-
 او شل (۲) ميله پلنه وي. د دې علاقي قطب ته د پنجگورې سيند
 دی، قبلي ته يي د کونړ علاقه افغانستان دی او نمرخاته ته
 يي اتمانخېل دي، او جنوب ته يي د مومندو علاقه ده. د باجوړ
 علاقه په پنځو برخو وېشلي شوې ده:
 ۱، چارمنگ، ۲، بابوړه، ۳، سورکمر، ۴، رود، ۵، د ماموند علاقه ده.

جندول د پنجگورې د سیند او باجوړ تر منځه پروت دی ،
دا د ره تقریباً اته (۸) میله او بزده ده او څلور میله پلنه ده .
د جندول د پرنامتو حکمران خان عمراخان د امان خان زوی
د فیض طلب خان نسی و . د پلار د مرک نه پس د عمراخان
او د ورور شېرعالم خان تر منځه په اقتدار و رانی راغی او جگرې
و نښتې او عمراخان کامیاب شو ، او تر ۱۸۸۲ع پورې یې د جندول
او خوا و شاعلاقی و نیولې او په ۱۸۸۰ع کې یې د دیر نواب محمد
شریف خان ته ماتې ورکړه اخر انگریزان د شریف خان سره و
درېدل او په ۱۸۹۵ع کې عمراخان مات شو او کابل افغانستان ته
و تښتېد او هلته د امیر عبدالرحمان خان سره د پره شو او هم هلته
مړ شو . او په همدغه کال (۱۸۹۵)ع کې د مالکنډ ایجنسي هم
انگریزانو جوړه کړه او د هند د مرکزي حکومت ماتحت وه ، خو په
۱۹۰۱ع کې پې څه وخت سرحدی صوبه جوړه شوه ، نو دا ایجنسي
په هغې صوبې و تړلې شوه او اوس د پاکستان د جوړېدو نه پس
هم د سرحدی صوبې سره ده .

۱، د جندول خانان په مست څلور مشهور دی ، یوه د فیض طلب خان کورنۍ ده چې -
عمراخان هم له دې کورنۍ څخه و ، او بله غفار خیل دی ، چې د شاهي خانان وو .

کیکیاڼی

دا قبیلہ د خپلې مور په نامه مشهوره ده. روایات داسې دي چې د شېخا د مرجانی بنځې نه دوه زامن وو چې یو یې «مند» چې اولاده یې یوسفزي او مندې دي او د بل زوی نامه یې - «مک» و، او دده یوه لور وه چې په زیرکی نومې سړي واده وه، اولاده یې په کیکیاڼی مشهوره ده.

کیکیاڼي د پېښور په ضلع د واوه کښې استوګن دي.

غوریاخېل

د روایاتوله مخې د ګند د ویم زوی غوري یا ابراهیم و، چې اولاده یې په غوریاخېل یا دیني.

د غوري زامن: دولت یار، خلیل، زېراني، ملاګوري دی ملاګوري، متني، دی.

د دولت یار دوه زامن وو، ۱، مهمند یا مومند، ۲، داؤدزي. د مومند یا مهمند هغه اولادې ته چې په سمه یعنې پېښور کښې پراته دي، هغوی ته کوز مومند وايي، او هغه چې په غریزه علاقه

استوگن دي هغه په برهونند يا ديري او دا دواړه يو شئ دي
 خو پردي حکومت پرې راغلی او سياسي پولې او بندېزونه جوړ
 شوي دي ، نو دا دوه وروڼه هم سره بېل شوي او د وروڼه
 عزيزولي هغه پخواني نژديکت نه دی پاتې شوی .

برهونند د کابل او کونړ سيند په دواړو غاړو د ننګرهار په
 علاقه ، کامه ، گوشته ، خوېزو ، چکنور ، لالپوره ، خاص کونړ ، منګوال ،
 او په نورو ځايونو او په غره کښې د مېچنې نه نيولی د کوټې تاراڼو
 پورې او په ساره د ناوکې نه نيولی تر لالپورې پراته دي چې مشهور
 ځايونه يې گنداو ، پنډ يالی ، دانشکول ، وتمانزي ، دوېزی ، مېټي
 کوهی خانزادگان ، بېدمنی ، شبتا ، طورخواه ، سپينکی تنګی ، د
 خوېزو علاقه ، کونک ، سم غابنی ، وچه جورگات ، ورسک ، خامپک
 کور ، گدای تنګی ، ځناورچينه ، مزرينه ، اتاجور ، احدکور و نه
 بخش کور ، جمعه خېل او قوټی دي . دکوټې او خاپېن مشهور -
 غاښي هم د مومندو په علاقه کښې دي ، او ايله نري غري مشهور
 غردی . د مومندو د علاقې نه غرونه تاؤ دي او ځينې درې هم
 پکښې شته اوڅه وېې ځکه هم لري اکثره خلک لاسي کرونده
 کوي او د کروندې څه ځمکې لري چې د دوی گذاره پرې کيږي
 او اکثره ځوانان يې په مزدورۍ پسې د باندې ملکونو ته ځي ،
 غريزه علاقه يې ځخه ده ، واورې هم پرې کيږي ، خو ميداني علاقه

پي گرمه ده .

داؤدزي

داؤد زونه په قطب مهمزي پراته دي او قبله په سويل تړې خليل دي. دوى دخيلونه په شماره كښې ډېر دي د دوى د - مهاجرت وخت سونه دى معلوم، خوممكن دى چې د مومندوسه راغلي وي، دوى د پېښور په قطبي پلور د كابل سيند د بناخونو په منځ - منځ كښې پراته دي او بڼه ودانه حُمكه يې په برخه شوې . ده .

خليل

د خيلو او سني علاقه به لږو ډېر شل ميله اوږده او لس ميله پلنه وي .

د خيلو ملكانوته اربابان ويلى شي، تهكال، سپينه وهرى

لنډى د دوى مشهوركي دي .

د دوى حُمكي به مخكښې د باره نه او بيه كېدلې، خواوس

د ورسك بڼه نه نهر و نه راوتلي او راغلي دي او د دوى حُمكي

بني ودانې شوي دي .

څوکنې:

د اخون دروېزه په قول څوکنې د خپلو وروڼو نه مرور-
شوي وو. او تللي د سپين غره په لمنو کېنې يې استوگنه اختيار
کړې وه .

د څوکنو په نمرخاته اړيدي، په سويل يې ورکزي او
قبله په سويل يې (طوري)، دي او قطب ته يې سپين غردی. دا
خلک د خرمي په دره او کرمان پراته دي، بڼه کلک، جنگيالي او
کارگن خلک دي، بڼې نریتول کارکوي، د باندې تگ راتگ
يې لږ دی. علاقه يې یخه ده نو اکثر جاې يې د ورې، شرې
نه وي .

دوی بڼه اتفاق اوسني مذهب دي. د څوکنو يوکلی په-
پېښور کېنې هم شته دی چې د ميا عمر صاحب^(ع) د زيارت له کبله
د پر مشهور دی .

زېراني:

د زېرانيو څينې تپې د تاجکو سره گډې وډې په ننگرهار کېنې

اوسيزي اود جلال آباد نه په شمال قبله يي غټ کلی شته

دی .

او نور لکه پهار خېل ، دولت خېل ، احمد خېل او تاج خېل

د برو مومندوسره کور کلی کوي!

د، خود امانه نه دی معلوم چي چېرته اوسيزي . (سيال)

د حُمند اولاد

د خرشبون يا خيرالدين ديونروي (کند)، د اولاد د حال خوڅه ناڅه وليکلی شو، اوس د هغه د بل زوی (حُمند د اولادې څه مختصر احوال ليکلی کيږي.

ويلی شي چې د حُمند څلور څانگې دي: (۱)، خوېشکي (۲)، کتاني (۳)، مهمزې (۴)، توخي دي. ويل کيږي چې مهمزې د پخوانه د ځاينې خپلو په ډله کې وړگډ شوي دي.

د پېښور په استوگنو پښتون کې د حُمند په اولاد ده کېنې مهمزې مهمه قبيله ده، او ورسره بله قبيله د خوېشکوده. ويلی شي چې دا خلک هم پخوا د ارغستان د علاقې سره لگېدلي د پښتن په حُمه او سپدل، خو لکه نور ځني پښتانه قبایل چې د ترينو د بد گذران نه تنگ او هجرت ته مجبور شول، د غسې دوی هم د ترينو نه تنگ او راپاڅېدل، ځني خوېشکي ملتان ته لاړل او ځني غزني او کابل ته راغلل او څه خلک يې د غور بند په دره کېنې آباد شول.

دخوېشکو قبيلې د بابر سره تعلق و، د مغلی باد شاه بابر
په هند باندې د حملې په وخت د هغه په لښکر کېنې د پریښتانه
وو، چې د پره برخه پکېنې د خوېشکو وه. خوېشکي دخپل یو
سردار سلیم خان په مشرۍ د بابر په مرسته د ابراهیم لودي سره
په پاني پت کېنې جنګېدلي دي، او بابر او د هغه زوی هایون
به خوېشکو ته په درنه سترګه کتل. دخوېشکو د قبيلې څه خلک
چې د بابر سره هند ته تللي وو، هغه خلک اوس په افغان قصوږه
مشهور دي، او د ستلج سیند په د واره و غاړه و اوسینري.
دخوېشکو ځنې تپې لکه: بتک زري، حسین زري، شهاین زري
سلمان او کزلانی د قصوږه په قبله پراته دي. او دوی ته به-
پنواد برکلي او سیدونکي ویل کېده او ځنې تپې لکه: عزیز زري
جنونري، ابراهیم زري او نور چې د قصوږه په نمرخاته دي، هغوی
ته به یې د لرکلي او سیدونکي ویل. څه موده پس دا خلک په
خپل منځ کېنې سره ونښتل او ځنې تپې ترې لاسې، په خواجه او-
تاندې او هیروال آبادې شوې. دا خلک اوس هم په افغان قصوږه
مشهور دي، که څه هم دوی نه په پښتو پوهیږي او نه یې لباس
د پښتنو په شان دی خو خوېشکي او پښتانه دي.
دخوېشکو ځینې خلک په پشین او قندهار کېنې هم شته دي
او یوه تپه یې په غور بند او څه خلک یې د نوبنار په تحصیل د

لوی نوبنار په قطب د لنډي سیند په غاړه په خوږشکي نوي -
کلي کښې استوګن دي.

د پښتنو مشهور صوفي شاعر «ارزاني» د بايزيد روښان انصاري
همعصر ؤ او روښان يې پير ؤ ارزاني د خوږشکو په قبيله د -
عزیزې په زیله کښې ؤ.

د خرشبون د بل زوی «کسي» حال داسې دی.

کسي

ويلی شي چې د کاسيانو يولس تپې وې چې مخکښې يادې شوې
دي او شينواري هم پکښې راغلې دي. لکه د پتې خزاني په قول
ويلی شي چې د خرشبون نوره اولاده لکه کند او حُمند چې د
غورې مرغی نه کډې کولو ته مجبور شو او د غزني او کابل په
لور راوکوچېدل او بيا بنکته پېښور ته پسې راغلل، نو د دوی
د بلي خانګی ورونه کاسيان بيرته د سلیمان غره ته ورغلل او هم
هله مېشته شول، خړيوې قبيلې شينواري وېې د خاښي خېلوسه
کډه راوکړه او د خيبر نه په قطب پلوغرونو يې واورول او
هله مېشته شول. د دوی علاقه د کابل سيند بني لور ته د -
پېښور او جلال آباد په منځ کښې پرته ده. قبلي ته يې خوګياڼي

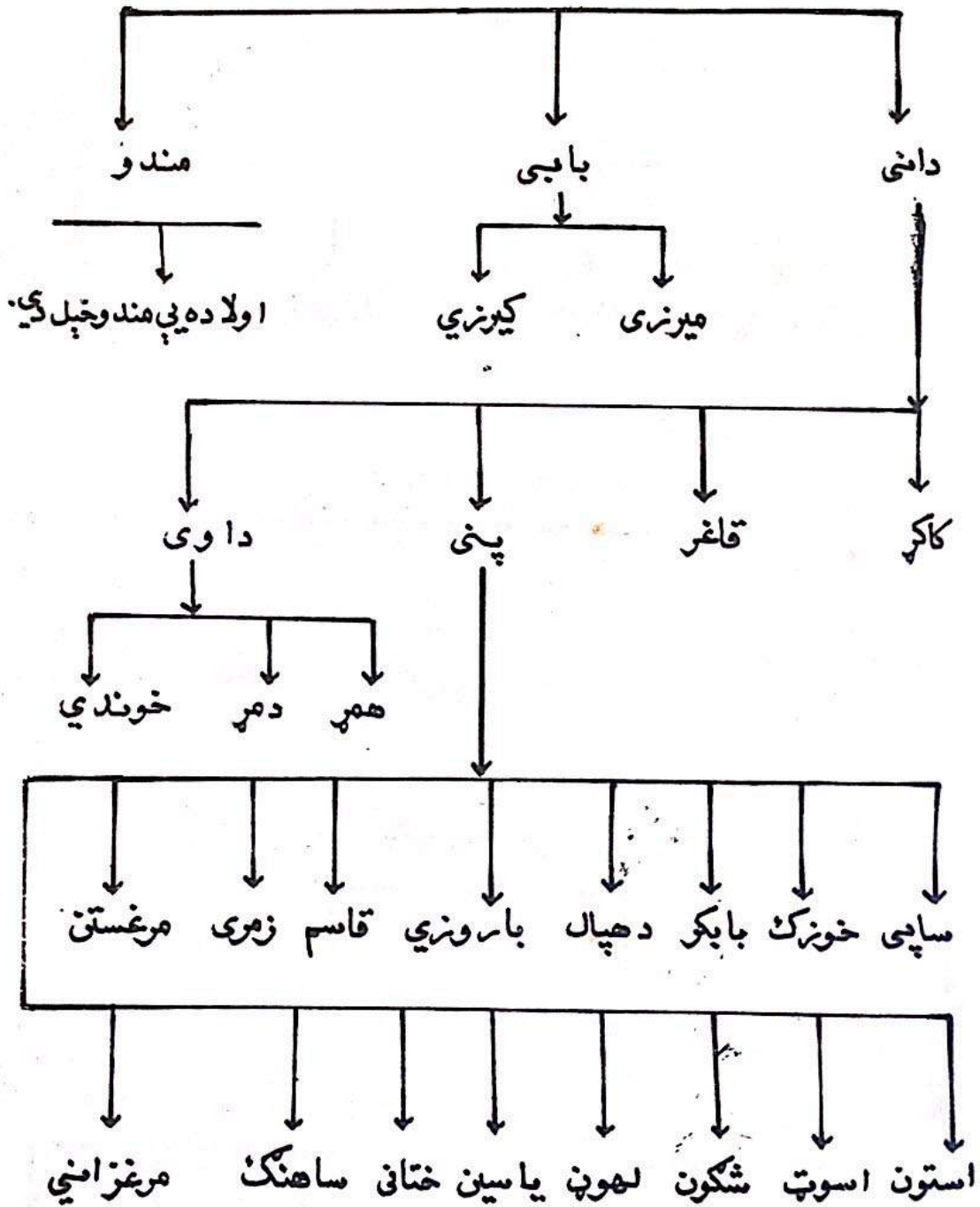
په جنوب يې سپين غر، په شمال يې د مومندو علاقه او په
نمرخاته يې خيبر او ملاگوري دي. د شينواروڅه خلک د
د شېخ بابا په دره علي نگار او څانگه کبې د برو مومندو سره،
اوڅه خلک يې د کوټر په شیکل دره، او د کوزکنډ بوديالی
په «کنډر» نومي کلي کبې استوگن دي.
د شينوارو مشهور تجارتي ځای لنډي کوتل لوارگی دی،
څه خلک يې کواټ او کشمير کبې هم شته.

د ویمه طبقه

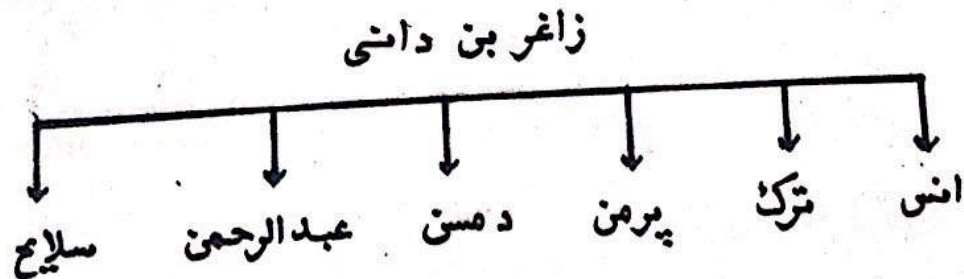
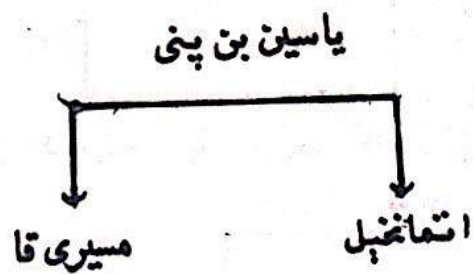
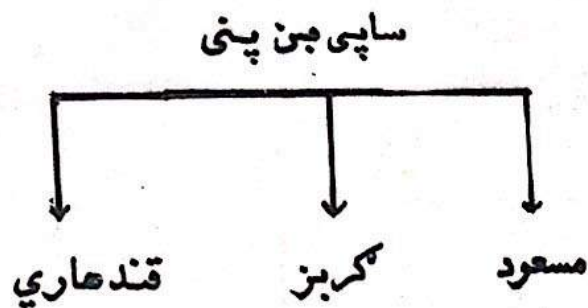
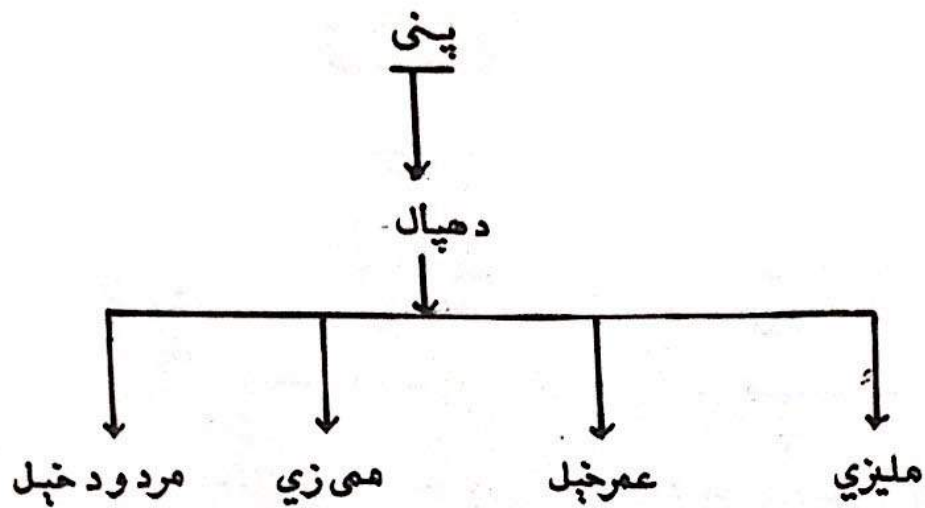
« غورغشتی قبایل »

د اقبایل د خپل نیکه غورغشت چې د قیس عبدالرشید د ویم زوی دی ، په نامه غورغشتي یا دیري .
ویلی شي چې غورغشت د ۳۸۸ هـ کلونو خواو شالاژوندی ؤ . د غورغشت درې زامن وو ، ۱ ، دانی ، ۲ ، بابی او ۳ ، مندو .
په دوی کښې د دانی اولاده مهمه کښلی شي د دانی په اولاده کښې مهمه قبيله دکاکړوده چې وروسته به یې ذکر او یاد راشي .
بابی : د دې قبیلې خلک په قلات کښې آباد دي او خڼې دکویتي خواو شاهم مېشته دي . د جوناگر نوابان د دې قبیلې نه وو او په دوی مربوط دي .
مندو : د مندو اولاده په مندو خپل مشهوره ده .

«دغورغشت نسب نامه»

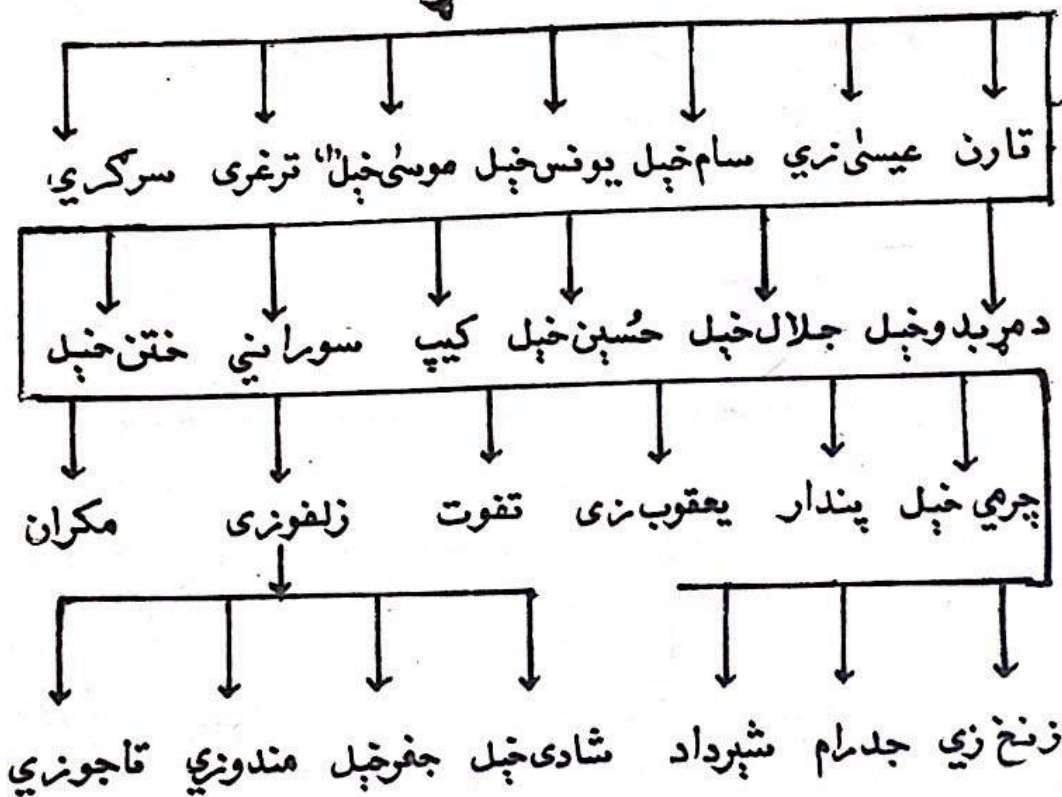

دیاتی په بل مخ کې وگورئ،

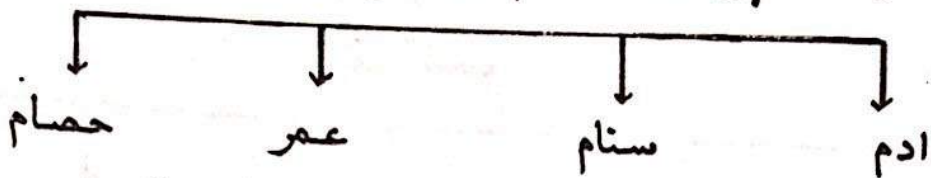
دما نی په بل چکی وگوری

کاکر

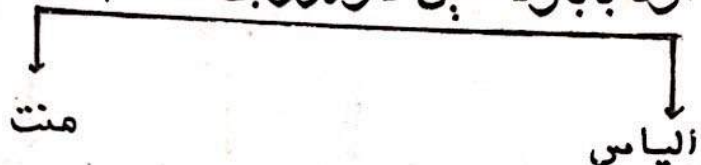

دا، موسیٰ خیل په غزنی کښې له اندروسره پراته دي .
 نوټ : فرملي اوسبري هم دکاکر نارامن دي . (وگورئ تذکره روشن
 خان ۱۵۳ مخ ، تایمتی د دکن حیدرآباد حکمرانه کورنۍ هم کاکر دي
 د ۲۰۴ خورشید جهان ، او بهمني دوتانی دی (تذکره روشن خان ،

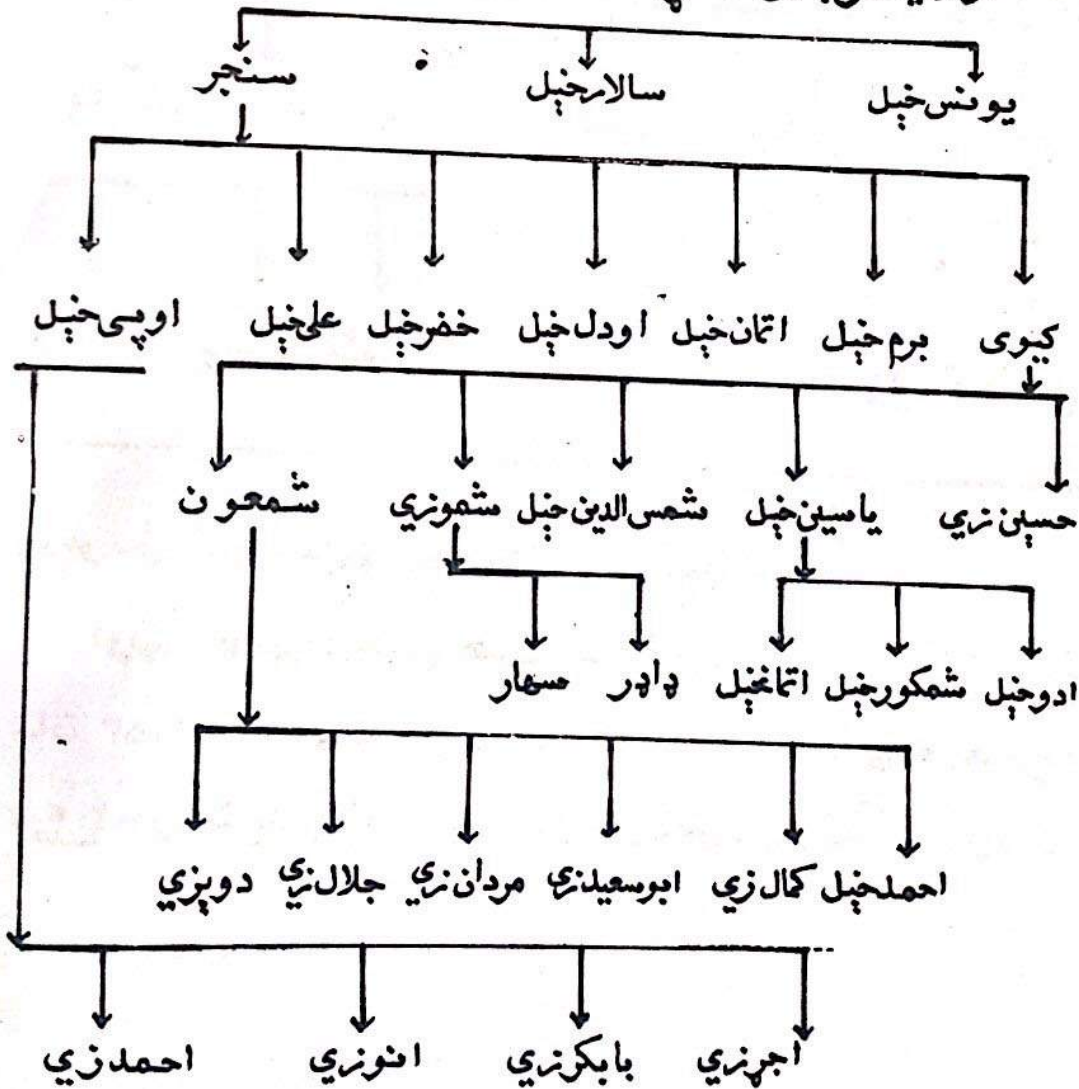
اود حسين بن جدرام بن كاكر بن داني بن غور غببت نه:

اود بابكر د حسين دورور بن جدرام بن كاكر نه:

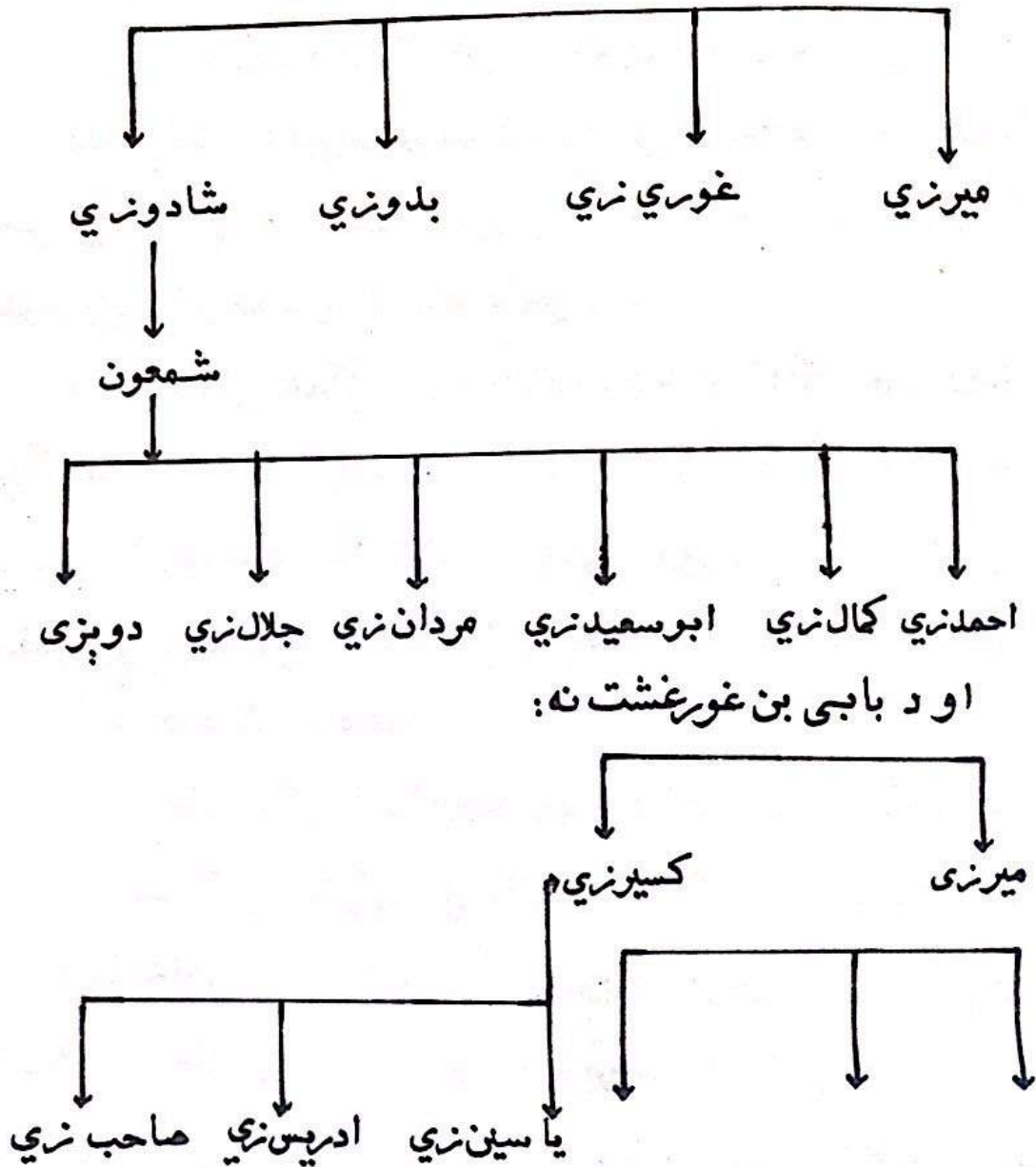

اود يعقوب بن كاكر نه:

علی خیل بن سنجر نه:

لکه چي ویلی شوي دي د غورغشت په اولاده کښي د داني په اولاد
 کښي کاکر مهمه قبيله ده ویلی شي چي د دې قبيلې مورث اعلي کاک نيکه
 و، چي د پربنه سري و، اود غياث الدين غوري په زمانه کښي وفات

شويدي او قبريې د هرات د جامع جومات په دروازه کښې دې
او اوس هم شته دى، لور دې پر خلک يې زيارت کوي.

داسې گومان کيږي چې د اقبيله دېره لويه ده نو د ابه -
پخواني وي او کاک نیکه به وروسته کوم ښه سرې پکښې پيدا
شوي وي. خو په هرحال دغه مشهوره ده.

د کاکړو دوه څانگې دي: داء د سر زخېلو څانگه (۲) سنتيما
څانگه ده او د دې دواړو څانگو نه دېرې څانگې او ذېلې هم
جوړې شوي دي. دا خلک د کويټې د وېژن په څلور واړو -
ضلعو کښې پراته دي، څه د هزارې په ضلعه او څه په قندهار او
هرات کښې هم شته دي.

د مشرقي پنجاب د کوهانه او خورجه په قصبو کښې اوڅه په -
بلند شهر هم کاکړ استوگن دي، اوڅه په دکن کښې هم شته دي.
هيبت خان کاکړ چې د خان جهان لودي له پلوه د سمانا حاکم ؤ،
او د محزن افغاني په تاريخ کښې دېره برخه لري د کاکړو د سنتيما -
څانگې سره تعلق لري، او موسی خېل د غزني په ولايت کښې داندره
سره چې اوس سپري، اولوی مجاهد نجم الدين اخونزاده صاحب د
هدې هم موسی خېل ؤ.

ناغر:

ناغرو په قبيله ده اوس د کسي په ټبر کهترانو کښې ورکېده ده.

د پښتنو د يو مؤرخ د «صولت افغاني» مؤلف زرداد خان -
هم د دې قبيلې غړی دی .

پنزي :

پنزي هم د کاکړو په شان يوه پخوانی قبيله ده ، خو وروسته
قبيله ده .

د پنزي وختي خلک په افغانستان او خه د خوکنوسره نژدې
او خه په دکن کښې استوگن دي . په دې قبيله کښې د خانفکوري
د بارونزو په خانگه کښې دی .

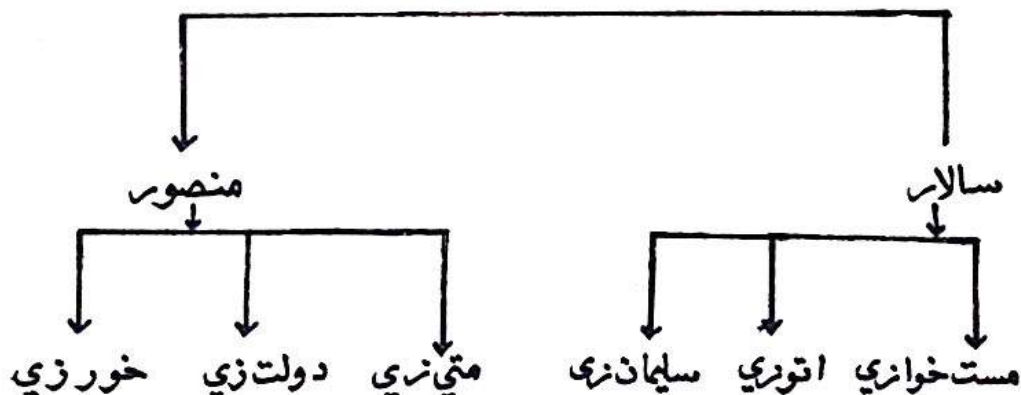

نوټ : لکه څنگه چې د خاښي خېلو ټپې مشهورې دي ، دغسې د کاکړو
نارې په پښتو موسيقي کښې ډېر شهرت لري ، او مرحوم محمدگل نورې
دا نارې د يو کتاب په شکل راټولې کړي دي ، او په کابل کښې چاپ
شوی . . . . . (سيالک)

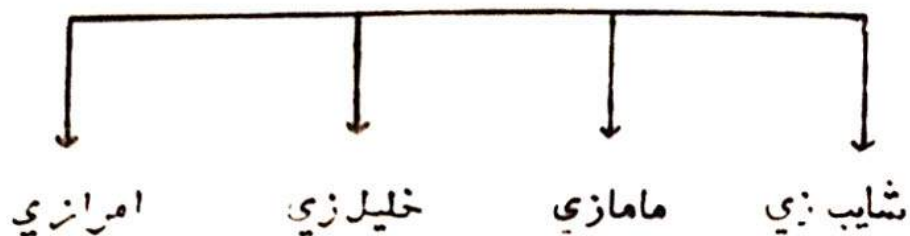
د «گدون» نسب نامه

د شجرونه گدون هم د غورغشتويوه خانگه ده او په وروړي
 کښې گدون، موسی خیل او ساپي سره نژدې دي او نور ورونه یې
 هم شته دی، خو گدون د مخکښې نه د خاښي خپل و په گند کښې-
 شامل شوي او د مهاجرت په وخت کښې هم د هغو سره ملگري وو
 او د شیخ ملي په وېش کښې دغه برخه ځمکه رسېدلې چې اوس
 پرې پراته دي.

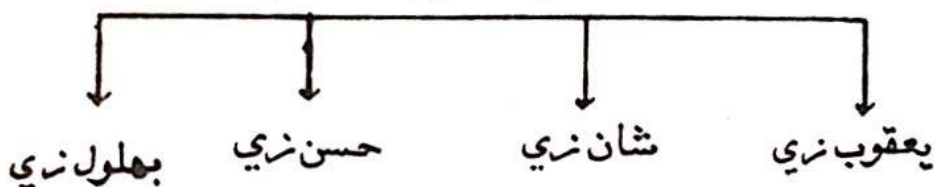
گدون یا جدون

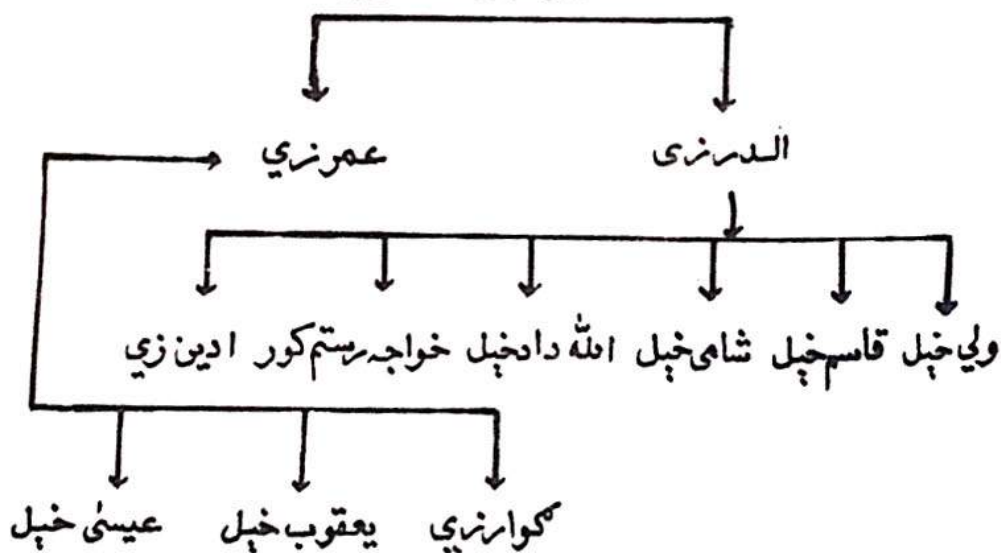
خوهرزي بن منصور

دولت زي بن منصور

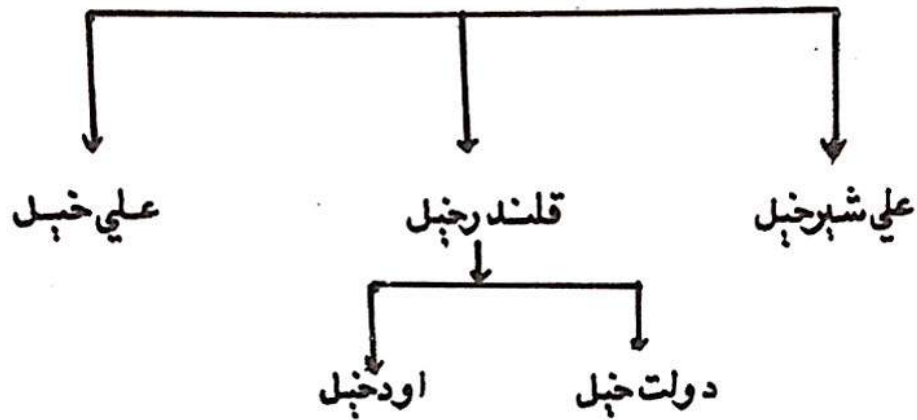
متي زي بن منصور

اتوزي بن سالار

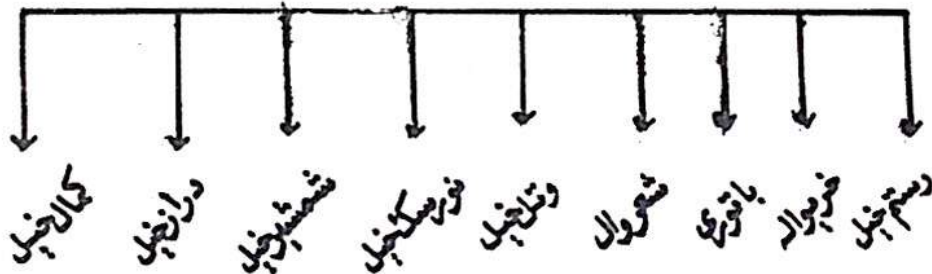

عبدالرحيم زي بن اتوري بن سالار

شجره موسیٰ خېل د کاکړ زوی

«موسیٰ خېل»

نوټ: داخلک د غزني په ولايت کښي د انده و سره اوسيري ، لوی
 مجاهد نجم الدين اخونزاده صاحب هله همدې ټپي نه و . سيال ،

د شجرونه چي معلوميري نوگدون قبایل په د و و خانگو ، سالار
 او منصور باندې وپش دي . د سالار د خانگی خلک اکثر د هزارکي
 په غرونو کښي ان تر (رش) پوري پرا ته دي . د دوی علاقه -

دېره سرخېزه او ودانه علاقه ده او د دې دواړو څانگو په
منځ کېني اکثرېدې هم وې .

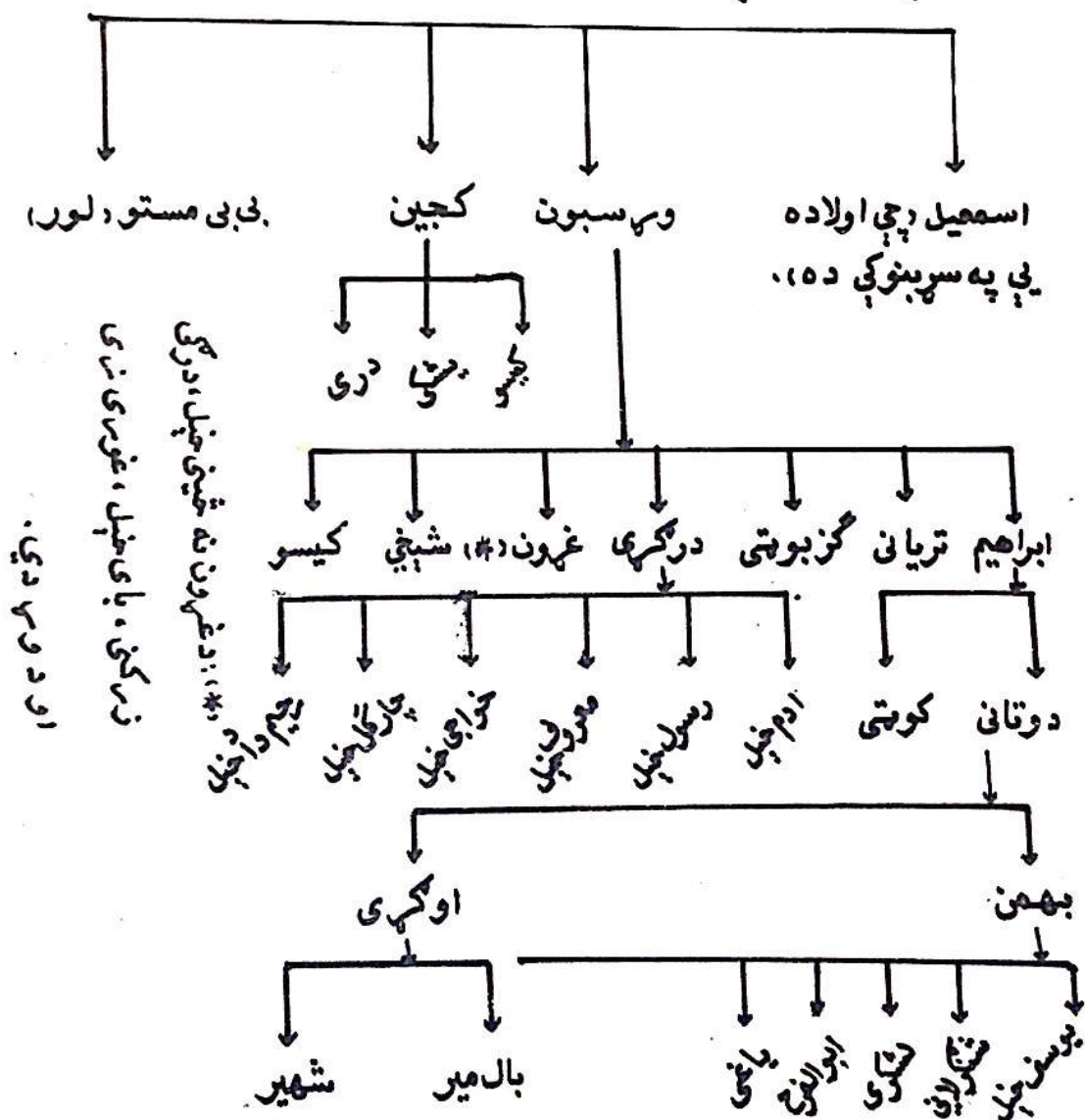
ويلی شي چې د گدون د مورث اعلي نوم اشرف ؤ، وروسته
په گدانه مشهور شو. داخلک د گدون يا جدون په مهاښي -
غرونو پراخه دي او څه د مردان په علاقه د باينی په كلي
کېني هم استوگن دي ، بزڅه په کشمير او کيمبل پور په علاقه -
کېني اوسېږي .

په چهچه کېني د غورغشتو کلی د اشرف گدون آباد کړی
کېلی شي .

در پیمه طبقه:

«بپتني قبائل»

بپتن يا بپت بن قيس عبدالرشيد

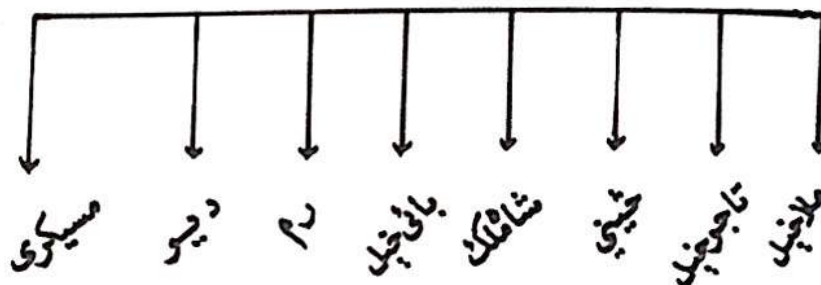

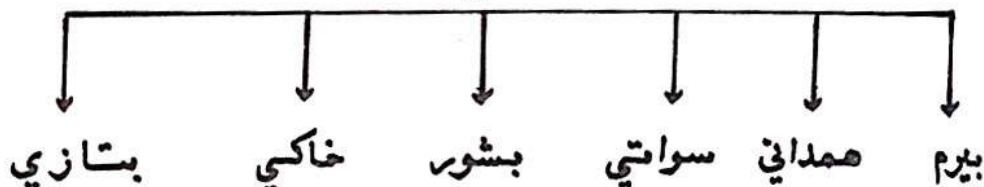
اود شېخني نه: ميرباز، اسمعيل صاحب خېل، غررتون، چلاک خېل،
فتح خېل، دري پلاري.

د قرياني بن ورسبون نه: دمراو چاکي دي.

د مر

د چاکي نه

ويلي شي چې بېتمن د قيس عبدالرشيد زوی دی نوموړی د بېتم
نيکه په نامه يادېږي. د تولد او وفات نېټه يې مېنه نه ده معلومه
خود «پستي خزانې» په قول چې بېتم نيکه د خرشبون د شروند په
زمانه کښې هو شروندی ؤ، او خرشبون په ۱۱۴۱ هـ کښې وفات
شوی دی، نو بيا په دې شهادت موبز د بېتم نيکه د مړينې نېټه
د خلورې هجري هدی اخري کلونه گڼلي شو.

بېتم نيکه يو خدای دوست او متقي سړی ؤ او پخپل شروند
کښې يې د عراق او عربستان سفر هم کړی دی، او د هغه ځای

د بنوخلکود فیض نه یې برخه اخېستې ده او په پښتنو کښې د
ولي الله په نامه شهرت لري.

دا مناجات بېټ نیکه ته منسوب دی:

لویه خدایه ، لویه خدایه   ستا په مینه په هرځایه

غرو لاسه دی درناوی کښې   ټوله شوی په نزاری کښې

دلته دی د غرو لاسه   زهویز کېدی دی پکښې پلنې

دا وگړي د پر کړې خدایه

لویه خدایه ، لویه خدایه

دلته بزموږن او ربل دی   ووه کورگی دی ووه بوجلگی

مینه ستا کښې موږن مېشته یو   د بل چا په ملا تله نه یو

هسک او مخکه نغښته ستاده   د مرو وده هو ل تا ده

دا پالنه ستا ده خدایه

لویه خدایه ، لویه خدایه

د بېټ نیکه په اولاده کښې د ورسبون او کجین اولاده.

گڼلې شي ، او اسمعیل په شروند کښې بېټ نیکه خپل تره سرپښ ته
ورکړی ؤ. د اسمعیل اولاده په سرپښو کښې گلره وچه شوې ده.

د بېټ نیکه اولاده لومړی د کوه سلیمان په لړۍ کښې آباده

وه خرڅه موده پس د غلجود لاسه دخپلې سپې نه بېځایه.

شول او د کوه سلیمان په نمرخاته خوا د کومل رود په غاړه او

ٲانك په ٲمكوهپشته شول، او په هندكېني د پښتنو د سلطنت
په وخت كېني دا خلك د ډېر اقتدار خاوندان وو، او د
پښتني سلطنت په فروڅونوكېني په ډېر شمير شامل
شوي وو.

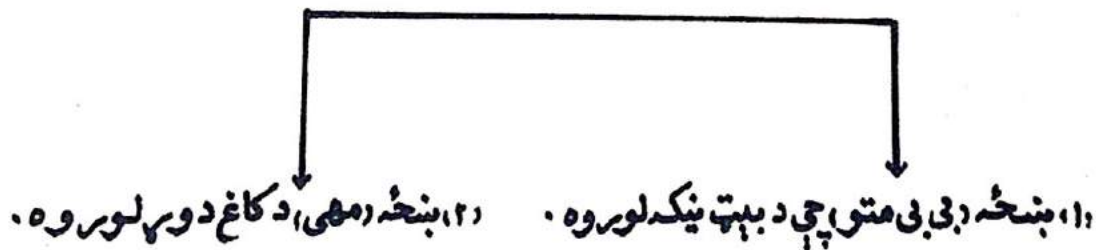
څلورمه طبقه:

متوزي قبائل

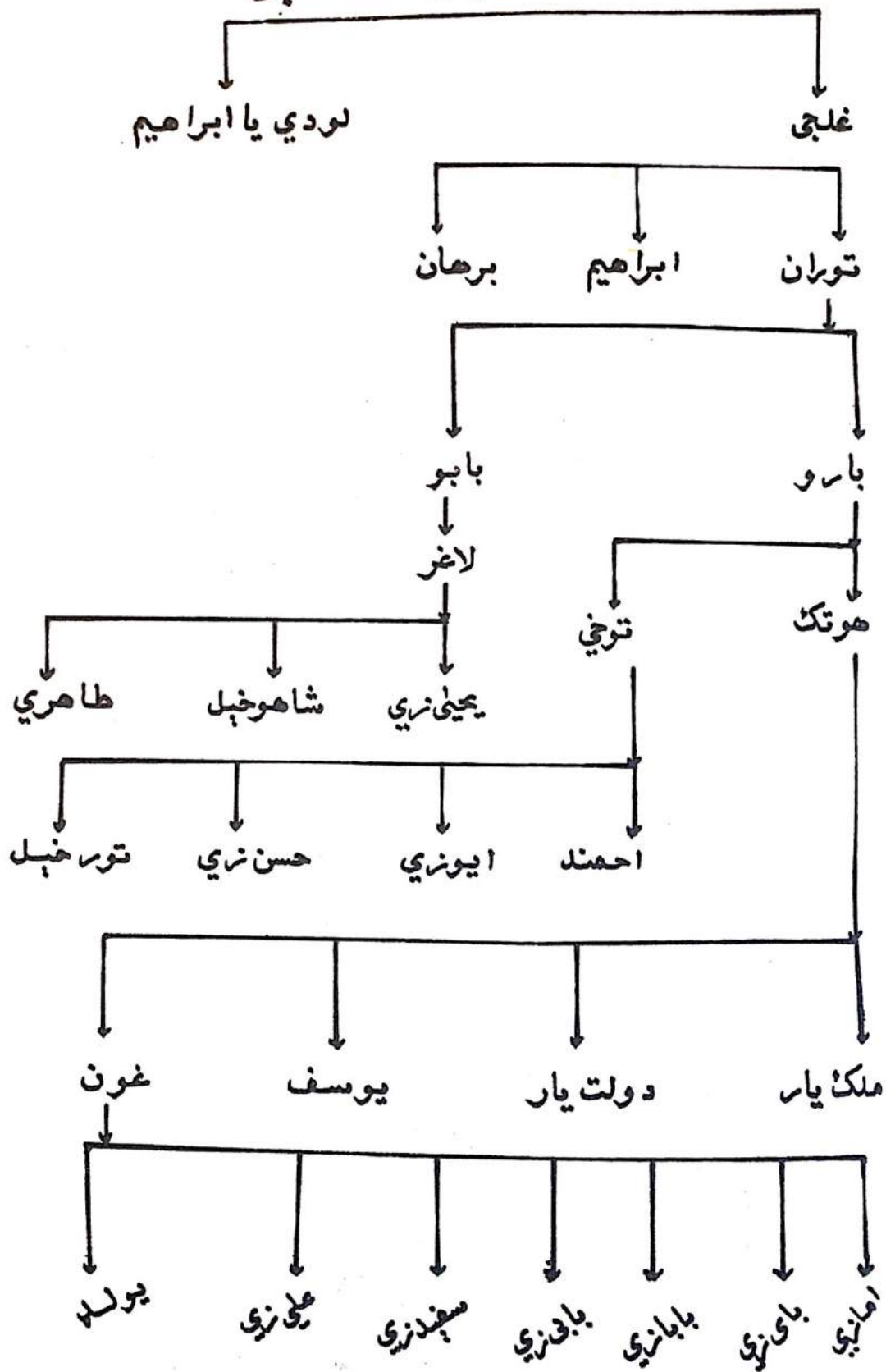
د رواياتو مطابق بي بي متود بېټا نيکه لور وه او په -
 شاه حسين غوري واده وه، اولاده يې په متوزي مشهوره
 ده او مراد ترې غلجي او لودي قبائل دي او شجرې يې
 په لاندې ډول ليکلي شوې راغلي دي.
 متوزي قبائل په دوو څانگو ويشلي شوي دي، غلجي
 (۲)، لودي.

څلورمه طبقه متوزي قبائل: لومړۍ څانگه غلجي:

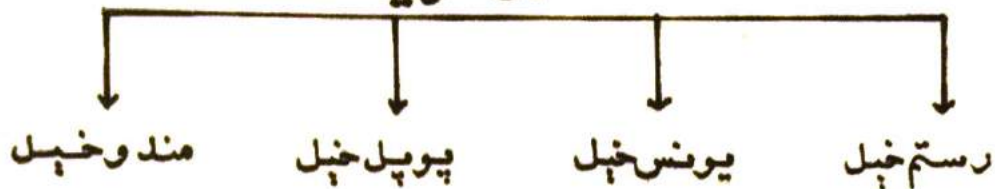
«شاه حسين»

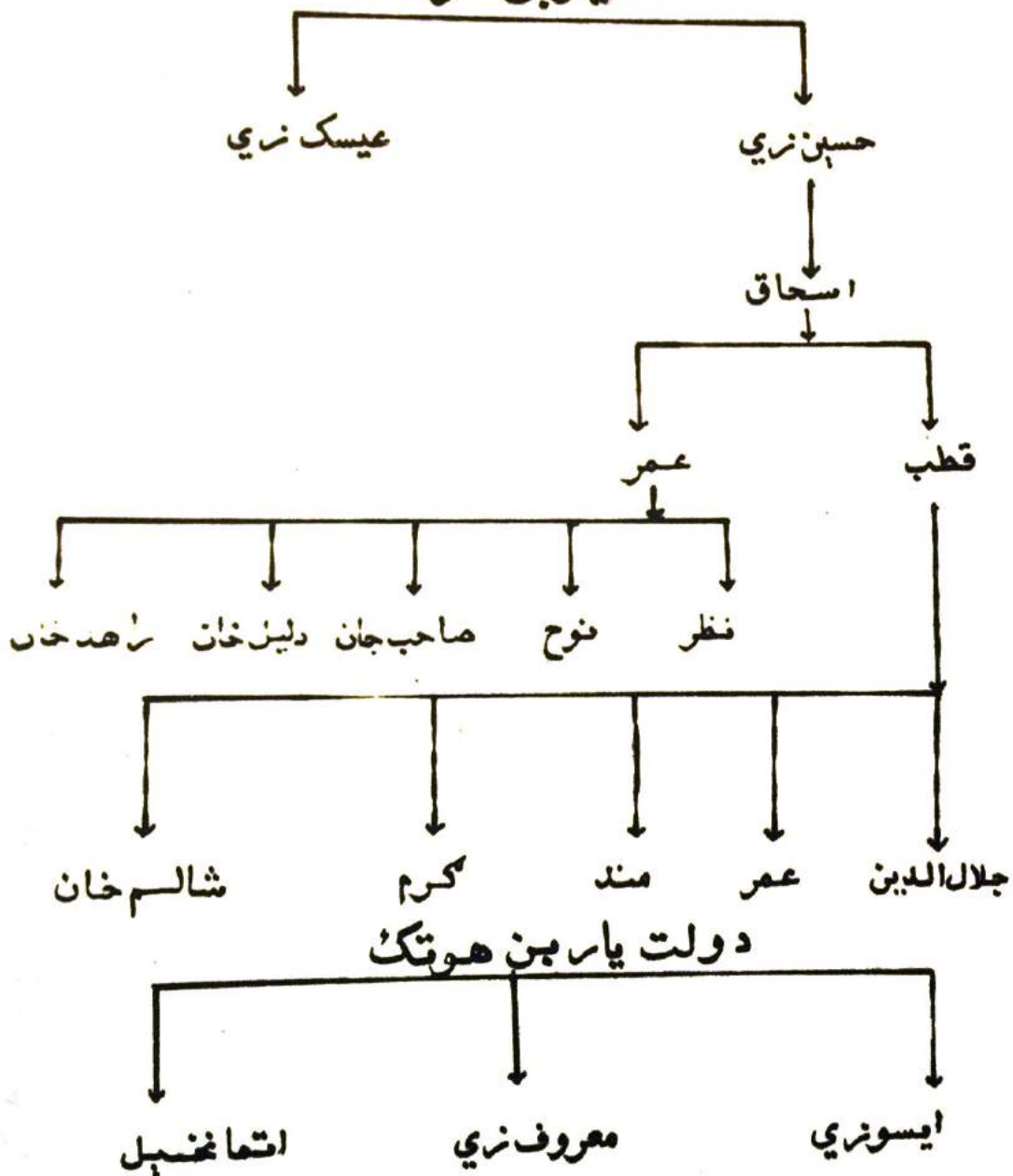
بی بی متوا و شاه حسین

احمد بن قوتي

ملک يار بن هوتک

يوسف بن هوتک

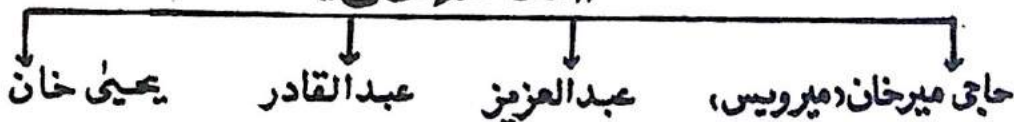
کتی نری گدین نری کندلی نری خادی نری صدیق نری عمر نری

توت ۱۰ هغه غلجیوچی د محمد غوری سره هند ته تللی وو په ۱۲۰۶ء نه تر ۱۲۹۰ء پورې په هند کښې (۸۴) کاله حکمرانی کړې ده، لومړنی مؤسس یې جلال الدین فہر و تر غلجی و چې په ۱۲۰۶ء کښې یې د کیکا ووس د التمش د نړۍ غلامان فونہ حکومت و نیواو وروستی سړی او بادشاہ یې مبارک خان و چې بادشاہی ترې ناصر الدین تغلق و نیولہ.

د دغو غلجیو دورہ (۸۴) کاله وه، او د میرویس خان هوتک نه چې په ۱۷۰۹ء کښې یې حکومت نیولی و، او تر ۱۷۳۷ پورې یې حکومت و، څه د دغه غلجیو دورہ (۲۸) کاله وه. دا پنځه سوه کاله مخکښې خبره وه.

د شالم خان بن قطب بن اسحاق بن حسین نری بن ملک یار بن -
 بارو، بن توران، بن غلجی بن مترا و شاہ حسین نه

«شالم خان»

حاجی میرخان یا (میر وپس خان،

بن شالم خان
نه

میرخان (میر وپس خان، نه

عبدالعزیز بن شالم خان نه

شاه اشرف

یحییٰ خان بن شالم خان نه

محمد خان

حاجی نرمگه

حاجی عبدالرحمن

نورالله

عبدالرحیم

شہر خان

نوٹ : د میر وپس خان شجرہ : میر وپس خان بن شالم خان بن قطب بن اسماعق

بن حسین بن مالک یار بن هوتک بن بار و بن قوران بن غلجی بن بی بی متو

او شاہ حسین .

حاجی میر وپس خان:

میر وپس نیکه د پښتنو په تاریخ کېنې لوی شخصیت دی او د پسر قدر لري. دی هغه څوک دی چې پښتانه یې سره راغونډه کړل او د قندهار ايراني حاکم کرگین کرگي یې و واژه او پښتانه یې آزاد او خپلواک کړل، دی څلور کاله شروندی و او بیا مړ شو، پس له مرگه یې ورور عبدالعزیز بادشاه شو، خود پښتنو په طبعه برابر نه و نو ووشل شو او یا پخپل مرگ مړ شو او په ځای یې د میر وپس خان زوی شاه محمود د پښتنو بادشاه شو، چې د افغانستان نه ورتېر، د ایران نه یې اصفهان هم ونيو او د پښتنو بادشاهي یې تر ترکیې پورې خوره کړه، څه موده پس هغه مړ شو او په ځای یې د تره عبدالعزیز زوی اشرف د شاه اشرف په نوم د افغانستان او ایران بادشاه شو، خوڅه موده پس شاه اشرف ته ایراني لښکر ماتي ورکړه او خپل وطن ته په راتلو مجبور شو، په لاره کېنې عبدالله خان بلوڅ و واشره او ایراني لښکر یې د نادرافشار په مشرۍ قندهار ته راوړسېدلې او شاه حسین چې په قندهار کېنې بادشاه و او د میر وپس خان کشر زوی و، ماتي وخوره، ایرانيانو دی ونيو او په مازندران کېنې یې مړ کړو.

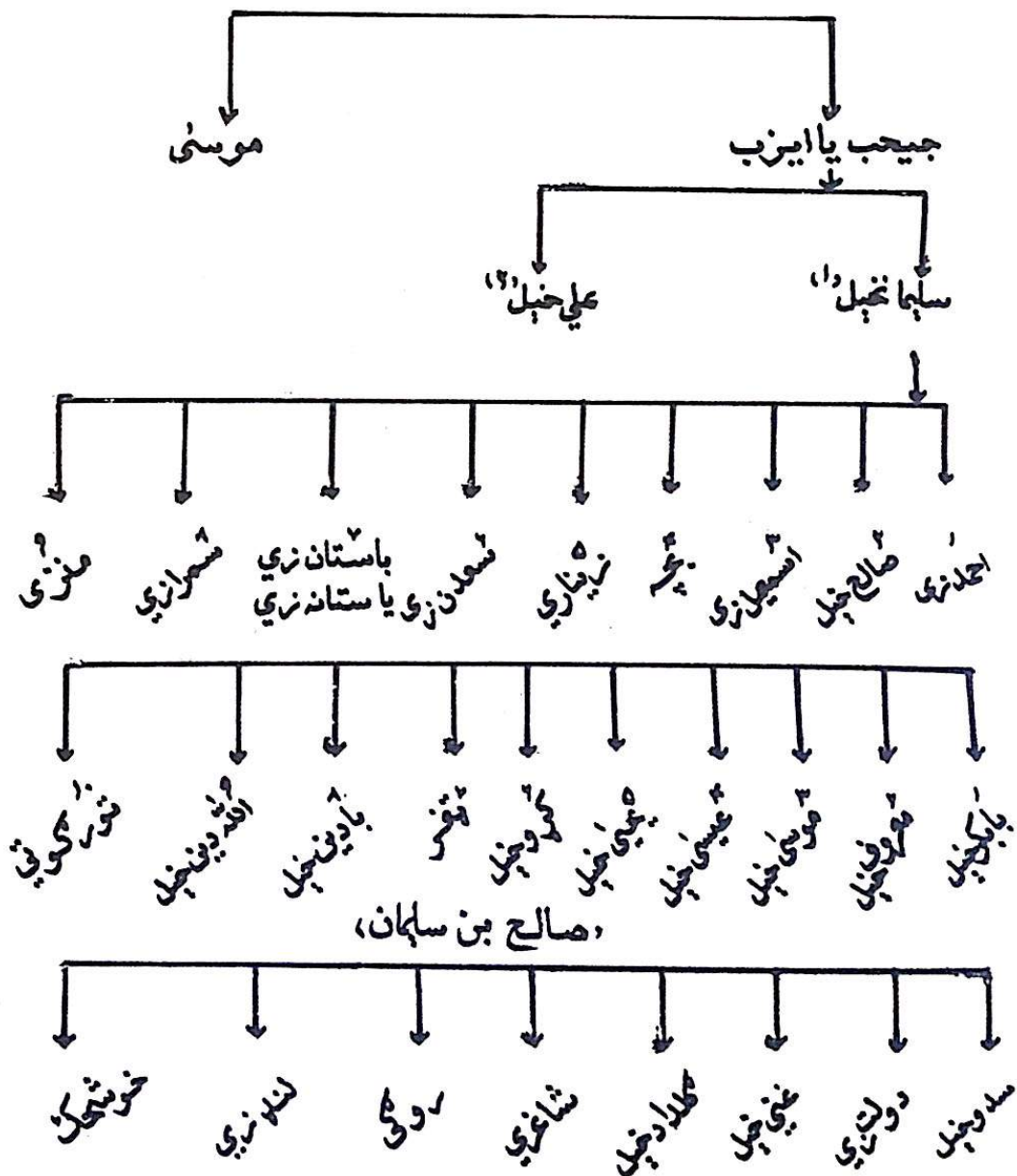
دې کورنۍ په افغانستان او ایران کېنې د ۱۷۰۹ع تر ۱۷۳۲ع
پورې (۲۸)، کاله حکومت کړی او حکمرانه وه او د پښتنو بېر
یې دنیا ته بنودلی دی.
د دغه حکومت مؤسس مرحوم میرویس خان د شالم خان -
نړوی و، چې شجره یې دا ډول ده:
میرویس خان د شالم خان نړوی او هغه د قطب، هغه د حسېن
هغه د ملک یار، هغه د هوتک، هغه د بارو، هغه د توران، او
هغه د غلجی بن بی بی مترا او شاه حسېن نړوی و چې شجره یې په
اووم (۷)، پلار غلجی ته رسېږي.

غلجي قبائل

(۲) خانگه

«متوزی» اوله خانگه

«برهان»

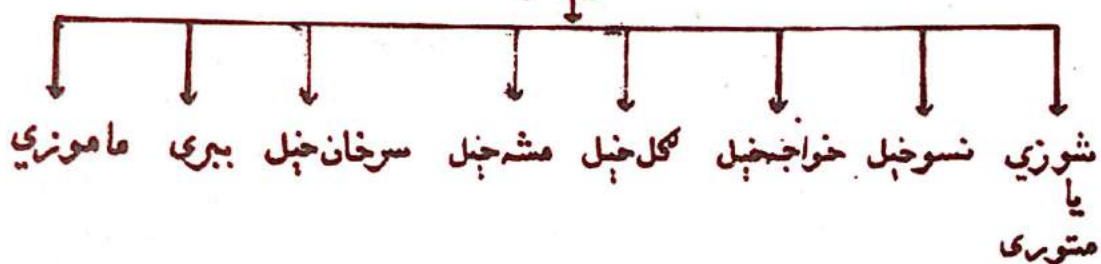

اسمعیل زئی بن سلیمان

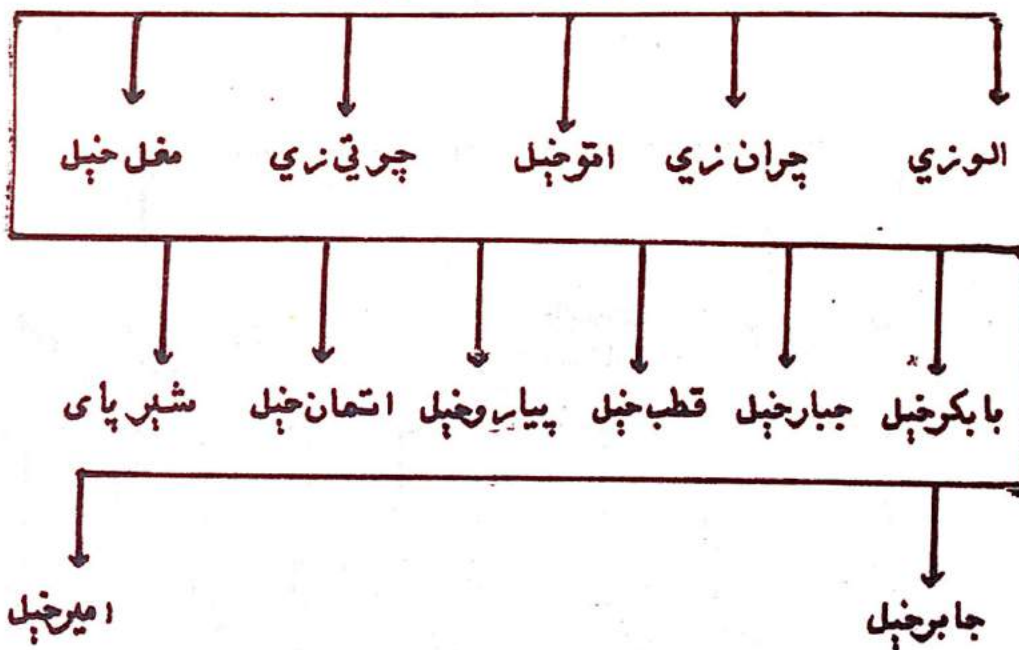

«بچه بن سلیمان»

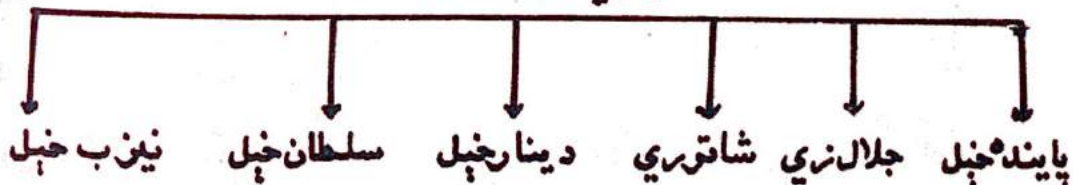
قیصر

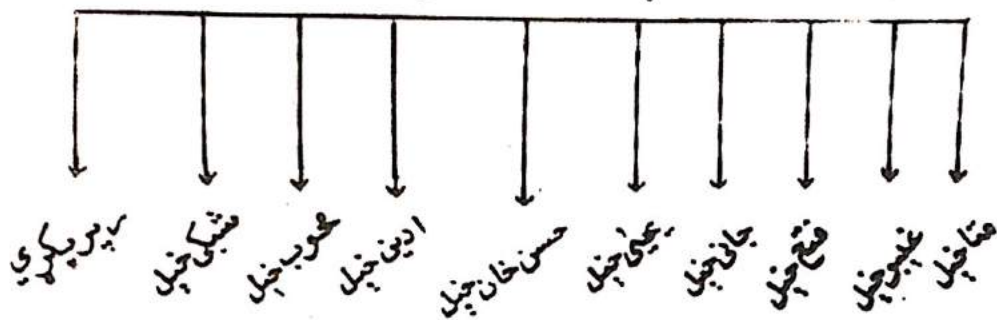
ستانه زئی یا باستان زئی بن سلیمان

«سمرائی بن سلیمان»

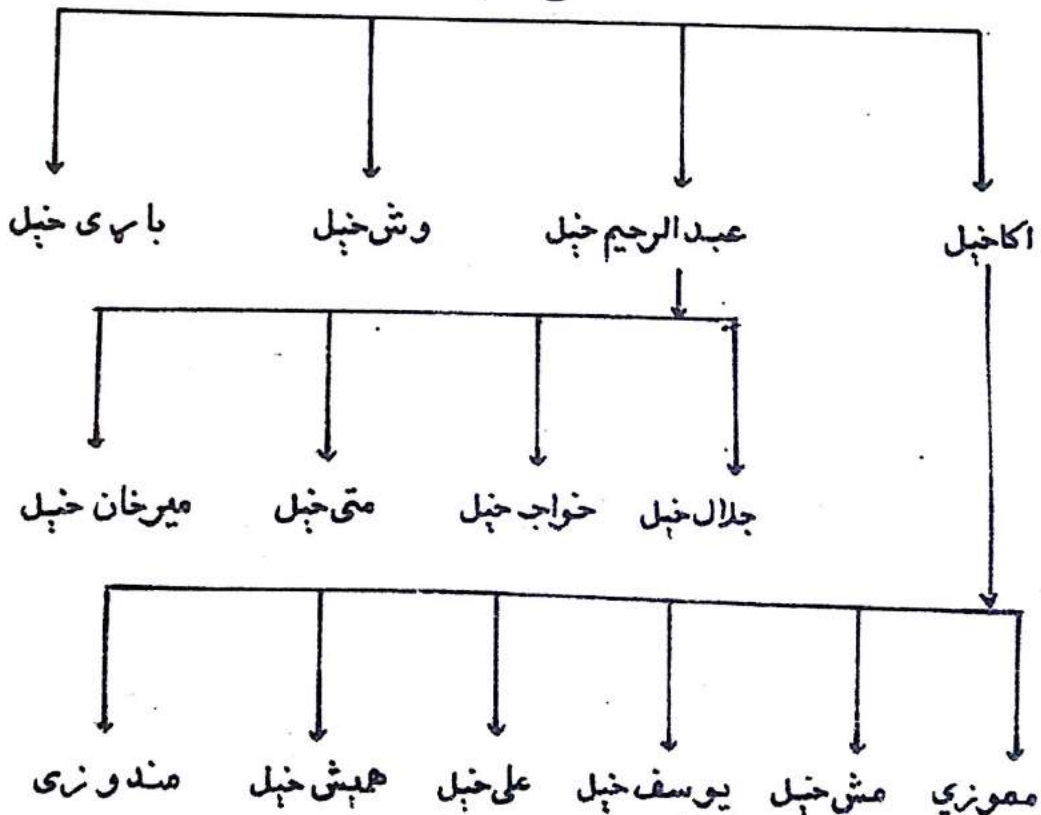
سلطان خیل بن سہرازی بن سلیمان

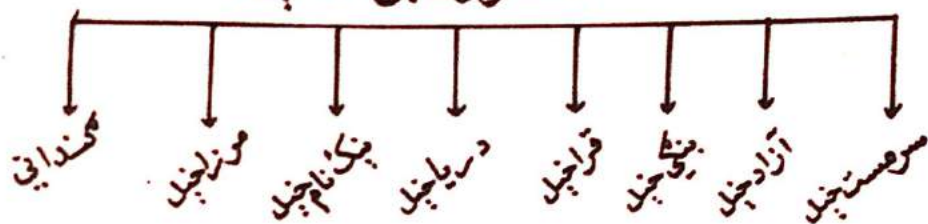
غلبی قبائل:

«متوزی» - اولہ خانگہ

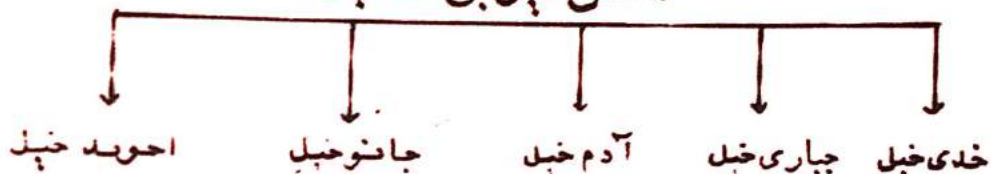
«علی خیل» «ب»

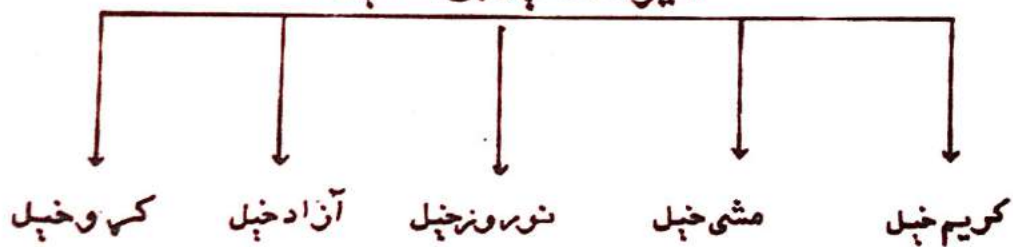
«مهوری بن اکاخیل»

«مشخیل بن اکاخیل»

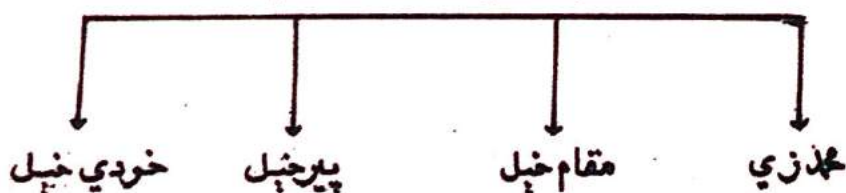
«یوسفخیل بن اکاخیل»

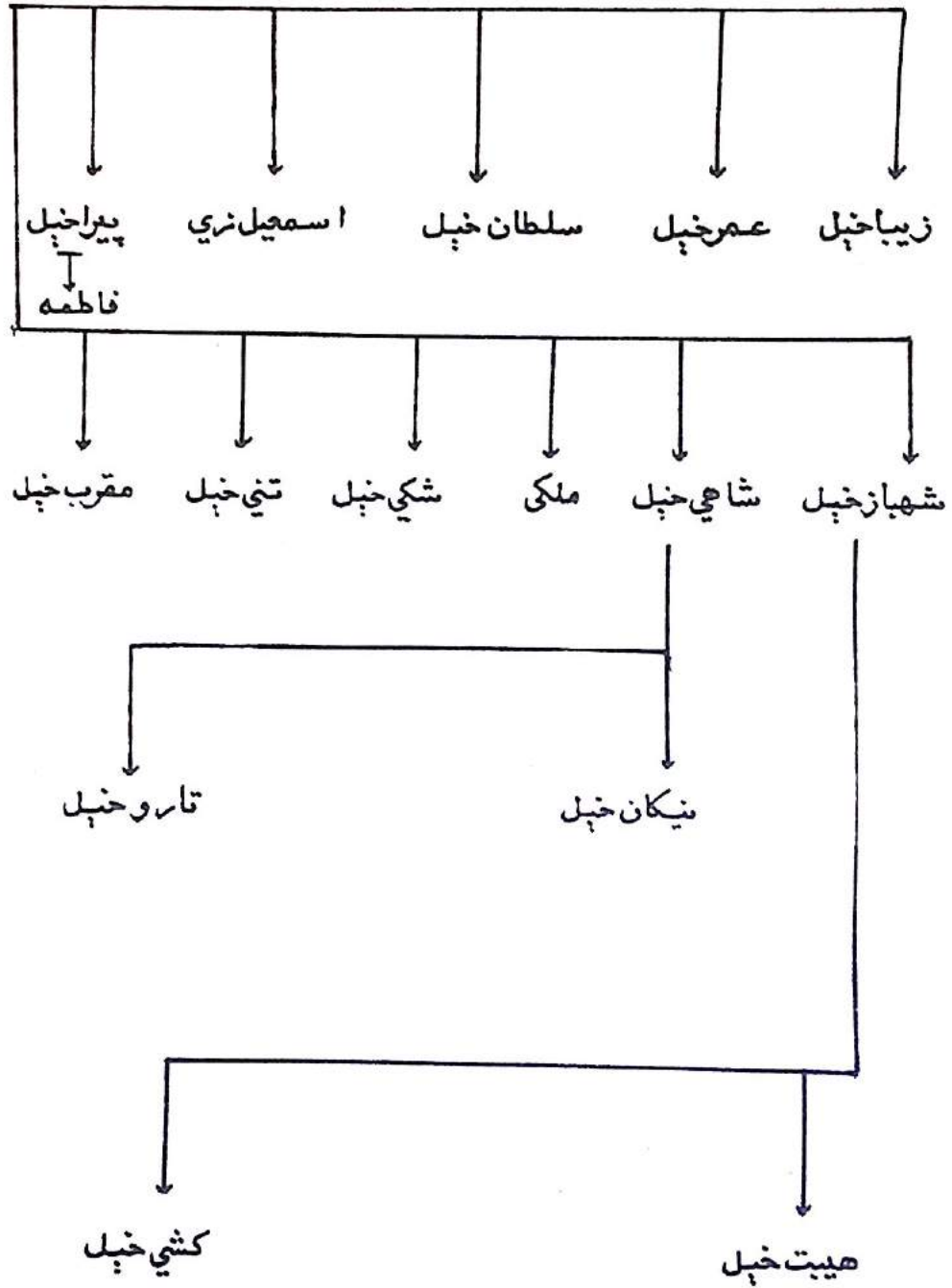
«علیخانخیل بن اکاخیل»

«همیشخیل بن اکاخیل»

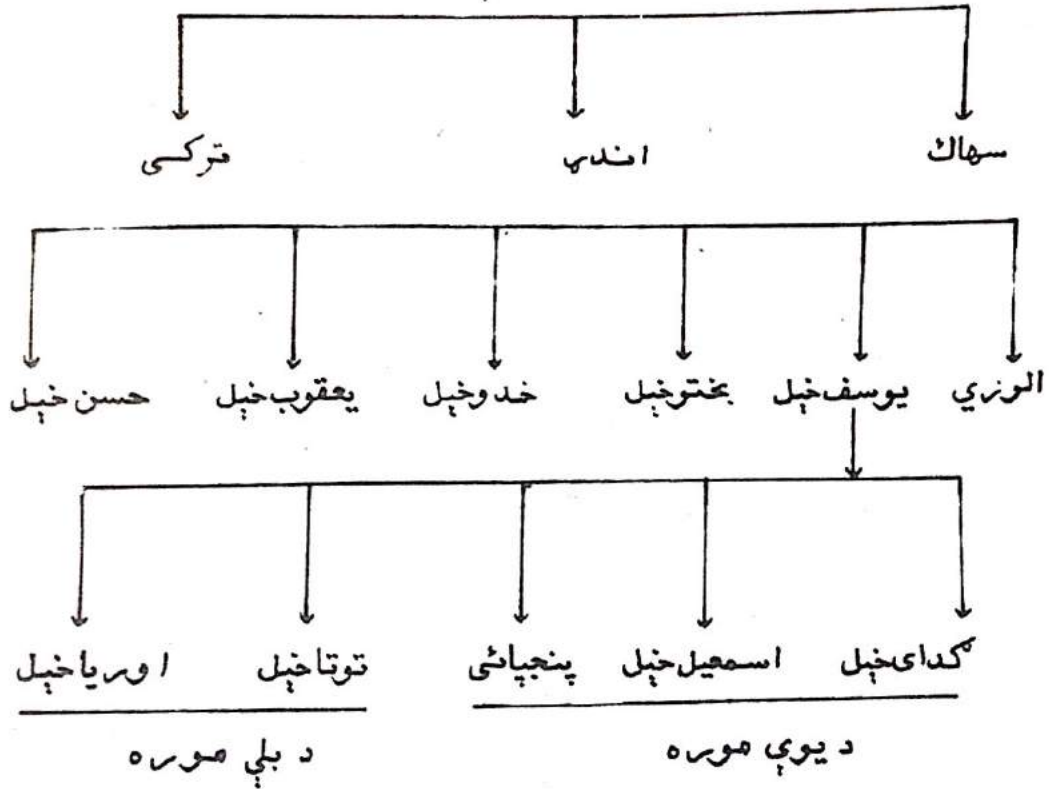
«مندیوزی بن اکاخیل»

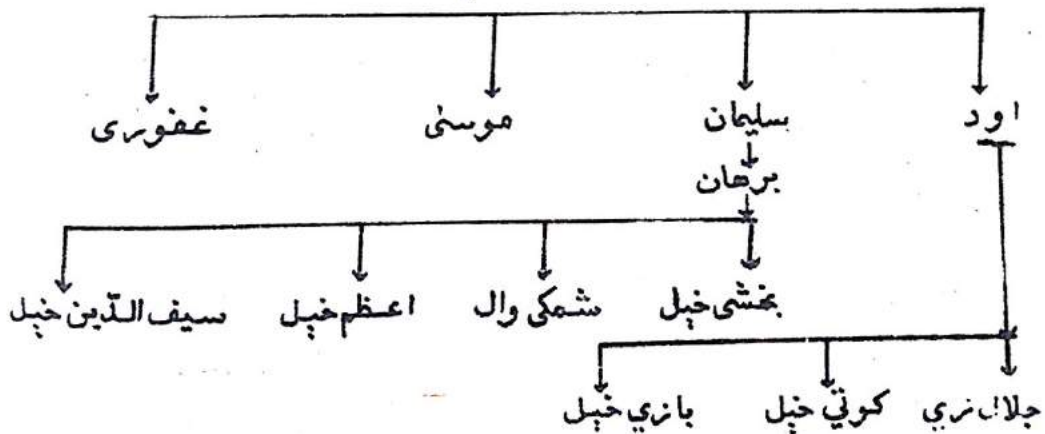
غلجی قبائل:

مترزی - اولہ خانگہ

موسیٰ بن ابراہیم بن غلجی

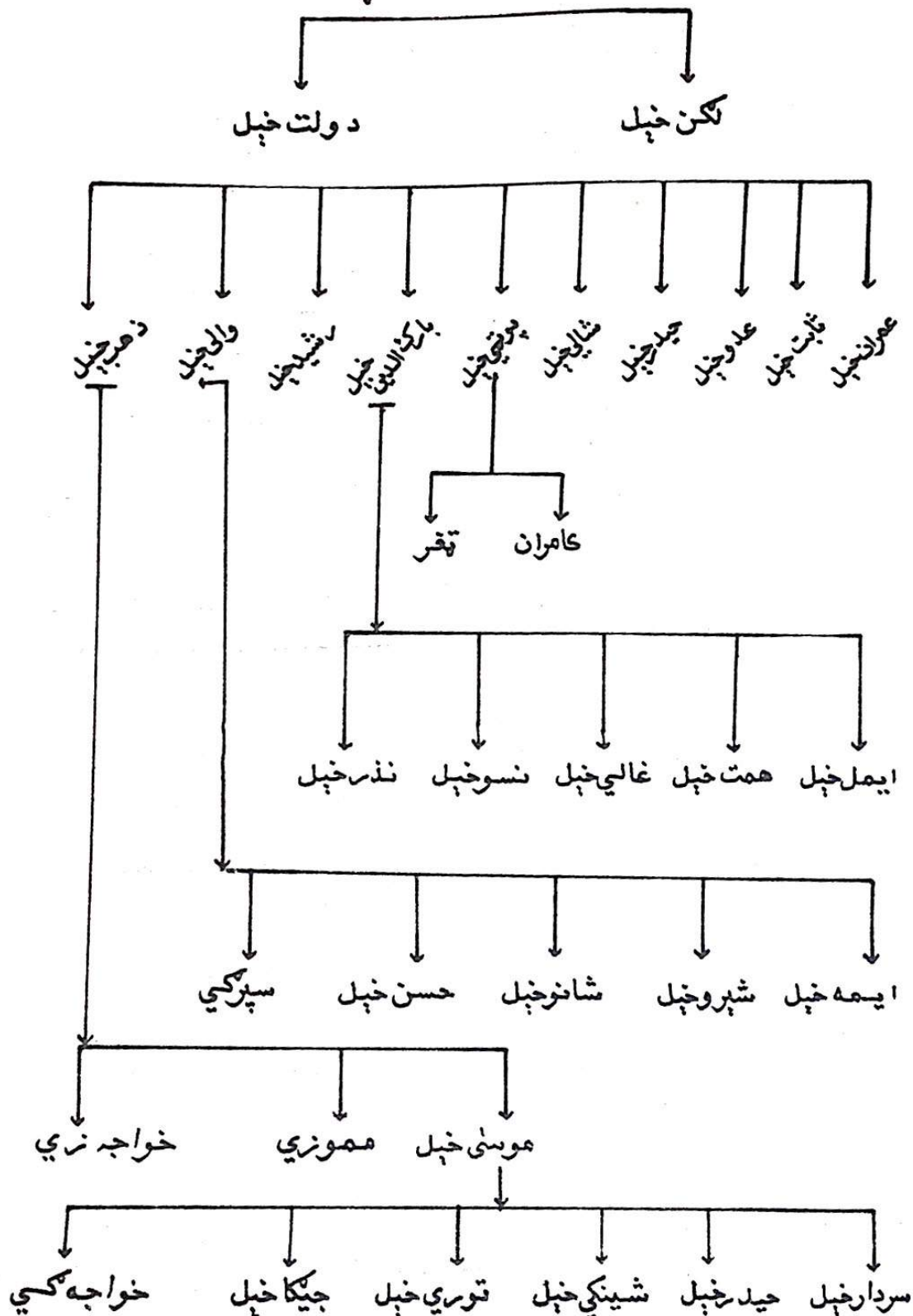

«اندرا»

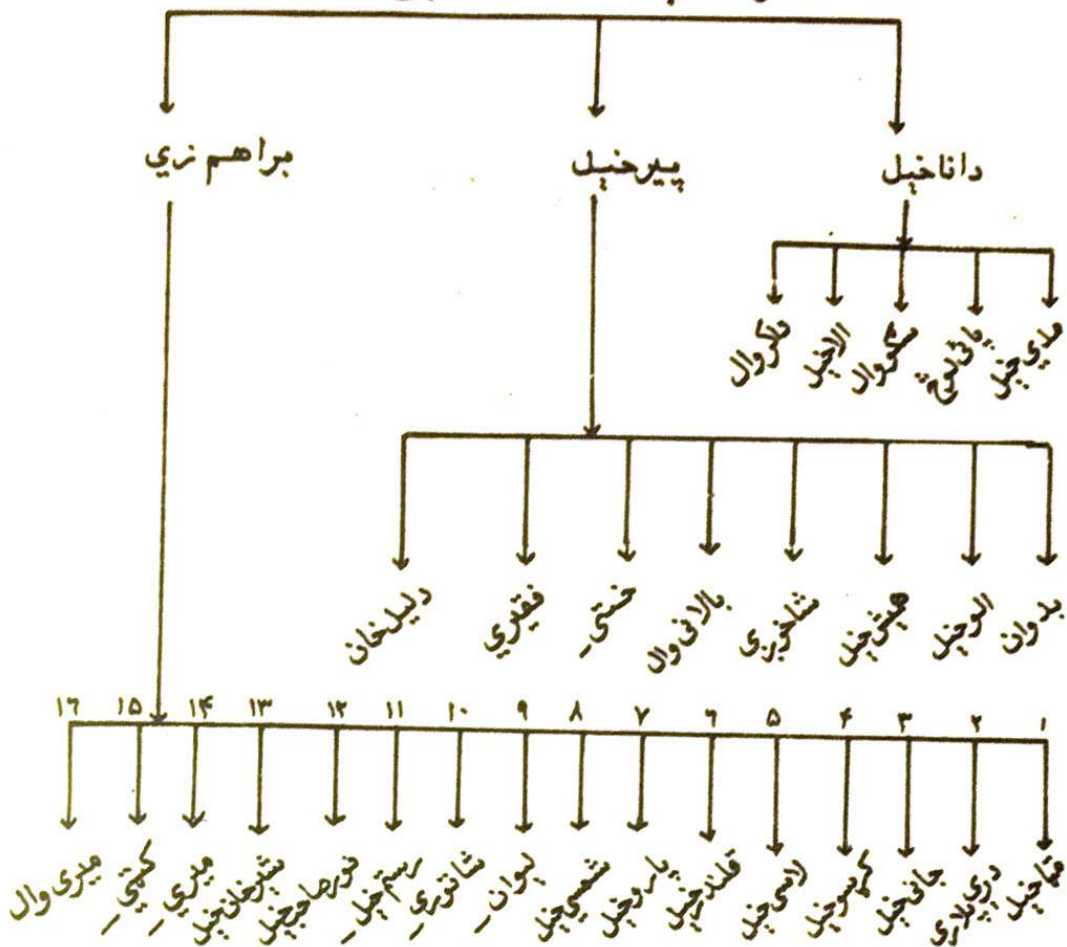

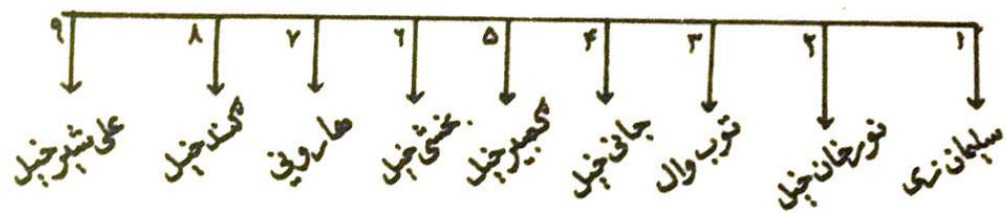
«موسى بن اندر»

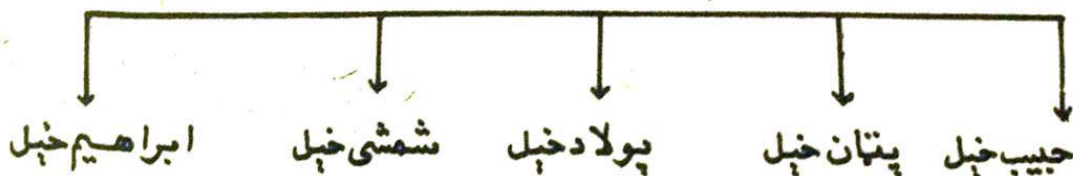
« دولت خیل بن موسیٰ بن اندس »

« جلال زی بن اود بن اندس »

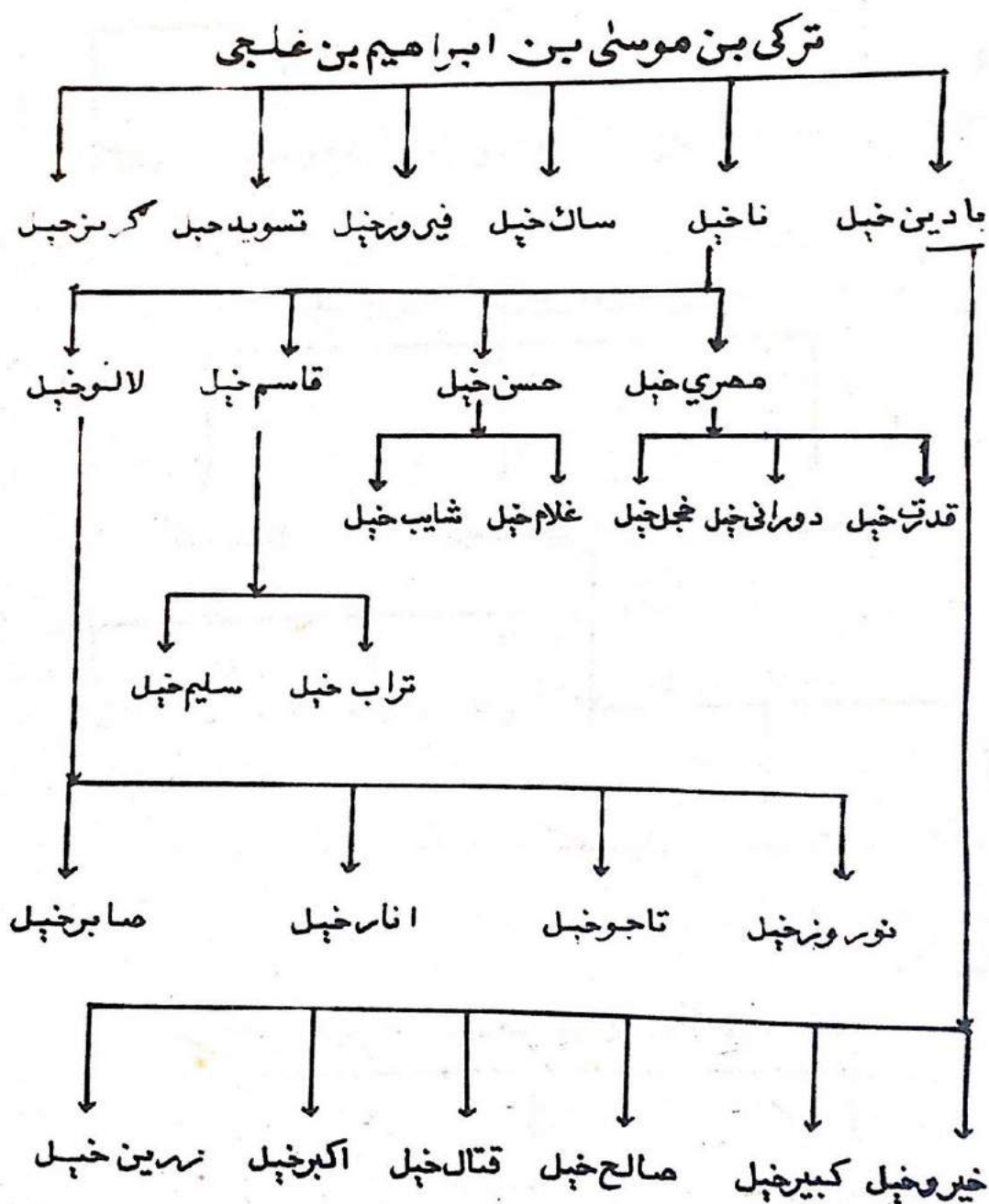

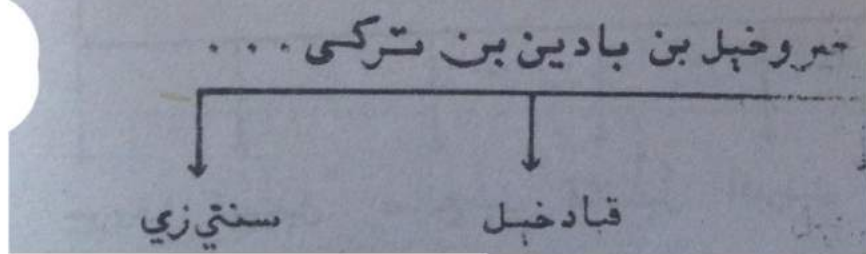
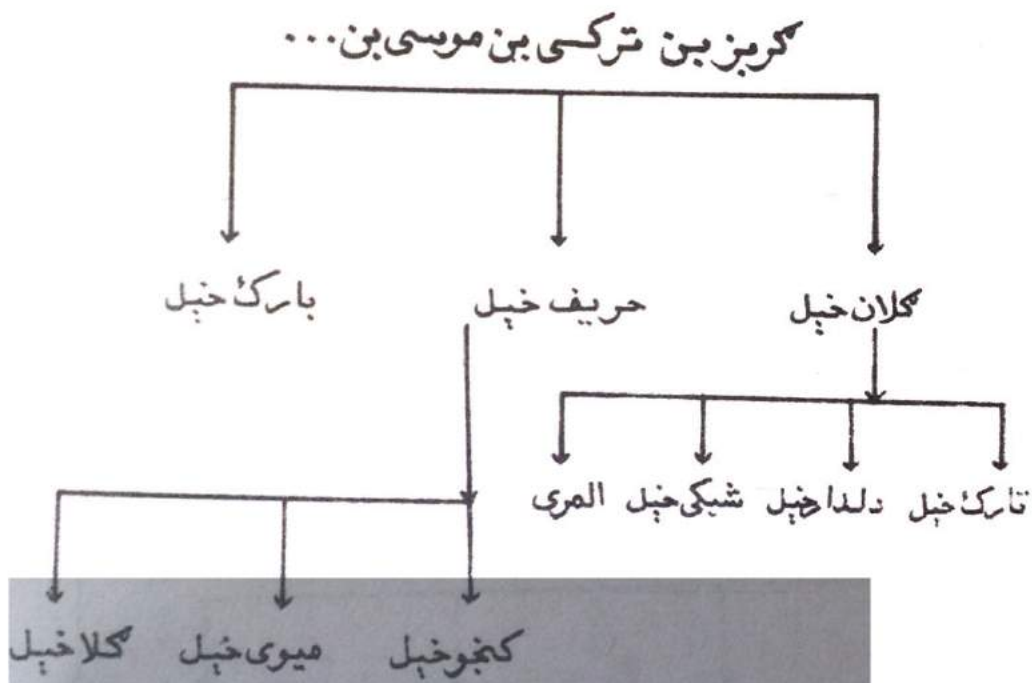
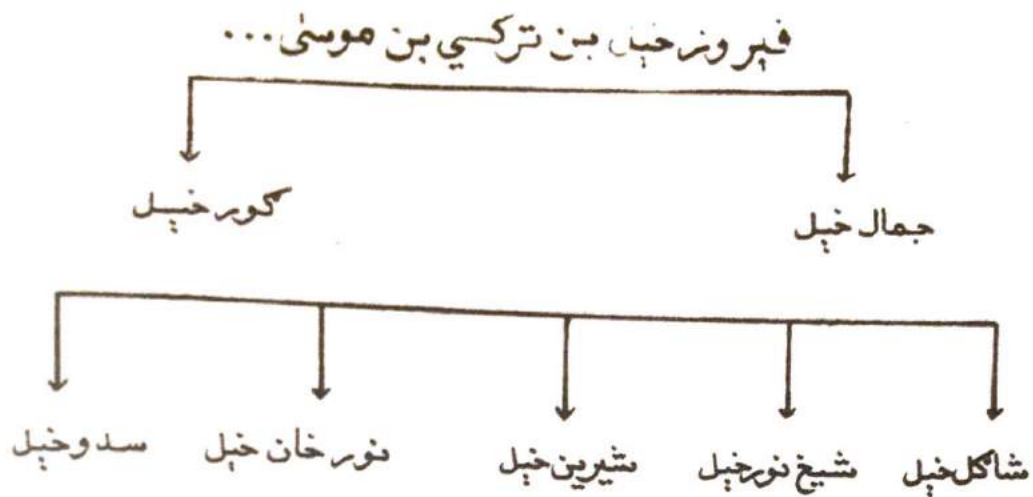
کوتی خیل بن اود بن اندس

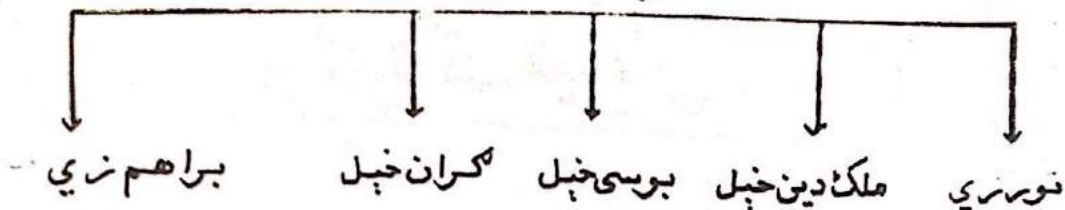
غلجی قبائل

«متوزی» اوله خانکه

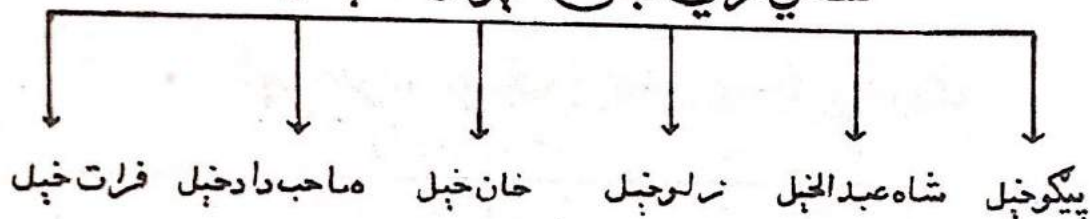

شهباز خپل بن حير و خپل

سنقي نري بن خپر و خپل

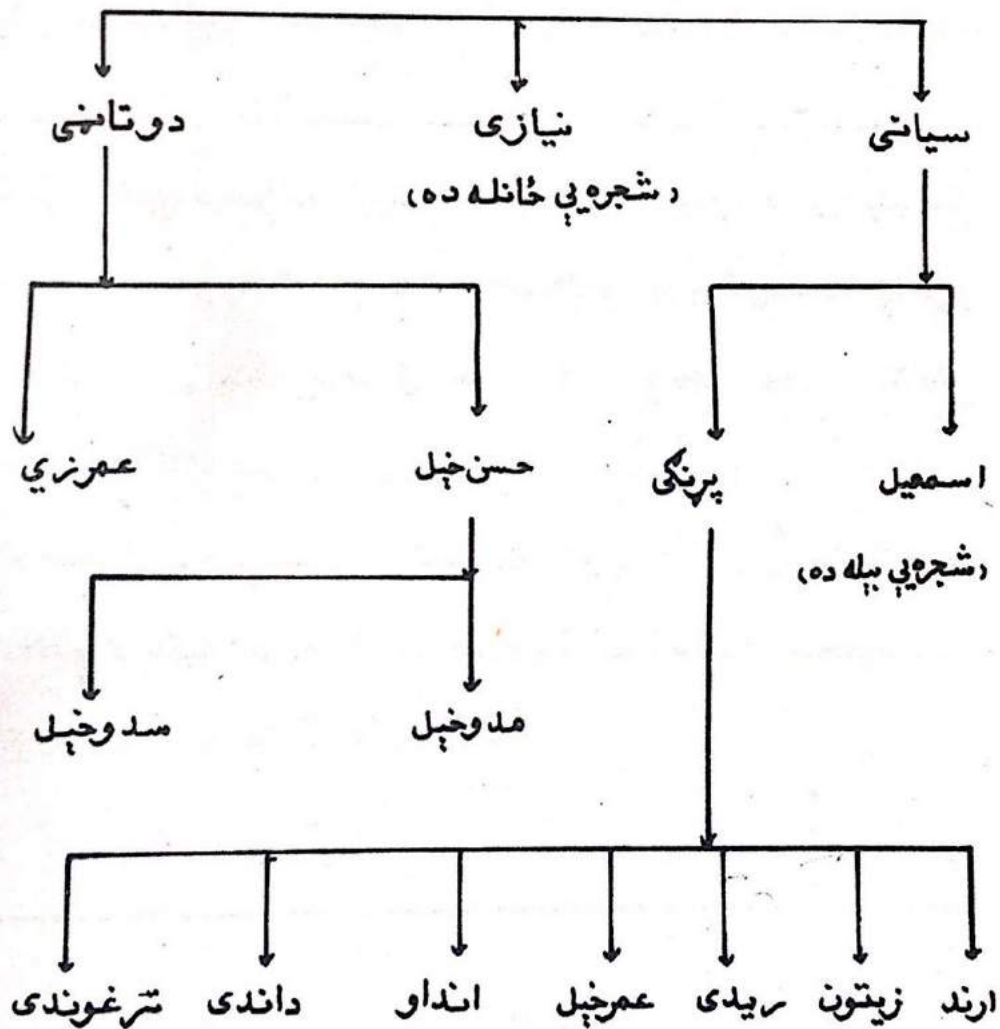
قوميت : غلجي د پخوانه ډېره د اهميت وړ قبيله وه او اولني سري
 بختيار غلجي پکښې په ۱۲۰۲ع کال په بنکال کښې حکومت تشکیل کړو.
 دی د قطب الدين ايبک معاصر ؤ، خو په ۱۲۰۵ع کښې علي مردان غلجي
 مړ کړو او اقتدار يې ترې ونيو.

د غلجو شريه هم سوچه پښتوده، او بيا جلال الدين غلجي په
 ۱۲۹۰ع کښې د کيقباد نه پادشاهي ونيوله. د غلجو حکومت تر
 ۱۳۲۰ع پورې ؤ او بيا تغلقان راغله.

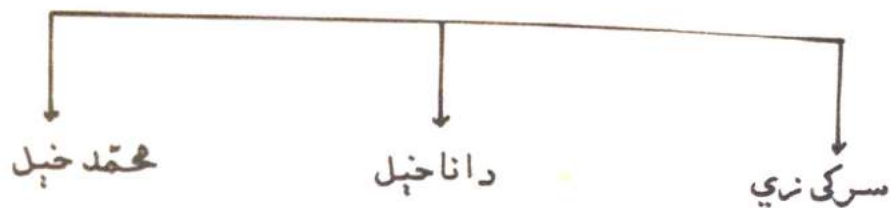
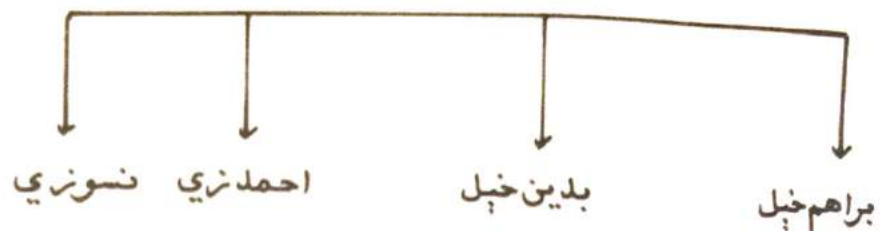
«لودی قبایل»

«متوزی» - دویمه خانگه

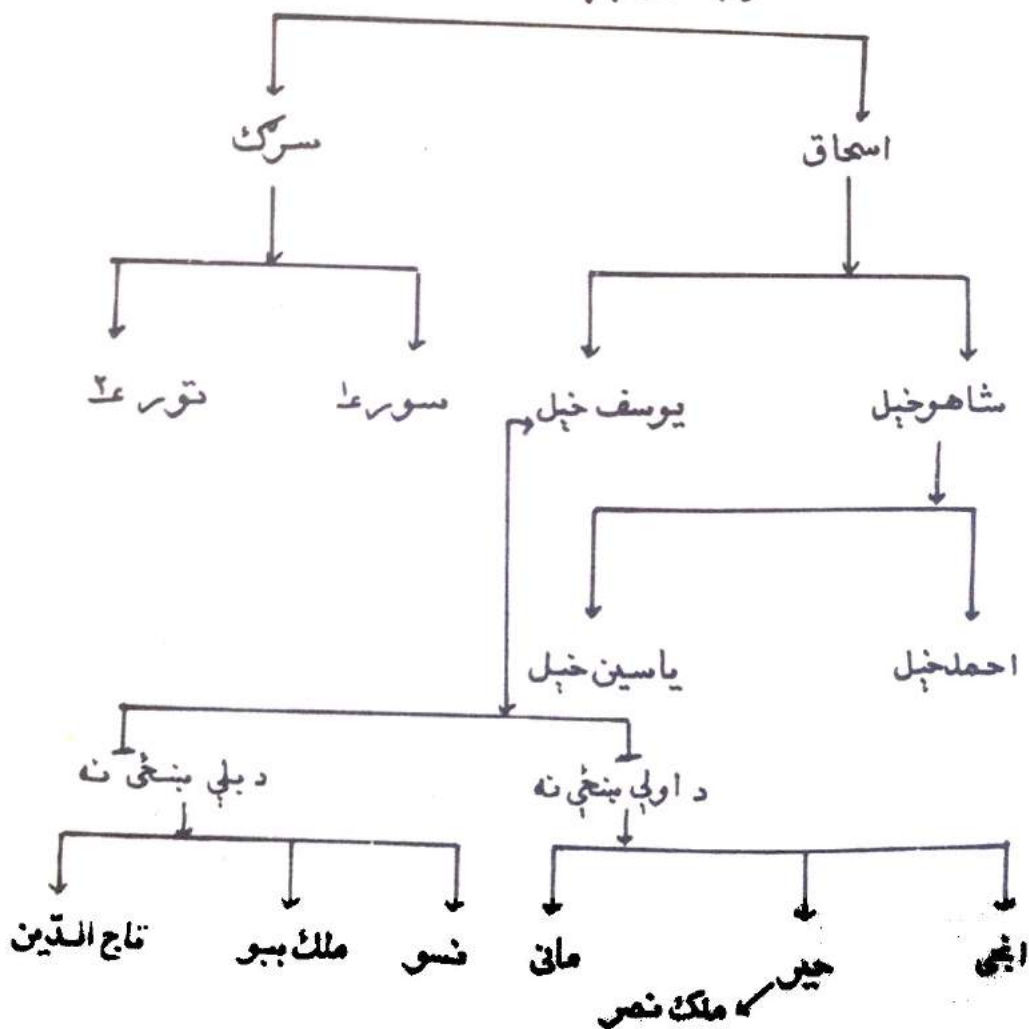
ابراهیم «لودی» بن متواوشا حسین غوری

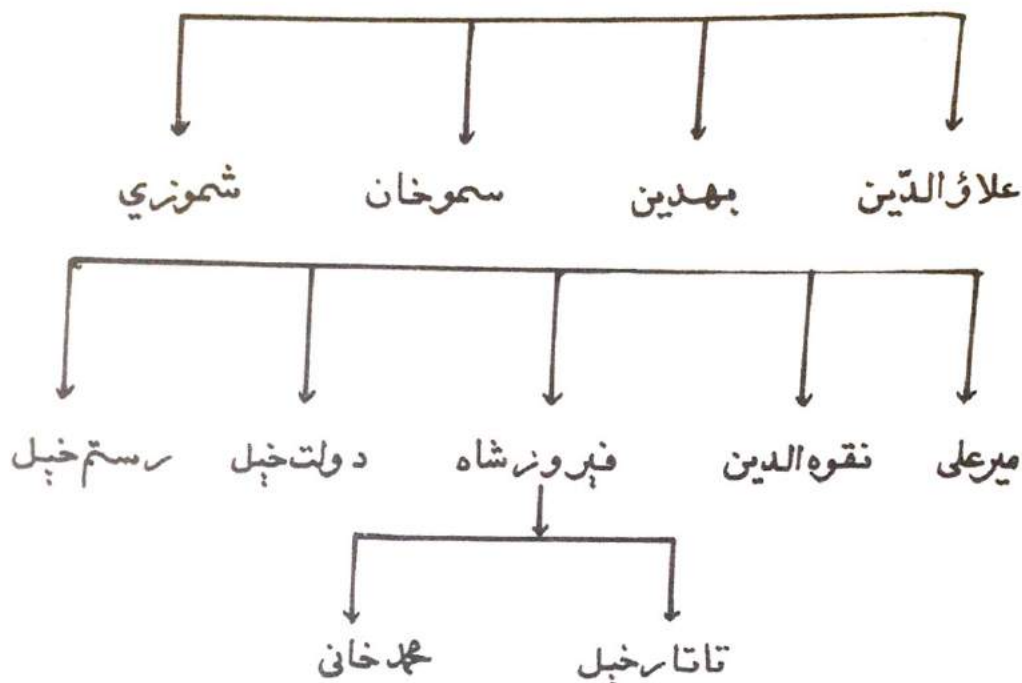
عمر زری بن دوقاہنی بن ابراہیم لودی

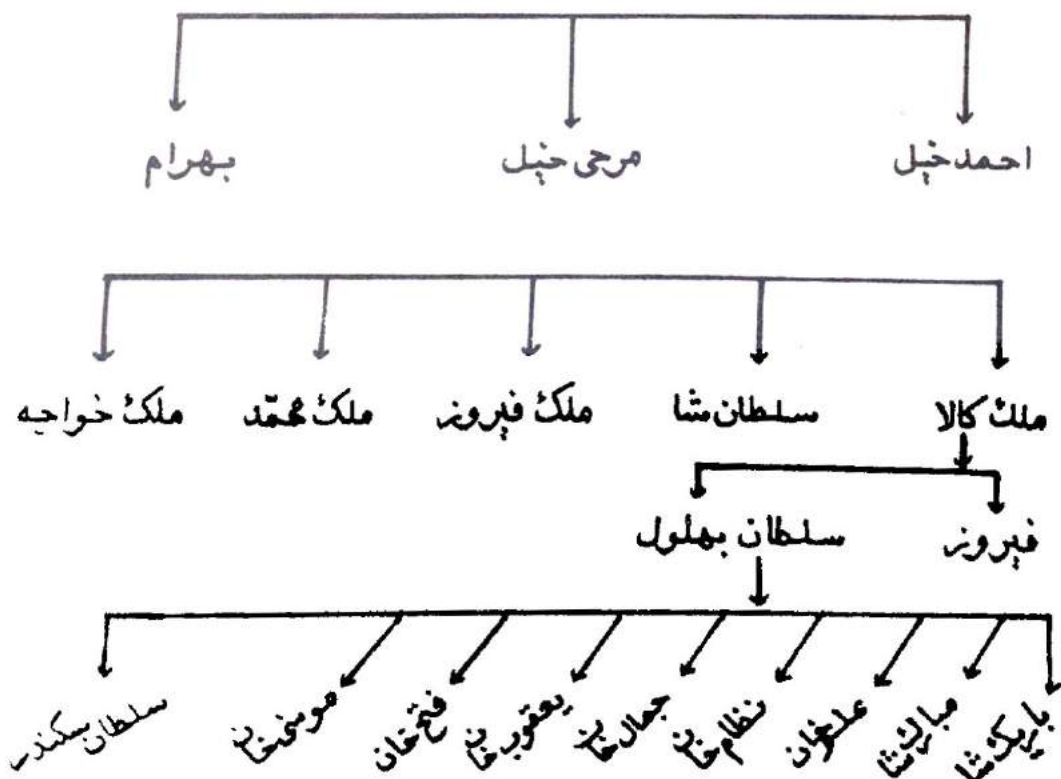
عمر زہل بن پرنگی بن سیانی بن ...

ملک ببوبن یوسف خیل

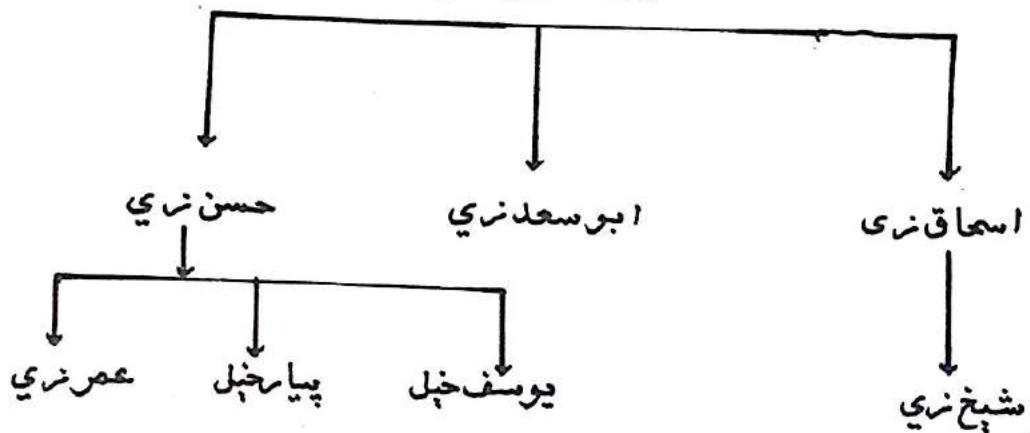
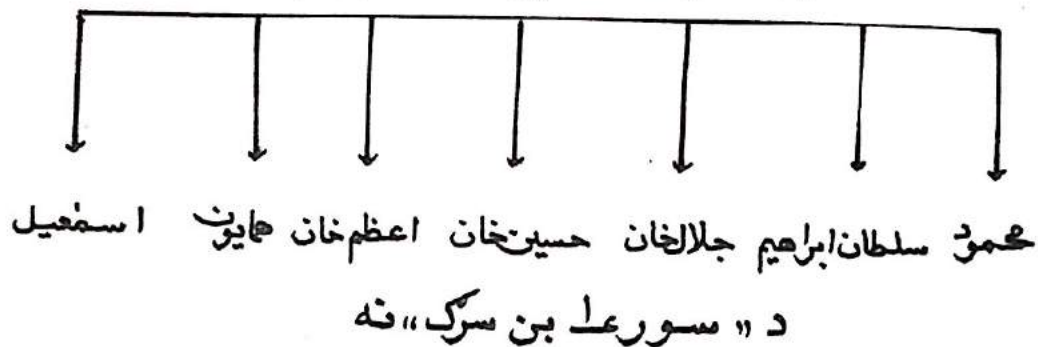

احمد خیل بن شاہو خیل بن ...

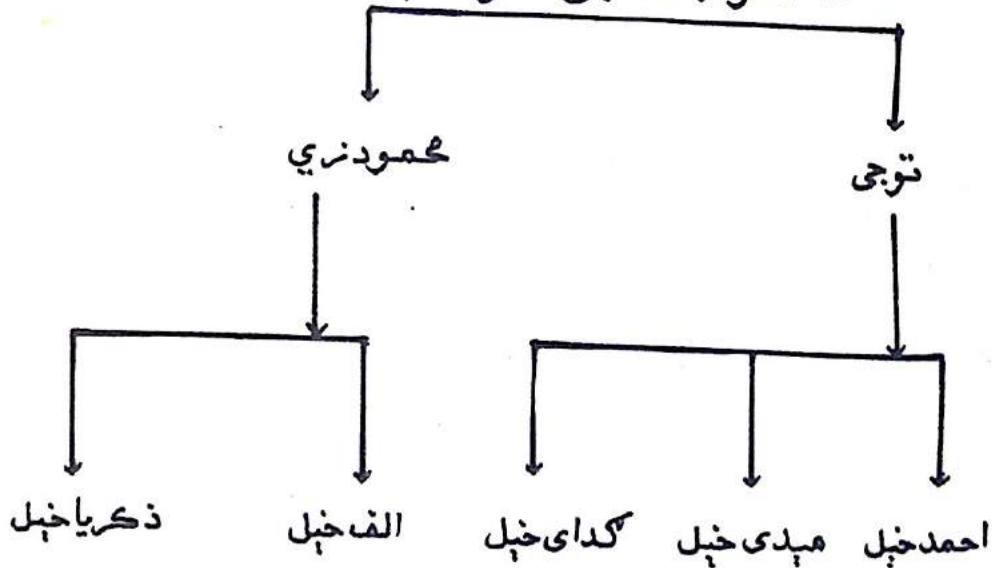

«سلطان سکندر بن سلطان بهلول»

د «تورعل بن سرک» نه

نوټ:

د لوديانو په ټپه د پرنګي په ټبر په شاهوځپلو کښې د ملک کالاپه په کورنۍ کښې سلطان بهلول لودی په ۱۳۹۱ع شاوخوا پيدا شو چې په هند کښې د لودي سلطنت باني دی. دی په ۱۴۵۱ع کښې پادشاه شو او (۳۸) کاله بادشاه ؤ، د (۸۰) کالو په عمر په ۱۴۸۹ع کال مړ شو او زوی یې سلطان سکندر په ۱۴۸۹ع کښې پادشاه شو چې تر ۱۵۱۷ع پورې ؤ او په دغه کال وفات شو او زوی یې ابراهیم بادشاه شو چې په ۱۵۲۶ع کښې ترې د یلی باب ونيو او ابراهیم یې په «پانی پت» کښې وواژه.

د لوديانو دا دوره د ۱۴۵۱ع نه تر ۱۵۲۶ع پورې (۷۵) کاله ده. بیا د پښتنو د بلي کورنۍ مؤسس شېرشاه سوری دی، چې په هند کښې د سوريانو د سلطنت دوره د ۱۵۳۹ع نه تر ۱۵۵۷ع پورې وه چې لومړی بادشاه یې شېرشاه او وروستی یې عادل شاه و، دا دوره (۱۸) کاله وه. خوشېرشاه دېر مدبر او په کاراگاه سړی ؤ، چې ټول مورخين ورته په درنه سترګه کوري.

شېرشاه د حسن خان نړوی، د ابراهیم نهمی دی په ۱۴۷۹ع کښې په حصار فېرونه کښې پيدا شوی او مورخين ورته دېر په درنه سترګه کوري او دده کارونه خلک د ستاڼې وروسته د کرلاڼو قبيلې تاج کرانی چې د شېرشاه امیر او د اسلام شاه هم- امیر وو، هغه په مشرقي هند کښې بهار او لډيسر په او بنګال کښې

په ۱۵۶۴ء کښې د يو سلطنت تاداؤ کښنود ، خو يو څو ميا شتې پس هغه مر شو او ورو ورو يې سليمان کرلامي پادشاه شو، خو هغه هم په ۱۵۷۲ع کښې وفات شو او زوی يې بايزيد پادشاه شو، -
خوپه (۱۸مه)، اتلسمه وړخ و وژلی شو. او بيا د هغه بل زوی داؤد پادشاه شو چې په ۱۵۷۶ع کښې د اکبر مغلی فوځ هغه ونيو او مړ يې کړو.

د بهلول لودی شجره داسې ده:

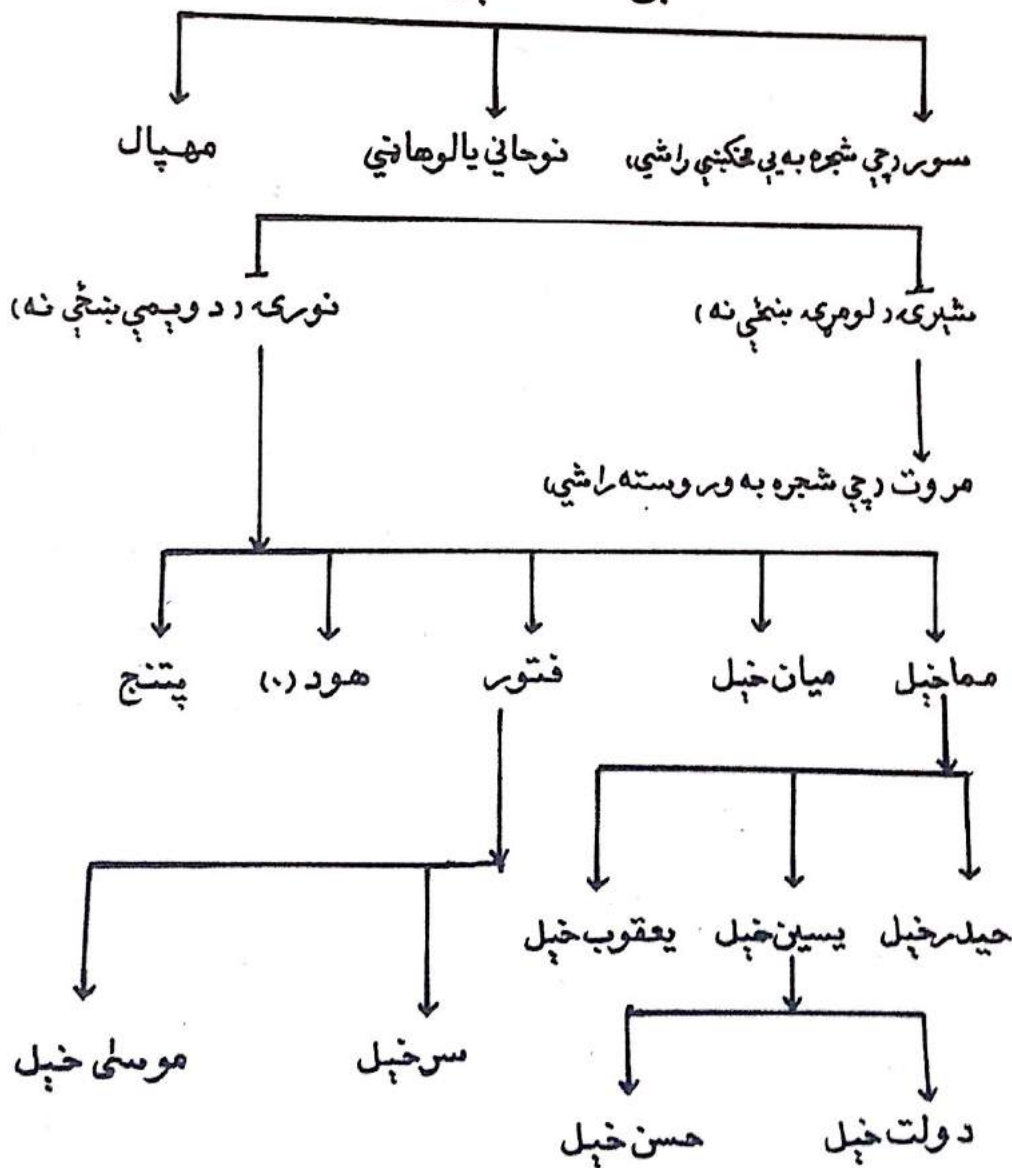
بهلول د ملک کالا او هغه د بهرام ، هغه د رحمد، هغه د شاهو هغه د اسحاق ، هغه د پرنګي ، هغه د سياني ، هغه د ابراهيم لودي بن شاه حُسن او بی بی متون زوی ؤ .
ملک بهلول لودي یتیم پاتې شوی ؤ او په وروکوالي کښې په بلو مشهور ؤ، خود هغه تره اسلام خان د سيد خضر خان له خوا په - سرهند حاکم ؤ او هغه خپله لور ورته ورکړه او پس د اسلام خان له مرګه د هغه اقتدار بهلول لودي ونيو او اخر بهلول د - علاؤالدین سيد نه چې د محمد شاه زوی ؤ ډيلي ونيو او په ۸۵۵ هجري ۱۴۵۱ع کښې بهلول د ډيلي پادشاه شو.

«متوزی» دویمه خانگه

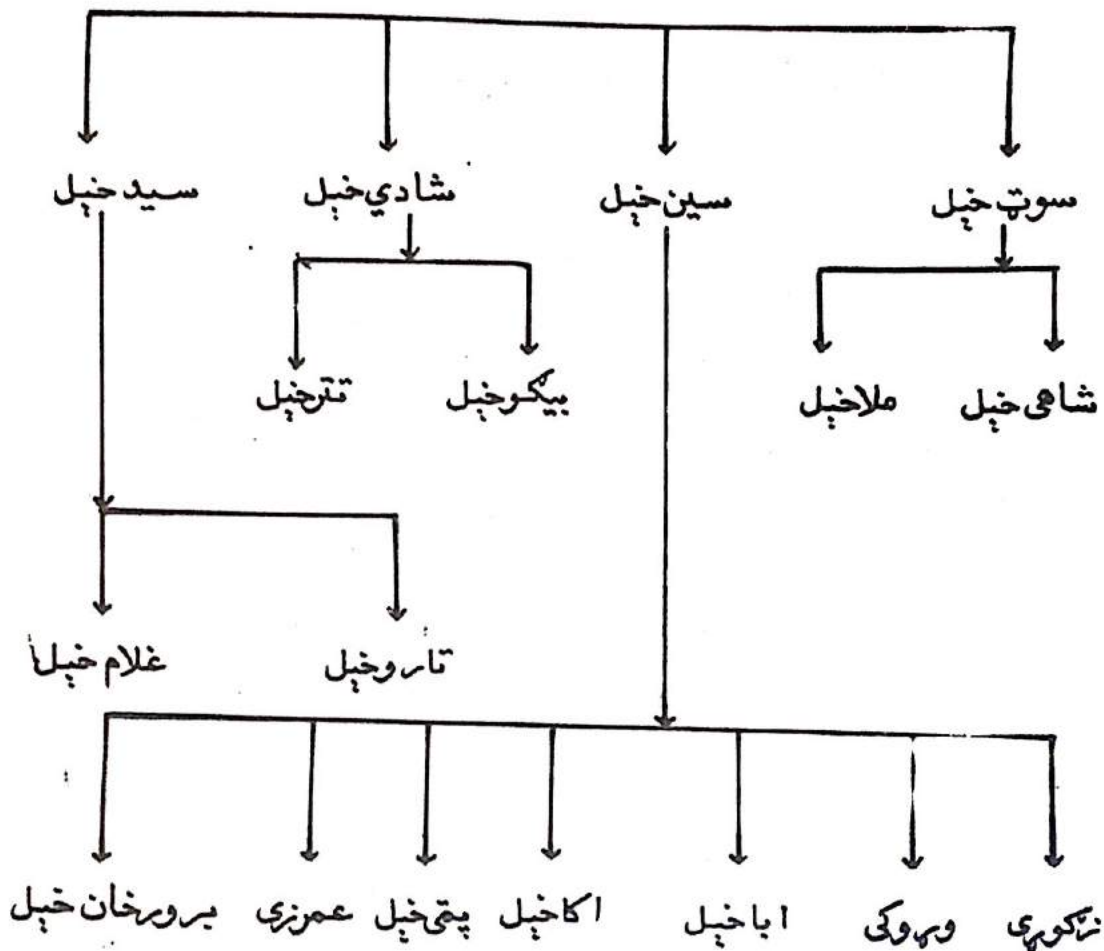
لودی قبایل:

اسمهیل بن مسیانی بن ابراهیم لودی

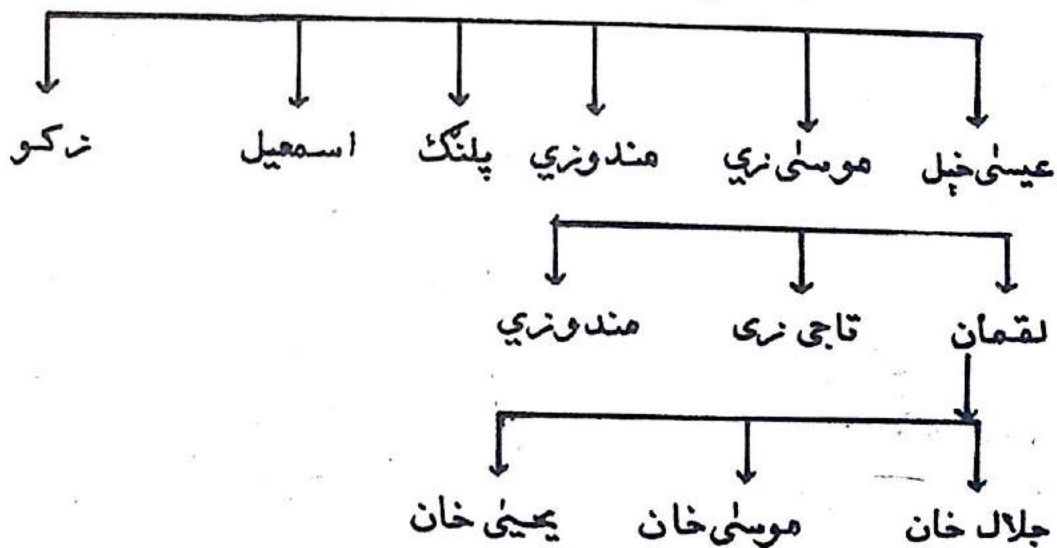
بن مشاحسین

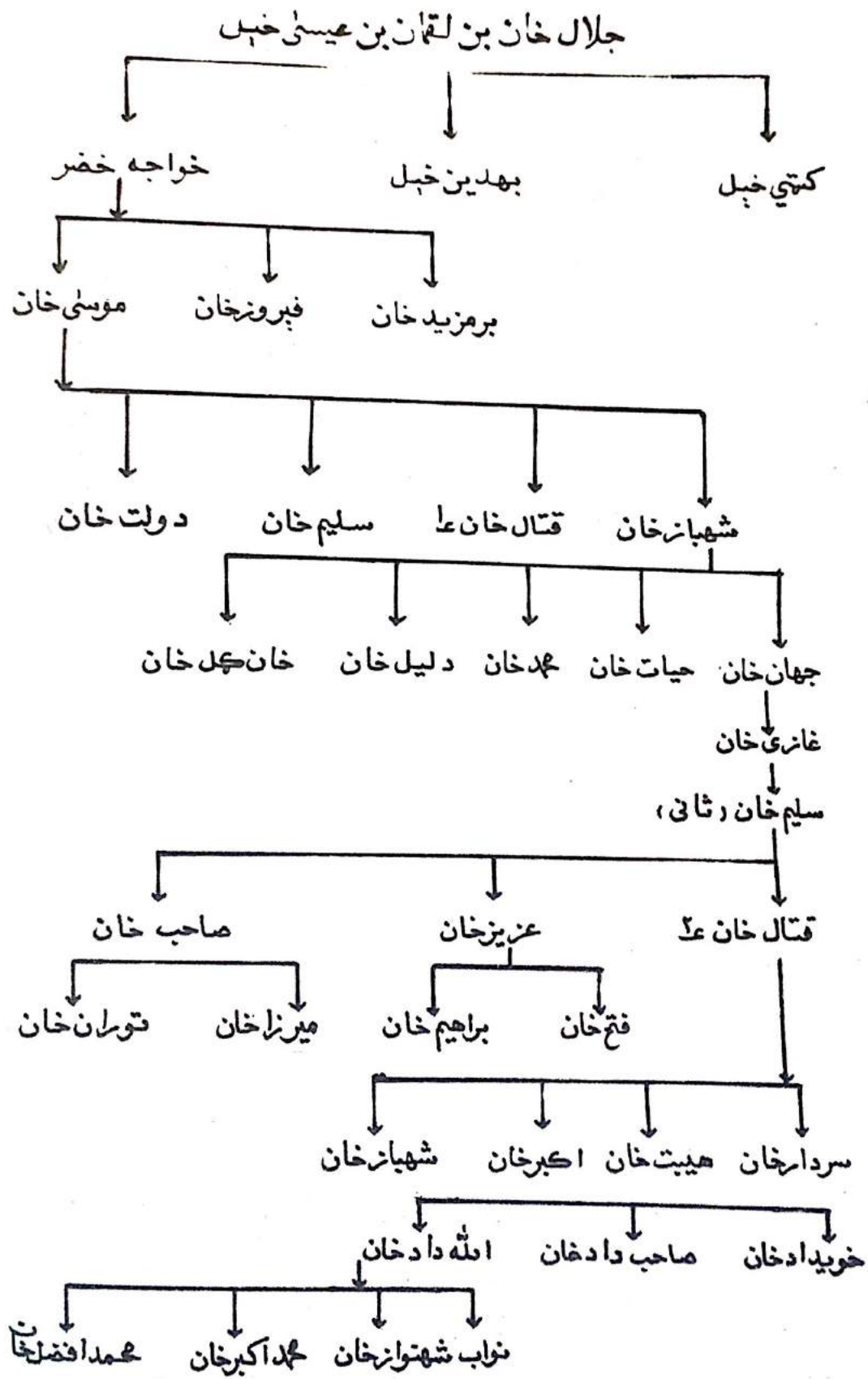

میان خپل بن نوحانی یا الوهانی

د ولت خپل بن یسین خپل بن مها خپل

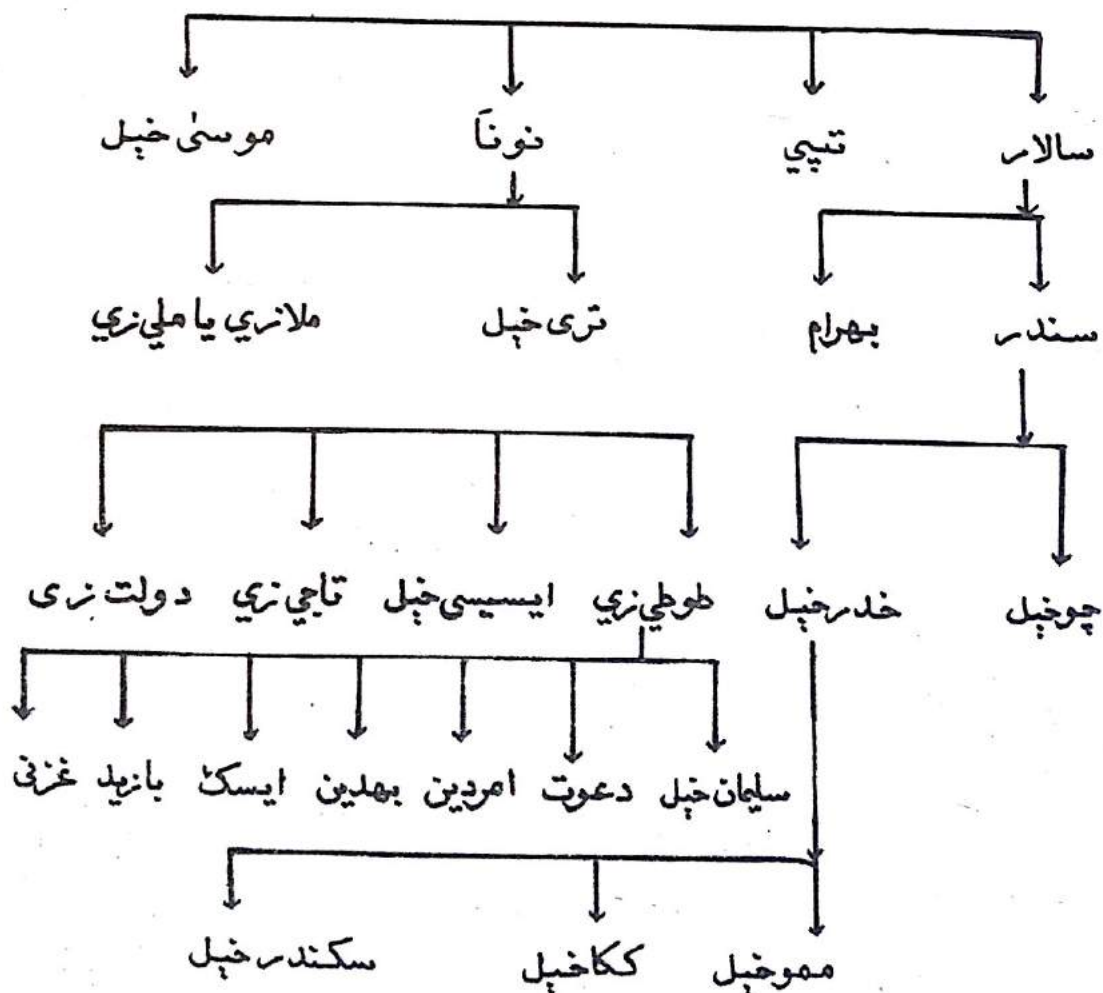
متوزی - دویمه خانگه

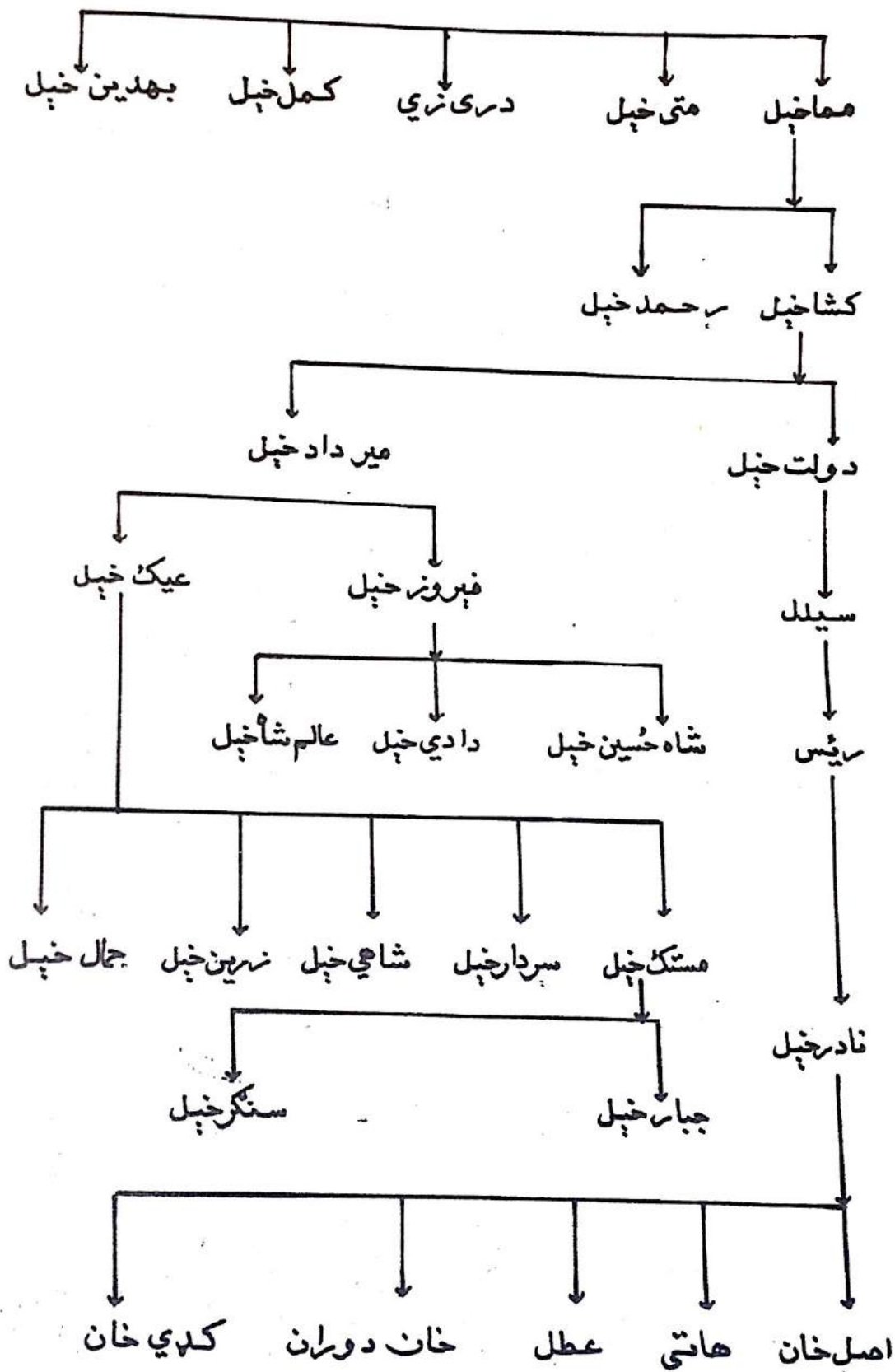
لودی قبایل؛

«مروت»

مروت بن لوامنی بن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودی

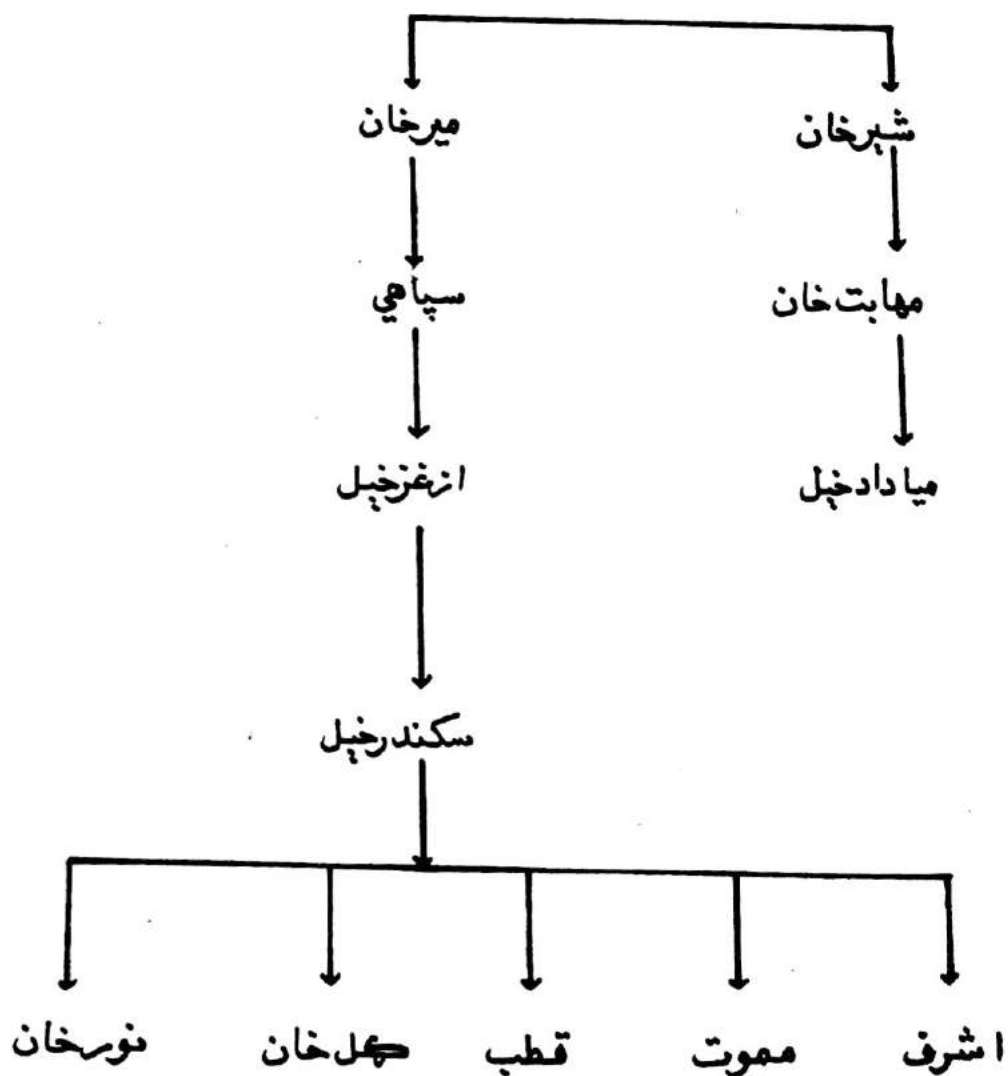
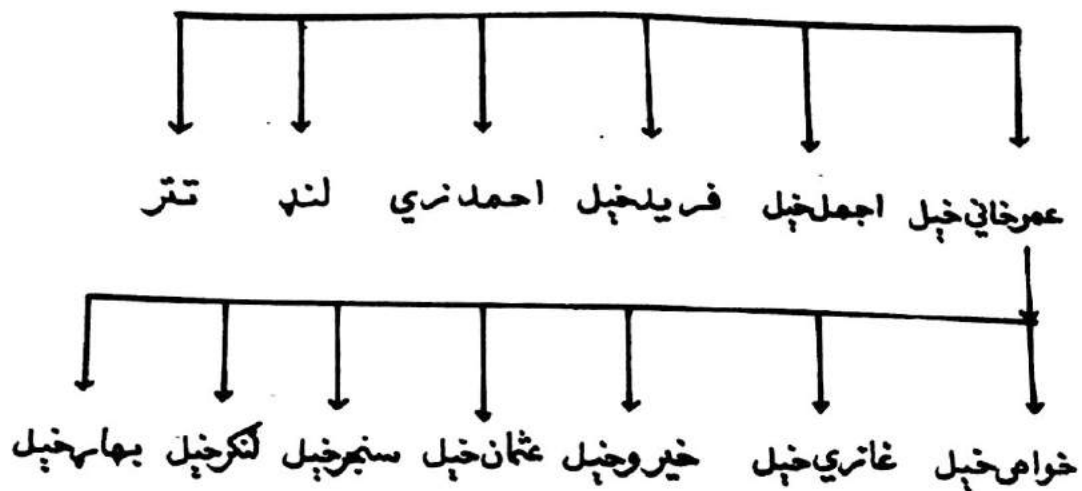
بن متوا و شاه حسین غوری

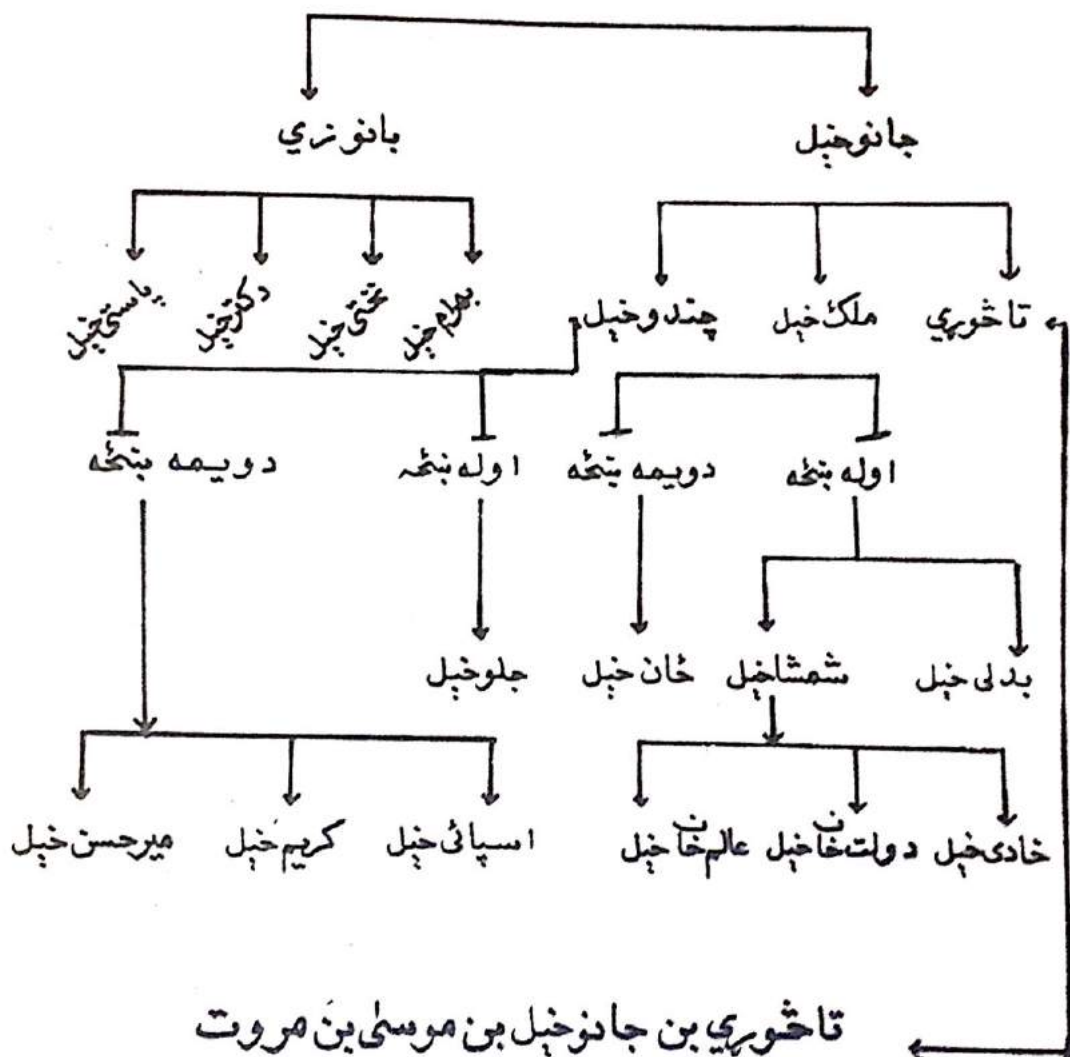

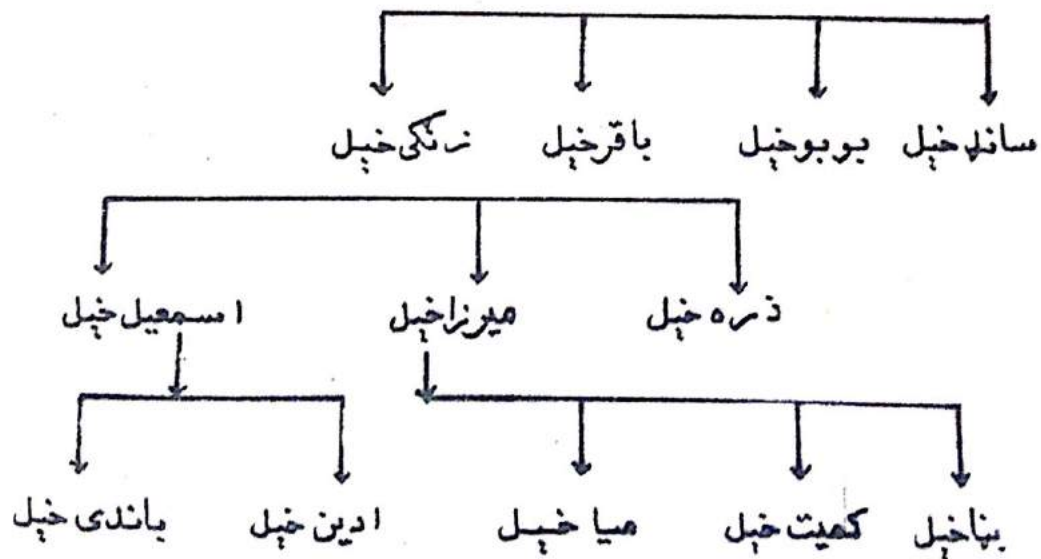
سليمان خېل بن طولی زى بن بهرام بن سالار بن مرويت

«موسى خېل» بن هروت

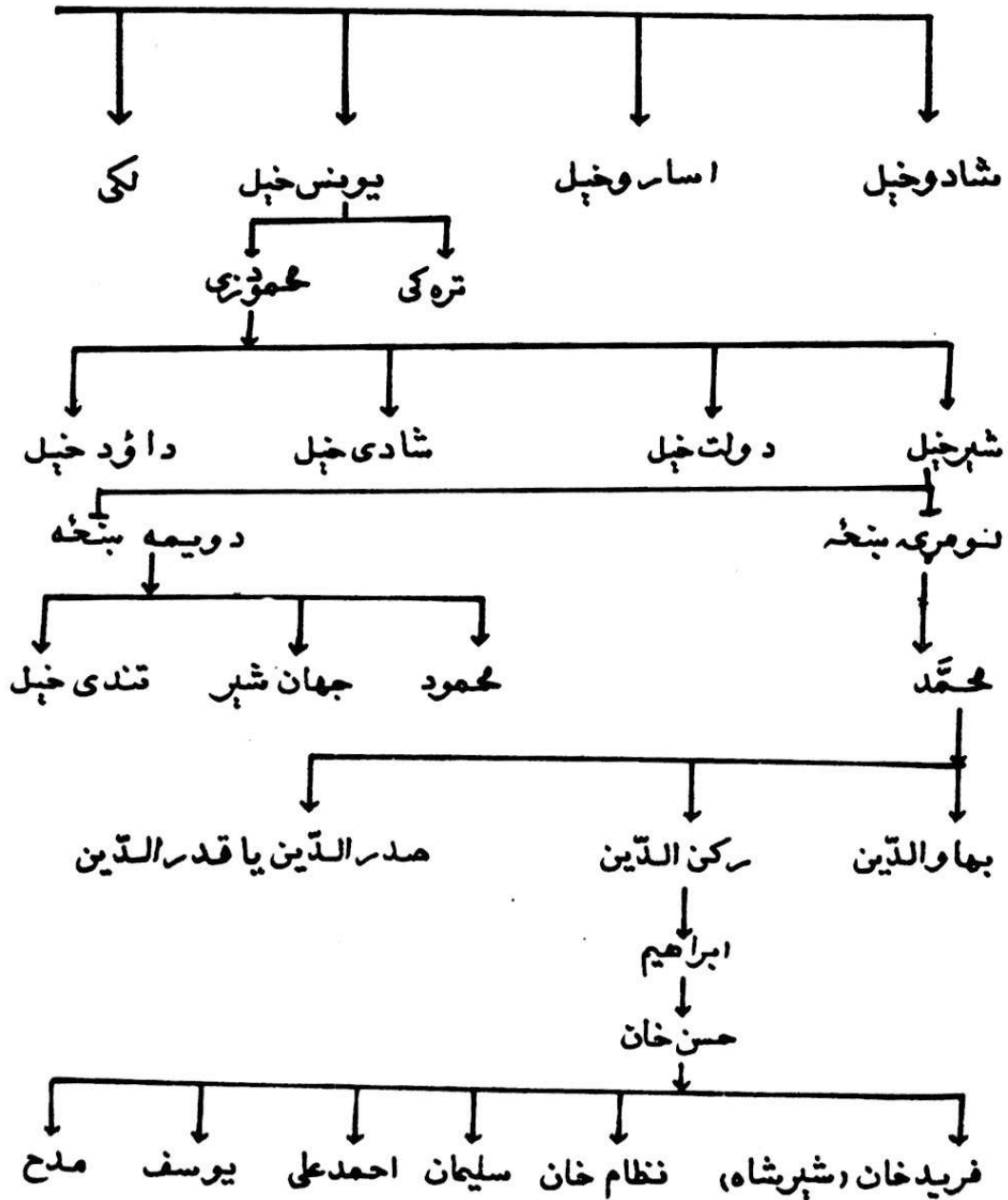
تاخوري بن جانوخېل بن موسى بن هروت

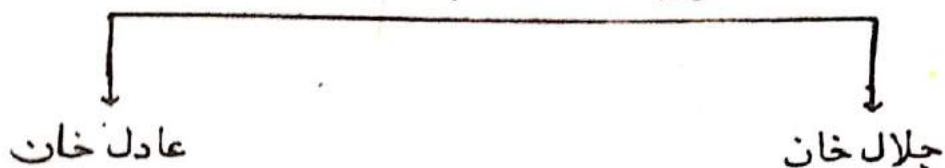
لودي قبایل:

متوزی - دویمه خانگه

«سور» (بن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودي)

فرید خان (شہر شاہ)، بن حسن خان

او د «نظام بن حسن خان» نه ؛ مبارزخان یا عدیزخان (عادل شاہ) یا عدلی دی .

نوٲ :

د سورپہ کورنہ کبھی فرید خان (شہر شاہ) پہ ہندکبھی پہ حمار
 فہروزہ کبھی پہ ۱۴۷۹ع زہن ہدی و . دی د حسن خان زوی او -
 ہفہ د ابراہیم زوی ، ہفہ د رکن الدین زوی ہفہ د محمد زوی ہفہ د
 شہر خیل ، ہفہ د محمود زی ، ہفہ د یونس ہفہ د سوربن اسمعیل
 بن سیانی بن ابراہیم لودی زوی و او ہفہ د بی بی متواوشاہ حُسن
 غوری زوی و او بی بی متود بہت نیکہ لور وہ او بہت نیکہ د -
 قیس عبدالرشید زوی و .

شہر شاہ پہ اول کبھی د خیل پلار حسن خان د جاگیر د سجالولو
 کار کولو، بیاد پلار نہ جفہ شواو د یوبل پبنتون جاگیر دار جلال خان
 سرہ پہ جون پور کبھی نوکر شواو اخری پہ ہر اقتدار پیدا کر او د
 ہنگال او بہار پہ علاقہ حاکم شو، لبرکی جوہر کر د بابرلہ زوی مغلہ
 باد شاہ ہمایون نہ پی پہ ۱۵۳۹ع کبھی د دیلی تخت و نیواو پہ ہند
 کبھی باد شاہ شو . ہایون ترماٲ وروستہ ایران تہ و تبتدلو .

شهرشاه د باد شاهی په شپږم کال په ۱۵۴۵ع کښې څه وخت چې
 یې د کالنجر قلا محاصره کړې وه د بارودو په اورد خپل پیر شیخ خلیل
 ملا نظام او دریا خان شېرانی سره په اور و سوزېد او د (۵۹) -
 کالو په عمر وفات شو. او زوی یې جلال خان د هغه پرځای په -
 ۱۵۴۵ع کښې باد شاه شو. اسلام شاه (جلال خان، اته (۸) کاله
 باد شاه ؤ، په ۱۵۵۴ع کښې ناروغه او بیا مړ شو او په دغه کال
 یې نړوی فېروز خان چې ورکوتی هېلک ؤ، امیرانو باد شاه کړو
 خو درې (۳)، میاشتي پس یې ماما عزیز خان راغی او خپل خوږ یې
 یې مړ کړو او دی د عدلی یا عدل شاه په نوم باد شاه شو. او
 په ۱۵۵۲ع کال باز بادریا بهادر خان یو پښتون عدلی په جنګ کښې
 ونیو او مړ یې کړ او دی سره د سوریانو د اقلس (۱۸) کالو باد شاهی -
 دوره هم ختمه شوه .

په سوریانو کښې فرید خان (شهرشاه)، د پرمدې او په کاراګا ه -
 باد شاه ؤ او د پښتون د یو لوی سلطنت بنیاد یې کېښود او د ۵۹ کالو
 په عمر مړ شو .

ټول مؤرخین د شهرشاه د کارنامو ستاینه کوي . شهرشاه په هند

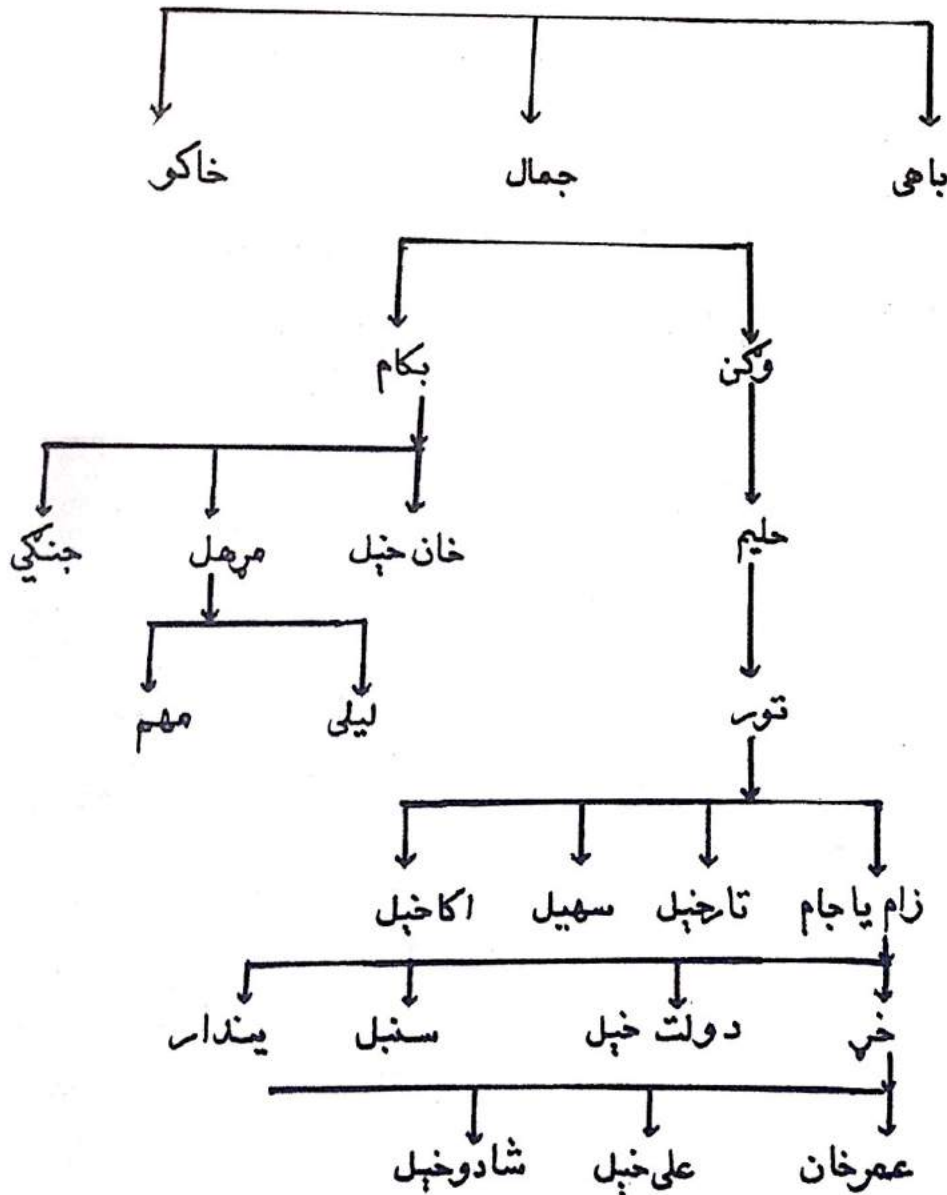
کښې په سرام د بهار کښې بنخ دی .^(۱)

(۱) : شهرشاه د کالنجرد قلعه د محاصرې په وخت ۱۵۴۵ع کښې یوه کورنۍ د قلعه نه بهر ته
 راغله او په مېخزین ولګېده او اوږې واخلست او شهرشاه پکښې و سوزېد او مړ شو .
 (سکال ،

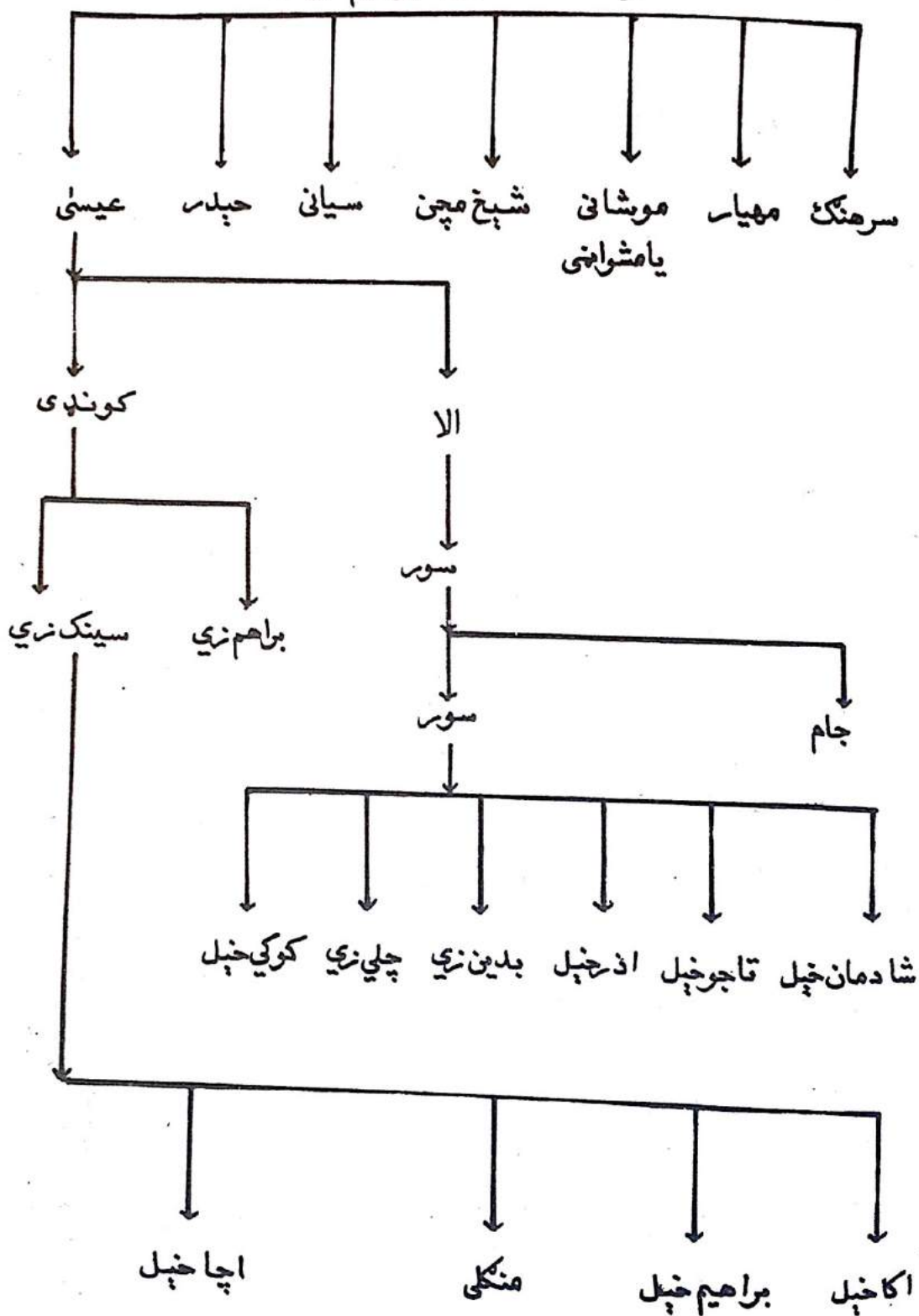
متوزی - در پیچه خانگه

لودی قبایل:

نیازی بن ابراهیم لودی بن شاه حسین
اوبی بی متو

خاکوین نیازی بن ابراهیم لودی

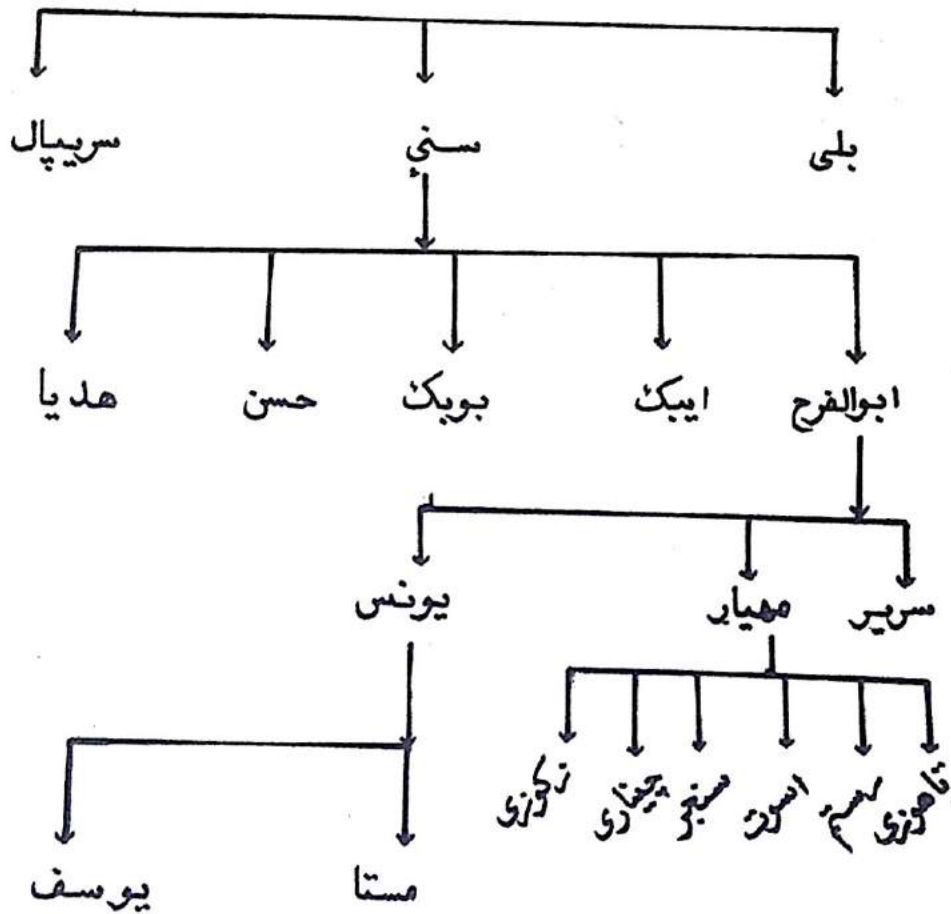

متوزی - درپیه خانکه

لودی قبایل؛

«سرواڼی»

د سرواڼی د (مهلی نرو، بن شاه حسین د غلجی اولودی ناسکه ورو،)

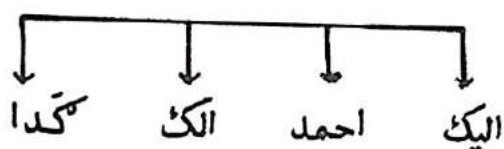
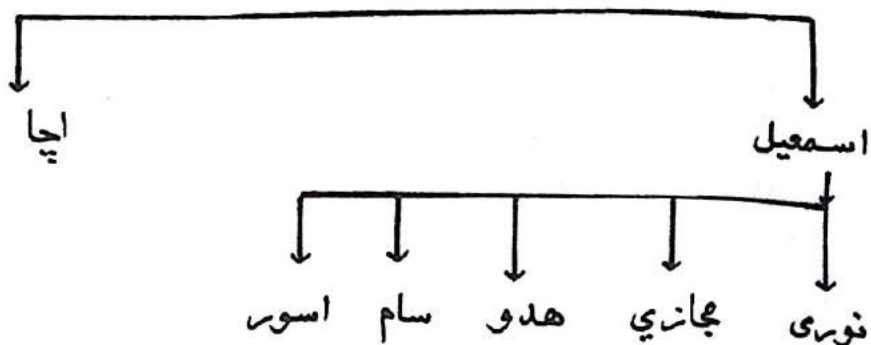

(بلخ کنی،)

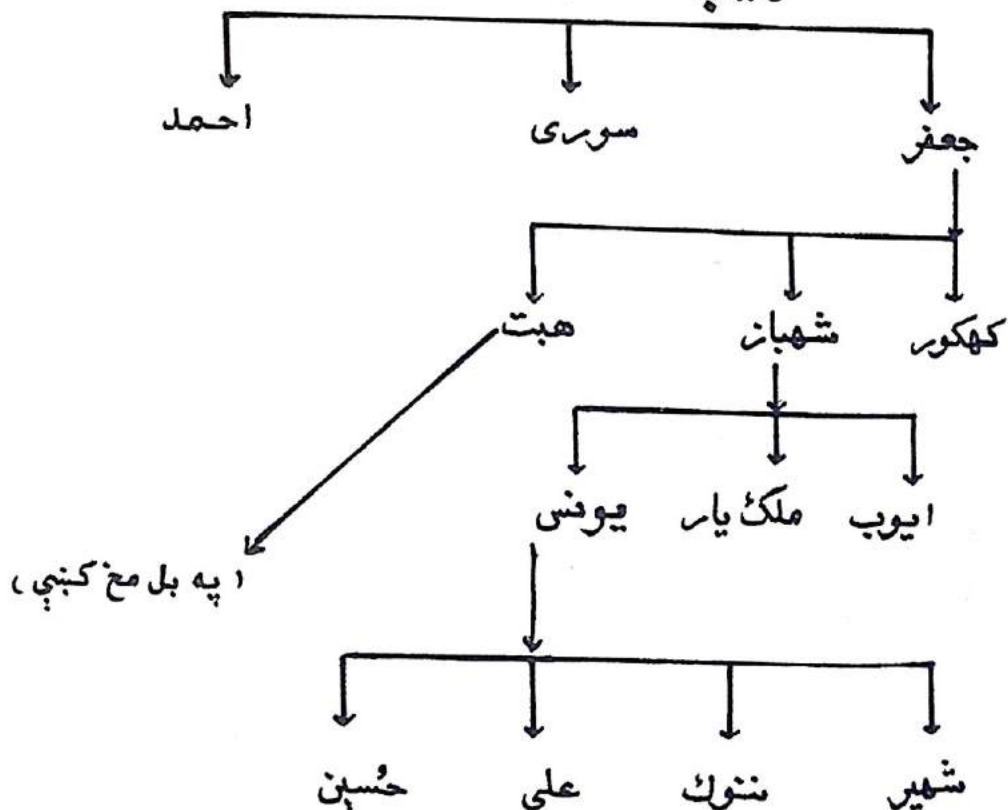

یوسف بن یونس بن الفرخ بن سنی بن سروانی

«یوسف»

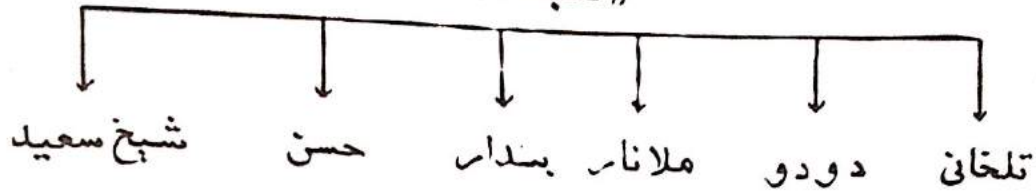

«سریپال» بن سروانی

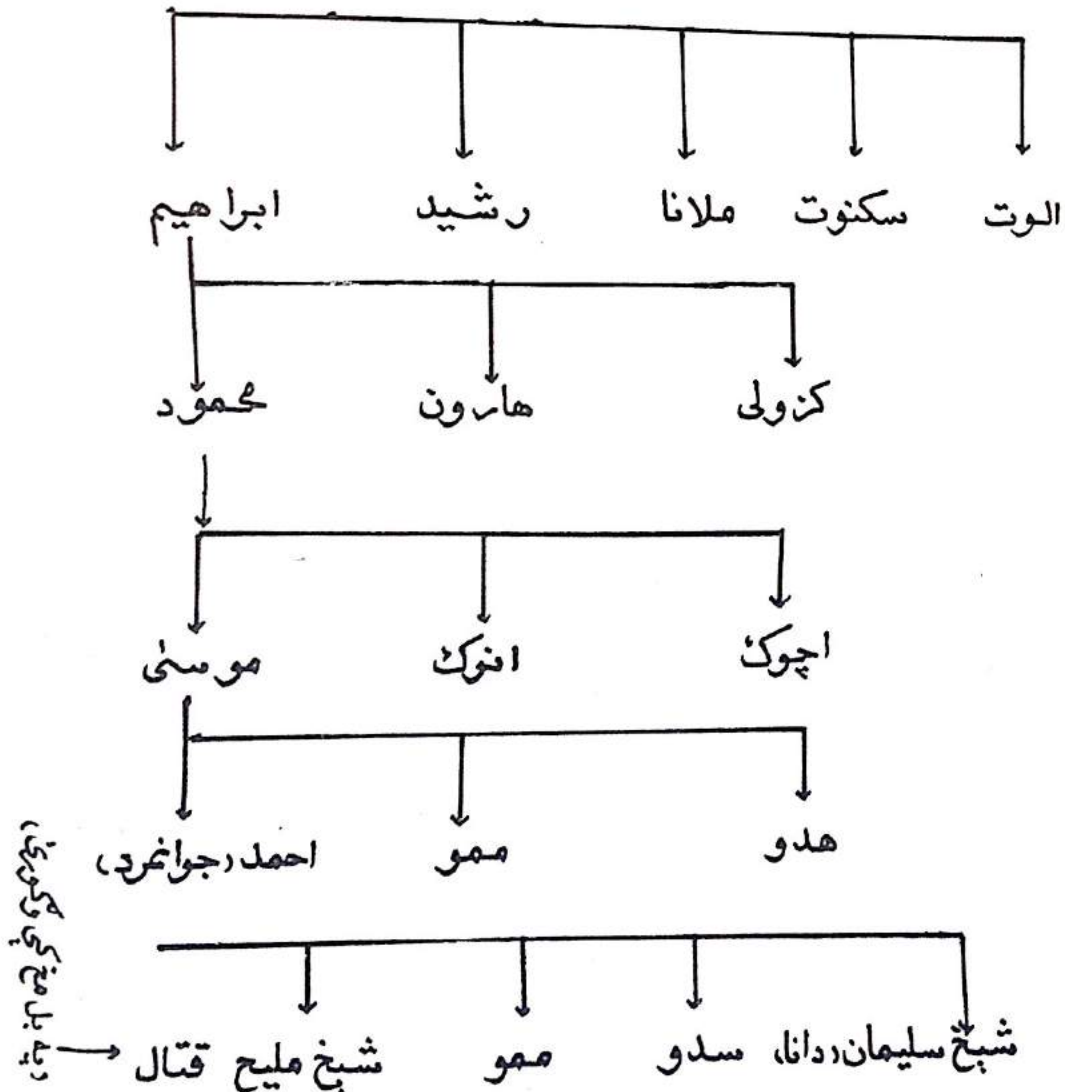
هبت بن جعفر بن سریپال بن سروانی

«هبت»

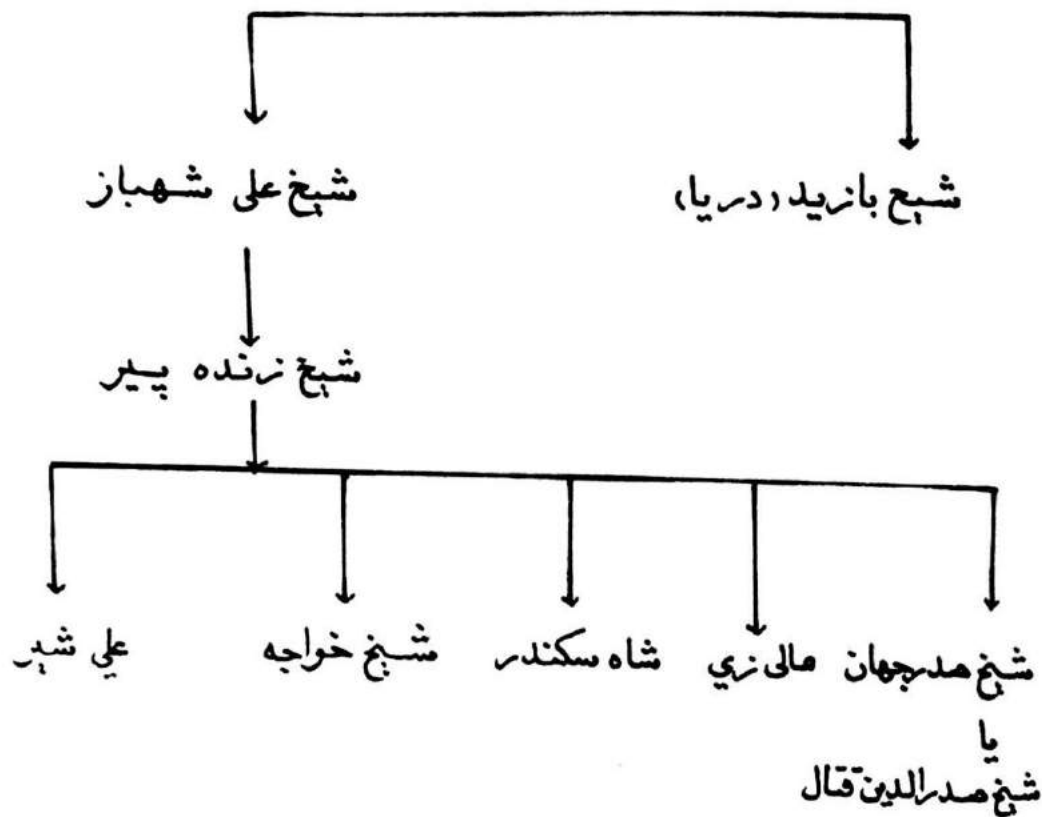

کهکور بن جعفر بن سریپال بن سروانی

«کهکور»

شیخ ملیح بن احمد بن موسیٰ بن ... بن سرواہنی " شیخ ملیح "

نوٹ:

شیخ صدرالدین د بھلول لودی معاصرؤ او ہغہ ورتتہ خپتہ
 لور پہ نکاح ورکری وہ او ہمدہ پد ہند کئی پہ کرتی مالیر
 کئی دیر ریاست بنی د کپینود او دا د سرواہنی ریاست۔
 و۔

متوزي (غلجی اولودي پښتانه قبائل)

روایات داسې دي چې شاه حسین د غور د شاهي کورنۍ یوزلمی
ؤ اوله چلې کورنۍ نه په څه خفه شو د کورنۍ ووت او راغی د -
بېټ نیکه (د قیس عبدالرشید د درېم زوی) سره دېره شون شاه
حسین یو امیل زاده زلمی او د بنواخلاقو خاوند زلمی ؤ . د شېخ
بېټ نیکه د هغه بڼه اخلاق خوښ شول او خپله لور «متو» یې په نکاح
ورکړه . د بی بی متونه د شاه حسین د وه زامن و شو چې د یو نوم
غلجی او د بل ابراهیم یالودی کېنودی شوا و د بلي مېنځي مهی (د کباغ
د وړلور) نه یې یو زوی و شو چې نوم یې سرواڼی کېنود شو . غلجی
لودی او سرواڼی پسې دېراوخواړه شول .

غلجی قبائل د کابل سیند په کڅۍ کېنې د ننګرهاره پورې او د
هندوکش غره په لړ کېنې سویل ته او د سپین غره په زغځیو کېنې قطب
ته هغه ټولې وړې وهرې کڅۍ یا درې د کابل سیند سره یوځای شوی
دی ، په دغه ټولو کېنې د غلجیو قبیلې ځای په ځای پرېتې دي د دوی
علاقه به د قطب نه د سویل په لور اندازاً (۱۸۰) میله وي او د قبلي
نه د لمخاته په لوري به (۸۰) میله پلنه وي او زوروی (نشیب) -

قبله په سویل دی .۰۰ دا علاقه اکثره غریزه ده او واوره پسرې
کیږي د دوی پوله قبلي ته د مشرقی ابدالیانو سره لگېدلې ده . قطب
ته یې هزاره قبایل دي ، په نمرخاته یې غوریا خېل دي او په سویل
یې د کسی غردی .

غلجی د هوتکواو ترخو په دوو غمتو څانگو کېني وېش دی او د
دې د وارو څانگو په منځ کېني دېر وخت بدی او د بنمنی وې ،
او ویلی شي چې نا درافشارخه وخت چې قندهار و نیولونو هغه
وخت هغه د هوتکویونیم نرس کېني د قندهار نه فرار کړې او
ایران او روسی ترکستان ته یې ولېږلې او د هوتکونو روږ یې لږ کړ او
نواکثره هوتک په مرغه او بادین او سورغره په د وارو پلو کېني
پاتې شو . د هوتکو علاقه د قندهار نه په قطب نمرخاته څلور
پړاوه لرې او د قلات غلزي نه په سویل نمرخاته یو پړاو لرې
پرته ده ، او توخي د ترنگ رود په کڅی کېني د پل سڅي نه تر
شپاره پورې پراته دي . د غلجیانو په ټولو ټپو کېني د سلېمان -
خېلو څانگه په شماره کېني دېره ده . د سلېمان خېلو څلور سناخونه
یعني فقیر خېل ، اسمعیل نري ، احمدزي او سلطان زي یادستانزي)
دېر مشهور دي .

د دوی علاقه په دوو برخو وېش ده ، په سویلي برخه کېني -
ادین خېل ، نسو خېل ، قلندر خېل ، سڅي خېل ، شاتوري ، جلال خېل

همش خېل ، ممرت خېل او سېږي ، او په قطبي برخه كښې سلطان نزي
 د ستانه نزي ، او احمدزي استوگن دي . د ستانيزي ځني تپي خلک
 لکه جبارخېل ، بابگرخېل ، په جگدلي او سره رود ، کندمک او حصارک
 پراته دي ، اوڅه جبارخېل د لغمان په کڅونو يعني: عزيزخان کڅ ، -

کالڅ ، چهارباغ او علی مشنگ کښې هم او سېږي .

اهلزي په شرقي لوگر ، پېگي او سرح آب کښې هم آباد دي ،
 خو خپل مالومه د خرونډي د پاره آن تر جلال آباد او نورو ځايونو ته
 هم بياني ، او د ککو کورنۍ سرور خان او نور په مارکو کښې او د
 تېرونو کډې په رحمتي د مومندو په علاقه کښې هم او سېږي .

علي خېل : څه په نرمت اوڅه په مقر پراته دي ، او اکثره

مالدار دي او د لمخرا او غوندو جوړولو کار هم کوي .

د اندر و تپه : په شېلگرد غزني پرته ده اوڅه برخه يې په

جان مراد کښې هم او سېږي . د دوی سناخ جلال زي په زرمت کښې

او يوکلی يې په شيبا کښې هم شته او د کاکړ ويوه تپه موسی -

خېل کاکړ په اندر و کښې هم کډه شوې ده او د شلگرته په قبله

د هزاره جات د غرونو سره لگېدلې پرته ده . او ملا نجم الدين -

اخوندزاده (هډې صاحب) نامتو مجاهد هم له دې قبيلې نه ؤ .

ترکی : ترکي په شمار کښې د اندر و نه ډېر دی او پخپله

حُمکه د پشین پراته دي او کوچيان هم پکښې لږ دي ، د دوی

علاوه د مفرخوار شاده، اسحاق زي چي په سهاك مشهور دي،
خني به نرمت. خني به لغمان او خني د كابل په يک توت، تگاواو
سروبي كښي استوگن دي.

خدرزي؛ خدرزي په متركښي د علي خېلر سره آباد دي، دوی
اکثره د کروندې کارکوي په غلجيوکښي خني داسې قبيلي شته، لکه
ناصر او خروتي، خدرزي او زمر ياني چي خانونه غلجي کښي، خو
غلجي دوی په غلجيوکښي نه کښي، ناصر خان په هوتکوگدوي، -
خوپه هوتکوکښي داسې کورنۍ نه ده معلومه چي دوی پرې ور
گډيري.

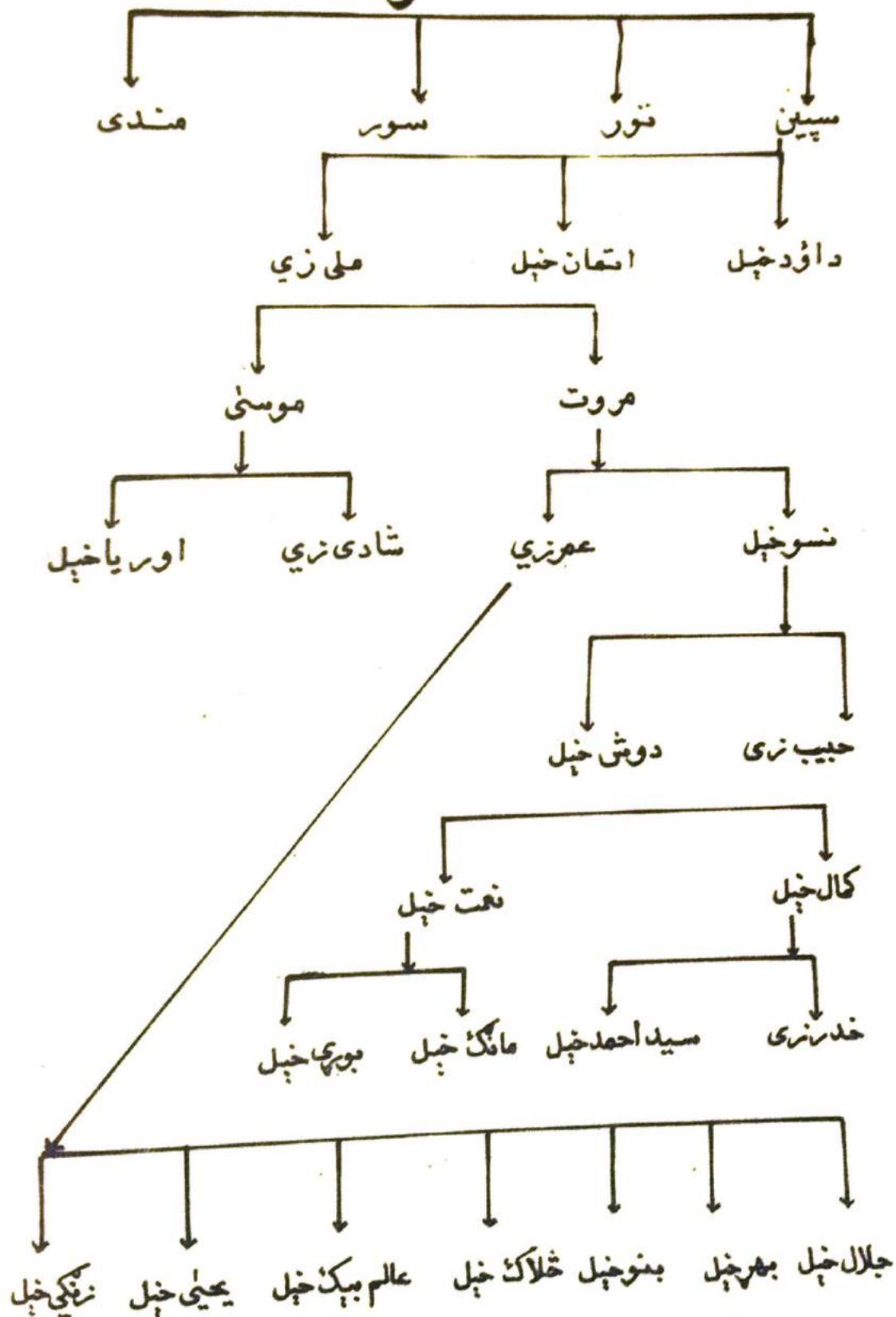
د ناصر مشهورې قبيلي دادي:

۱- داؤد خېل . ۲- اتمان خېل . ۳- ملي زي .

د دوی گراف په دې ډول دی،

په بله صفحه کښي يې وگرړي،

«ناصر»

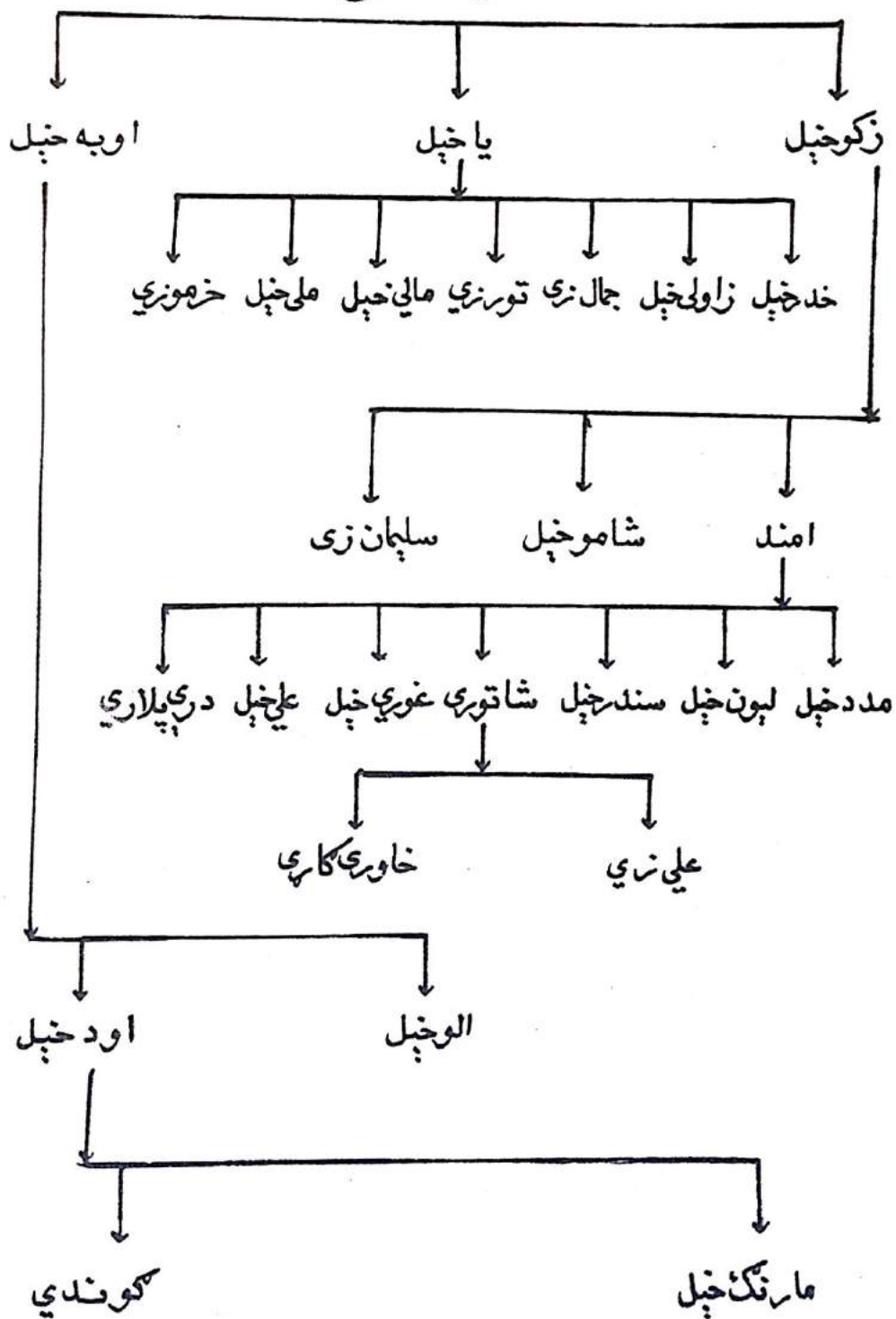
دوی (ناصر، خان غلجی بولی خریه غلجوکښې لکه پاس چې ویل
شوی چې دوی پرې ورگډ شي په غلجوکښې داسې کورنۍ نشته.
خو دا خبره منلې ده چې دوی بڼه سوچه پښتانه دی، د هر «خپل»
او «زوی» چې دي پښتانه دی، په دوی کښې بڼه شخصیتونه او
پوه جنرالان تېر شوي.»
ناصر د غلجوسره څه په کابل شکر دره او ځینې په پغمان-
او نور وځایو کښې او سپړي.

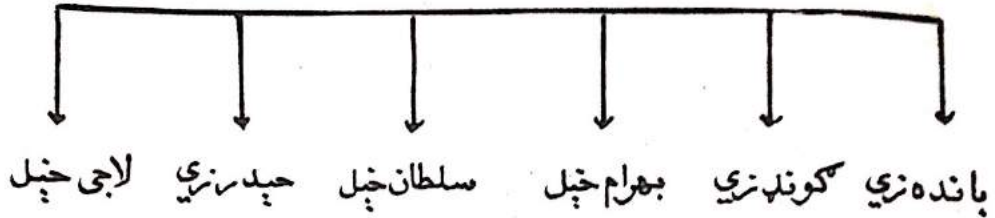
۱۱۱، لکه جرنیل غلام نبی خان او د هغه زامن، جرنیل اسحق خان-
جرنیل مراد علي خان، سور جرنیل محمد عمر خان او رییس فیضی محمد خان
دی.

د خرو و توكراف:

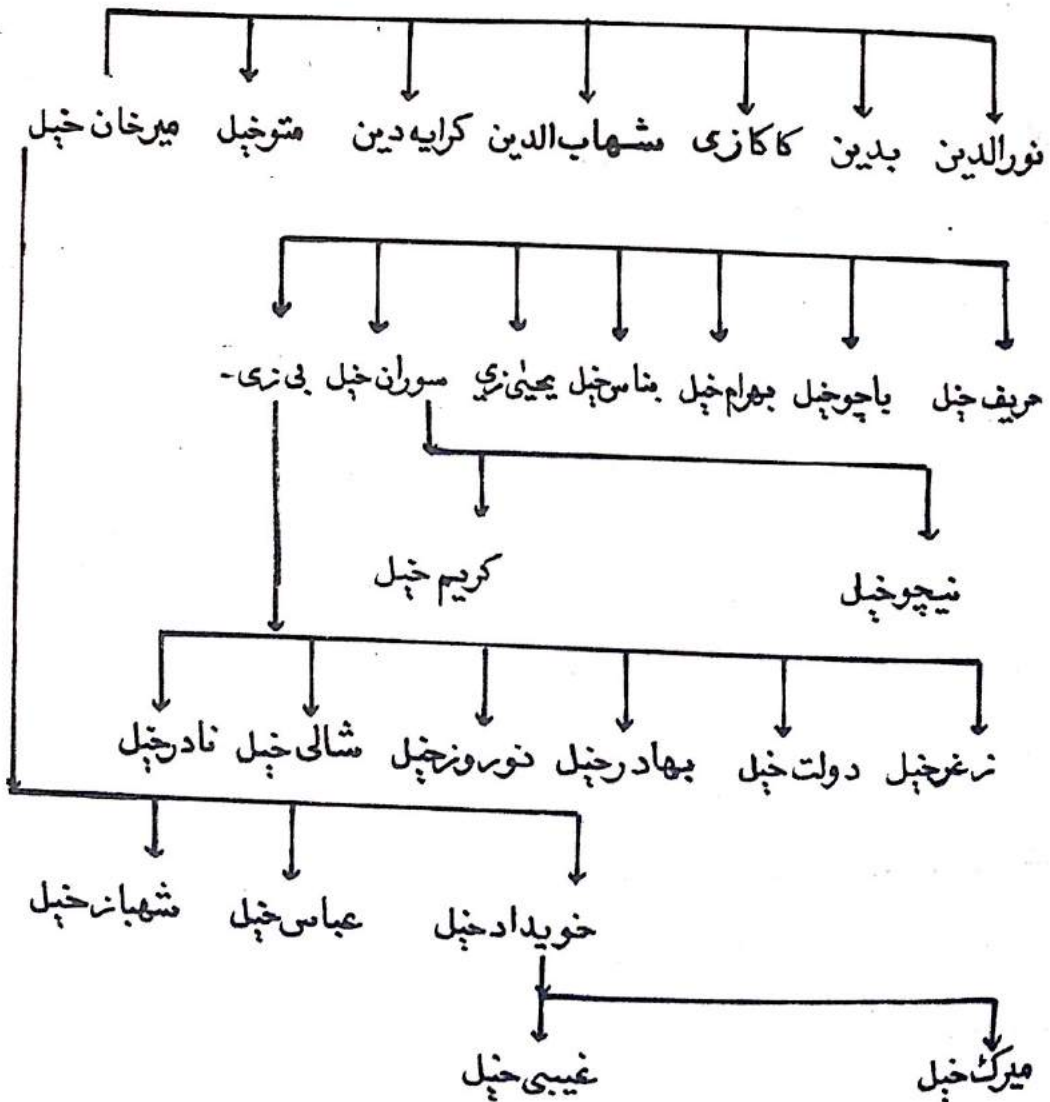
«خرو و تى»

گوندی بن اودخیل بن اوبه خیل بن خرومتی "گوندی"

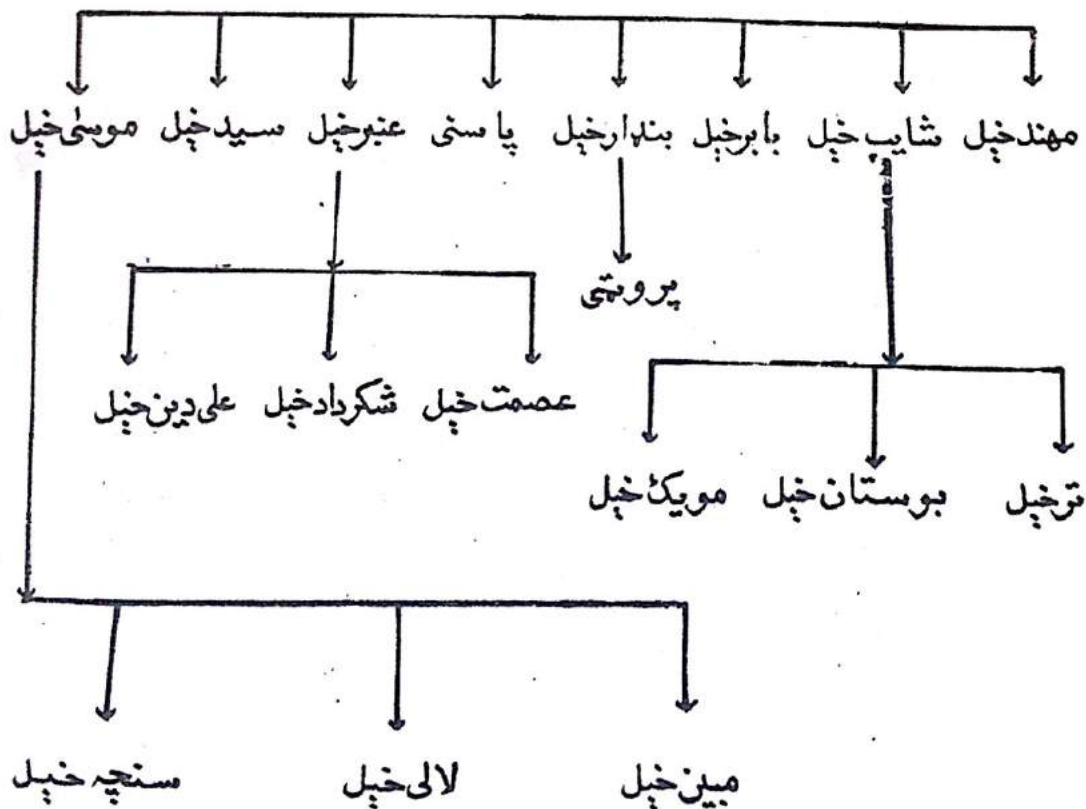
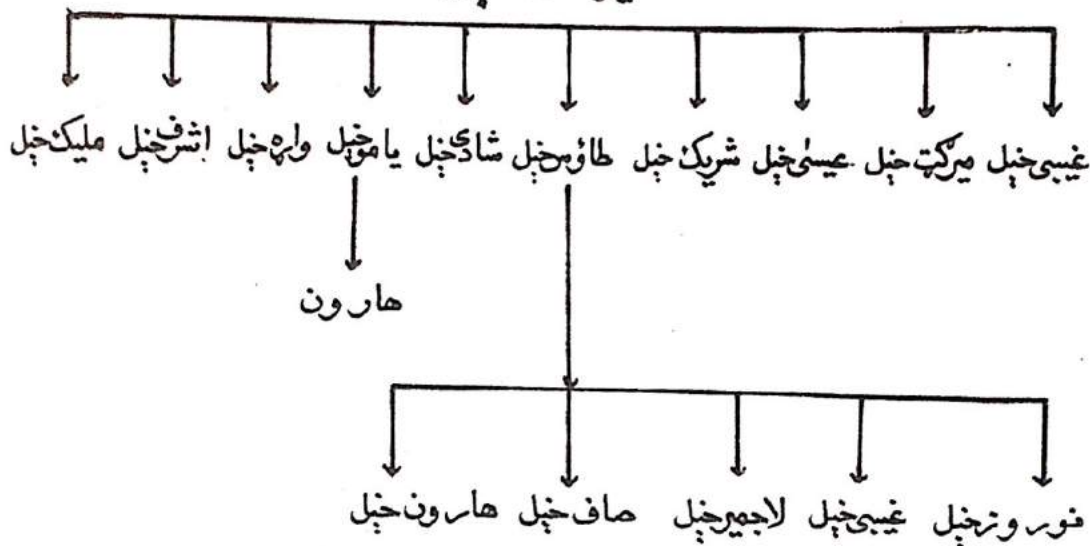

مارنگ خیل بن اودخیل بن اوبه خیل بن خرومتی "مارنگ"

میرخان خیل بن مارنگ بن اود خیل بن اویہ خیل
بن خروستی

«میرخان خیل»

حیثی واینی چچی : سهاک او جیحیب د وارپه چپرته تلی و یوخری پی په
 لاره کبني له باره سره وموند . جیحیب ویل خرنز ما سهاک ویل
 باری پی نرما . بارچی پی ولتاوه یو پلو ورکویتی هلك پکبني و او بل
 پلو د سروتو او ره وو ، یعنی داو ربشوا او ره وو ، او بیا د سهاک
 په کورنخه کبني ورته یوه بنخه ورکړی شوه او درې ناهن یې
 وشول : نرکو ، یاخپل ، او به خپل دی او د هغې نه خروپتی و پر
 شول ، خودا یوه جوړه شوې افسانه ده ، والله علم ، خو خروپتی
 سوچه پښتانه دي او په غلجور وگرگډیږي ، دالبن و د پرشین -
 زره کوره کیږي او اوس به لانور د پرشوي هم وي . دوی د
 کپتواز په مشرق او د سلیمان غره په لړۍ کبني اوڅه په ارگون
 او سرروضه کبني اوڅه د پرمل په علاقه کبني استوگن دي او
 څه د کابل په پغان کبني څه د ننگرهار په کامه او د کونړ کنړ په
 اولسواله کبني او نور وځایونو کبني هم استوگن دي . دوی
 نر مینداري کوي او مالدار هم دي . له وزیر و سره به یې
 جگړې رېږې کېدلې ، خود وزیر و مشرقنبر فوی او د خروپتو مشر
 شمس الدین دالانجې غوڅې کېږي او څه روغه جوړه یې تر منځ
 وشوه .

زیرماني : له قندهاره تر کابل خواره واره پراته دي او
 د پرلبن دي .

خدوزی: داخلک اکثره په مقرر کښې له علي خېلو سره اوسېږي اوڅه په « ده خوجه » د قندهار ښار سره نژدې اوسېږي، داخلک څوک پرېلزي او څوک يې غلجې گڼي، خوتپه يې نه ده معلومه - خودامنې خبره ده چې ښه اصل پښتانه دي او د تجارت کار کوي. دانه ده معلومه چې د ميرويس خان نه مخکې د غلجومشر څوک ؤ، خوروايات داسې دي چې سلطان ملخي دچې د ميرويس نيکه د « مور » نارو « انا پلار ؤ، د شاه جهان او بيا د اورنگ زيب له پلوه د قلات او قرتودلار د حفاظت په کار مامور ؤ او د توخود قبيلې نه ؤ، د خداداد سلطان د سد و نرود مشر هم عمرو ؤ او دې د وارو مشرانو په جرگه، صلاح، رضا د غلجيو او ابداليانو په منځ کښې د گرم آب دره د جلدک په خوا کښې د غلجيو او ابداليو پوله او بريد ټاکلې دي

سلطان ملخي داغزکي او سرخ رود ترمنځه په جنګ در وانه کښې ووژلې شواوله هغه نه پس يې نړوي حاجي عادل خان د قام مشر شو، د هغه نه پس د هغه نړوي د بائي خان، د قام مشر شو. دی هم په يوجنګ کښې ووژل شو، ده پسې شاه عالم خان د علي خان نړوي د غلجيو مشر شو. دی د بائي خان واره ؤ، بيا د هغه نړوي خوشحال خان د قام مشر شو، د هغه نه پس د هغه نړوي اشرف خان د احمد شاه ابدالي له خوا د قلات نه تر غزني پورې علاقې حاکم ؤ.

دې اشرف خان له احمد شاه سره په هند باندې په لومړۍ حمله کېني هم گډون کړی ؤ، او د احمد شاه د زوی تیمور شاه په وخت کېني د اشرف خان زوی اموخان د قام مشر ؤ، د شاه زهان او - شاه محمود د تیمور شاه زامن، د سدوزو باد شاهانو د جگړو په وخت کېني د غلجوباد شاهي ته بیا زړه وشو او د سدوزو سره یې جنکونه پیل کړل، خو ما ټي ټي وخوره او غلجیان ډېر تاوانی شول او د سرسری پکېني پاتی نه شو، اوله سدوزو نه چې څه وخت حکومت بارکزونه منتقل شو، نو غلجوبیا سره راپورته کړه او د امیر دوست محمد خان سره یې خواری ماتي گوډې جنک جگړې پېښې شوې.

سره د دې ټولو ناتارونو د امیر عبدالرحمان خان تر زمانې د توخي په څانگه کېني د سلطان ملخي کورنۍ د مشري کور ؤ او با اقتداره وو.

د محمد ظاهر شاه د پادشاهۍ په وخت کېني هم یوتن د عبدالرحمان په نوم یوتخي مشر بغاوت وکړه، خو اخرج حکومت ته تسلیم شو او بیا په کابل کېني نظر بند ؤ، دا ؤ، د غلجولند تاریخ او - شجرې.

ب «لودی قبایل»

در وایاتو مطابق د لودی یانو مشرنیکه ابراهیم دی چې وروسته
لودی مشهور شوی دی . د بی بی مترا و شاه حسین زوی ، د
نلجی ورو راو د بېټ نیکه د لور له پلوه نومی و .
مخکې د لودیانو د مهمو خانګو لکه : اسمعیل خېل ، پرنګی
، لوهاڼی یا لواڼی ، د وتاڼی ، نیازي ، سوري ، هروت او نورو
شجرې لیکل شوي دي ، دلته د هغوی څه لنډ تاریخ لیکل کېږي .
په اوسني افغانستان کې د لودیانو د نورو قبیلو نه د
لواڼی قبیله ډېره ده ، د دې طایفې خلک په اندر ، قره باغ ،
شیلګر ، قلات او قندهار کې په اوږه همسایه ، ډول په غلجو
کې پراته دي ، او ځینې خلک یې په قطغن او بدخشان ته هم
تلی دي دا خلک اکثره د ځمکو خښتنان دي ، خود کرکيلي په کار
کې مېرمنې نه دي ، او اکثره د تجارت کار وبارکوي . د دوی
پنځه سوه کوره په شلګر او درې سوه کوره په قره باغ کې

هم پراته دي .

د لواڼو نه پس په افغانستان کښې د نيا زيو شماره ډېره ده او داخلک مالداره او پوړونده دي ، په ژمي قندهار ته او په اوږه ي د کوه بابا لمنود هزاره جات غرونو ته راځي . داخلک داوښانو کچې او دکډو او بزورې لري . د دې خلکونه څه ځای په ځای شوي هم دي او دده شين په توگه په شينگره ، قره باغ ، جان مراد ، مقر قلات ، غوربند او لغمان کښې او سيږي او دکرکيلې کارکوي . دا خلک په زميندارۍ معامله کښې بڼه کړه دي او د بڼې گذاري خلک دي .

دوتاني :

دوتاني هم په افغانستان کښې آباد دي او دکرکيلې کارکوي .

پرنکي قبيله :

په اوله کښې په مغربي افغانستان کښې استوگنه وه ، وروسته دغه خلک دخپلې مالدارۍ سره د مالونو دخړولو دپاره دکمې غره لمنو ته راغلل ، او په دامان کښې دتآنک او سروهي په حمله پرپوتل دغلته دوی ډېر وخت تېرکړو . د بابر مغلي بادشاه په وخت کښې دولت خېلو ، مياخېلو ، مروتنو او نورو لواڼو په پرنکي قبيله حمله وکړه او په دغه جنگ کښې ددغه قبيلې ډېر خلک و وشرل شول او کمزوري شول ، نوله دې امله هندوستان ته په کډه -

کونو مجبوره شول او د دوی ځمکې لوانو ونيولې .
 په دې قام يعنې پرنګي کبني د شيخ حميد لودي نه (چې د -
 غزنوي سبګتګين همعصرؤ، د هغه نه څلور سوه کاله وروسته
 بهلول لودي بل لوی سلطنت قايم کړو چې تقريماً (۷۵) کاله د
 حکومت دوره يې وه ، او پښتنو ته لوی افتخار دی .

لوهاني يا لواني ؛

د نوحاني، لواڼي يا لوهاني اولاده په سپين او تور لواني مشهور
 دي . د تور لواني مشهورې ټپې دا دي :

۱: دولت خپل ؛ د دولت خپل د شجرونه معلومېږي چې دلواني
 د نړۍ (مما، دري زامن وو، په دوی کبني د دولت خپلو خانګه
 ډېره وه ، نونور (مماخپل، يې هم په ځان کبني ګلګرل او دهما ټوله
 اولاده په دولت خپل يادېږي . د دولت خپلونه په پنځم پښت کبني
 کټه خان پيداشوا او اولاده يې په کټي خپلو مشهوره ده ، دلواني
 ټولو خپلونو د ټانګ په ځمکه واړول . د دې نه به مخکينې هم دوي
 د لته د مالونو خرولو د پاره ل تلل او څه خلکو پکښې د کرکيلي کار
 هم کولو او د ځمکو خاوندان په کټه وان چې د غزني جنوب مشرق ته
 واقع دی ، پراته وو ، او څه خلک به يې د مالونو خرولو د پاره د
 « وانه ، غرونو ته هم تلل او هلته به اوسېدل ، خو د هر وټو د
 سلېما خپلو سره د يوې مېنځې د ناموس داری په باب بدې پېښه شوه

او مروت چي په سليمانخېلو کمزوري وو، نوله دې امله يې د -
 کټه وازنه کړه وکړه . په دغه وخت کېنې به د دوی د هرې
 تپي خانله بېل بېل خان ؤ او خپلې ټولې ماتې کړوې به يې په جرگه
 رغولې .

د لوانو قام خاني په کټه خېلو کېنې وه چي د دولت خېلو يوه
 پښه ده ، دا خان به د لوانو د ټولو قبيلو په خوښه او رضا تا کل
 کېده او هغه به د هرې تپي خلکو سره د ورورۍ او عزيزولۍ -
 سلوک کولو .

د نولسمې ميلادي پېړۍ په اوائلو کېنې قتال خان د قام مشر
 شو ، دا د سليم خان زوی ؤ ، د اسړي ډېر تريخ ؤ او دخلکوسره
 به يې سپکه گذاره کوله ، او خلک يې ډېر تنک کړي وو ، دولت -
 خېلو کېنې خېلو په کډه قتال خان او د هغه زوی اکبر خان و وشرل
 او د هغه مشر زوی سرور خان کابل ته په تېښته لاړ . دغه -
 وخت د کابل حکومت د امير دوست محمد خان په لاس کېنې ؤ يعنې
 د ۱۸۳۰ع شاوخوا زمانه وه . امير دوست محمد خان د سرور خان
 منگه وکړه او د عبدالرحيم خان هوتک په مشرۍ يې خلور سره لښکر
 ورکړ او د دغه لښکر په زور سرور خان د چنل پلار او ورور
 قاتلان و وشرل او خپل بدل يې واخېست او د خان د حفاظت -
 د پاره يې پنځه منډه نوکران هم وساتل او خپله قلا يې منظرطه

کړه ۰ په ۱۸۳۹ع کښې سرورخان په کره کښې مړ شو او د هغه په ځای
 الله داد خان د قام مشر شو. په ۱۸۴۰ع کښې څه وخت چې د فونزها
 سنگه په مشرۍ کښې سیکان راغلل او تانک یې ونيولو، نو د
 الله داد خان تر شا چې د قام څه کومک نه و، فوجبورا وټښتېدل
 او د مسعودو علاقې ته ورغی، او له هغه ځایه بیا کابل ته ولاړ
 او پر تانک د سیکانو قبضه راغله. د کابل امیر دوست محمد خان په دغه
 وخت کښې پخپلو خولو کښې ډوب و، او د الله داد خان امداد یې
 ونه کړای شو. الله داد خان بېرته د مسعودو علاقې ته راغی.
 او هلته د پره شو. سیکانو د تانک علاقه ملتاني پښتنو ته په جاگیر
 ورکړه، الله داد خان به هر وخت له ملتاني پښتنو سره په ډن
 ډونز لگیا و، آخر په همدې اله کوله کښې الله داد خان مړ شو او
 تانک او نوره سرحدی صوبه په ۱۸۴۲ع کښې دانگرېزانو په
 قبضه کښې راغله او د سیکانو اقتدار ختم شو او د الله داد خان
 نړۍ شهینواز خان انگرېزانو د تانک والي ومنلو.

د میاخیلو خانکه؛

میاخیل هم د دولت خپلوسره یوځای د امان ته راغلي وو او
 مالداري یې کوله او څه لږ و د بېر تجارت به یې هم کولو. دا خلک
 د رابڼ په حمکه استوګن دی په دې حمکه په اول کښې د سوري

او سر و انې قبيلو خلك او سپدل ، خون مانخان كېتي خپل دغه خلك له دغه ځايه وشرل . دغه وخت دولت خپلو د تانك حومي پخپلو منځو كښې سره و وپشلي . څوكاله پس د بختيار و قبيله چې په بڼه بده كښې د ميا خپلو سره كډه وه ، د سر واپو سره په بدې اخته شوه ، او د ميا خپلو په مرسته يې سر واپو ته ماتې وركړه او د سر واپو حومه يې ونيوله ، او پخپل منځ كښې يې سره و وپشله . د دې نه وروسته د ميا خپلو خلك د ده شين په توگه د غلته استوگنه خوښه كړه او پاتې شول او ځينې لا كوچيان وو . د ميا خپلو او بختيار و ځينې خلك لا اوس هم پرونده دي . د ميا خپلو خانان بن اختيار لري او د پروند و بېل خانان وي . د ميا خپلو خلك بڼه درانه او شتمن - خلك دي . د دوی د مشرې كور د سيد خپلو په څانگه كښې وي ، چې د خلاخپلو ذيله ده .

تتور:

تتور خلك په شماره كښې بن دي ، دوی په عاد توغو او رواجونو كښې د دولت خپلو په شان دي او د كركيلې كار كوي .

نيازيان:

نيازيان هم دلرو د يانړيوه څانگه ده دا خلك په اول كښې په شلگر او دغزني په شاوخوا حمو كو باندي پراته وو . او دوی دغې علاقې نه دانده و او غلجود د بنسمنې په وجه كډه و كړه او په ۱۴۵۱ع

کښې څه وخت چې بهلول لودي په هند کښې یو لوی سلطنت جوړه
 کړه و نو «روه» ته یې فرمانونه را ولېږل او پښتانه یې هند ته -
 وبلل ، نو د نیازیانو هم د پر خلک هند ته ورغلل او په شاهي فوج
 کښې شامل شول ، په دغه خلکو کښې هیبت خان نیازی او عیسیٰ خان
 نیازی د شېرشاه سوري په وخت کښې د پرد عزت خاوندان و و خو
 د شېرشاه د مرګ نه پس د هغه د زوی سلیم شاه فوجونو نیازیانو
 ته د پرتا واکونه واپول او نیازیان د پر کمزوي شول . نیازیان
 د اباسیند په دواړه غاړو د کالا باغ نه تر پنیالی پورې په اوږدو
 باندي او د خټکو د غرونو د شرقي لمبې نه تر میانوالي پورې په -
 ساره کډو د پراته دي او دا علاقه د نیازو په علاقه مشهوره ده .

د وټانې ؟

د وټانې هم په لودیانو کښې کډه دي ، لږه بڼه ده او اکثره
 مالداري کوي او د د وټانې په علاقه استوګن دي او په اوسې
 کښې ځینې د غزني خواو شاته هم ورسې .

ځیسوړی ؟

دا خلک هم ځان لودیانو کښې ، لږ خلک دي او د اباسیند په -
 قطبیزه غاړه او د اسمعیل خان د پره ضلع کښې آباد دی ، او
 دوی په عمر خپلو هم مشهور دي . د دوی ځینې خلک د عیسیٰ خپلو
 د علاقې په قطب لوري او د پنیالی دیوه ورکوټي غره په خوا

کښې د مروت په علاقه پراته دي . د دوی په علاقه کښې خرمادېرې

کښې .

بېلچ يا بېلچ:

دا خلک هم ځان په نياز وگډوي او ځينې وايي چې موز دولت
خپل يوو، په هر حال پښتانه دي . لږ خلک دي او اکثره په پښاله
کښې د غونډ شېخ بدین غره په خوا کښې اوسېږي او څه يې د
غزني خوا و شا هم شته دی .

مروت:

مروت خلک په سپين لواښي مشهور دي . په اوله کښې دا -
خلک په کتوازي پراته وو ، خو وروسته يې له سلېمان خېلو سره ،
بدي راغله او دوی ته را پاڅېدل او اوس په هغه ځمکه سلېمان
خېل پراته دي . ويلى شي چې د آزاد خان سلطان خېل د کاله نه
يو سري بنځه و تښتوله او مروت ته يې پناه ور وړه او دا واقع
د (۴۰۰ هـ) څلور سوم هجري پېړۍ پېښه بنودلې شي . سلېمان خېلو
دا مجرمان غوښتل او مروت پېرې ننگ وکړ او نه يې ورکول
او نتيجه يې دا شوه چې له سلېمان خېلو سره نور غلجې هم ودرېدل
او سخت جنگ وشو ، چې مروت ماڼي پکښې وخوړه او د هغه

نوټ : د دې خلکوياد ماته سيد شمس الدين مروج کړې ؤ چې ويلچ په نوم يوه
قبيله شته دی .
سکياک

حُمکي نه په کډه کولو مجبوره شول او د تانک په علاقه کښې په څه
 حُمکه پرې وتل، خوڅه موده پس دولت خپلو دوی له دغه حُمکي
 پاڅول او وروسته بيا مروتو، دغه حُمکي ونيولې، خو کتې خپلو
 چې د دولت خپلویوه څانگه ده د گنډاپور په کومک دوی بيا
 له دغې حُمکي نه وشړل او مروت لارل د تل په فطب برخه -
 مېشته شول.

ويلی شي چې د اسلام نه وپاندي په دې حُمکويونيان او -
 هندوان او سپدل چې د هغوی داستوکني اثار لا اوس هم شته
 دی، خو سلطان محمود غزنوی او سلطان شهاب الدين غوري په زمانه
 کښې دغه خلک د دغه علاقونه وشړل شول او بيا په دغه ځای پوتې
 قام او سپدل، د دې خلکو اصلي حال معلوم نه دی چې څوک وو؟
 خو دوی سارنگ خپلو، عېسي خپلو او نازيانو له دغه ځايه وشړل،
 او دوی لارل پرې په خپله پرېوتل.

نيانو په هغه برخه کښې چې اوس پرې پهار خپل آباد دي، د
 گمپلي نه په قطب لور ودانې شروع کړه او د رود نه يې درې
 ويالې را بېلې کړې او هغه حُمکي يې ځانله غوره کړه چې د گمپلي او
 کړې تر منځ پرته ده د دغه برخې د جنوب پورې د دوی مال خرؤ
 په دغه وخت کښې د نيانو مشر «مدی سارنگ» و چې مالدار و او
 تر اوسه يې په هغه علاقه لاشهرت شته دی. د نيانو څه بز وخت

په دغه علاقه قبضه وه او د دوی یوه څانگه «مهیار» د سارنگ-
 خېلو او عیسی خېلونه په دې هر ورشوچې دوی له یې سمه برخه
 نه ورکوله او د مروتونو یې د مرستې خواست وکړ او مروتو
 ورسره ومنله او د دوی په مرسته یې په نیاز و حمله وکړه ، خو
 آخر سوله وشوه ، خو مروتو د نیاز و پره برخه ځمکه لاندې کړه .
 د نیاز و په قبيله کښې مېچن خېل ستانه خلک دي ، مروتو هم په
 دوی څه غرض ونه کړو او تر اوسه دوی په پتې مېچن خېل پراته-
 دي .

ویل شي چې دا واقعه او په دې علاقه د مروتو قبضه د اکبر مغلی
 بادشاه د چې د همایون زوی او د بابر نسی و ، په وخت کښې شوې
 ده او د واقعاتو نه داسې څرک لگېدی شي چې بز و د هر مروت به
 په دې علاقه له (۳۶۰) کلونو نه راپدې خوا په دې ځمکه آباد وي .
 ځکه چې د اکبر باچا د حکومت په ابتدا کښې لاسیازي دلته آباد و .
 د مروتو دا علاقه په څلورو برخو وپشلی شوې ده : د سلاریو برخه
 د نونا خېلو یوه برخه ، د موسی خېلو یوه برخه او د درې پلارو
 یوه برخه .

او اوس د دې خلکو په دغه علاقه استوگنه داسې ده چې د لمر لوبه
 خواته تپې موسی خېل او نونا خېل ، په منځني برخه یې بهرام خېل او په
 نمرخاته خواته درې پلاري او سپری .

هغه خواره واره پښتانه چې له مروتوسره اوسېږي دادي:

۱: ملاحظیل؟

داخلک د ملاعثمان اولاده ده او ستانه خلک او پښتانه دي،
او دلوديانود لوانود کورنۍ نه دي، دوی له مروتوسره په کليو
کښې کېدو او اوسېږي. دامتل اوس هم هلته مشهور دی چې:
« الحمد لله خوهر خوک وایي خو خوله د ملاعثمان غواړي، » دا خلک
له مروتوسره داسې خلط شوي دي چې بېلول يې اسان کار نه دی.

۲- ممرېز خیل؟

دا ټپه د مروتو په قام ورکېږي او د بهرام خېلونه يې برخه
اخېستې ده او په اوس کښې هم په مروتو حساب دي.

۳- ملک نري؟

دا خلک په اصل کښې نيازي دي خو په موسی خېلو مروتو کښې
ورکېد شوي دي؟

۴- دانی وال؟

ځینې خلک دوی خټک کښې خودا خبره معلومه نه ده، خوددغه
خلکو د مشرنیکه نامه خټک وه او دا خبره په غلطۍ سره مشهوره شوه.

۱۱، ویلی شي چې ملاحظیل بیټني دي، خونه د مشجرونه دوی لوانو لوديان دي.
۱۲، ځینې ملک نري د منگوهاړ ولایت د کونړ کونړ د اولسوالی په قلعېک کښې م آباد دي.

چې دوی خټک دي ، نه داخلک د مروتو د وټماخېلو په ذيله پورې

منبلي او مروت دي .

۵- منگوخېل؛

خینې خلک دوی نیازی کښي ، خونه دوی د مروتو د موسی خېلو په

څانگه کښي د بایزی سره ورگډ شوي دي .

۶- خان خېل؛

په دولت خوازي کښي ورگډ شوي او د بهرام خېلو یوه پښه دي .

د مروتو په علاقه کښي

نور قامونه

۱- د شېخ شاه روحاني اولاد؛

ویلي شي چې دوی سيدان دي او په اولس کښي پيرخانه-

کښي شي ، او اکثر کرکيله کوي .

د شېخ محمد شاه روحاني قبر د سر ملي دموزو په لمرخانه د

غره په نیمايي کښي دي .

۲- مېچن خېل؟

په افغانستان کېنې گډوډ پراته دي ، خو د پرې د زابل په ولايت کېنې اوسيزي .
 د بنر په علاقه کېنې هم ، خېنې مېچن خېل د کړې د سيند په قطب په يوځای کېنې چې په ټټي مېچن خېل يا ديزي اوسيزي .

۳- عيسی خېل؟

د عيسی خېل اته څانگې دي : ابو خېل ، خواجه خېل ، ماما خېل ، گلزي زکوخېل ، ميراخېل ، د اور شاه خېل ، احمد خېل دي .
 په دغو کېنې د درې ورونو اولاد پاتې دی او داسې معلومېږي چې د نورو ورونو زامن يې د سليم شاه په جنگونو کېنې مړه دي .

۴- مشوايني؟

دا ټپه پښتانه او نيازي دي او په غلطي ځيني خلک دوی سيدان بولي . د دوی د مشرينکه نامه شجره ليکونکو موحشيانې ليکلې ده ، چې اصلاً مشوايني دي . په اوله کېنې دوی د سارنگ له اولاد سره د اباسيند په لمخاته پراته وواو د دوی يو بناخ د داؤد خېل د داؤد خېلو سره پراته گډ او سپدل . او بل بناخ هوندي خېل يې په ميانوالی (ټټي) کېنې استوگن وو .

مشوايني : د هروقتو او عيسی خېلو په د بنمنې کېنې د هروقتو ملگری وو ، دا طائفه اوس په شادي خېل او دادي خېل سره

په وېش کښې راغلي ده ۱۵ اوڅه مشواښي د گنډ په اسمار او نور
افغانستان کښې هم شته دي چې د بربرول ملک سيد خان پکښې
مشهور سړی و .

سلطان خېل ، دا هم د تيازو د سارنگ خېلو يره څانگه ده په
اوله کښې ميانواله کښې آباد و ، او وروسته يې د کورنيو جنگونو
له امله دغه حمکې پرېښودې ، د عيسی خېلو په صلاح د خټکو د غره په
خواکښې استوگن شول .

د لوديانو د اولادې څه لنډ شان حال وليکلی شو . په اوسني
افغانستان کښې داخلکځ حال خال چيرته پراته دي او هلته په ډېر
شمار کښې نشته دي ، دوی او سوريان د لودي سلطنت په وخت
کښې اکثره هند ته تللي او هم هلته آباد شوي دي .

په هند کښې يرونی بنار «لوديانه» هم دې خلکو ودان کړی .
دی ، دوی له ډېر پخوانه اولسي او اجتماعي تشکيلات لري او د قوم پر
مشر به د ستر ملک په نوم ټاکل کېده او د هغه احکام به قام منل او د
هغه د لاس لاندې نور و وېر و ملکانونه به د هغه حکونه په قام کښې
تطبيقول .

دې خلکو پخوانو حکومتونو ته ماليه نه ورکوله خود اورنگ زيب
د زوی بها در شاه په زمانه کښې د هغه حکومت څه پېسې ترې د مال .
شماری په نامه اخیستې وې او احمد شاه ابدالي هم ترې يو خواوښان

د مال شماری په نوم اخیستل .

۵- سرواښی :

دامنلي خبره ده چې سرواښی د شاه حسین غوري د بلې ښځې
مهسې، نه چې د بی بی متوبین وه ، زوی دی ویلی شي چې د سلطان
شهاب الدین غوري په زمانه کېځي داخلک د سلیمان غره په لمنو-
کښې درابني او هیود هوان په ځمکو پراته وو .
د سرواښی اولس خاني او مشري د سری پپال په خانگه کېځي د
شیخ ملیح قتال په کورنۍ کېځي وه ، دا هم ویلی شي چې دا اوستی
رابن هم شیخ قتال ودان کړی دی . دا خلک د همایون په وخت کېځي
د خپلې بې اتفاقی په وجه د بر کمزوري شول او د دغې علاقې
نه په وتلو مجبور شول او د یو ناموس داری په مسئله د دوی او
سوریانو ترمنځ د بنسټي راغله او په دغه وجه د واره طائفې دېرې
کمزورې شوې او څه موده پس بختیار و پرې حمله وکړه او دوی
پې در په دیکه کړل ، ځېږي پېښور ته لاړل او څوک پنجاب ته ووتل
او بختیار و او میا خېلو د دوی علاقه لاندې کړه .
د مالیر او کوتلې نوابان د سرواښی په قبیله د سری پپال په خانگه
کښې وه ، د دغه ریاست باني شیخ صدرالدین صدر جهان ؤ
چې د شیخ ملیح قتال په خانگه کېځي را ځي .

---

۱) د شیخ ملیح قتال حوز دوی انا د مومند یا یا ښځه وه .

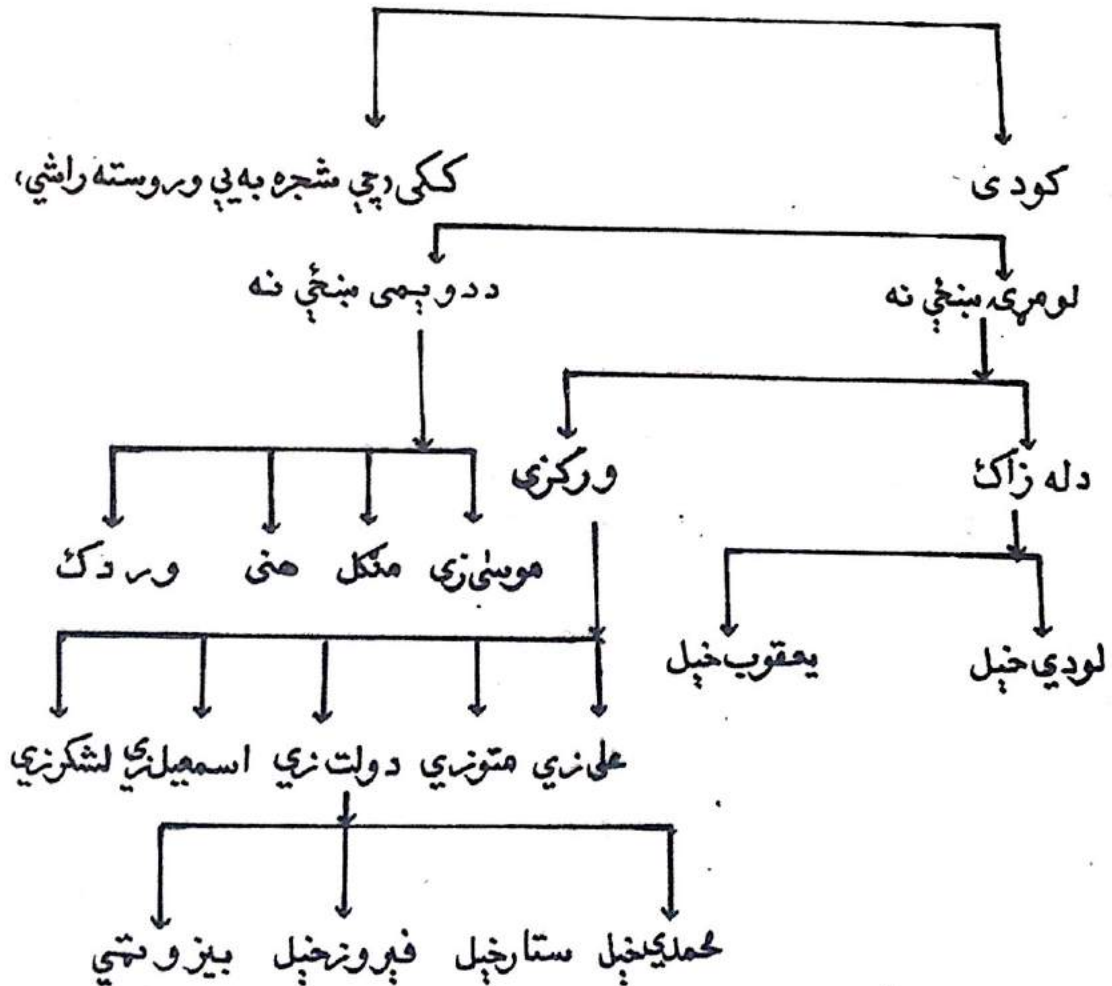
بھلول لودی چي د دیلی فتح کولو د پاره ورتللو، نو
له ده سره یې ملاقات کړی و او د عایې ورنه اخیستی وه.
نو کامیاب شو، او بیا وروسته یې ورته خپله لور هم
ورکړه، او د دوی دریاست بڼیاد کېښودی شو.

پنجمه طبقه:

«کرلانی قبائل»

دله زاک، اورکزی، منگل اونور

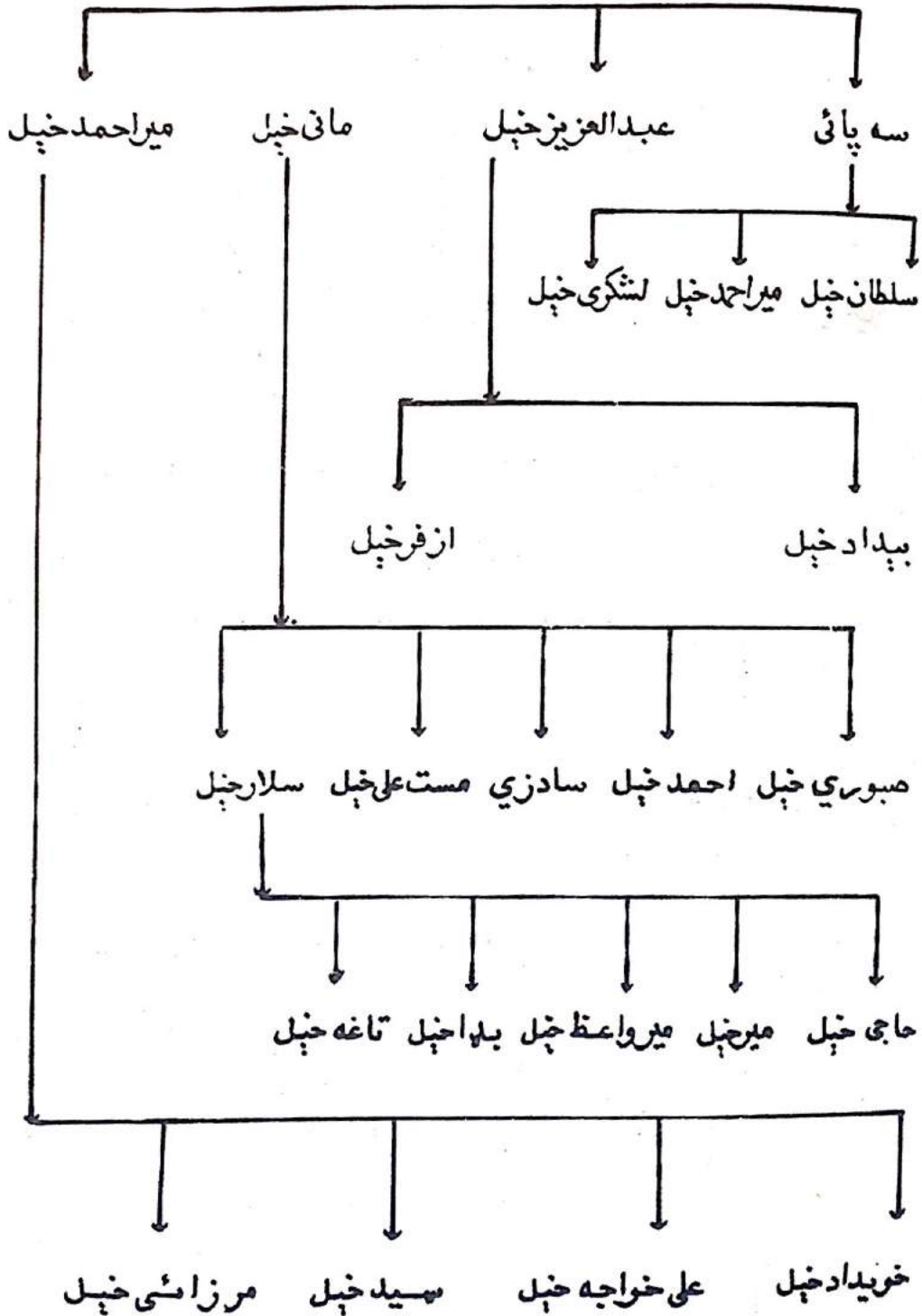
«کرلانی»

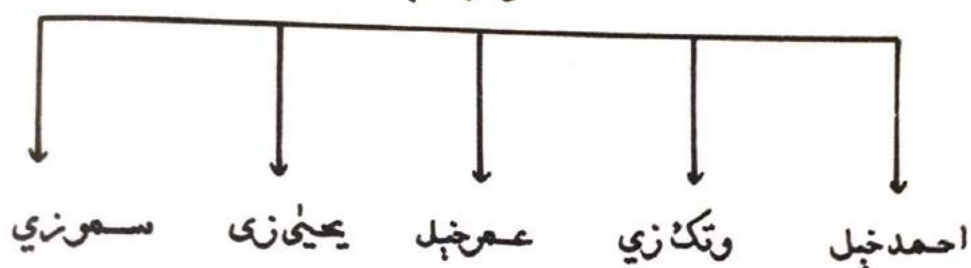
محمدی خیل بن دولت زی بن ورکزی بن کودی بن کرلامنی

« محمدی خیل »

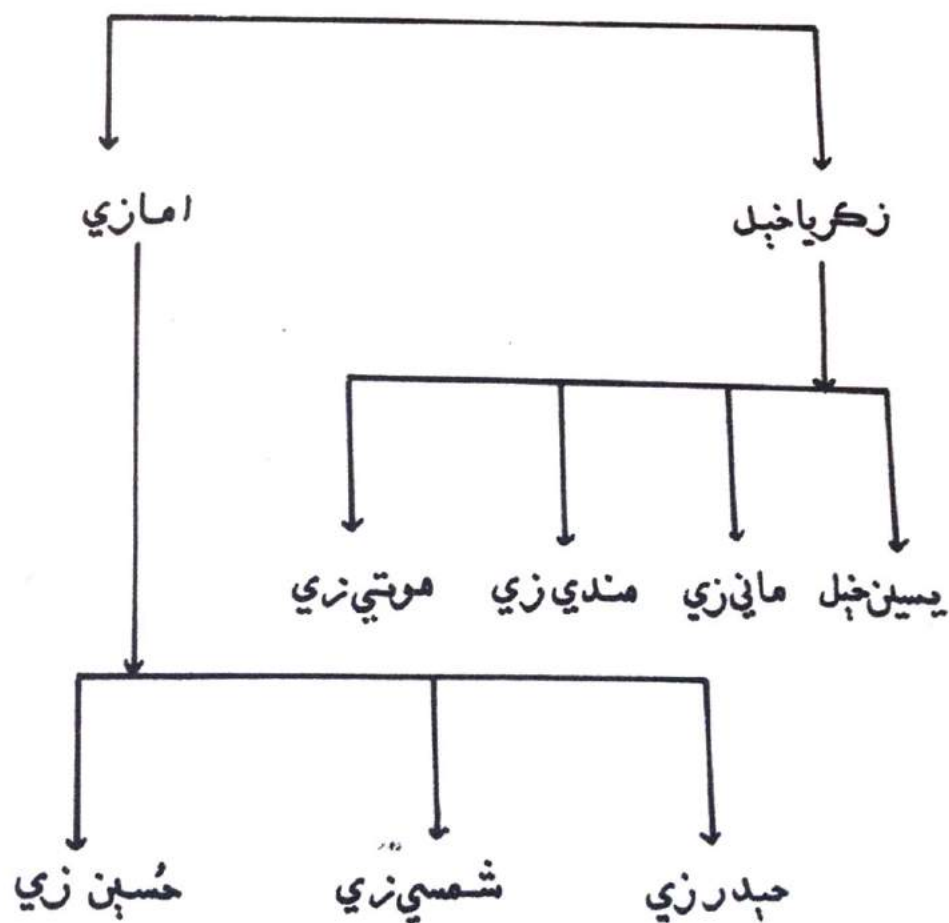
لودي خېل بن دله زاك بن كودي بن كرلاني

«لودي خېل»

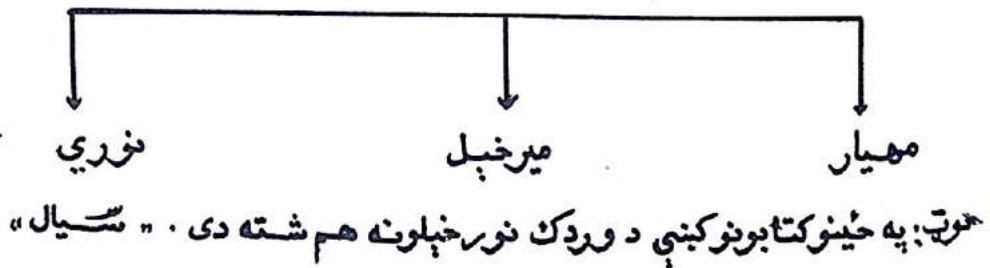
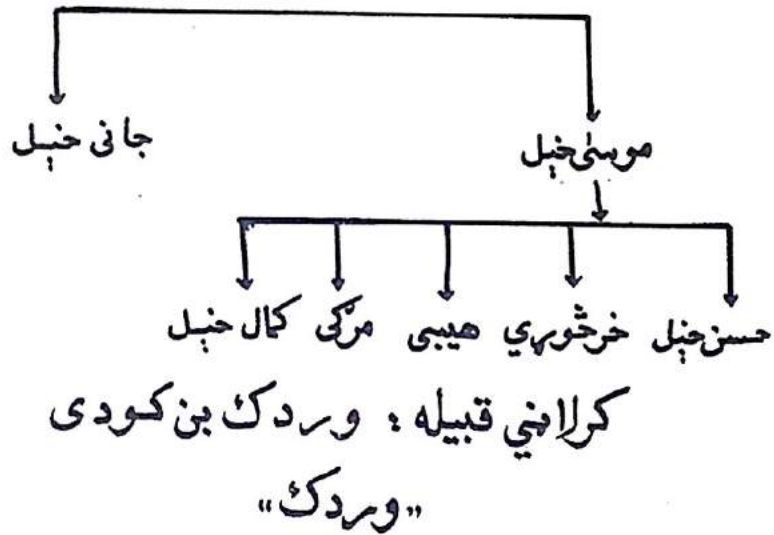
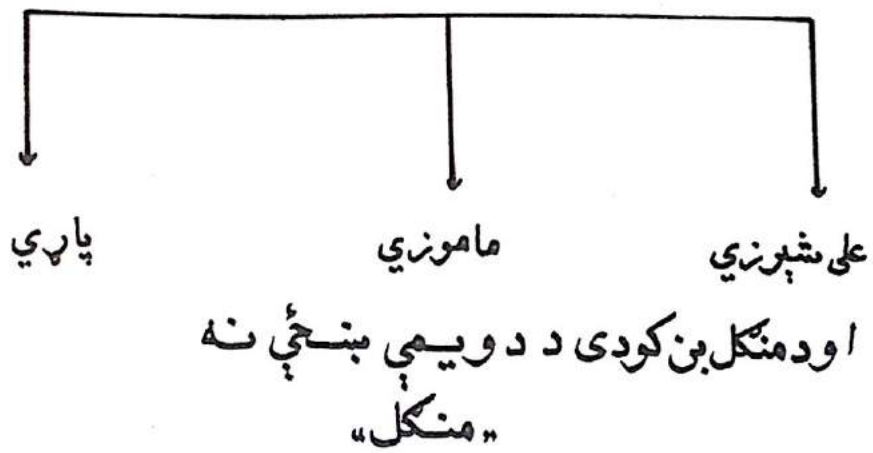
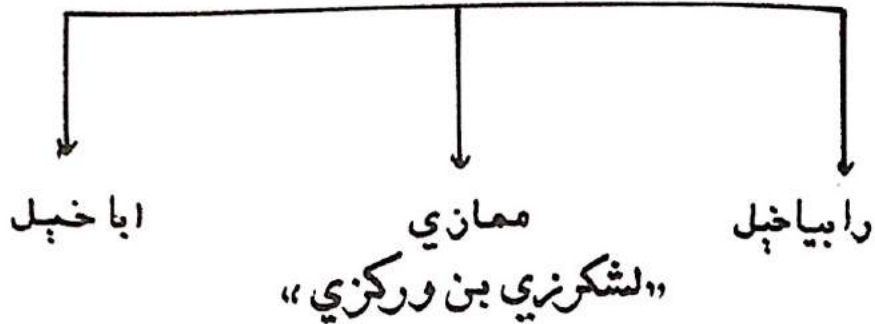

يعقوب خېل بن دله زاك بن كودي بن كرلاني

«يعقوب خېل»

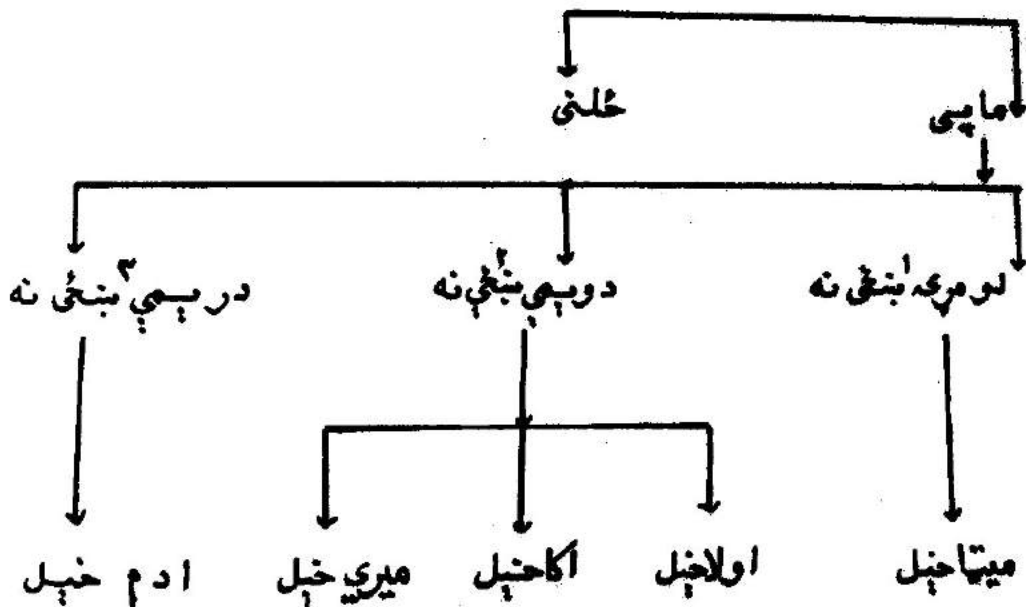
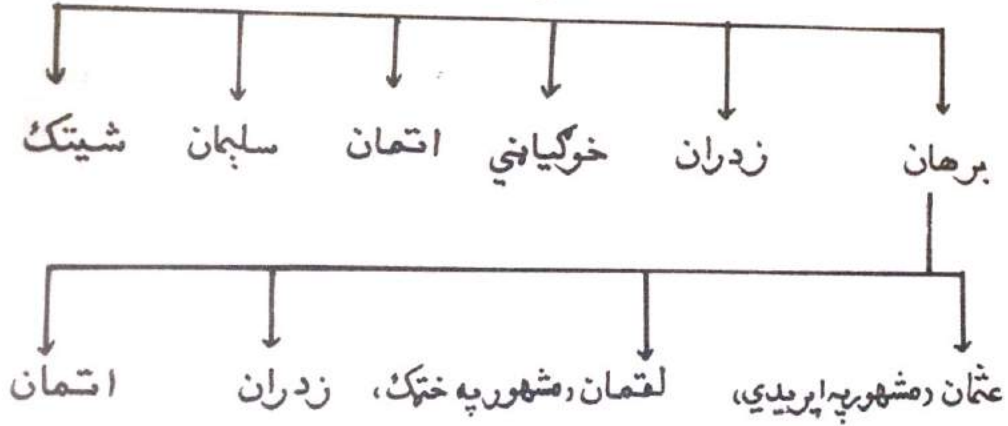
«اسماعيل بن وركزي»

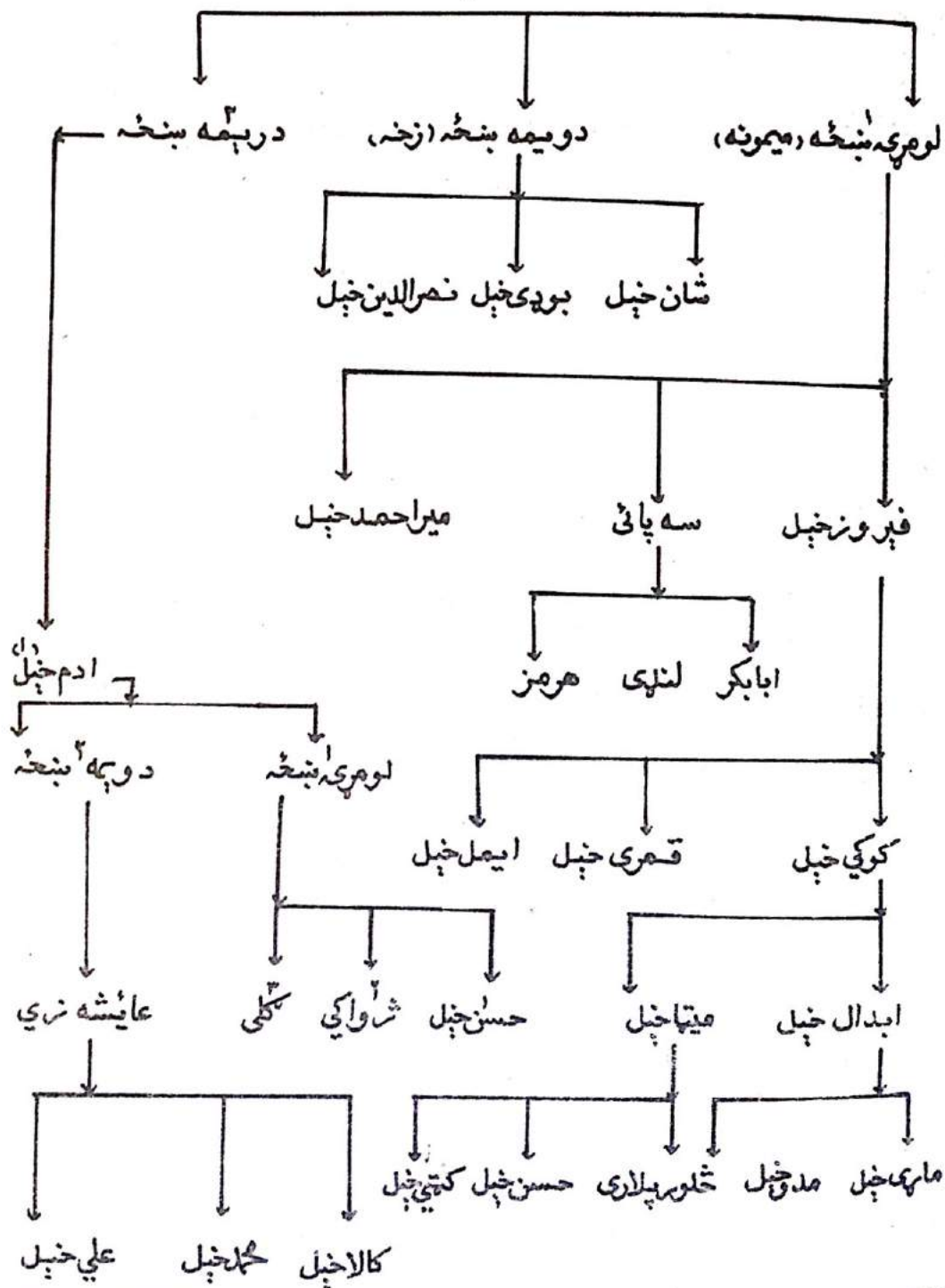
کرلانی قبائل:

ب: « اُپریدی »

«ککی بن کرانی»

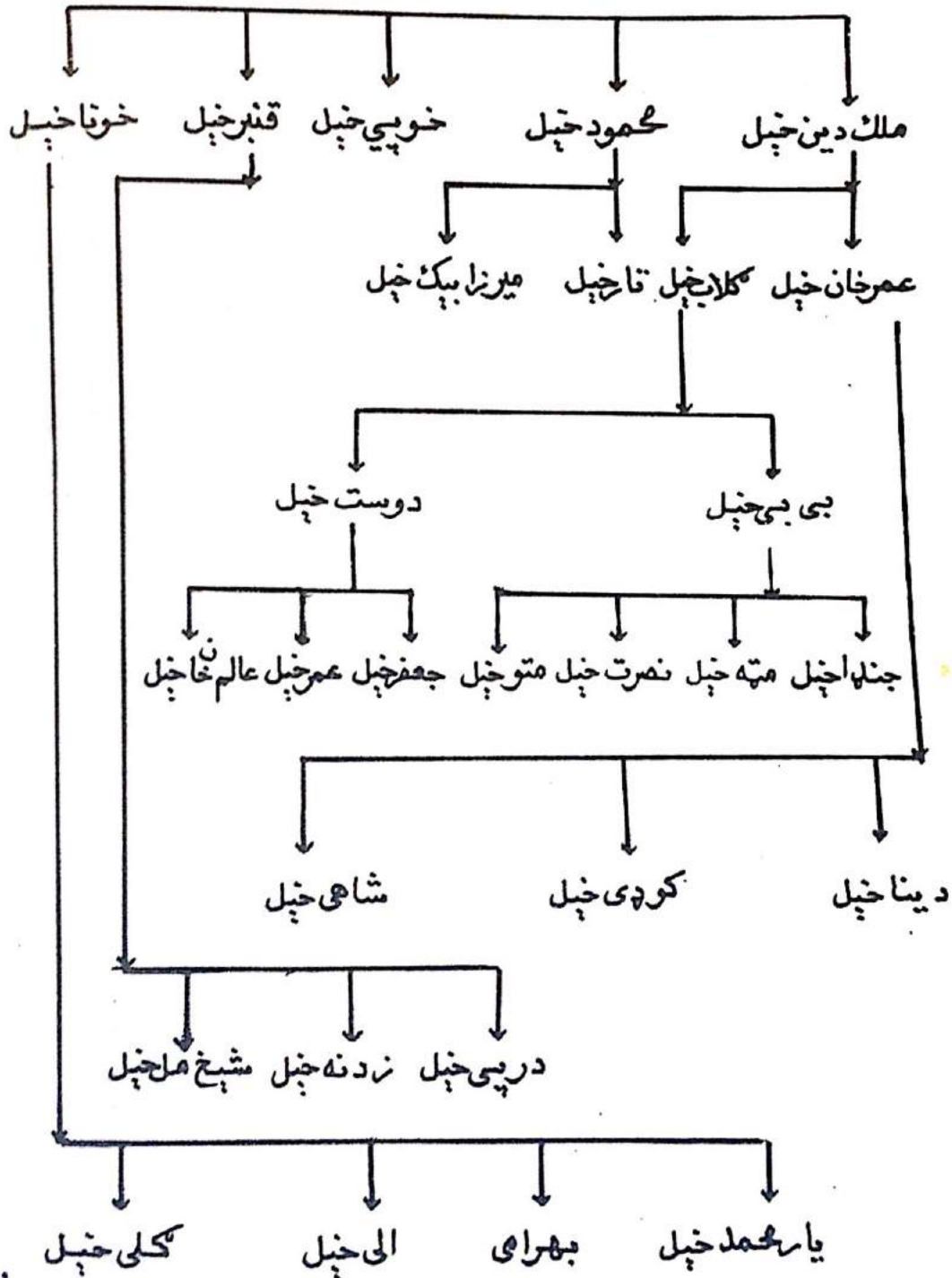

اولاخیل بن مایی بن عثمان یا اپریدی «اولاخیل»

«خینی وائی چی ادم خیل د اولانروی نه د مایی نروی د افریدی نفسی کیری. (مسئال)

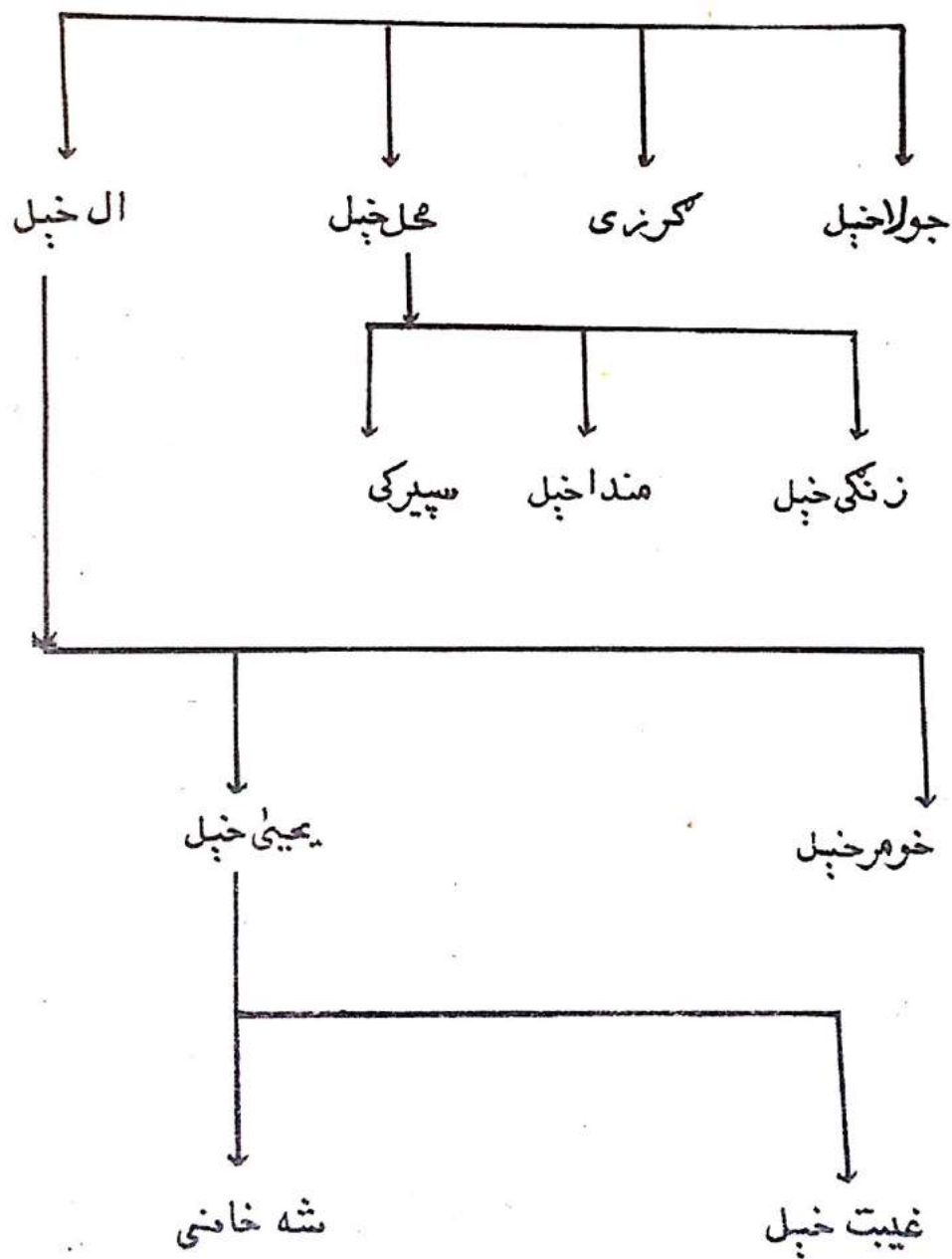
میر احمد خیل بن اولاد خیل بن عثمان یا اپریدی «میر احمد خیل»

نوٹ: دپانی اولادی ذکر و شو، دہفہ دور و رخلنی اولاد لردی اوپہ بنگینوکی استرگن

نرخی خپل بن بېده خپل بن خدران
«زمني خپل»

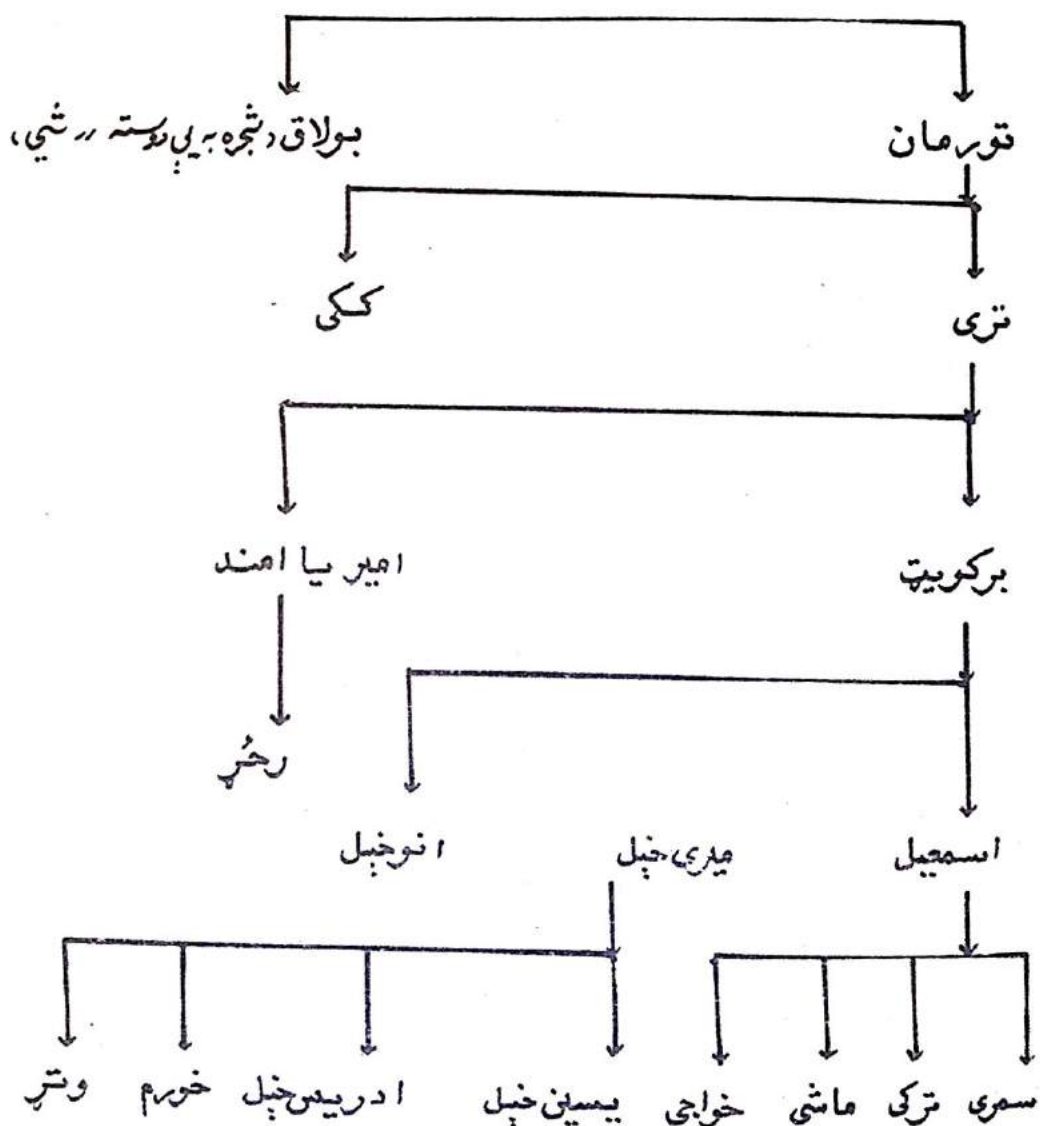

کرلاہنی قبائل؛

د- « ختک »

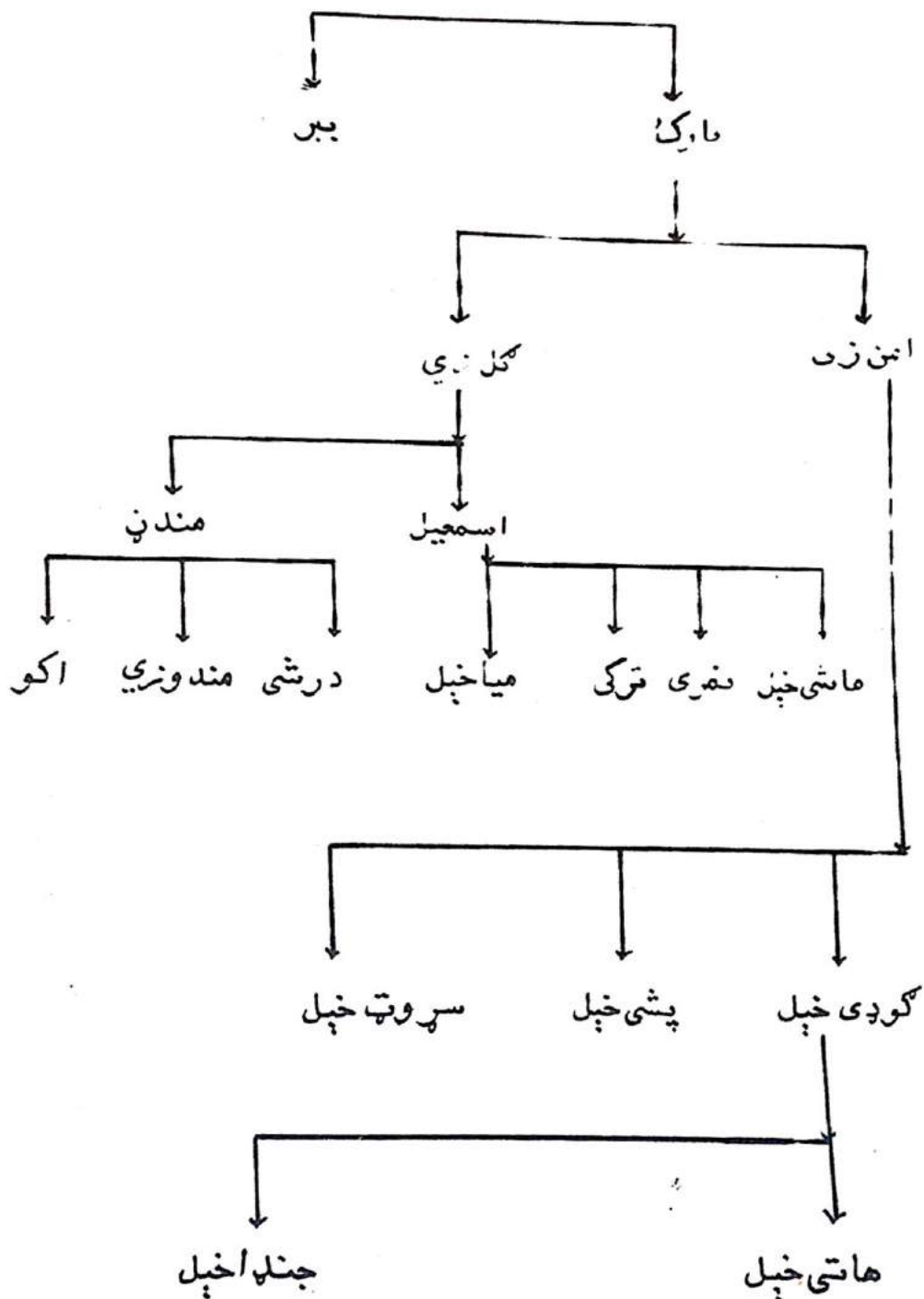
لقمان یعنی ختک بن برهان نہ

« ختک »

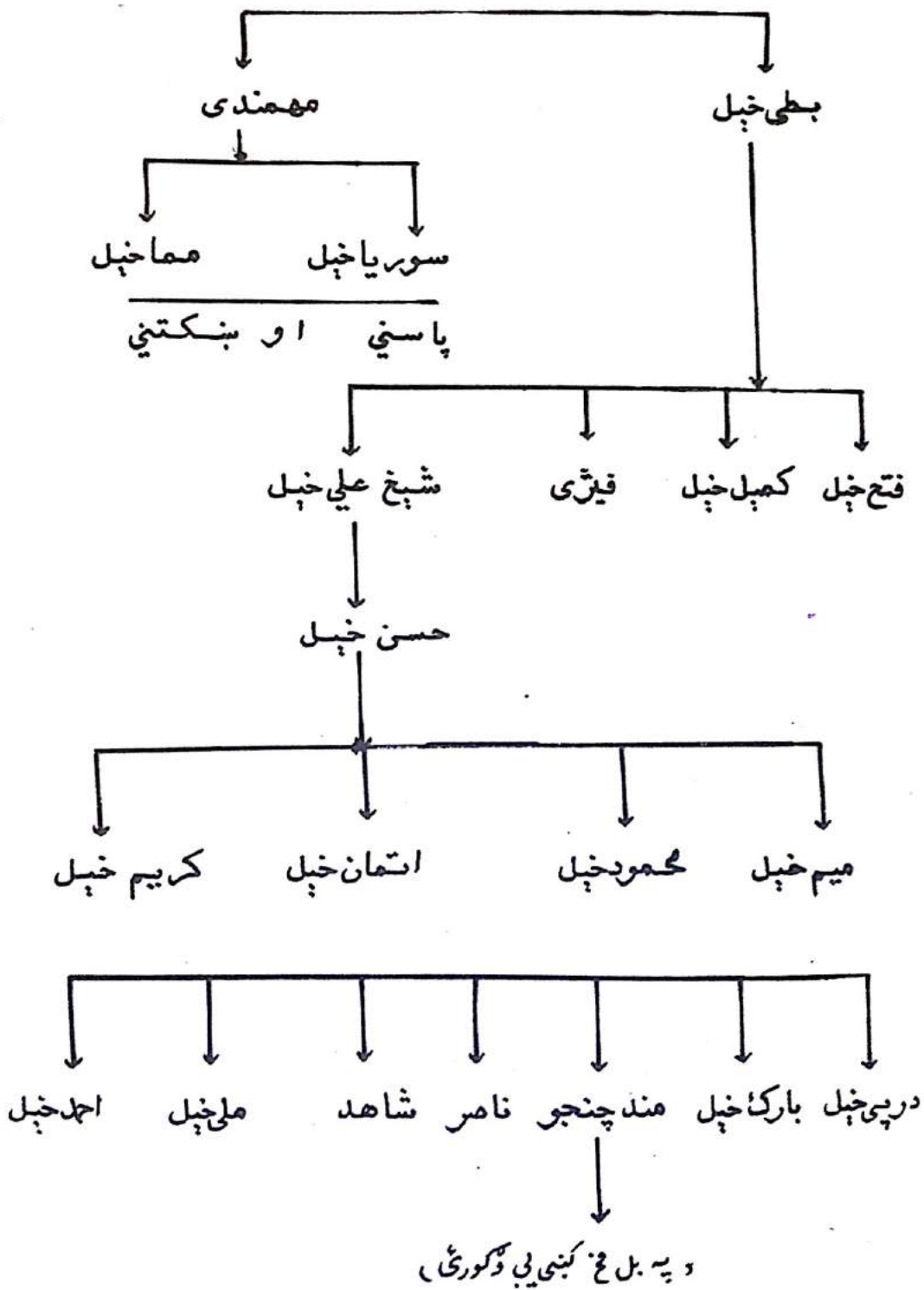
یسین خپل بن میری خپل بن برکویت بن قری بن ... بن لقمان خپک

«یسین خپل»

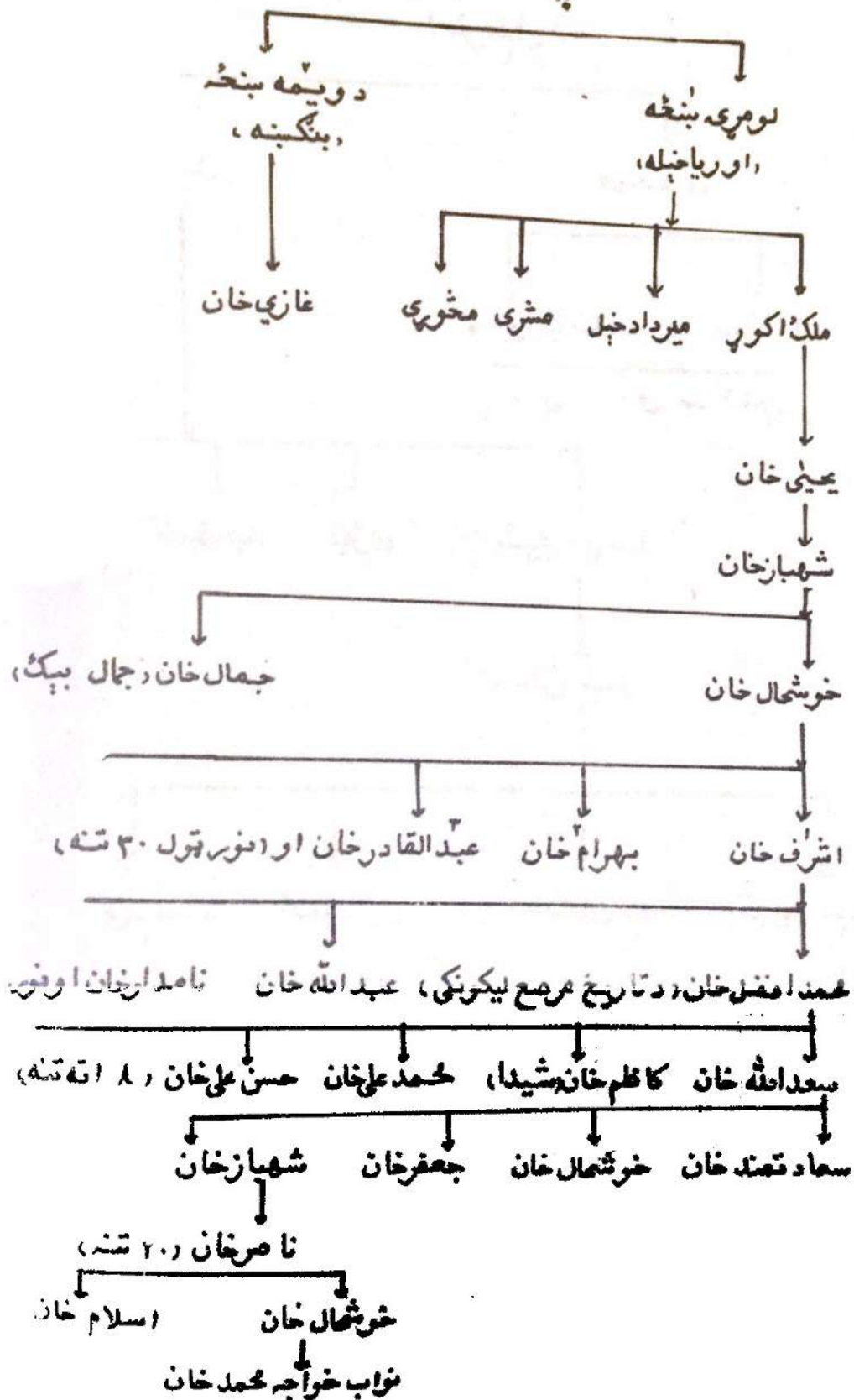

انوخېل بن برکویت بن قری بن تورمان بن لقمان خټک

«انوخیل»

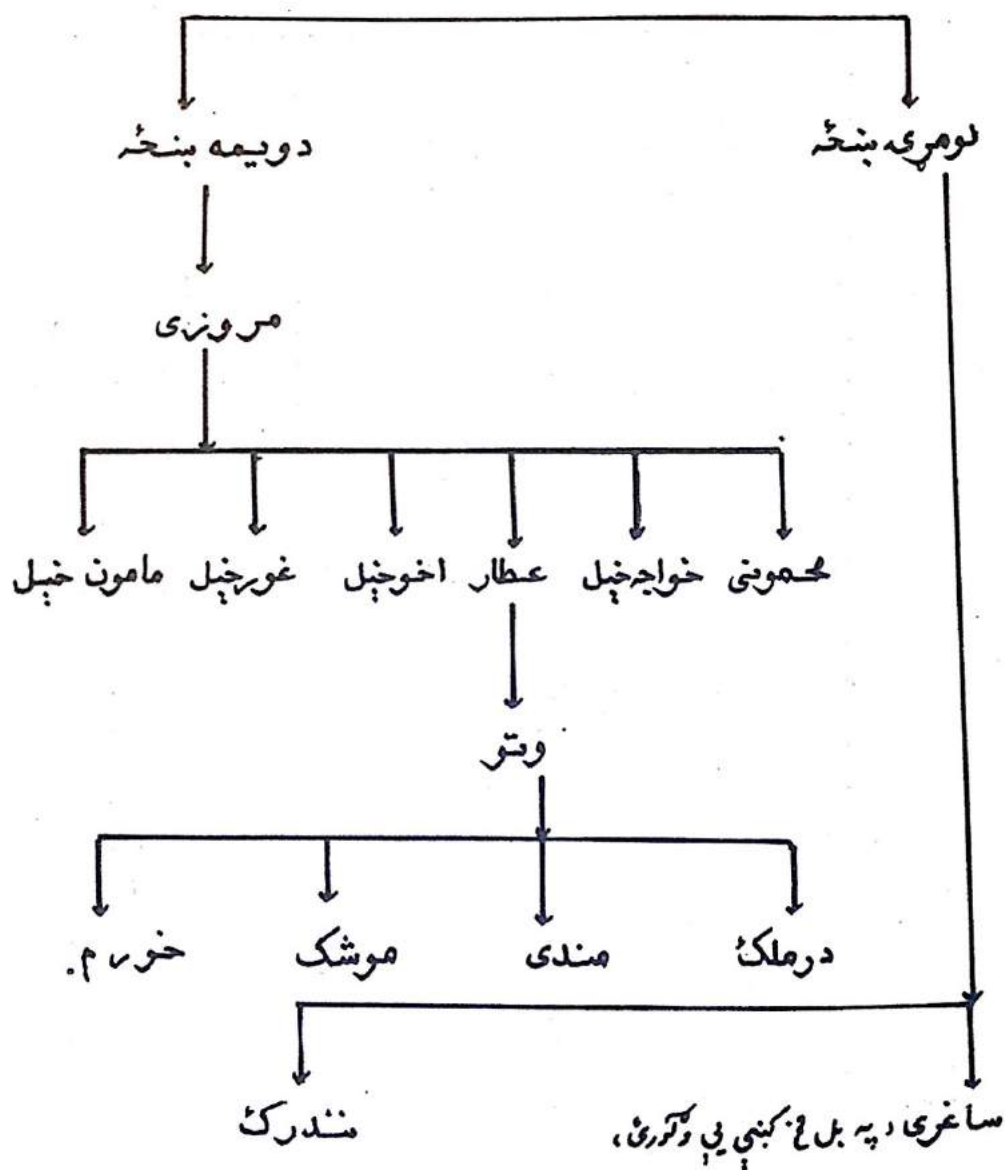
«چنگو»

کرلاڻي قبائل؛

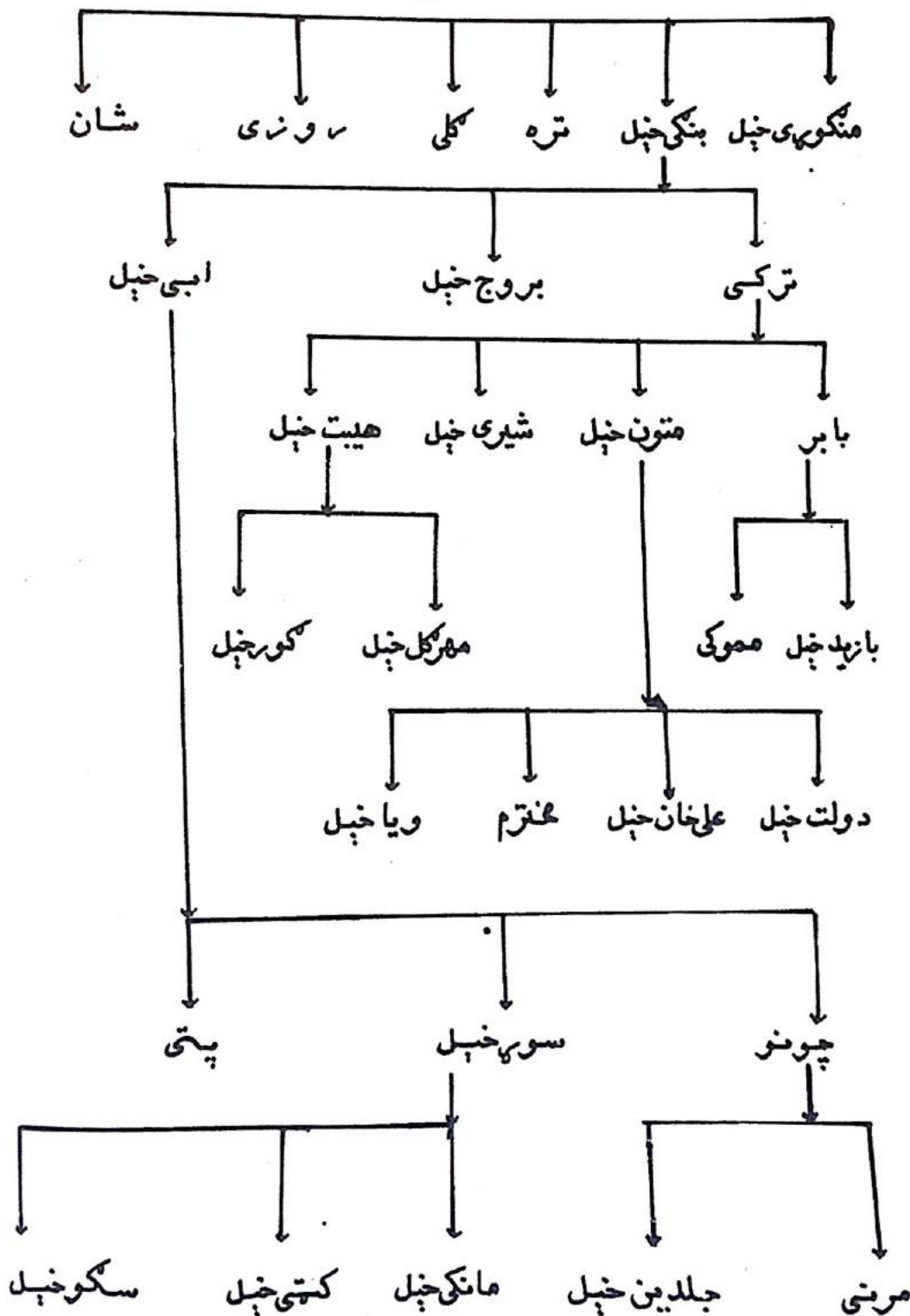
«ختڪ-بولاق»

«بولاق بن لقمان»

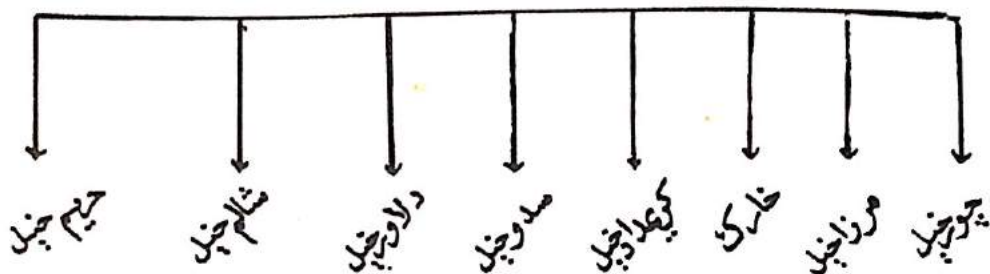
ساغری بن بولاق بن لقمان (ختک)

«ساغری»

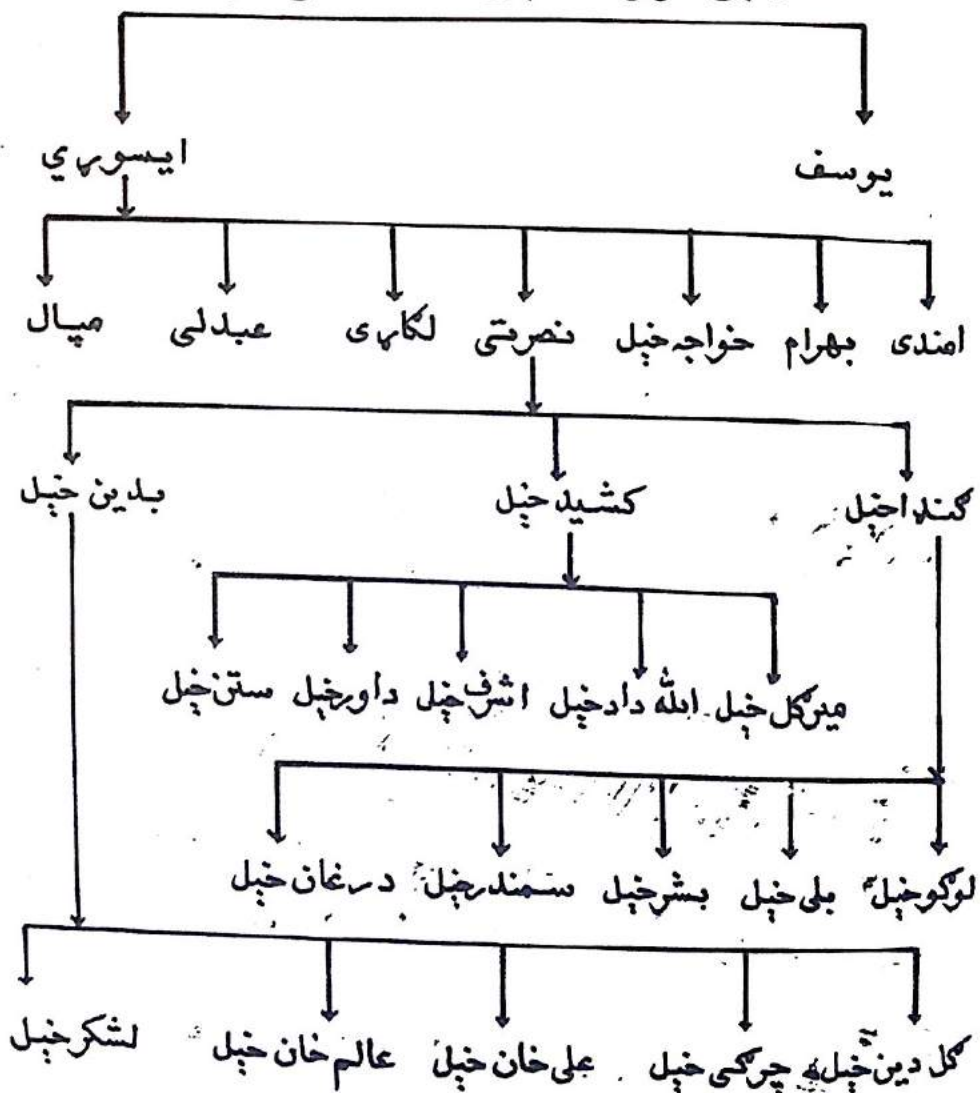

تپی بن ابی خیل بن بندگی خیل بن ساعری بن بولاق

«تپی»

ککی بن تورمان بن لقمان بن برهان

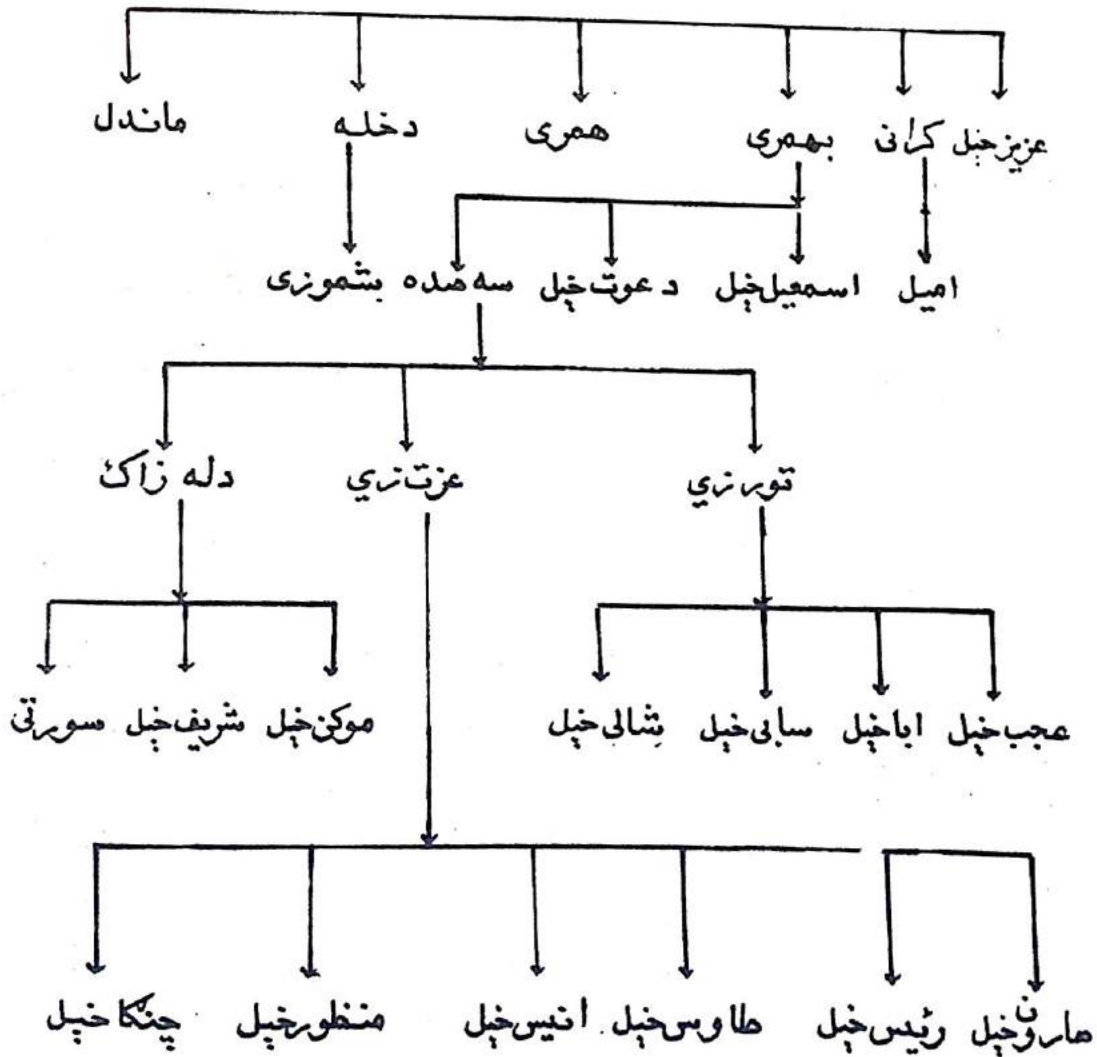

کرلانی قبائل:

«اتمان خیل»

اتمان بن برهان، اتمان خیل بن حکمی -

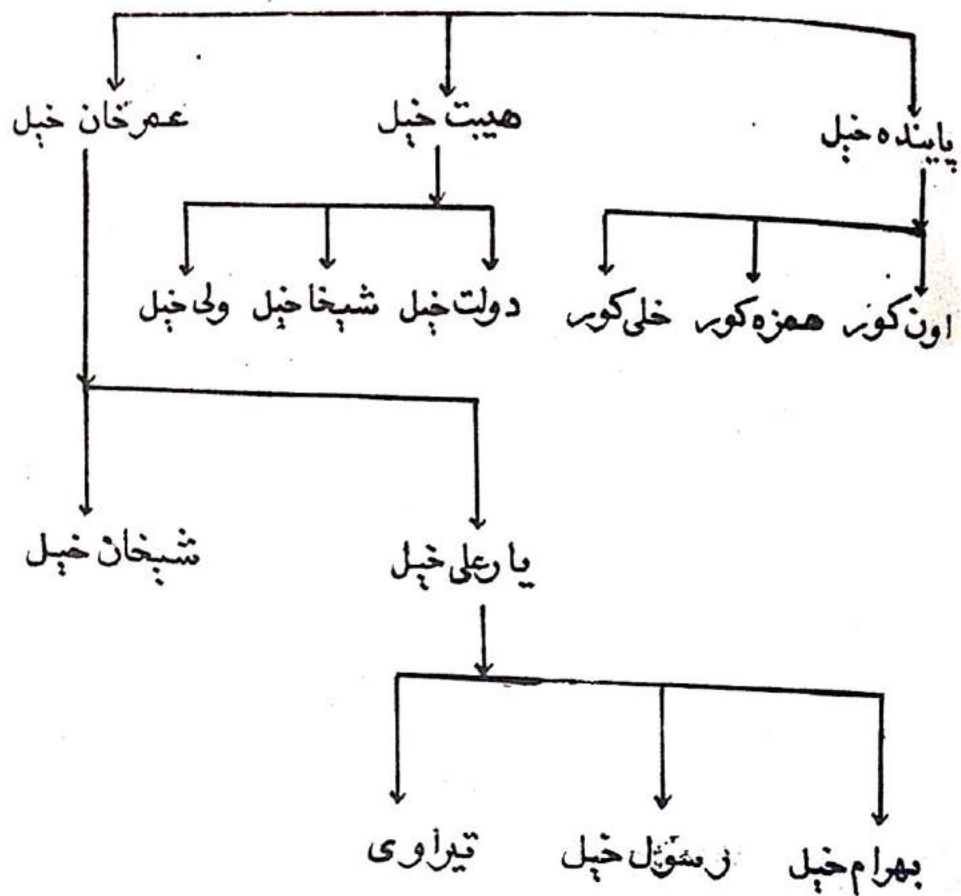
بن کران

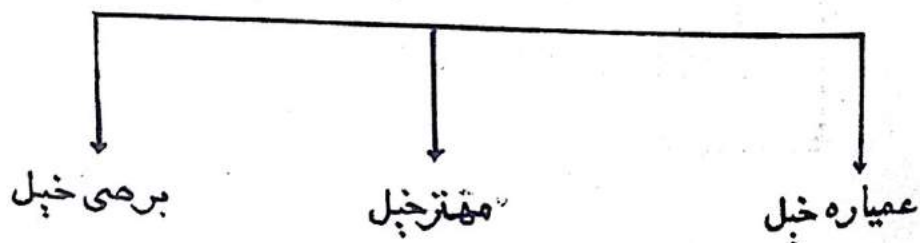
اسمعیل خیل بن بهمیری بن اتمان خیل

«اسمعیل خیل»

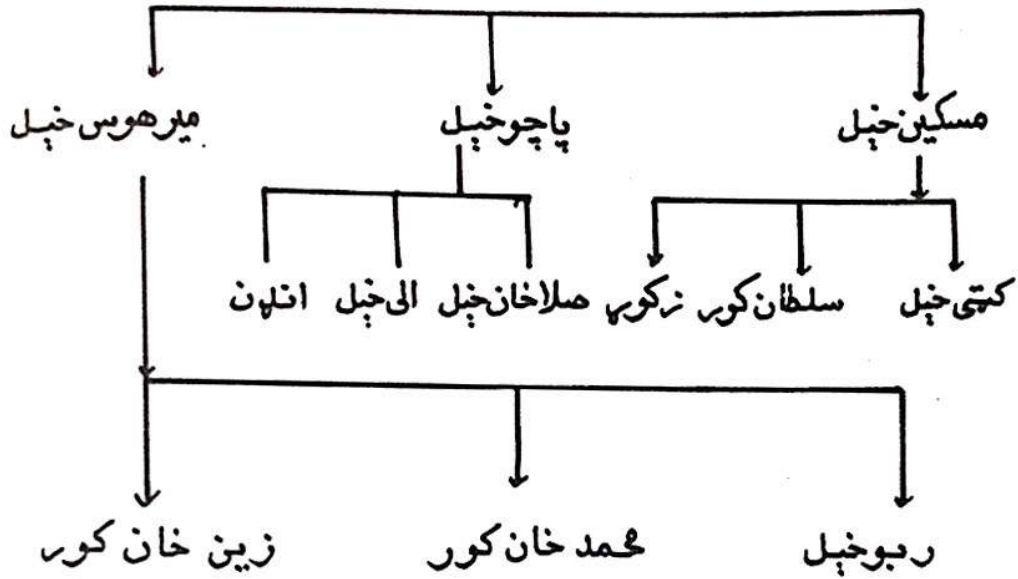

دعوت خیل بن بهمیری بن اتمان خیل

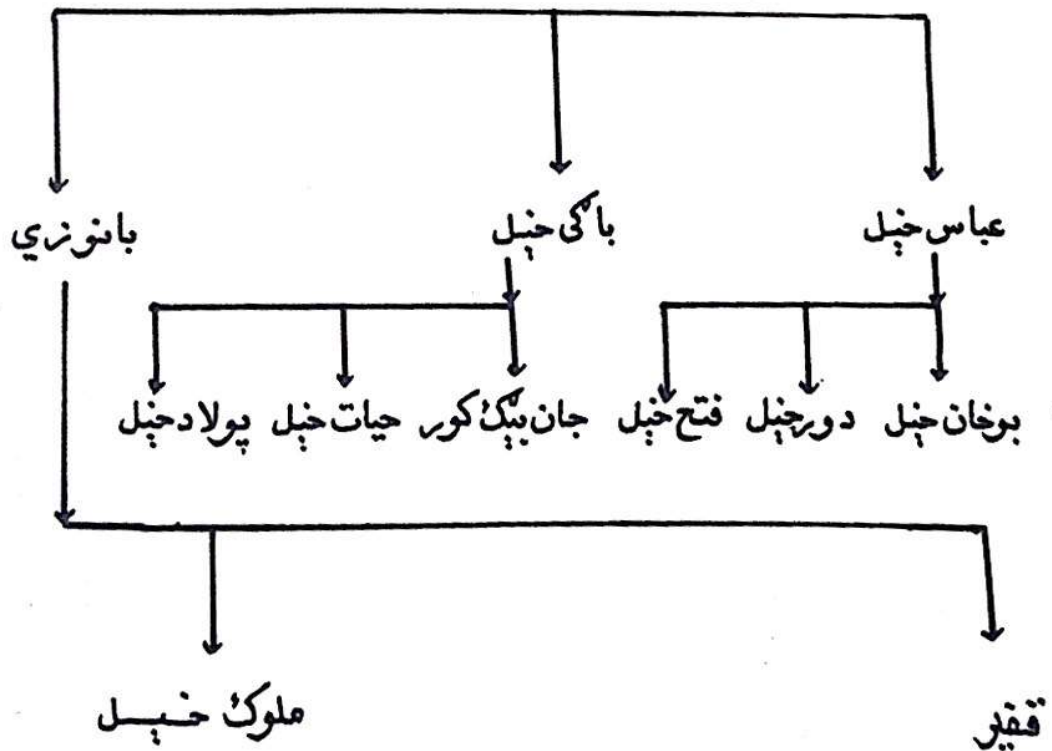
«دعوت خیل»

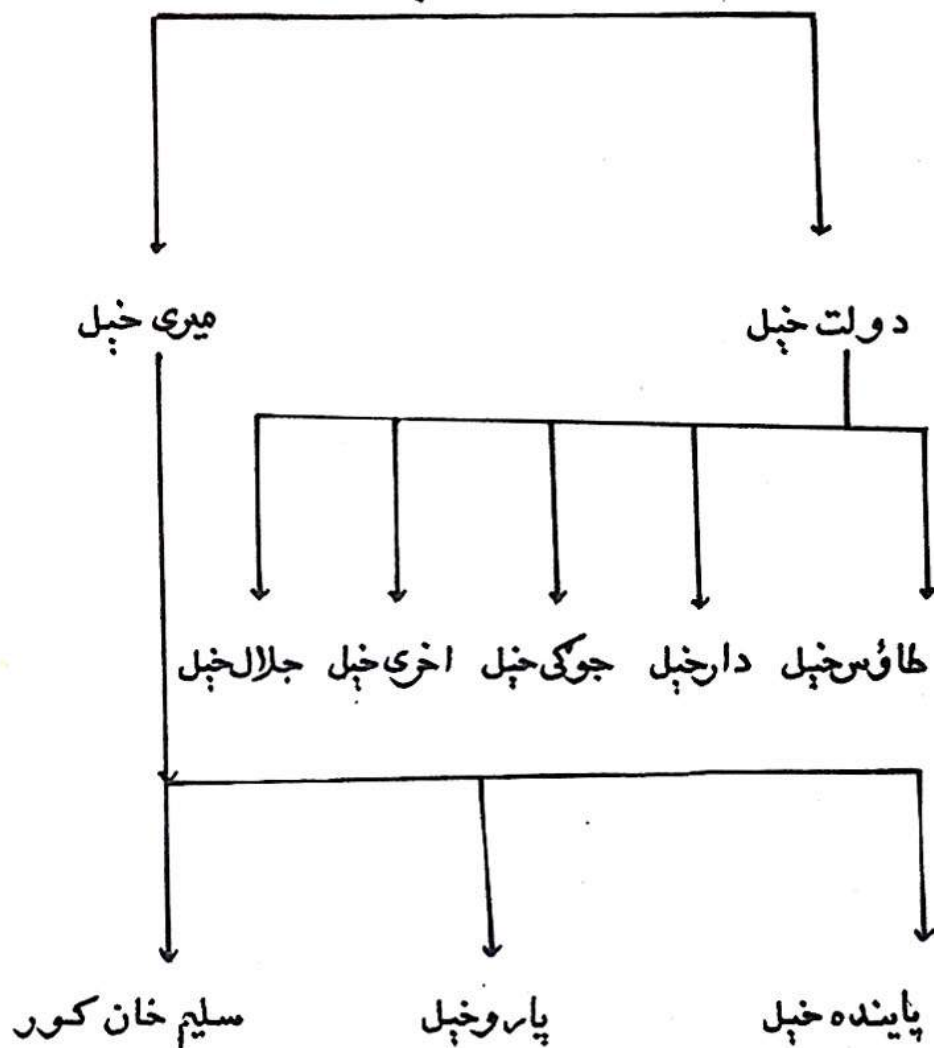
عمیاره خیل بن دعوت خیل بن بهمری بن اتمان خیل
«عمیاره خیل»

مہتر خیل بن دعوت خیل بن . . . بن اتمان خیل
«مہتر خیل»

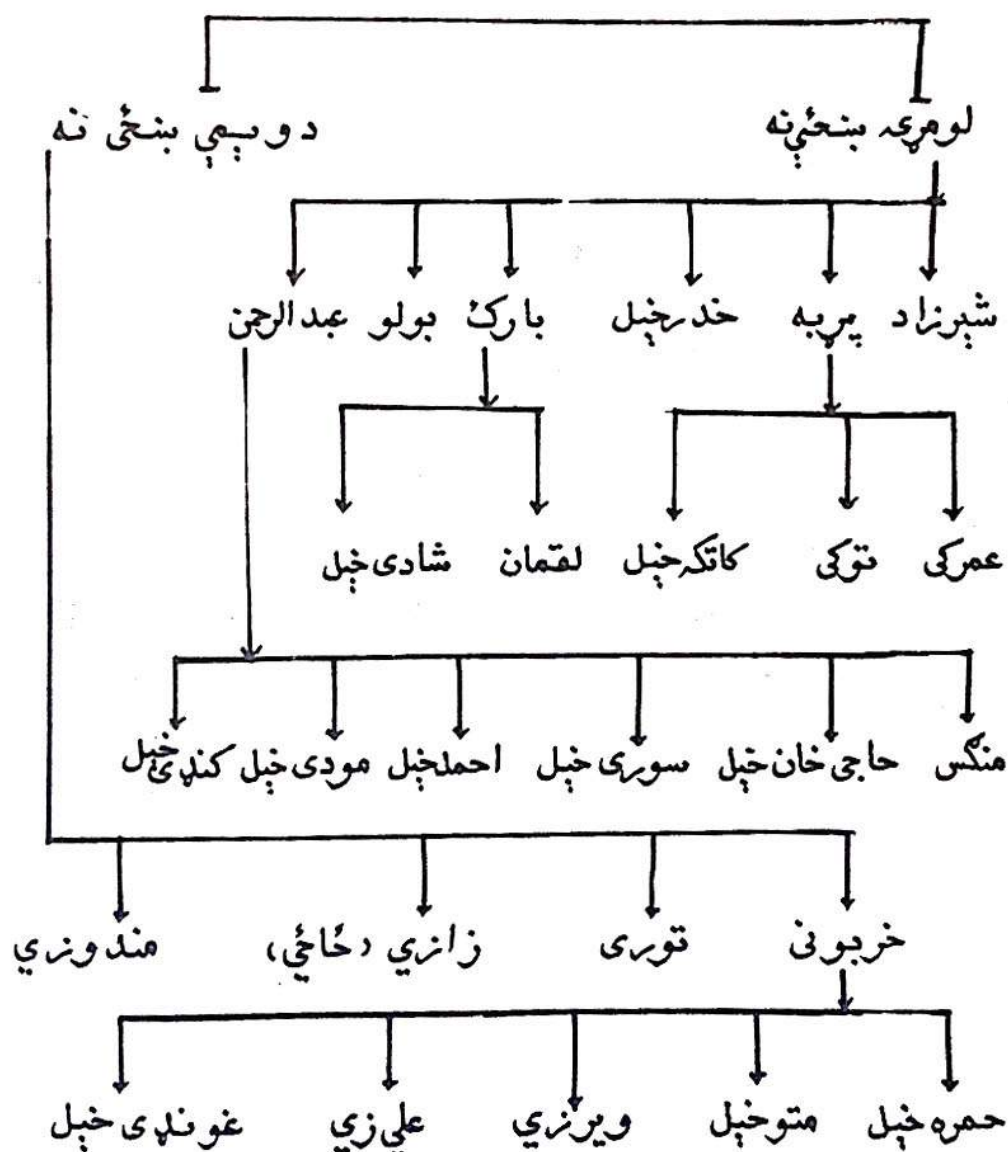
برصی خپل بن دعوت خپل بن... بن اتمان خپل
«برصی خپل»

کرانی قبائل:

و۔ «خوکیانی»

«خوکیانی»

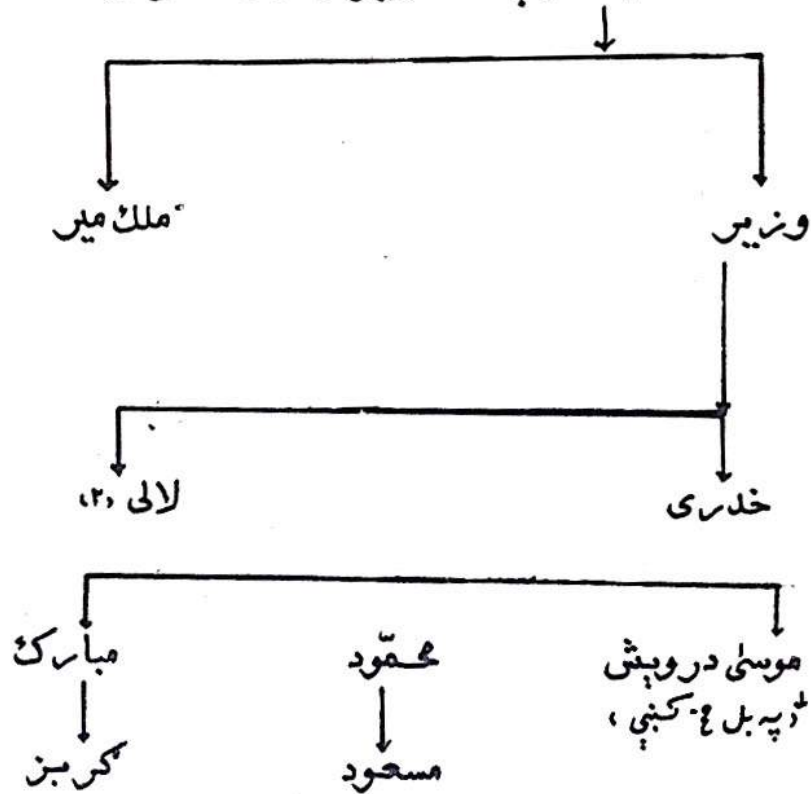

نوٹ: وزیر خوکیانی نہ دی دلای وزیر اولادہ زرغلی له خوکیانوسره اہولی دی.

کرلامنی قبایل

۱- وزیر، مسعود

سلطان چچ د وزیر و مورث اعلیٰ و اولاد

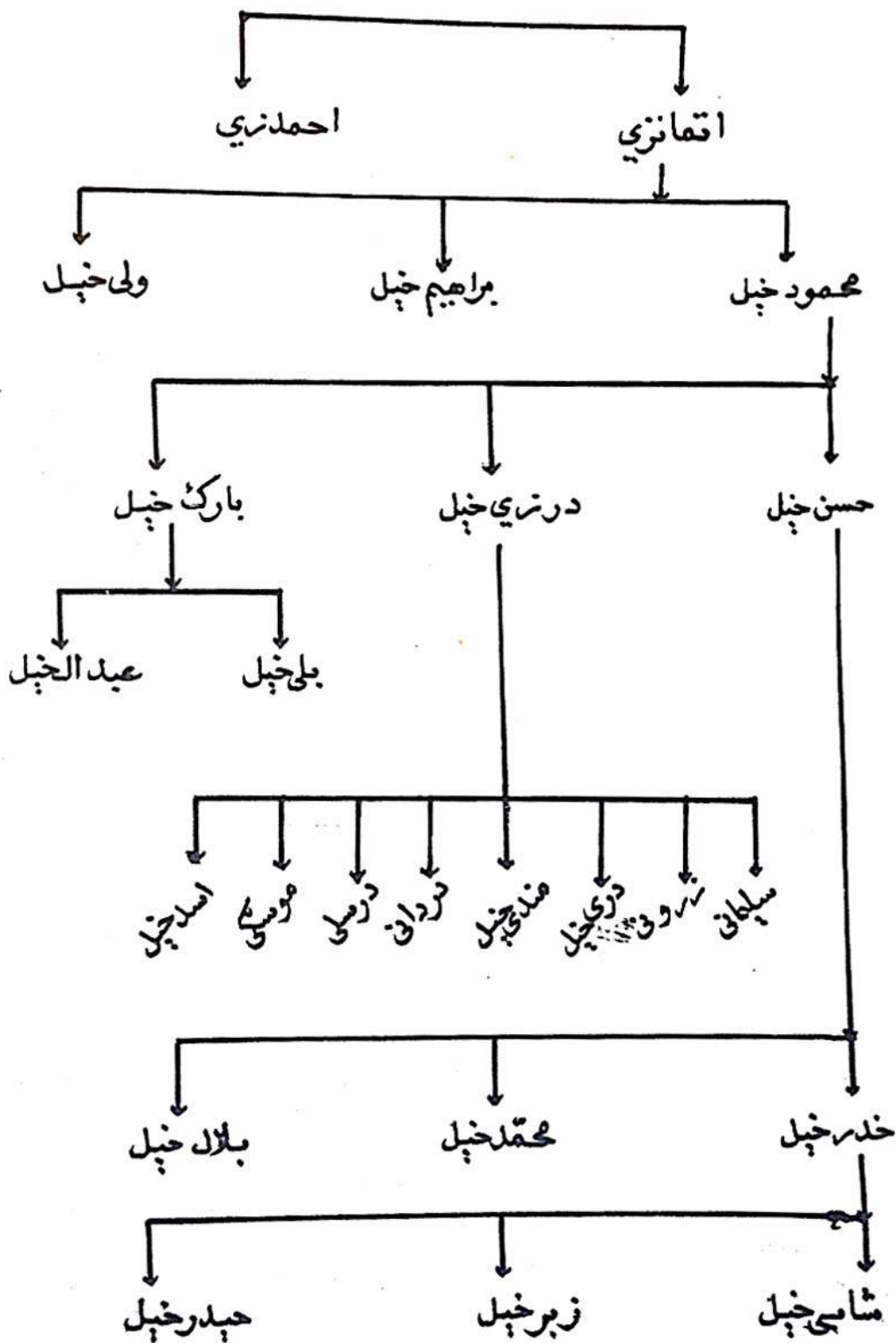
۱، خُتی خَلک و ایچی د سلطان نه وزیر او ملک میردی، او د وزیر نه خدری اولاد دی او د

ملک میر نه بنگنی دی ۱۲۷۶ د کبر و کتاب پتھان د محبوب علی شاه ترجمه،

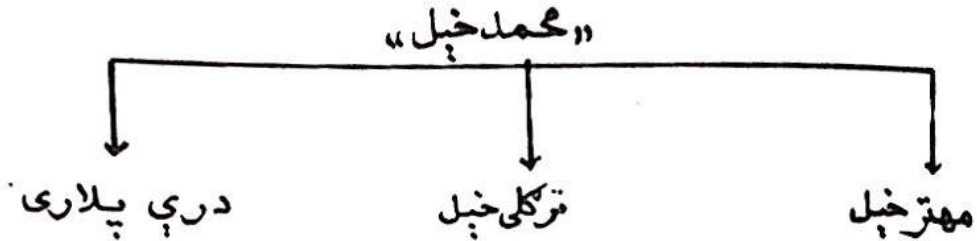
۲، لالی د خدری ورو و وزیر نروی د خپله ورو و خفه شوی او تلی د سپین غره په

شمال کبني يي د خوگياهنو سره اړولی او خوگياهنی کهنلی شي. « سسیال »

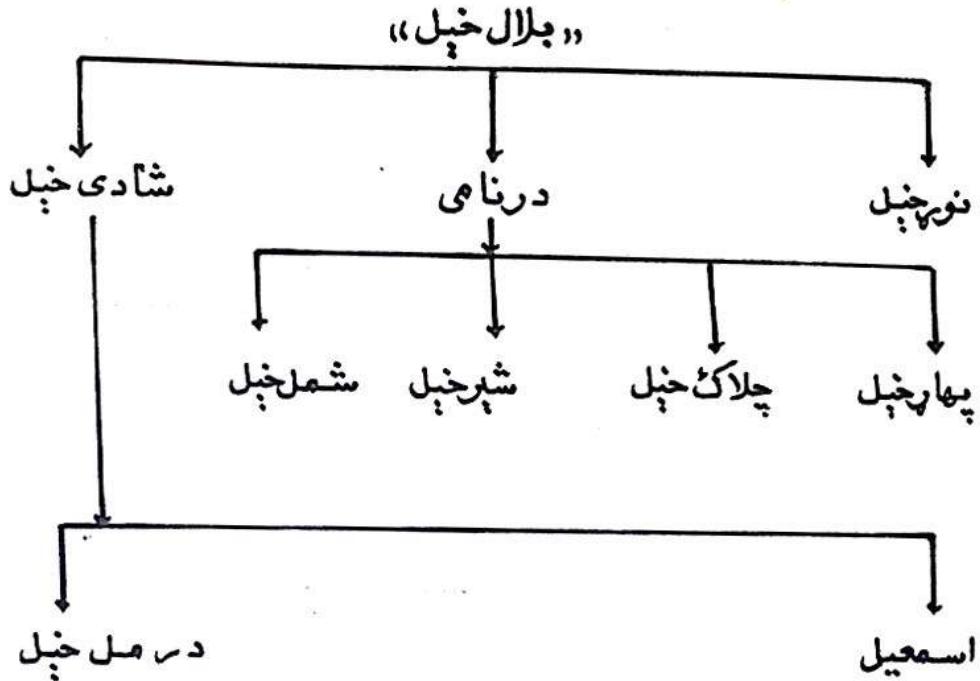
موسى د سروپش بن خدرى بن وزير
«موسى دروېش»

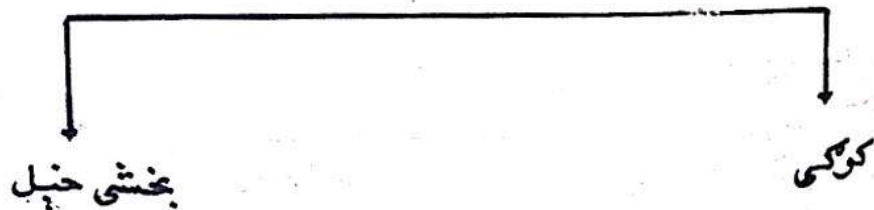
محمدخپل بن حسن خپل بن محمود خپل بن ... بن وزير

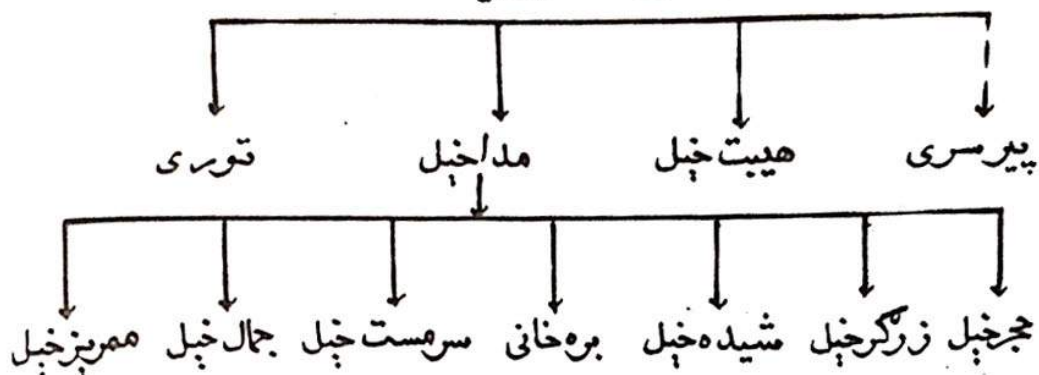
بلال خپل بن حسن خپل بن محمود خپل بن ... بن وزير

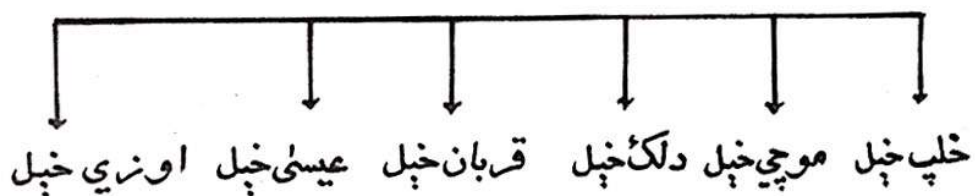
دمندي خپل بن درزی خپل بن محمود خپل نه

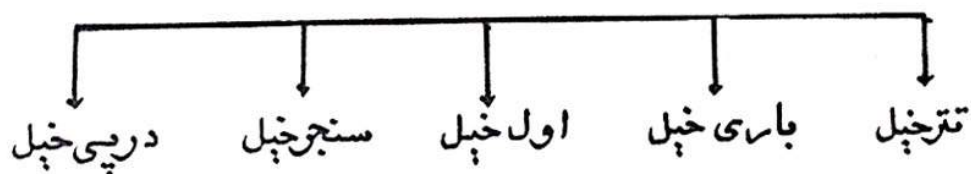
د دردافنی بن درزي نه

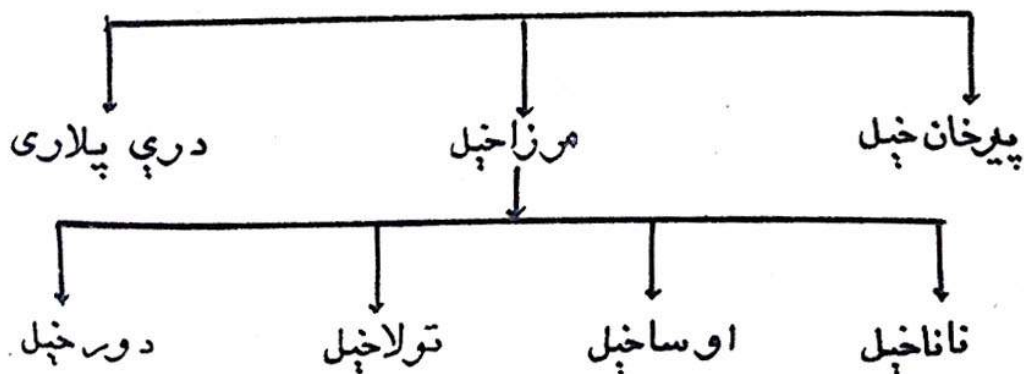
د «درسلی» بن درزي نه

د «موسکی» بن درزي نه

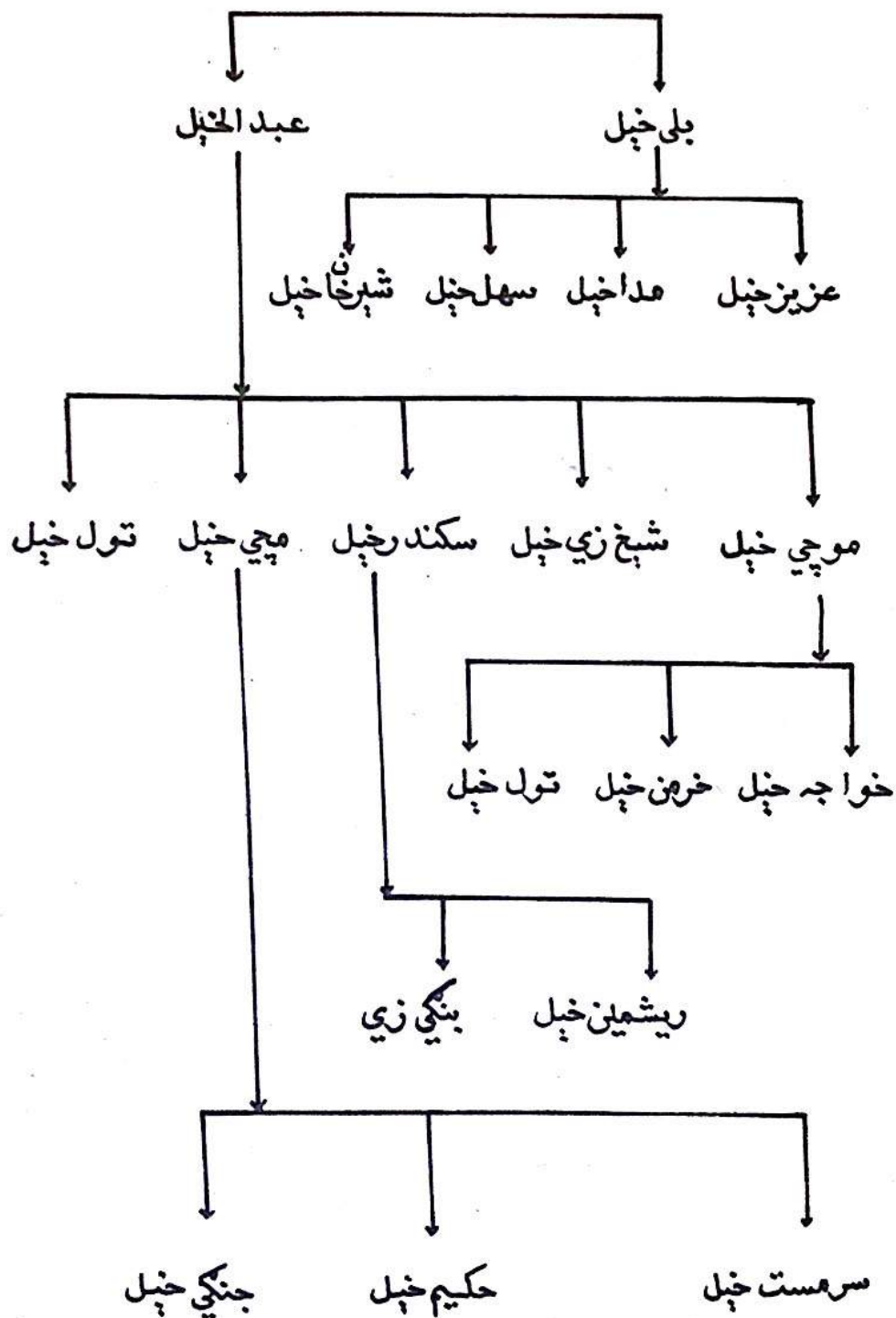
اود «اسد خېل بن درزي نه

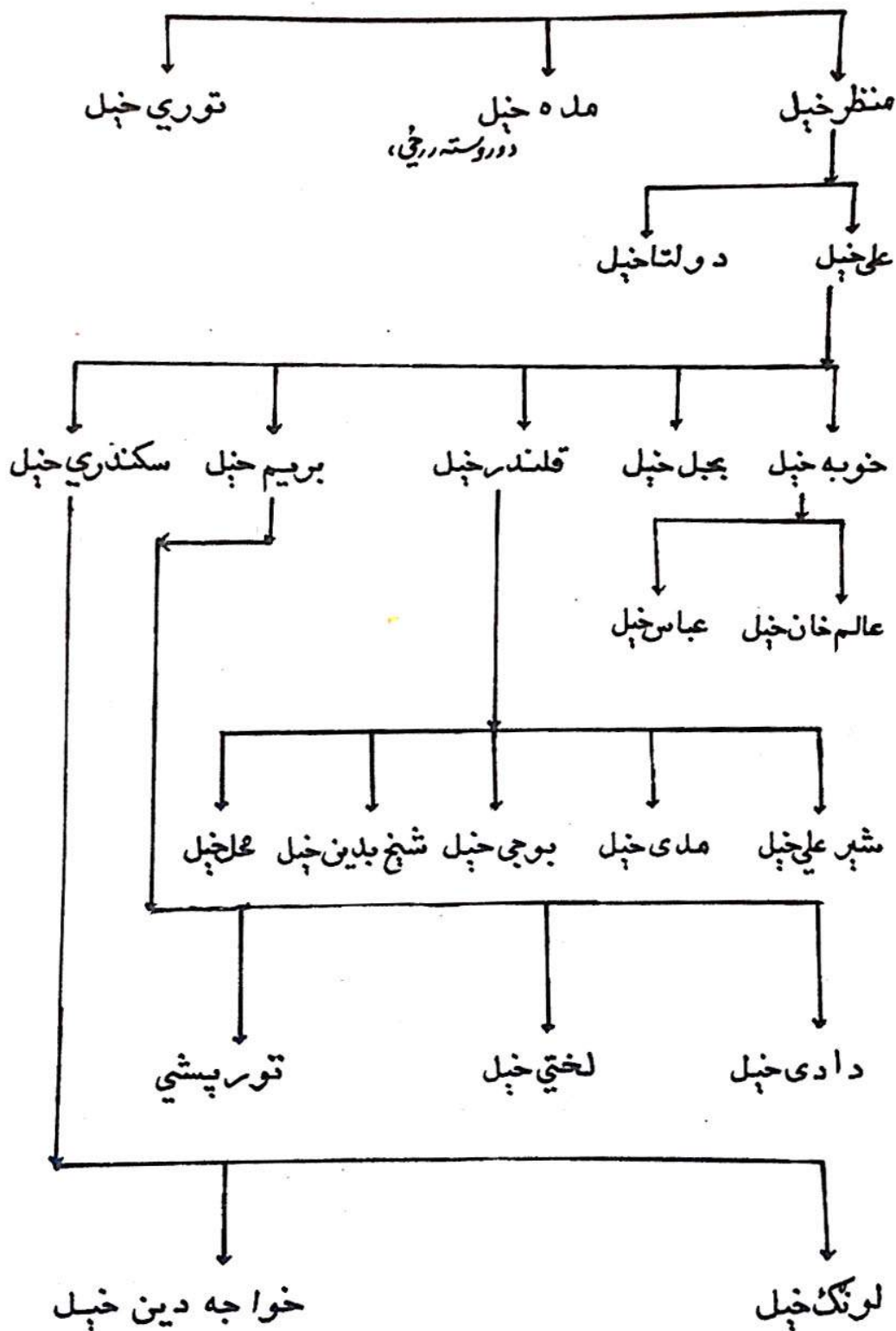

د بارک خېل بن محمود خېل بن اتما نزي نه

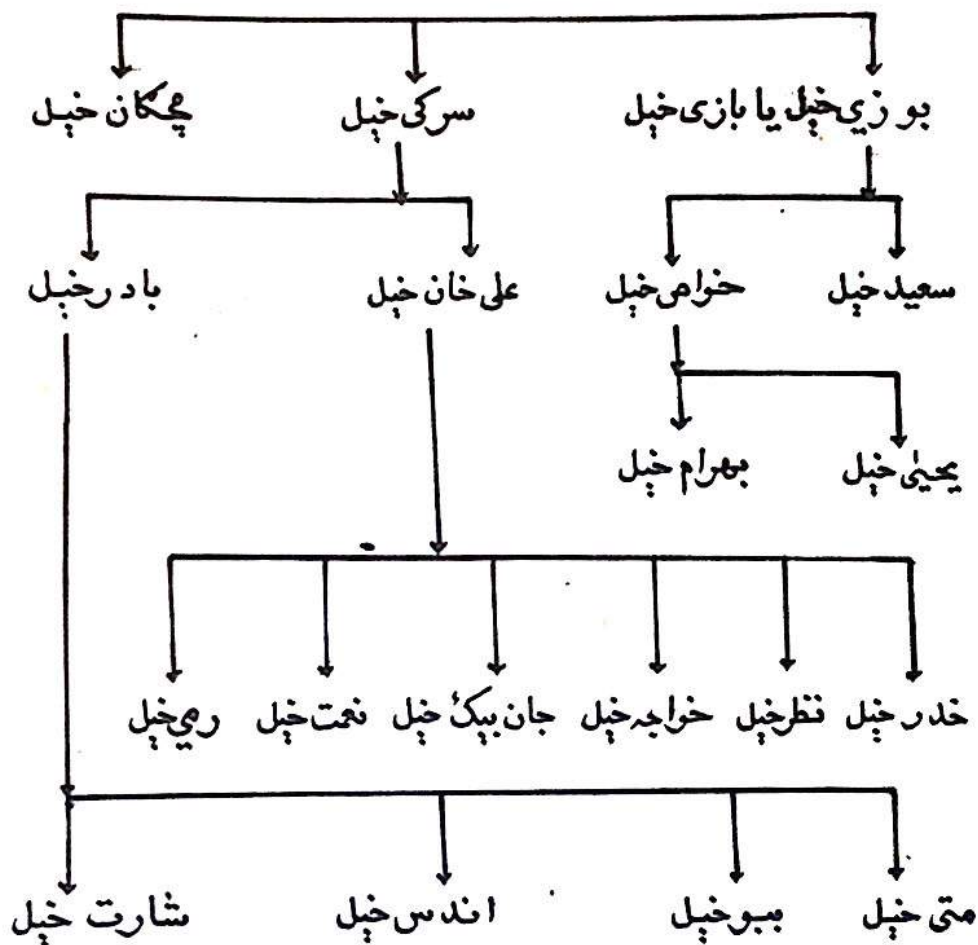
«بارک خېل»

بِراهِمِ بِنِ اَتَمَانِزِي

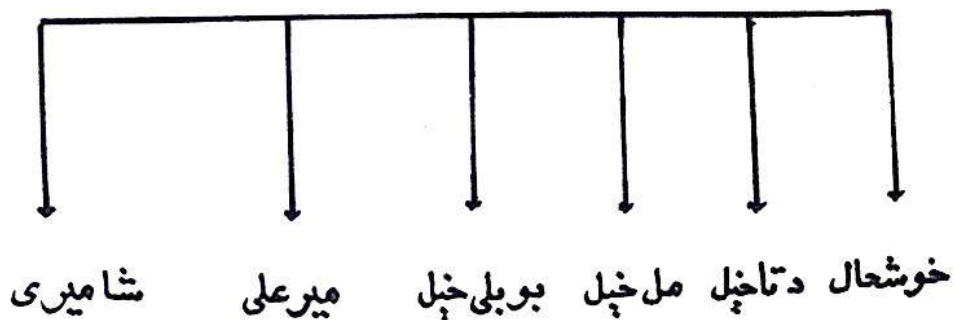

د «مده خپل» بن اتمانزي نه

د توری خپل بن براهیم خپل بن وتمانزی نه

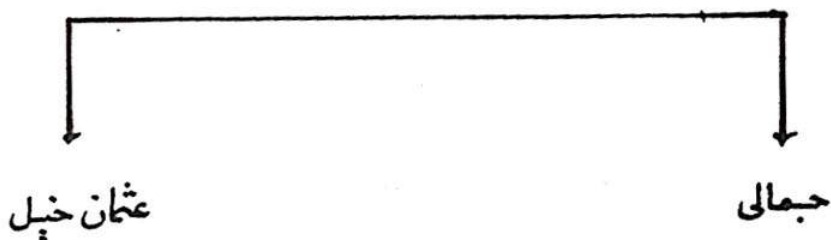
«توری خپل»

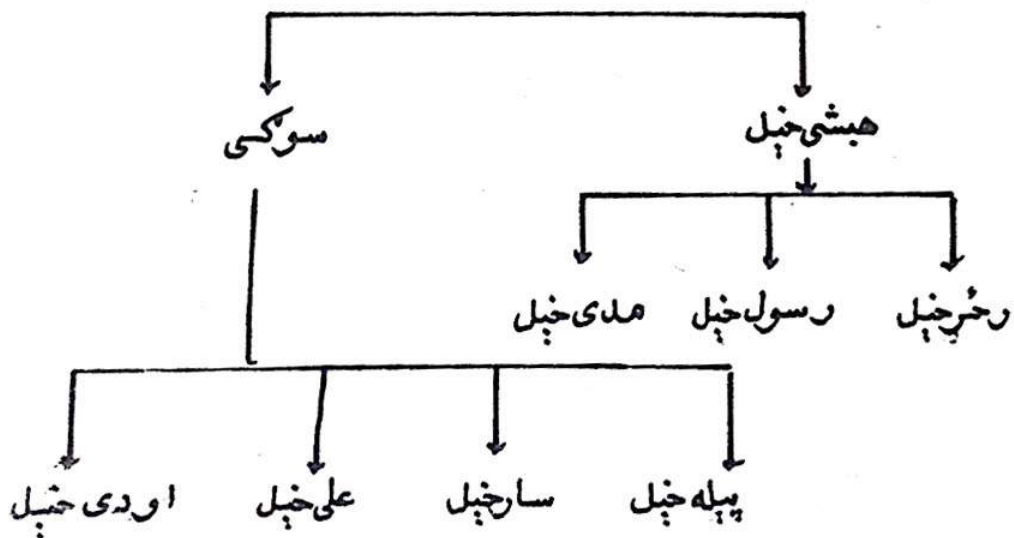
دخوشحال بن توری خپل نه

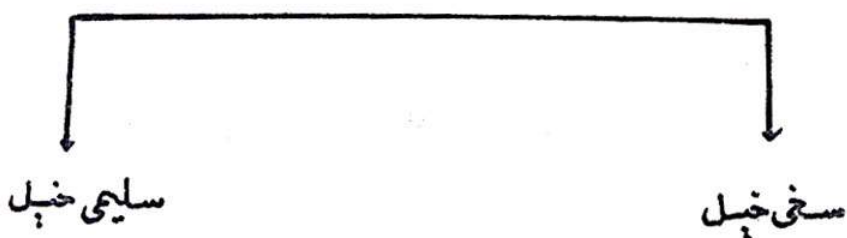
دقاخپل بن توري نه

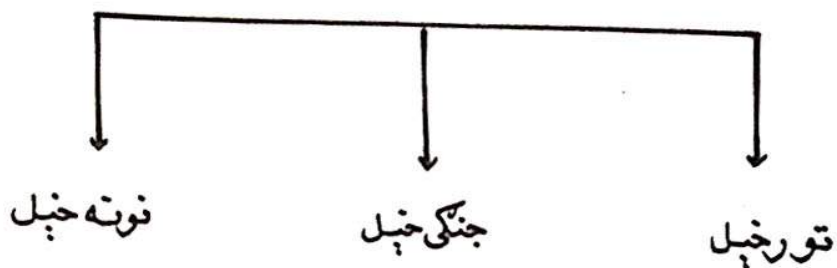
دمل خپل بن توری نه

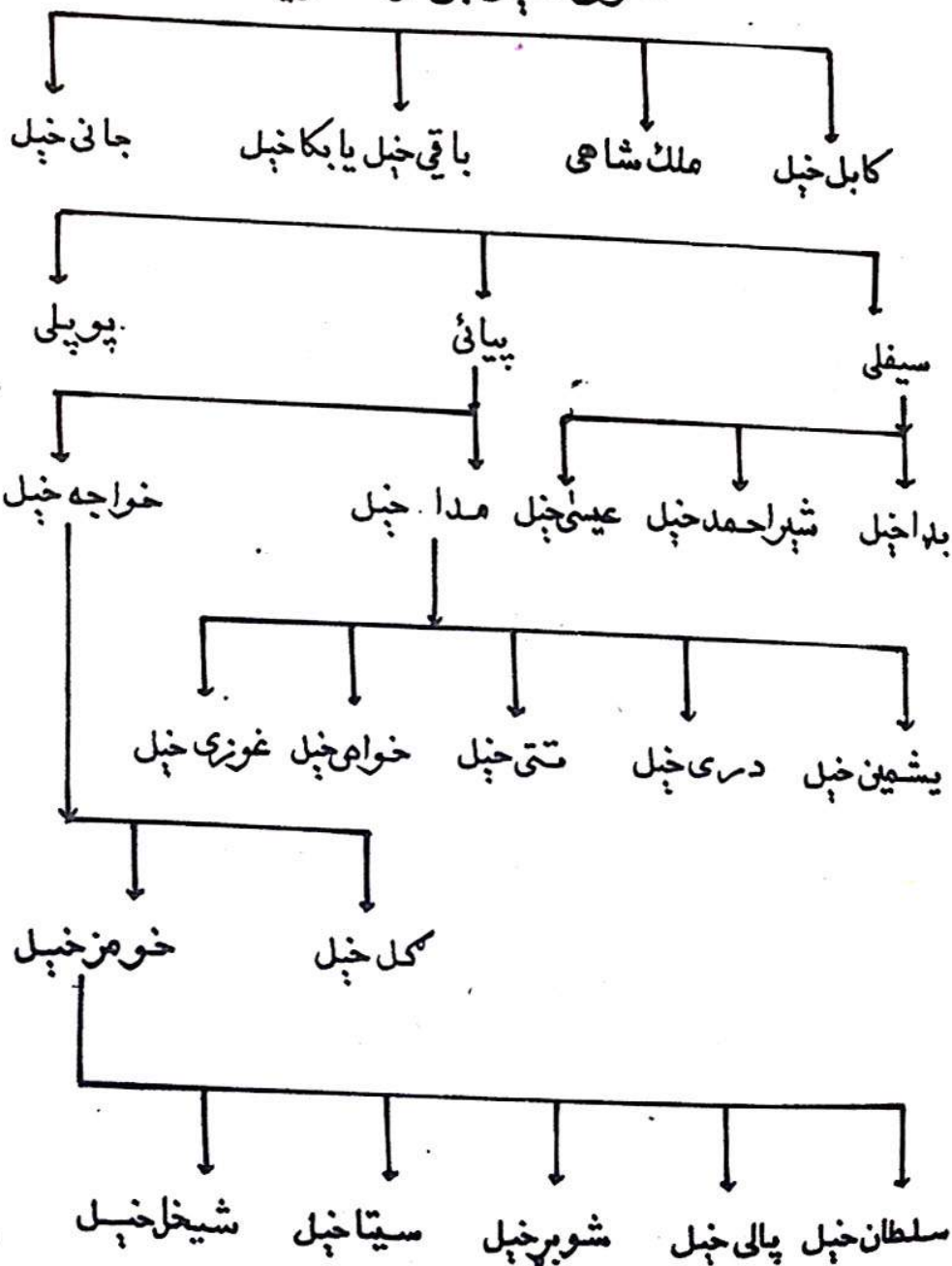
دبوپلی خپل بن توري نه

شامیری بن توری نه

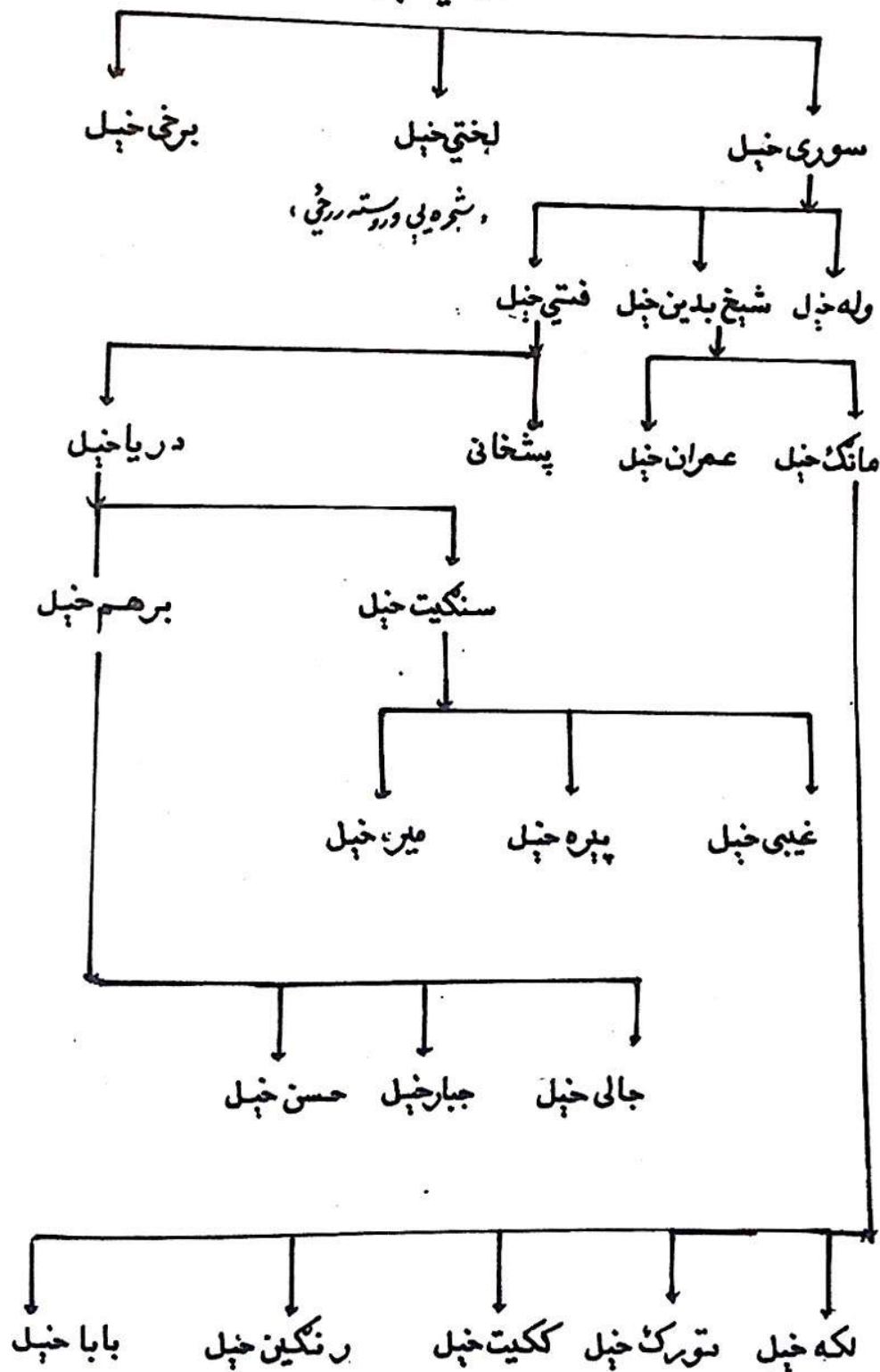

د ولی خپل بن و تمامزې نه

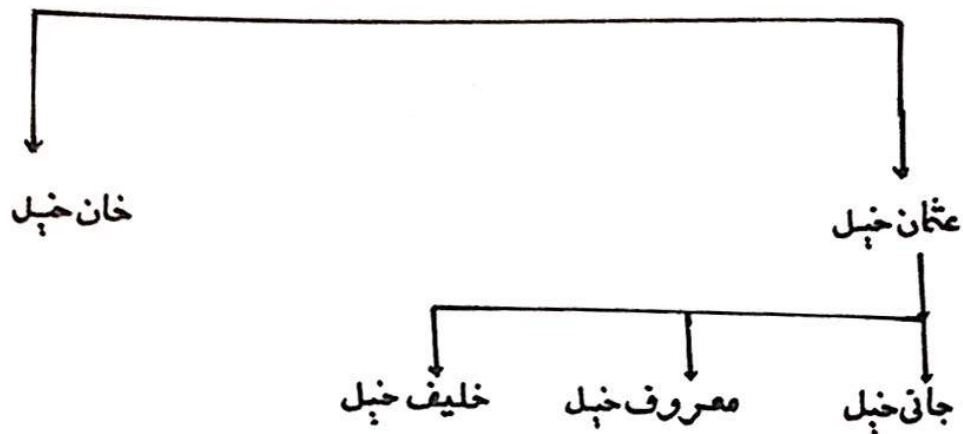

د «باقی خیل» یا بکا خیل بن ولی خیل بن و تمام نړی نه

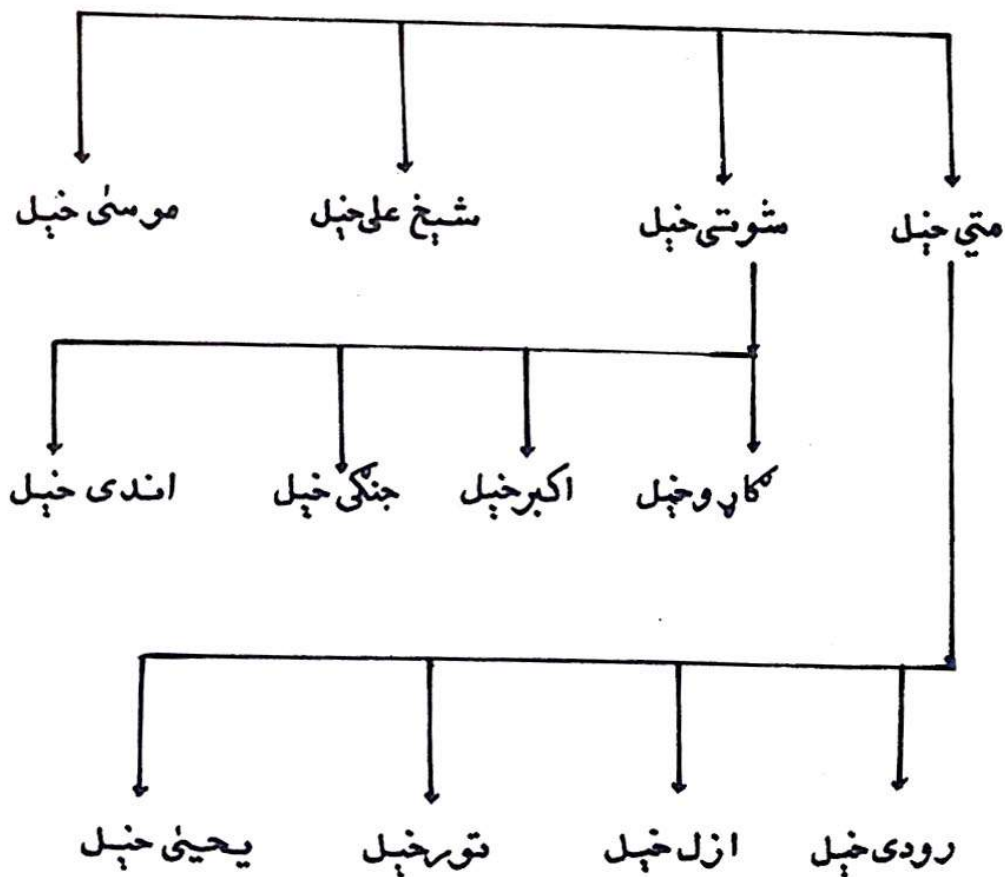
« باقی خیل »

لختی خپل بن باقی خپل بن ولی خپل بن وتمانزری

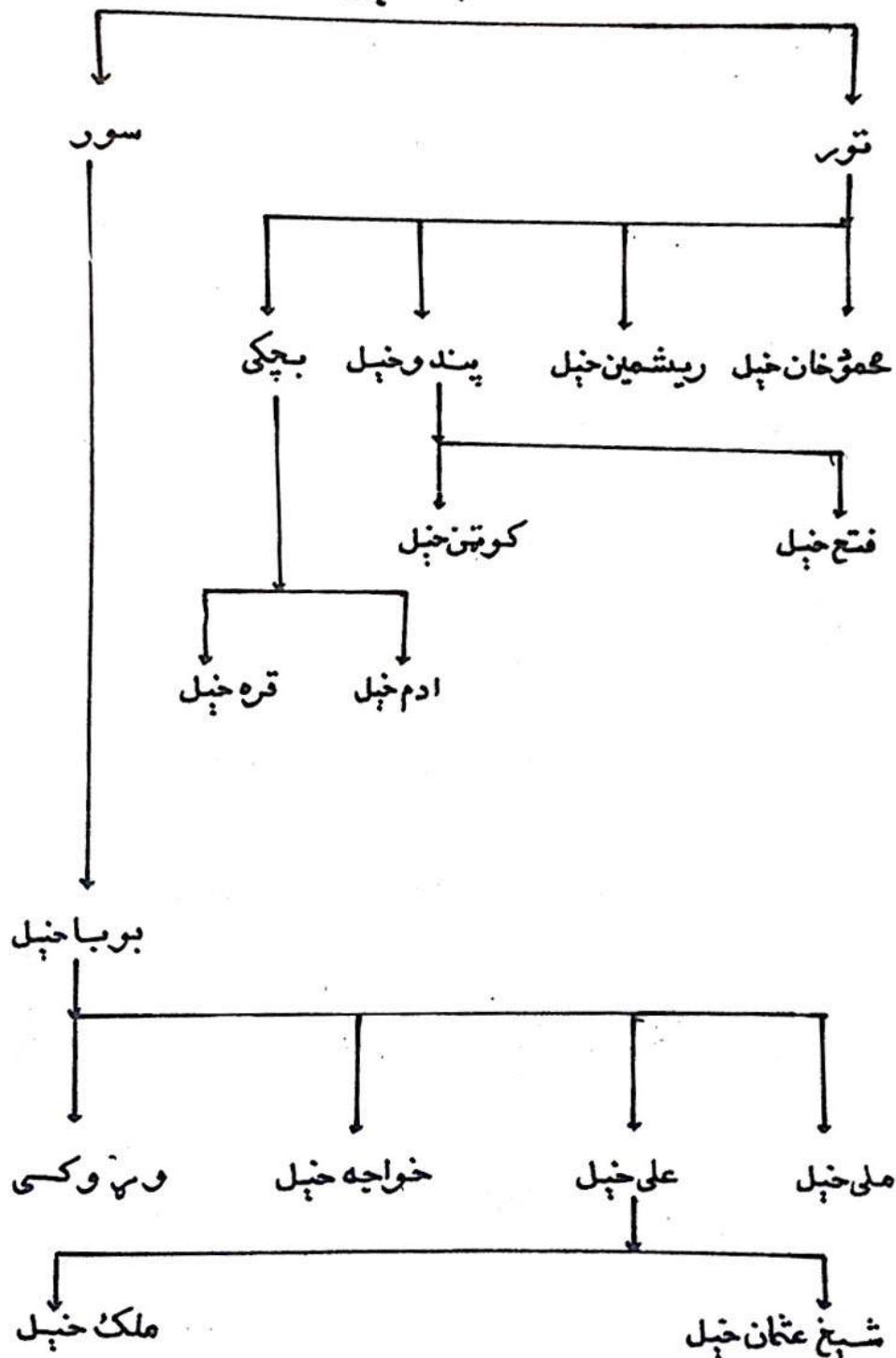

برہی خپل بن باقی خپل بن ولی خپل بن وتمانزری

د جانی خپل بن ولی خپل بن وتمانزی نه

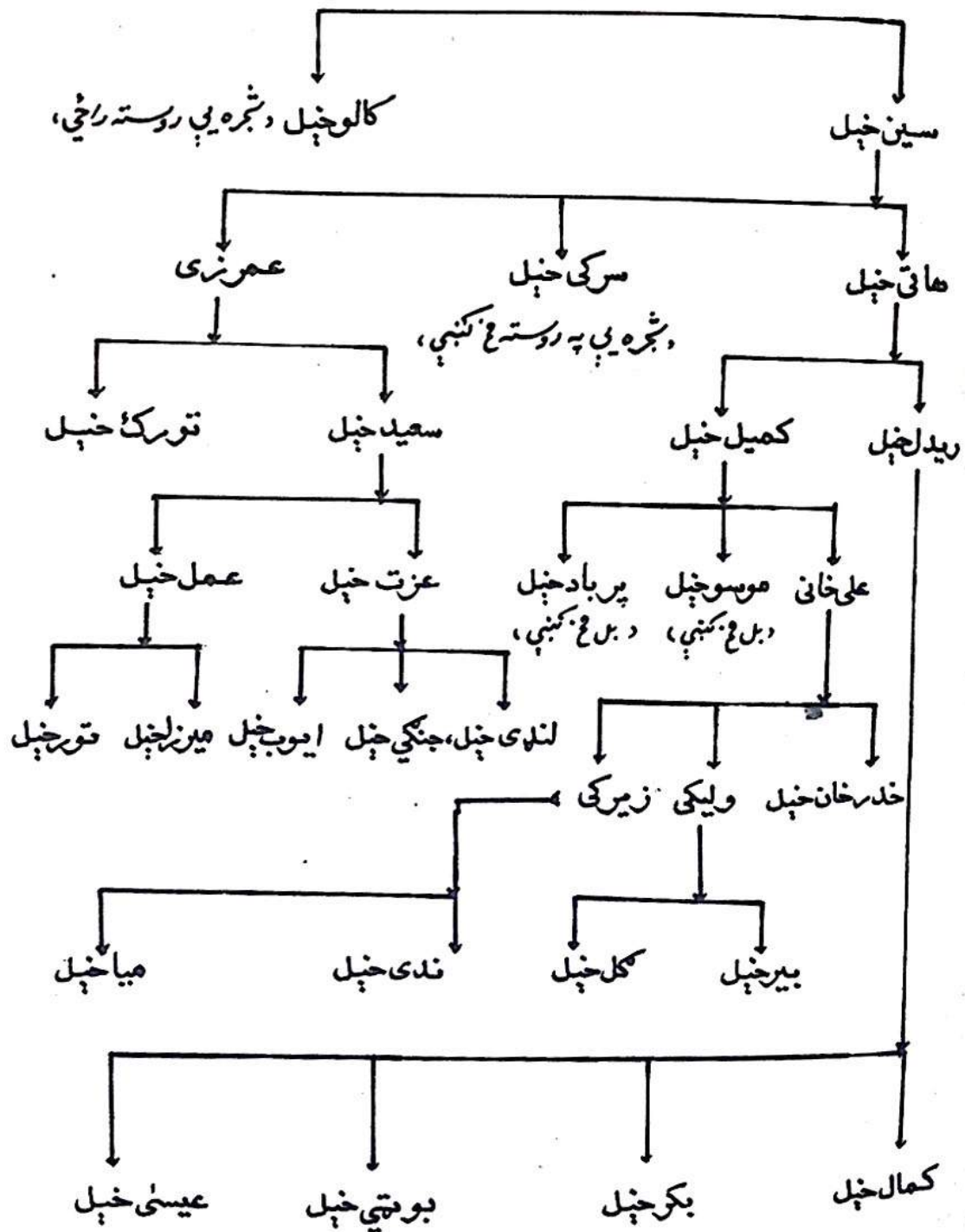
«جانی خپل»

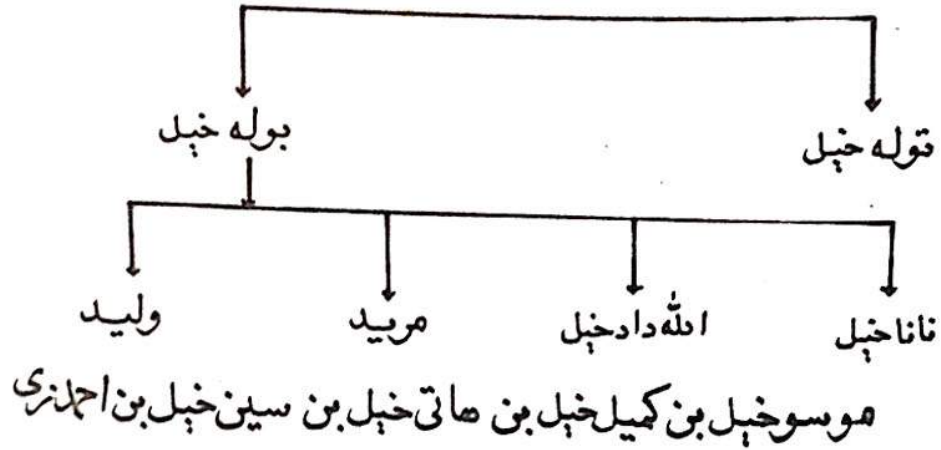
وزير، احمدزی

« احمدزی »

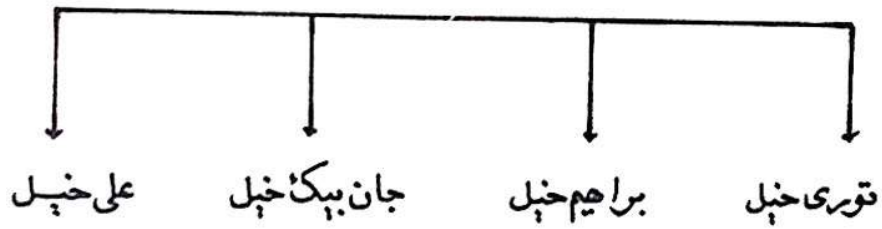

سرکي خېل بن سين خېل بن احمد نري .

«سرکي خېل»

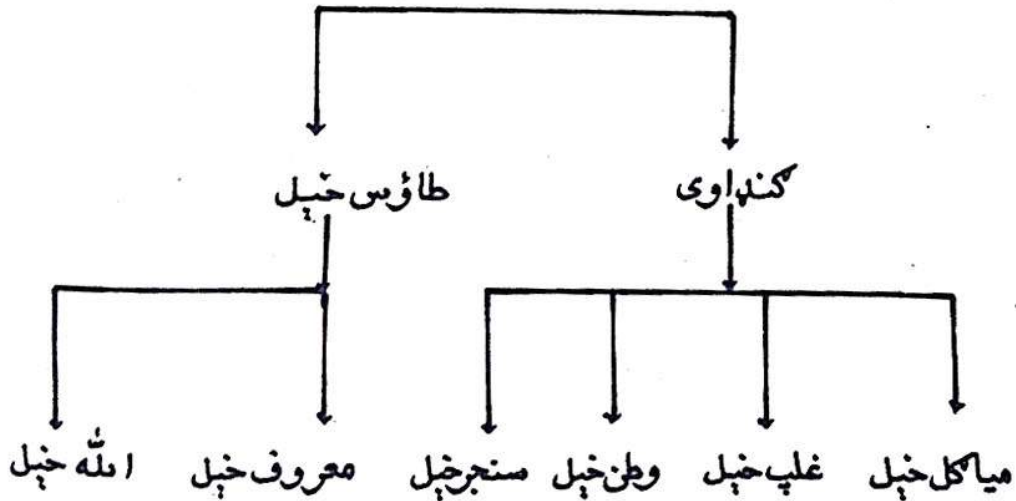

«هوسو خېل»

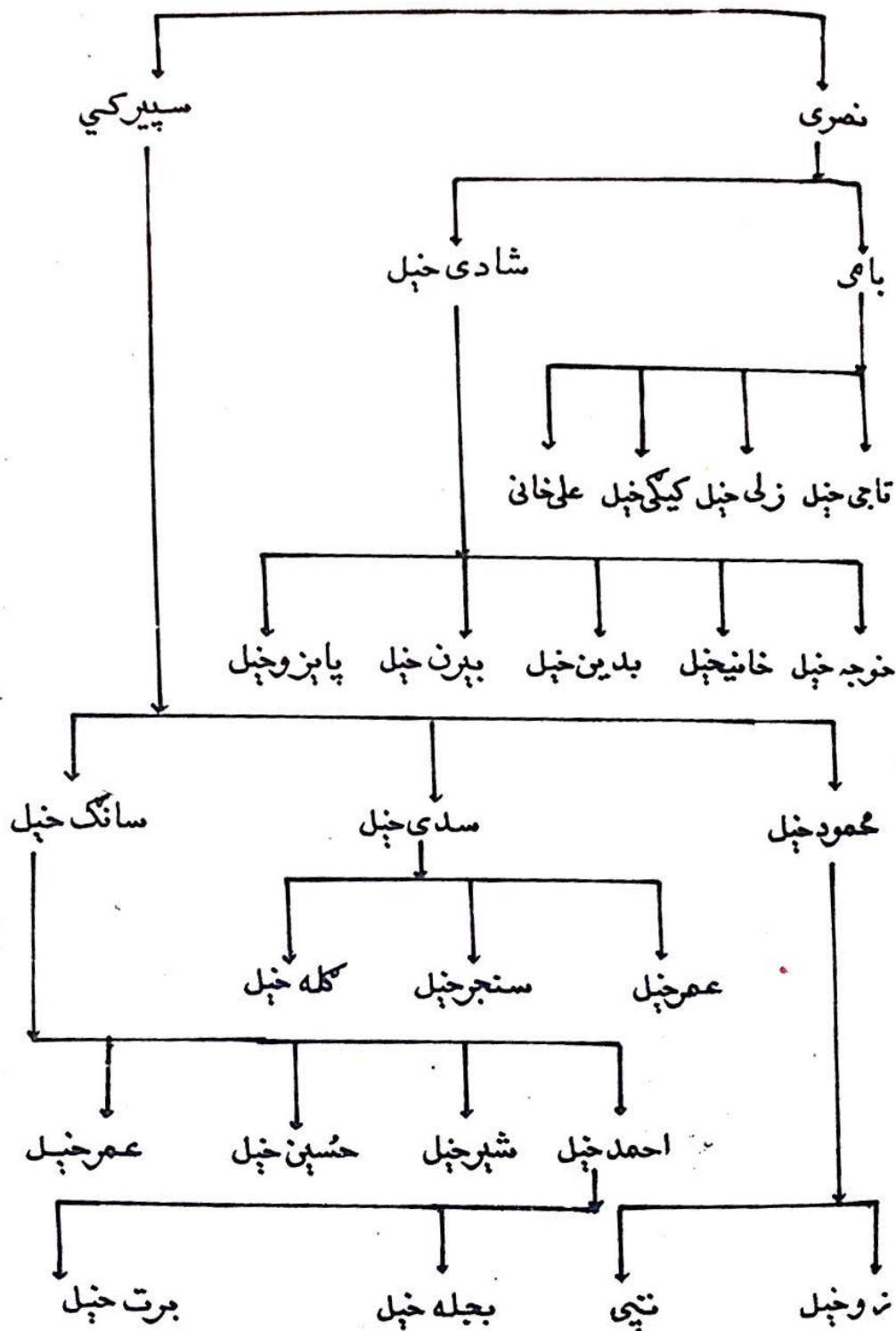

پریا دخېل بن کھیل خېل بن هاتی خېل بن سین خېل بن احمد نري

«پریا دخېل»

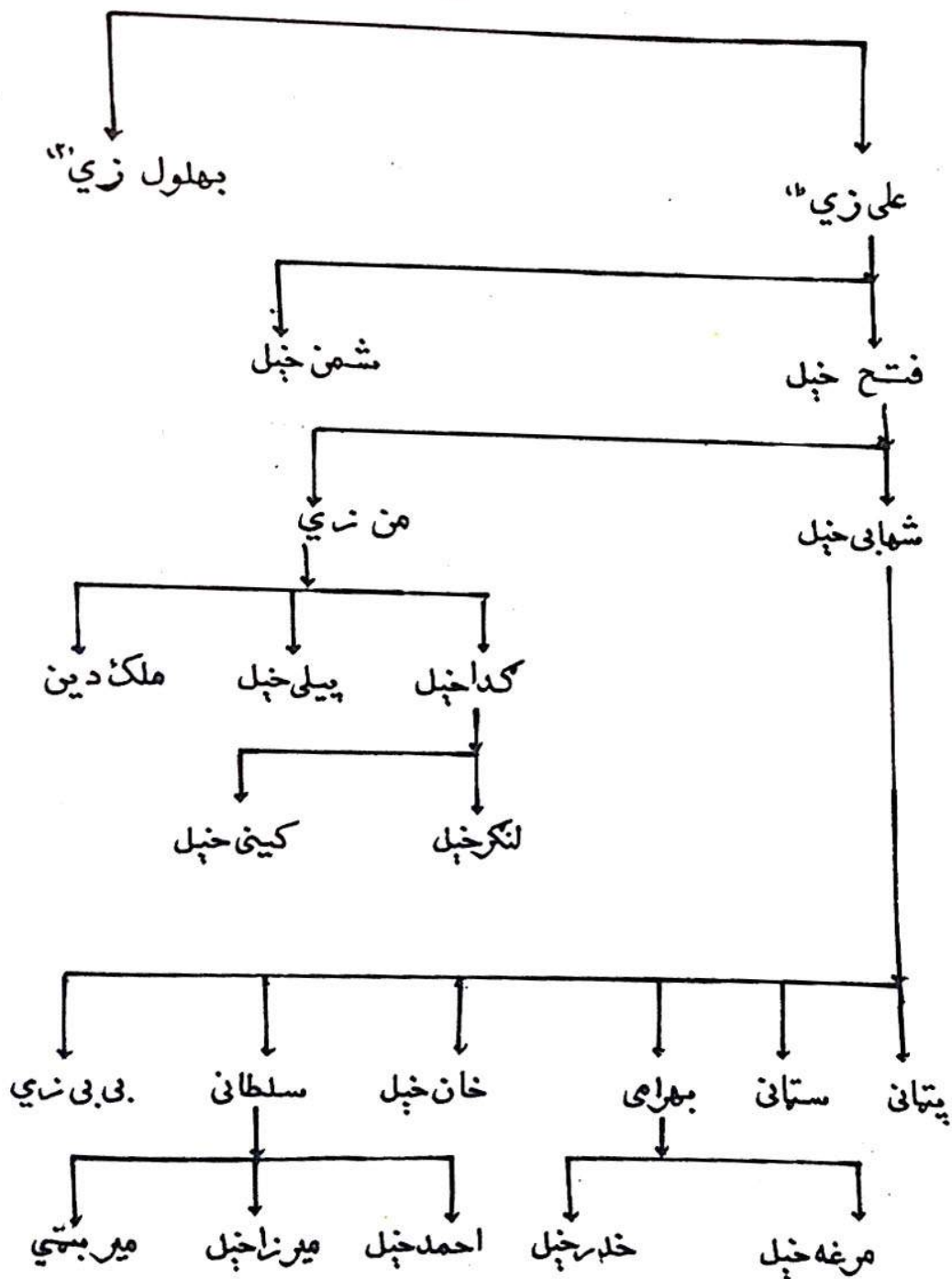
کالوخیل بن احمدزی «کالوخیل»

کرلانی: مسعود بن محمود بن خداری بن وزیر-

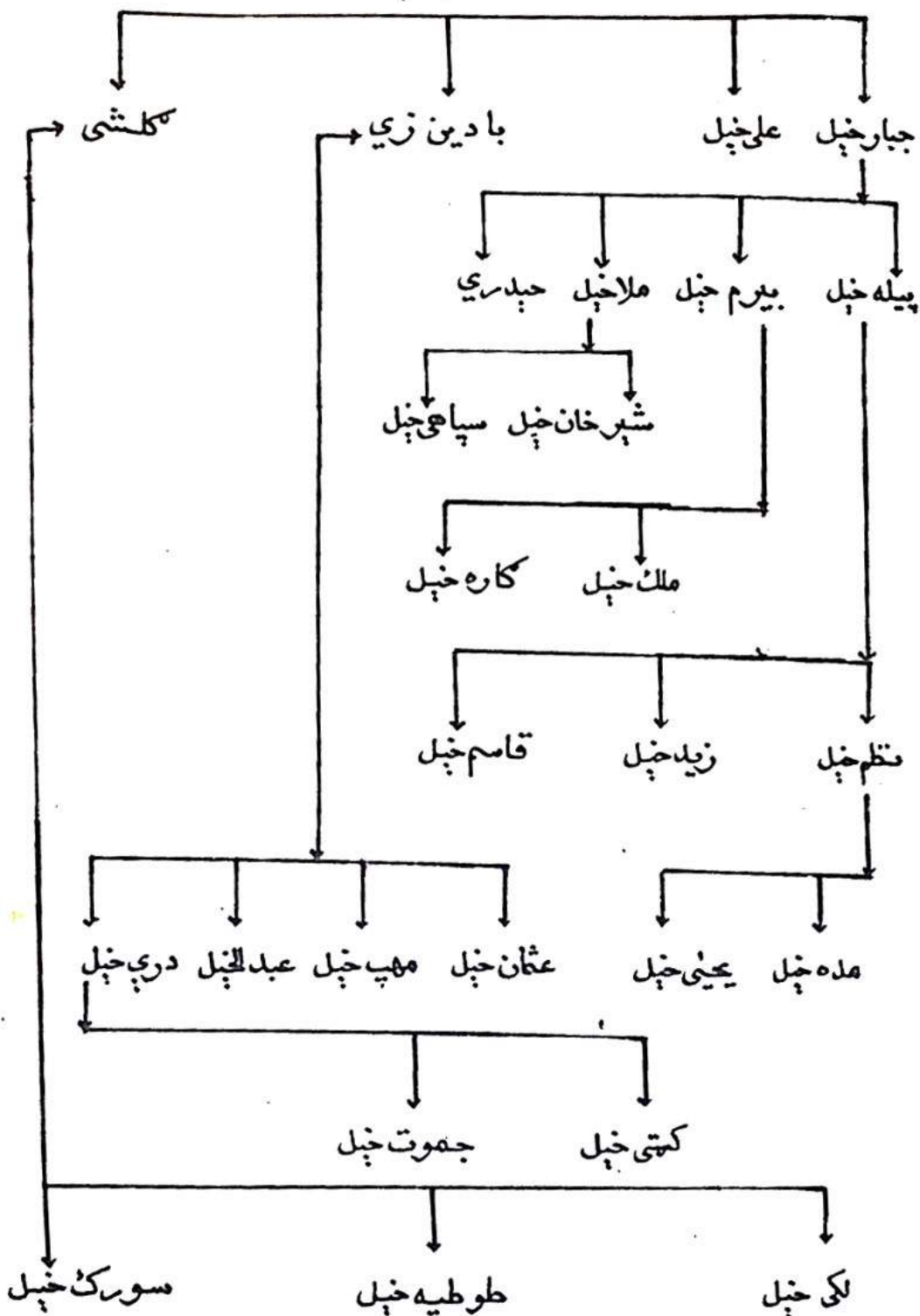
بن سلیمان بن کرلان

«مسعود»

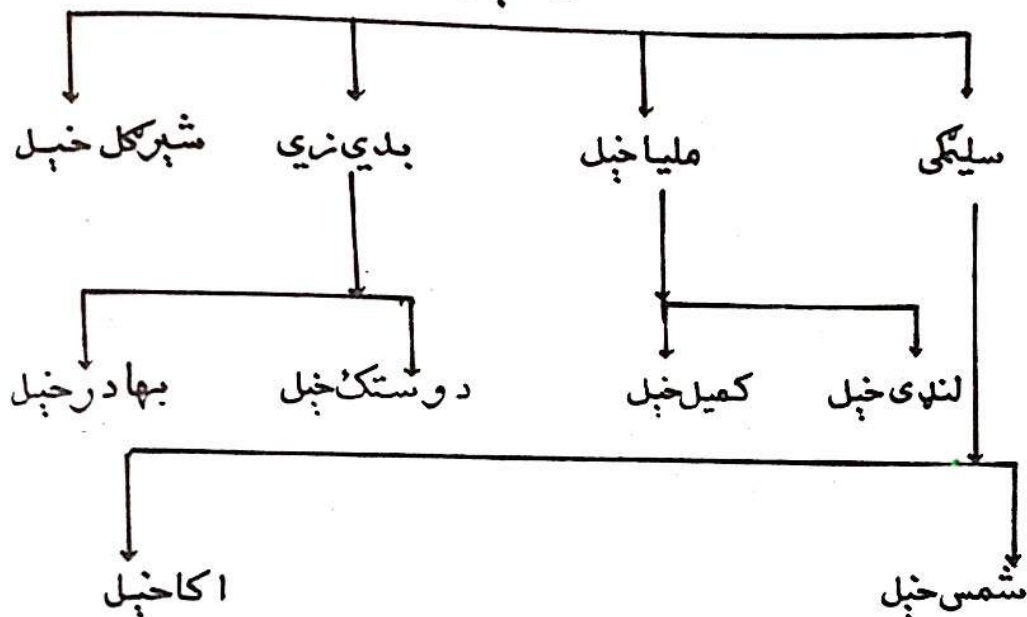
شمن خیل بن علی زی بن مسعود

«شمن خیل»

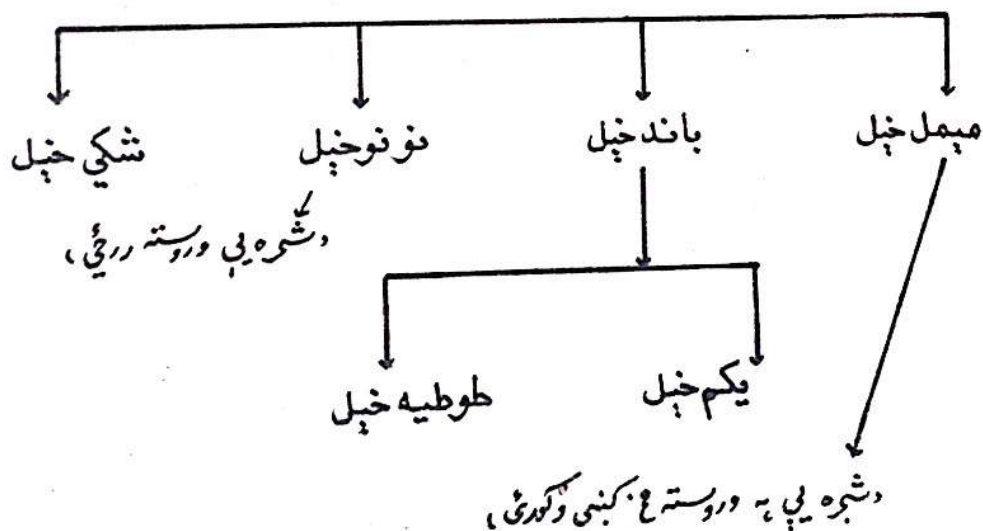
علی خېل بن شمن خېل بن علي زي بن مسعود

«علی خېل»

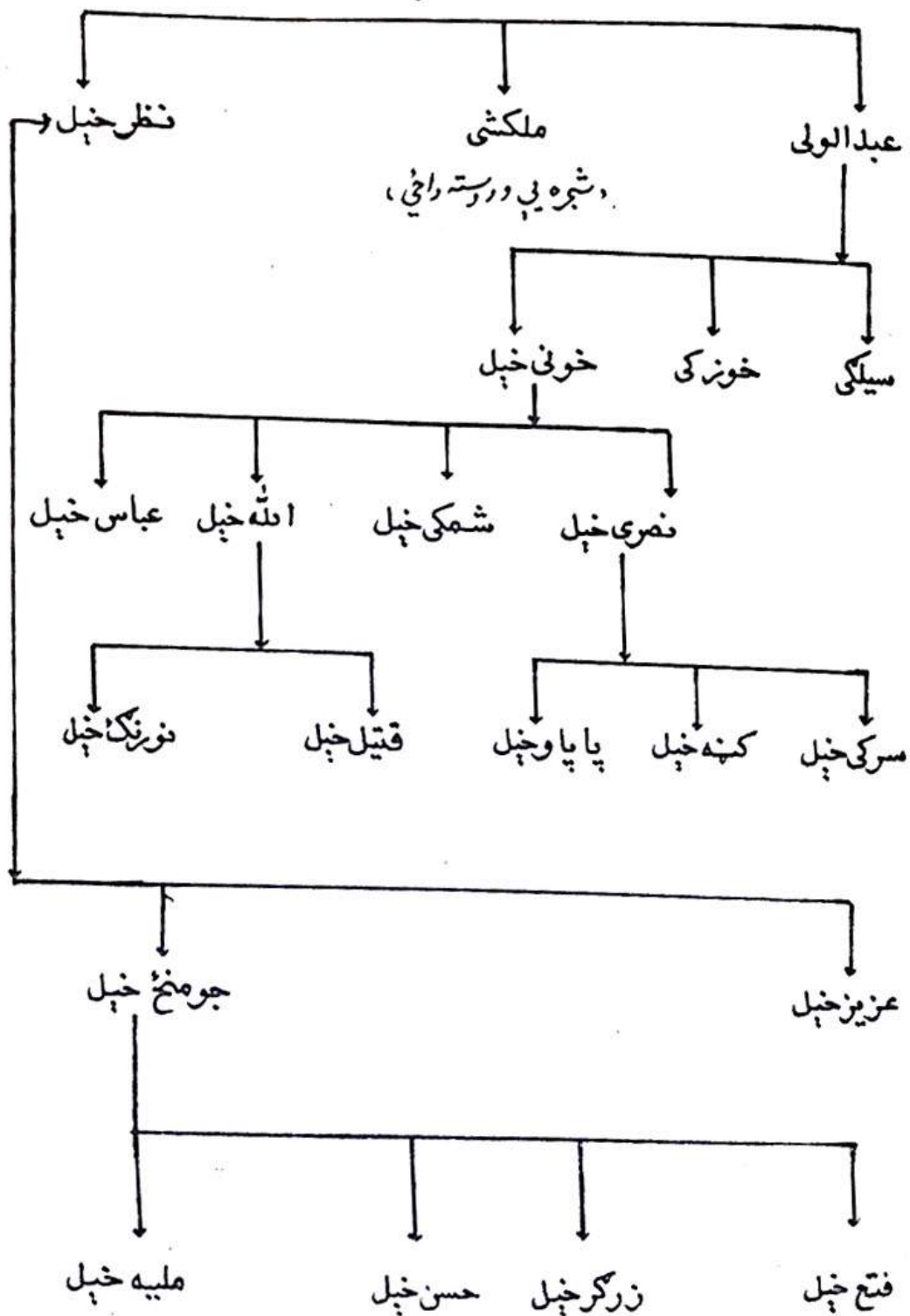
بهلول زري بن مسعود بن محمود بن خدر زري بن وزير

«بهلول زري»

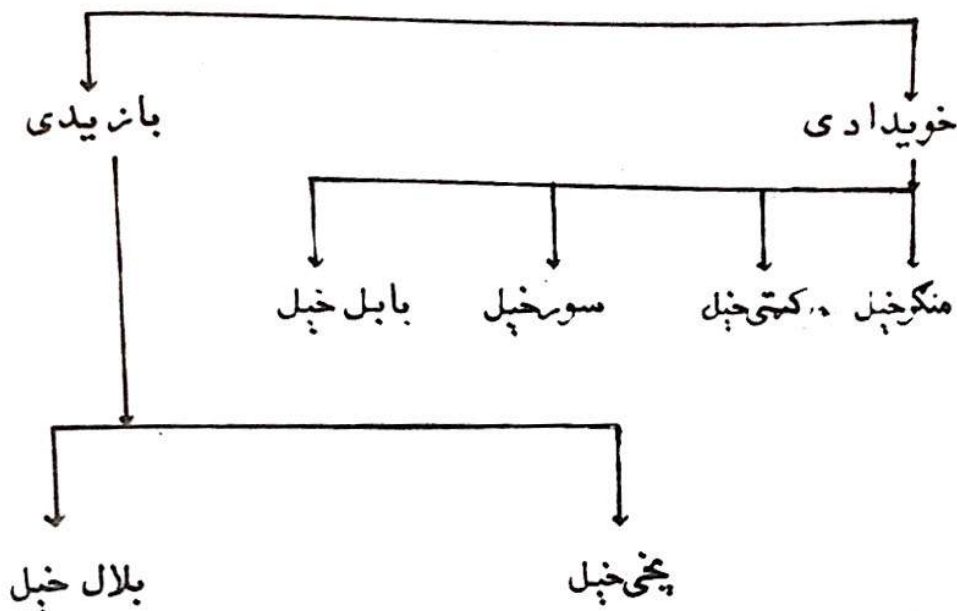

ميميل خېل بن بهلول نري

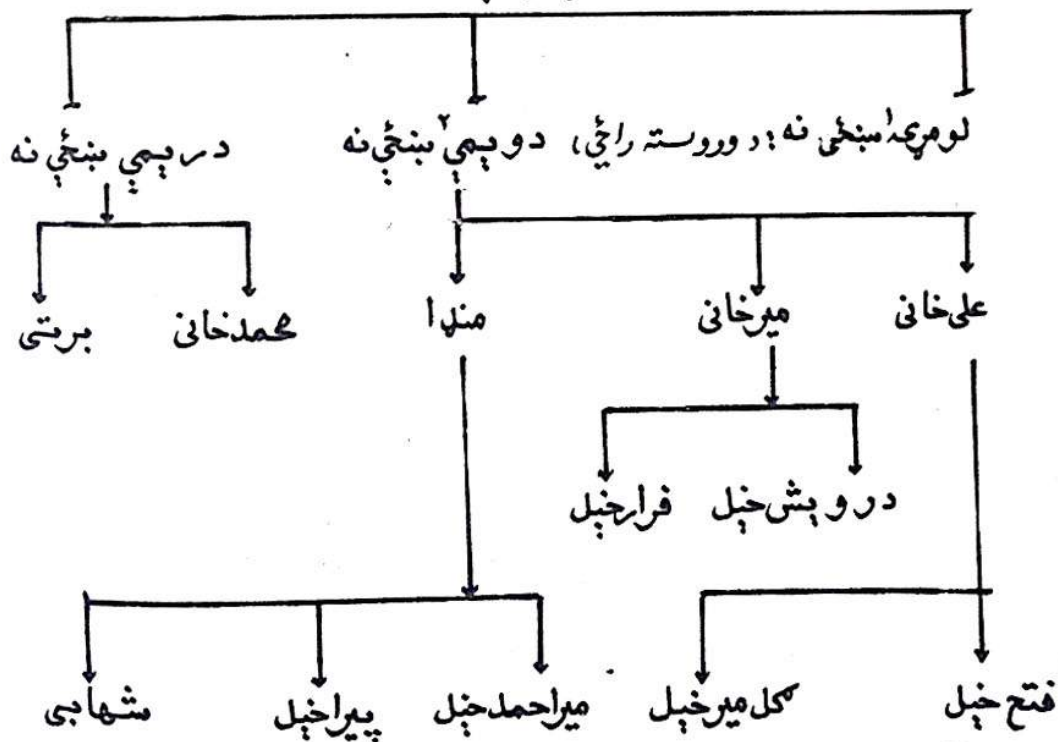
«ميميل خېل»

ملکشی خیل بن مہمل خیل بن بہلول زی «ملکشی خیل»

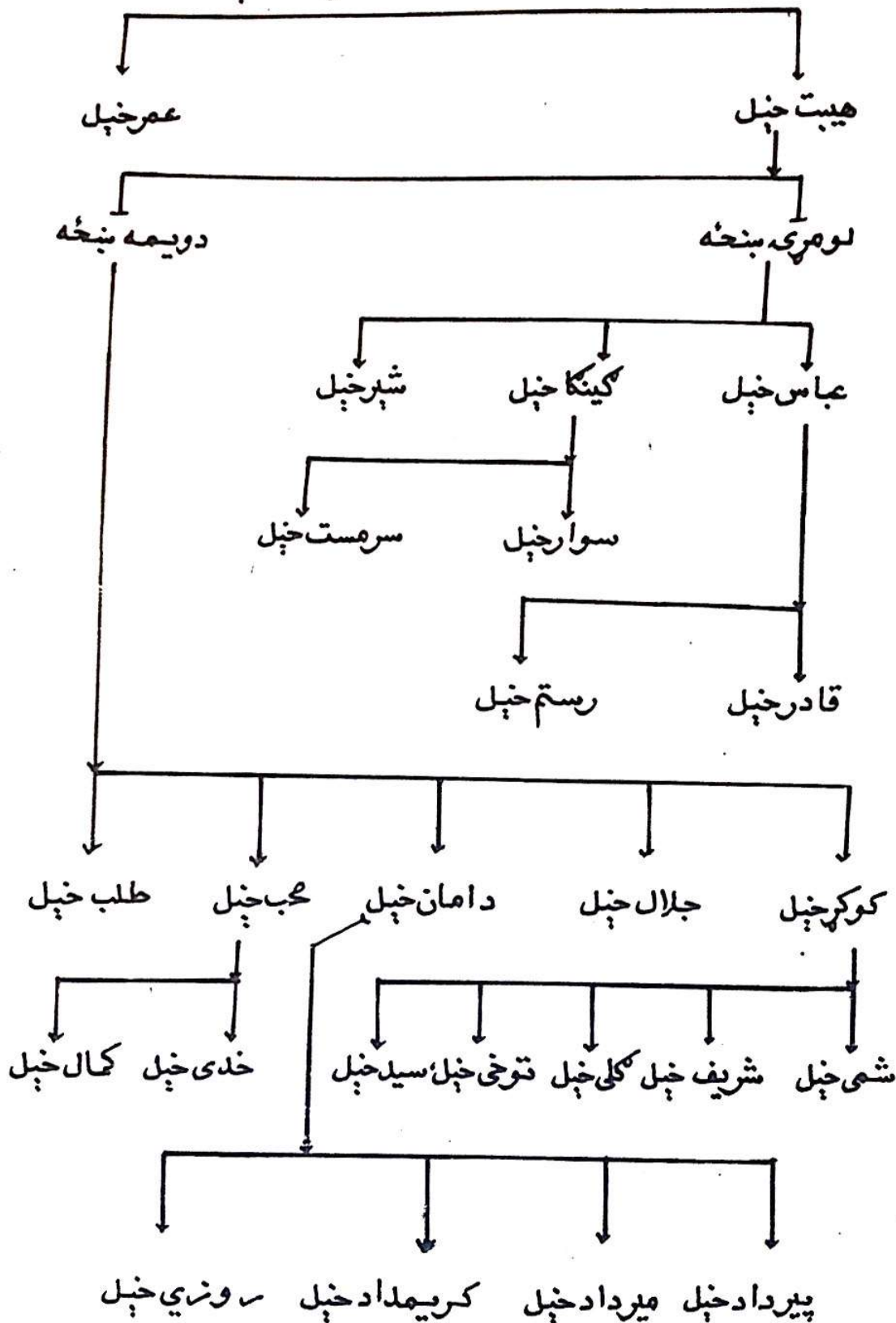

نونو خیل بن بہلول زی «نونو خیل»

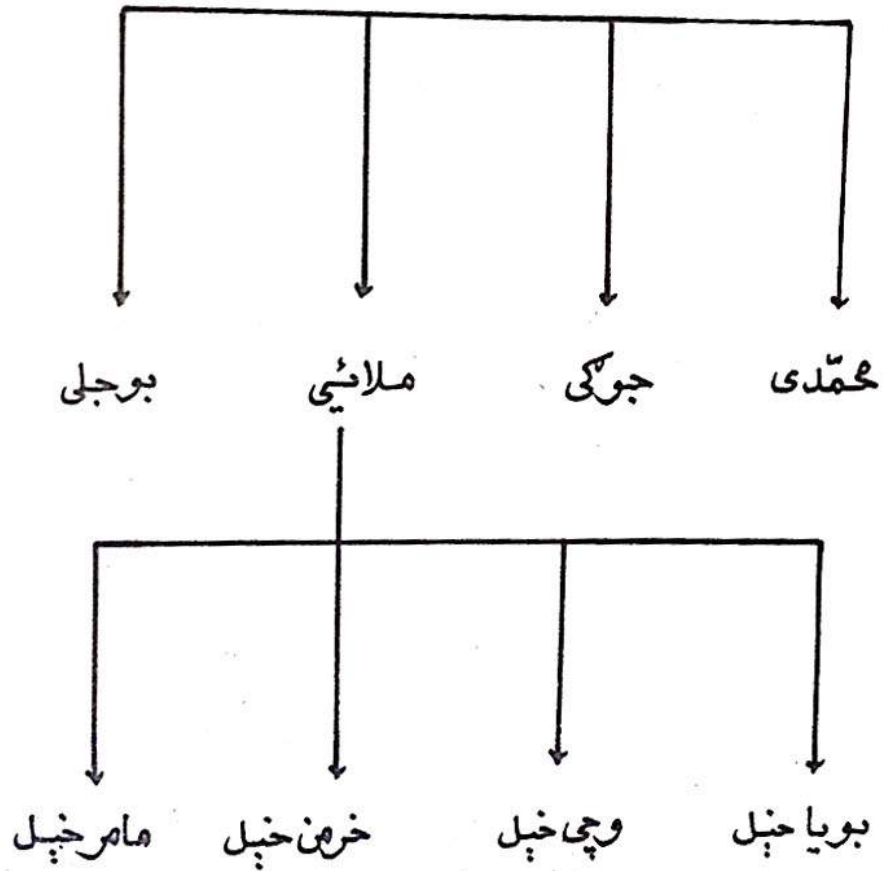

د نونوین بهلول زی له لومړي بنځې نه

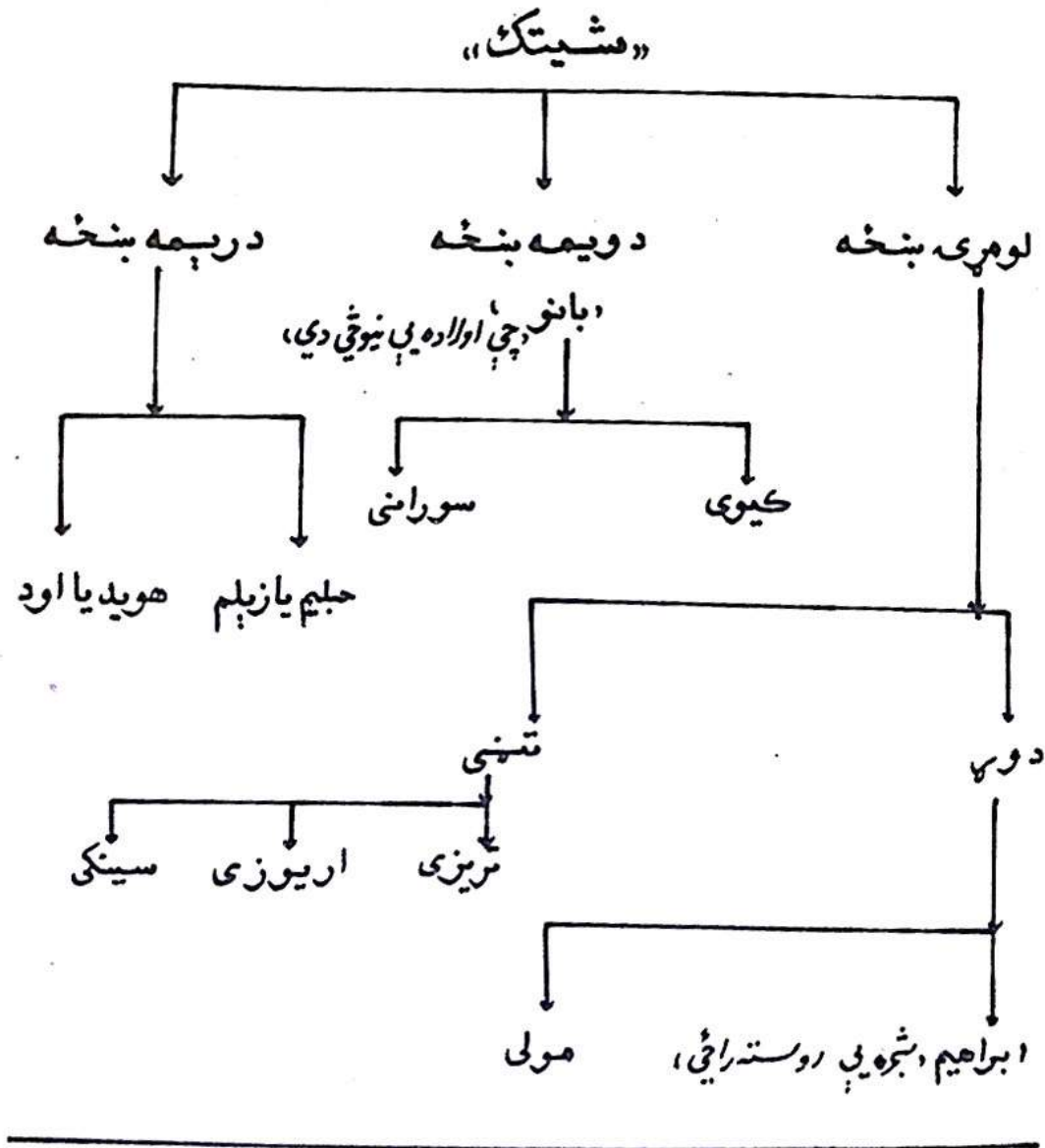
شنکی بن بهلول زی بن مسعود

«شنکی»

کرلانی قبائل:

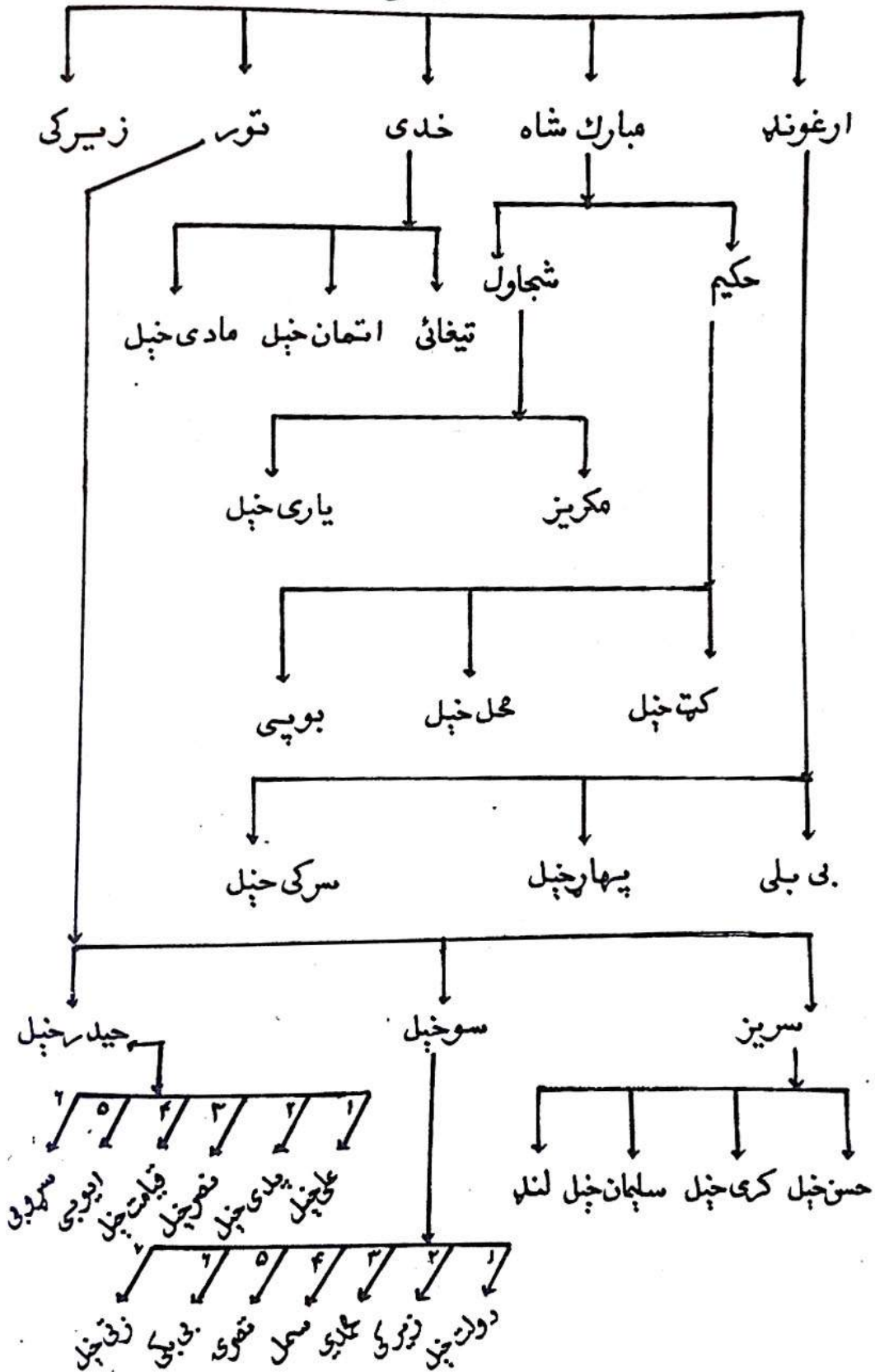
ح- شیتک (دور)

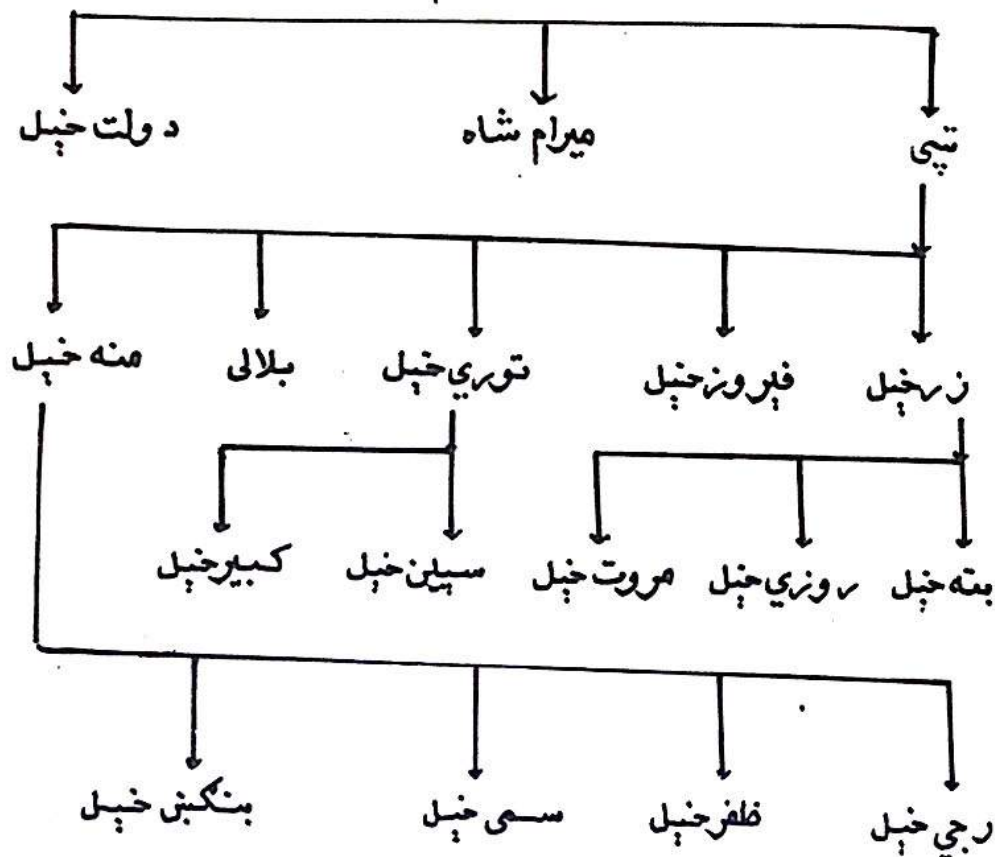
منوب: تریزی تھنی دی، خورشید جهان ۱۶۲ مخ.

دمولی بن دورین شیتکانه

«مولی»

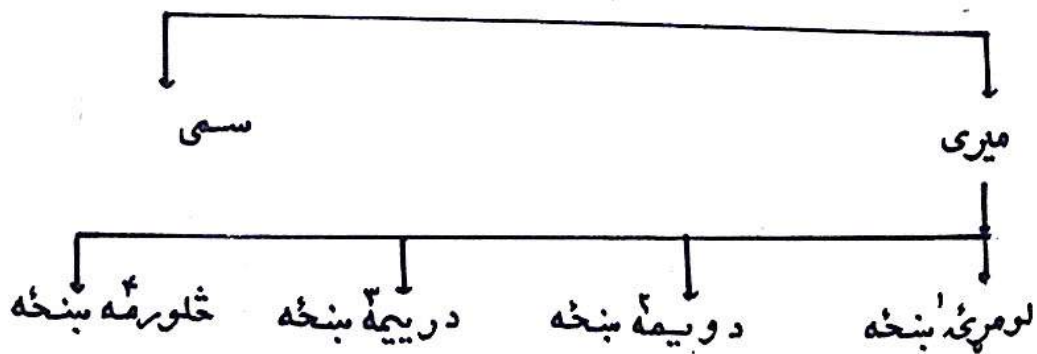

د ابراهيم بن د وړ بن شيتک نه
«ابراهيم»

«شيتک» کرلامي

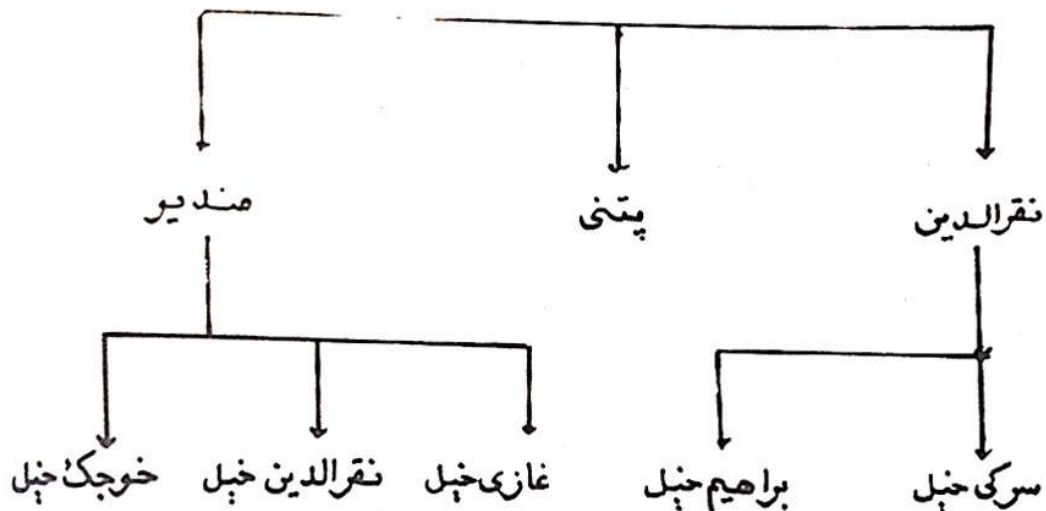
«کيوی بن شيتک»

نوټ: اولاده يې په وروسته مخ کښې وگورئ.

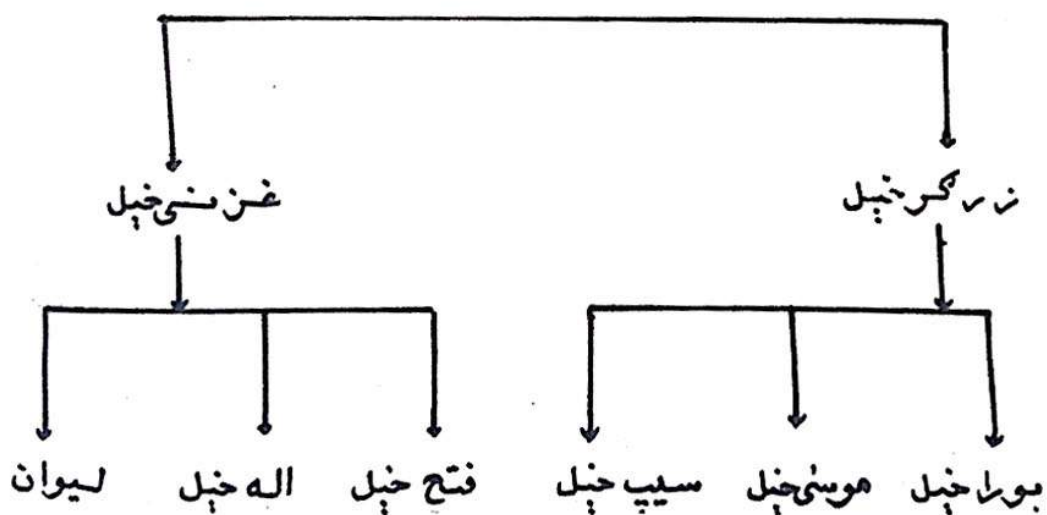
۱) د میری بن شیتک د لومړي ښځې اولاده

.. میری ..

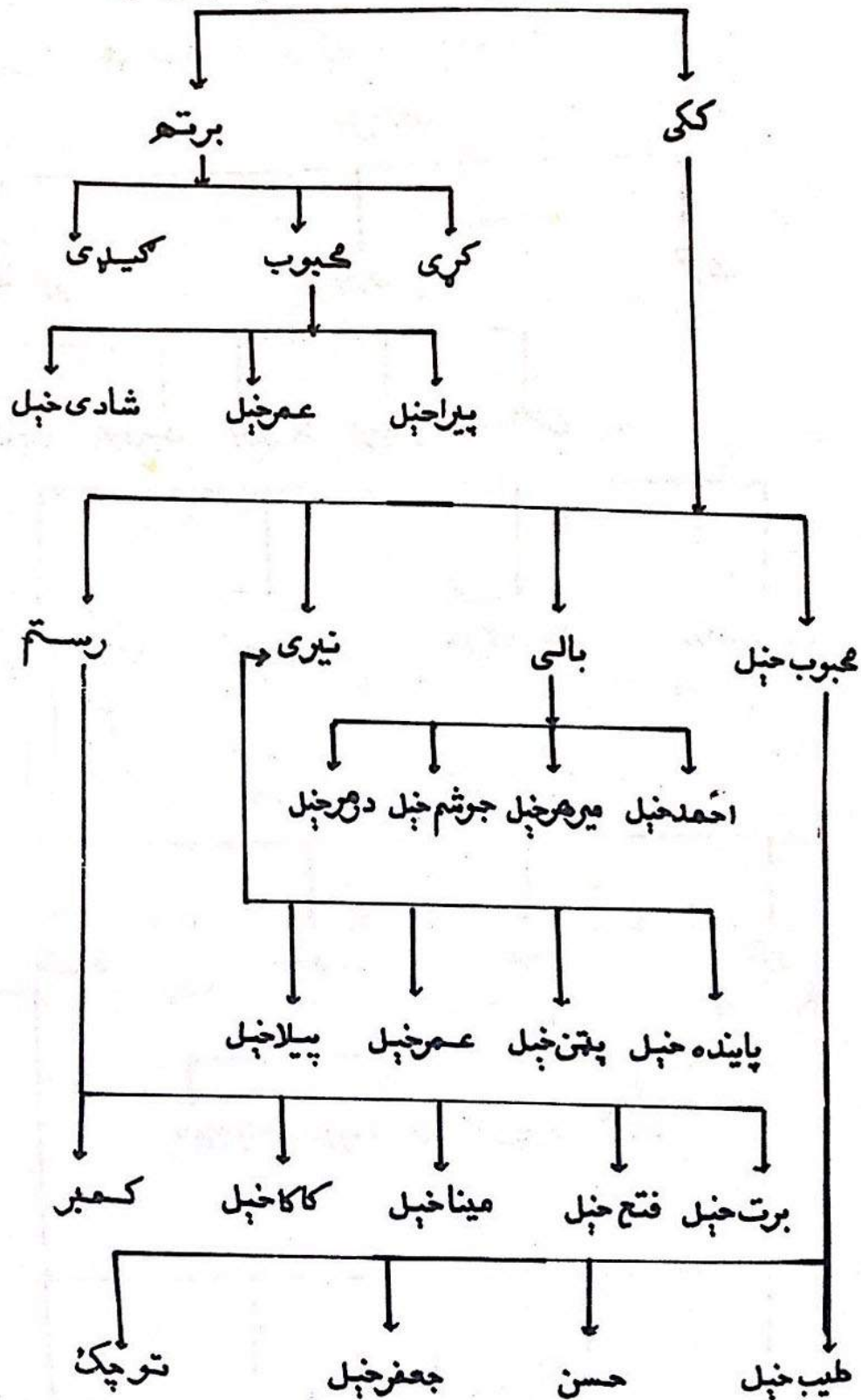

۲) د میری بن کیوی بن شیتک د دویمې ښځې اولاده

«ممه خېل»

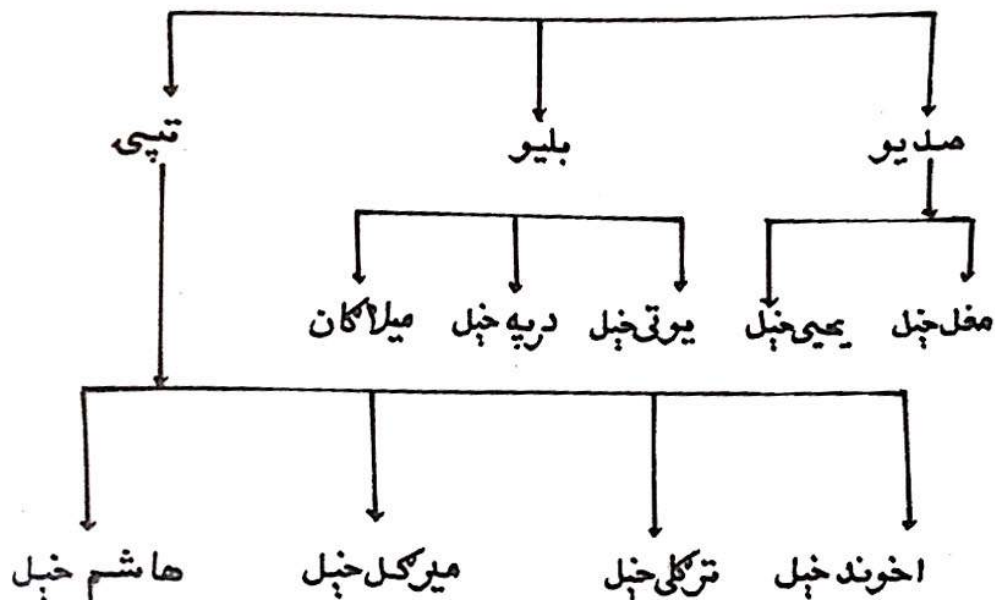

۴، د میری بن کیوی بن شیتک د درېی بنخی اولاده

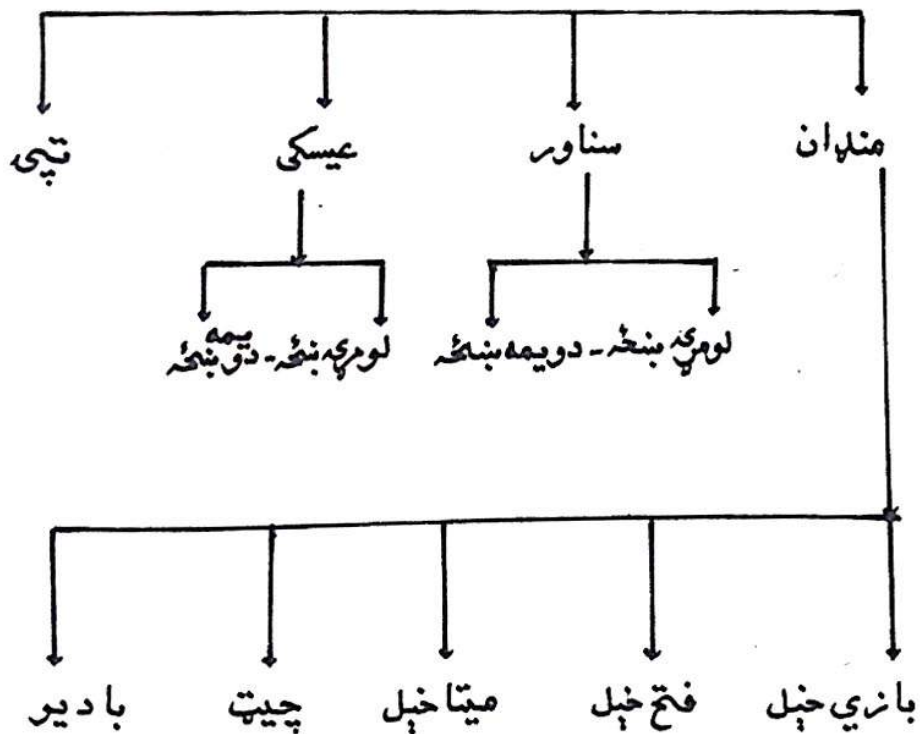

۴) د میری بن کیوی د خلوړې نه

نورسې

«سهي بن شيتک»

بازری خیل بن مندوان بن سہی بن شیتک

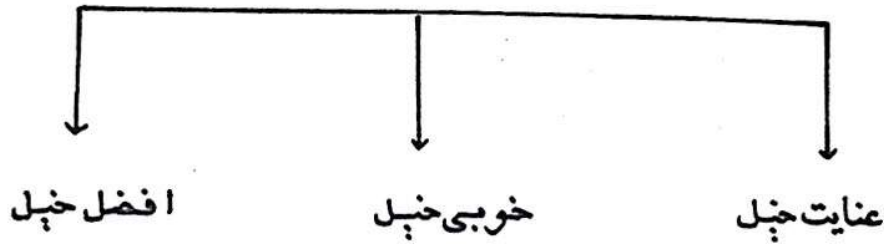
«بازری خیل»

بامست خیل

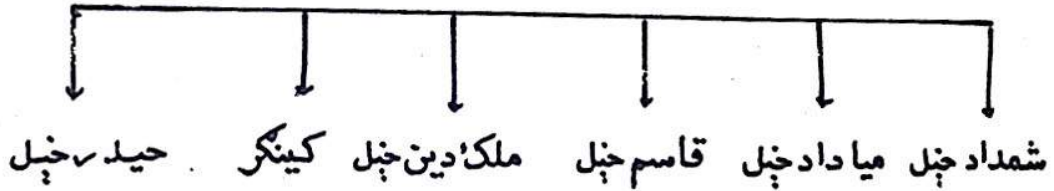
فتح بن مندوان بن سہی بن شیتک

«فتح»

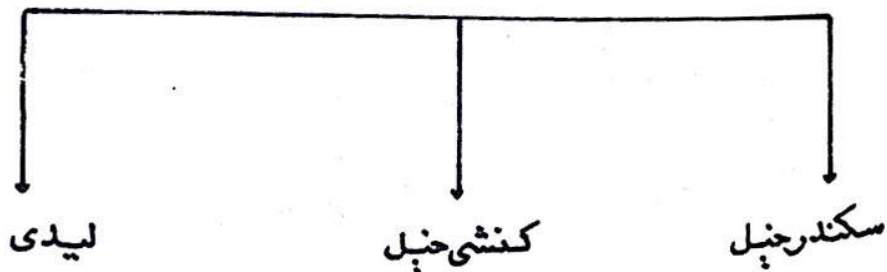
میتاخیل بن مندوان بن سہی بن شیتک

«میتاخیل»

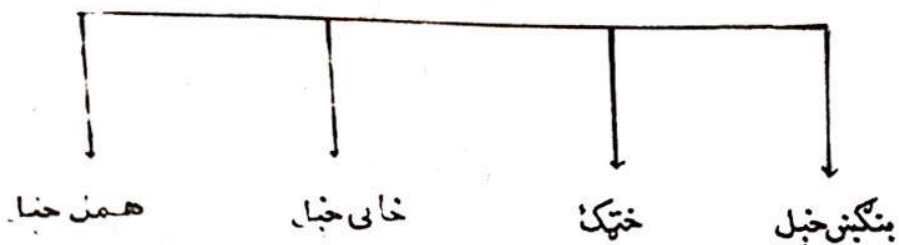
چیت بن مندوان بن سہی بن شیتک

«چیت»

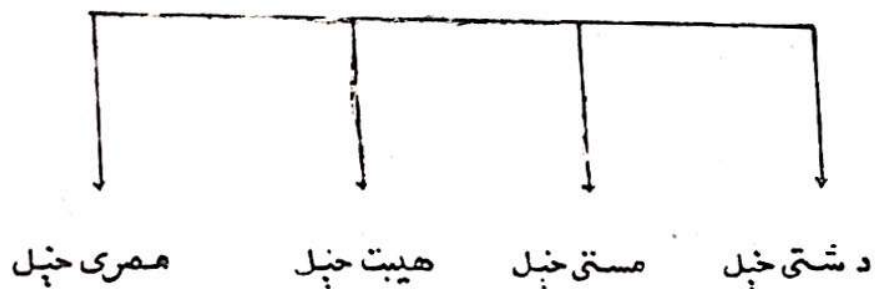

بادیو بن مندوان بن سہی بن شیتک

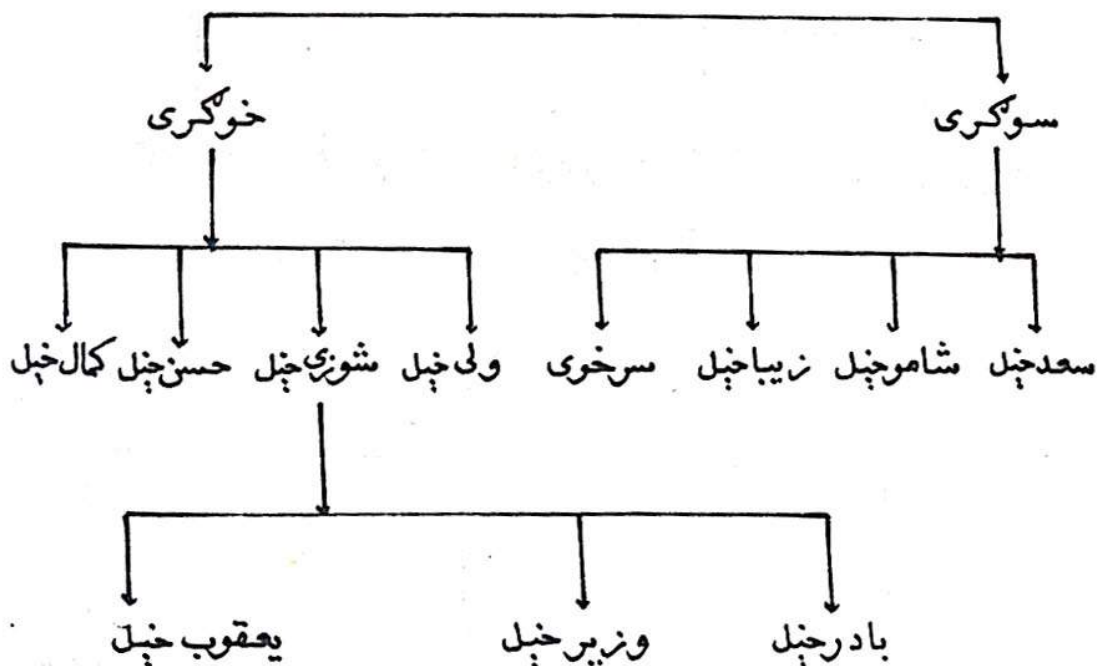
«بادیو»

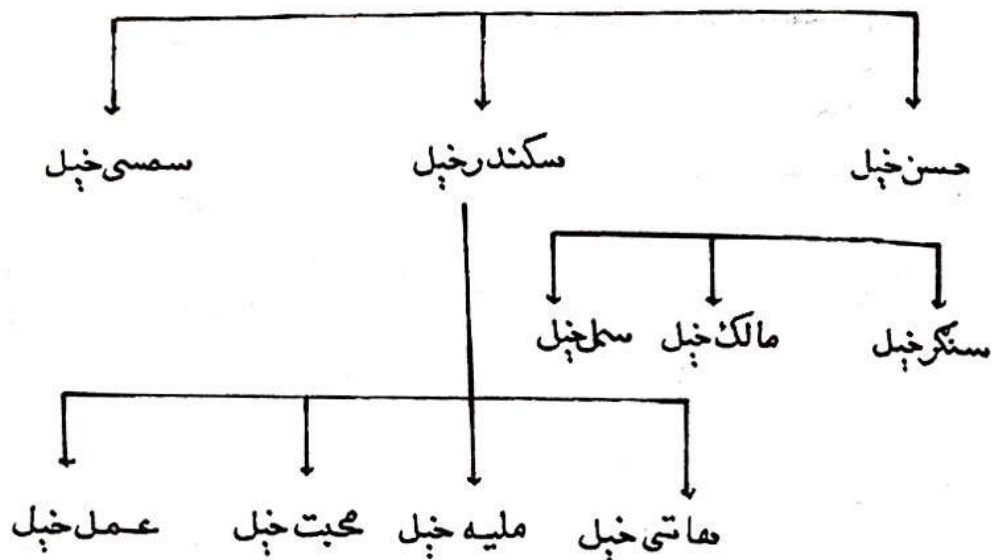
د سناور بن سہی له لہ مری بنخی اینخل نہ

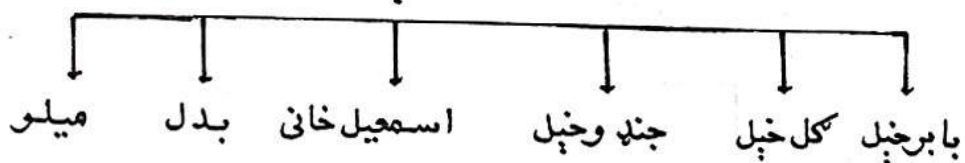
د سناور بن سہی له دویمی بنچی نہ

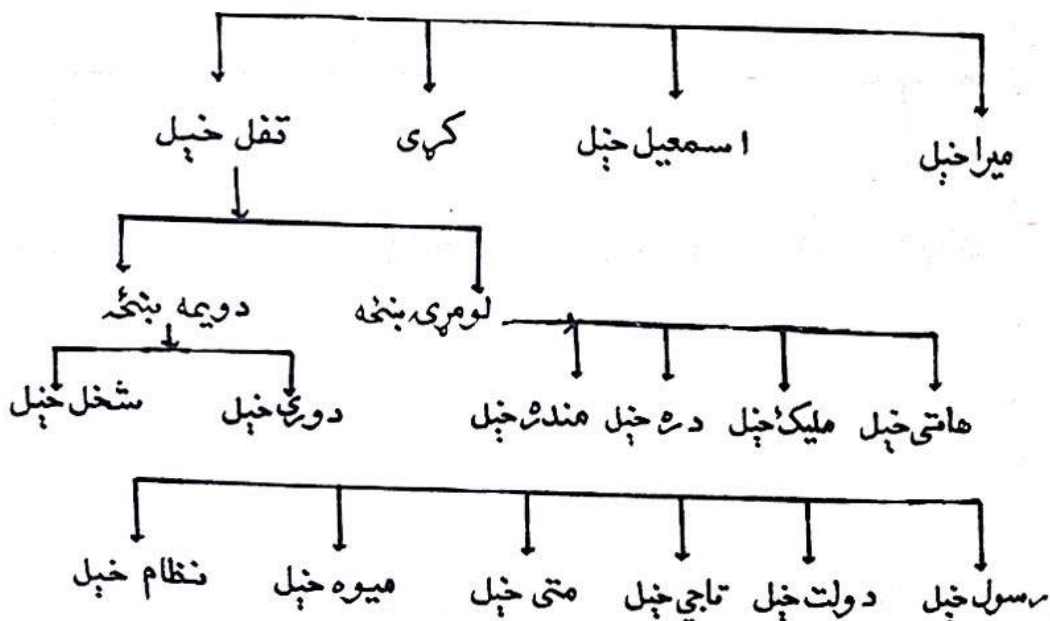
د عيسكى د لومړي بنځي نه

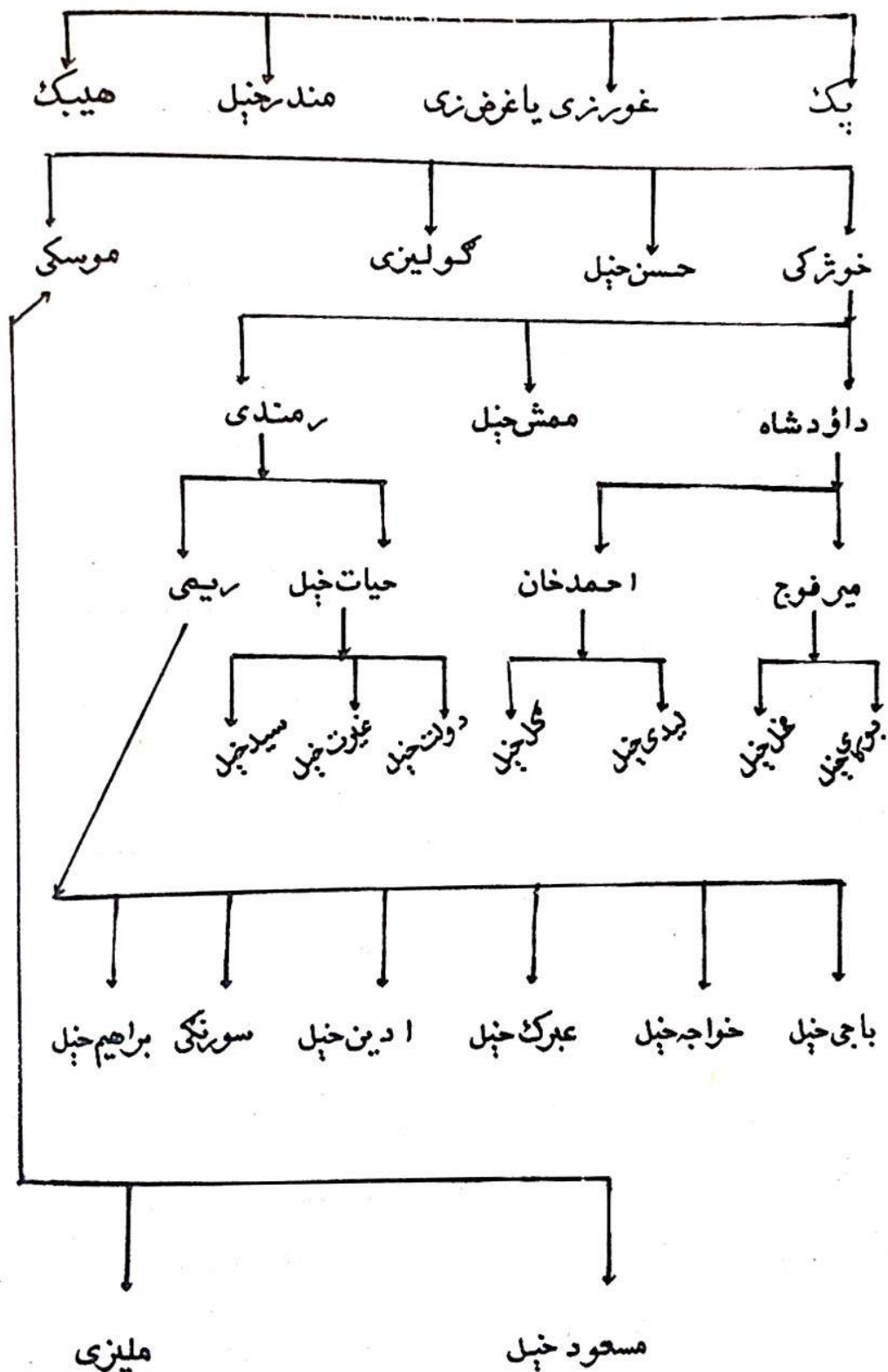
د عيسكى د دويمې بنځي نه

د پتي سمي نه

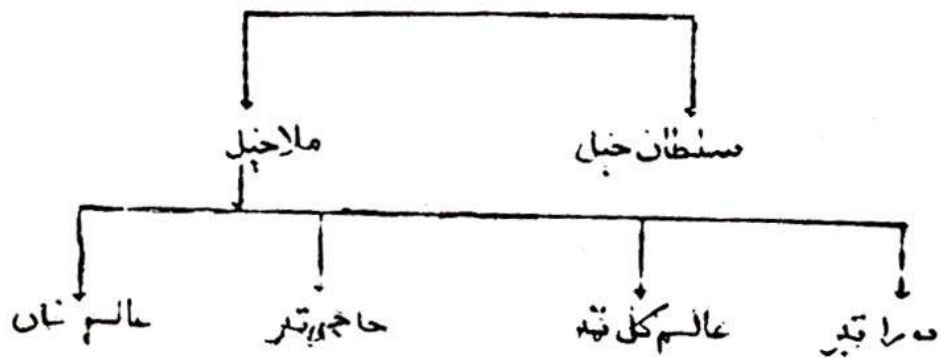

«سوریانی بن شیتک»

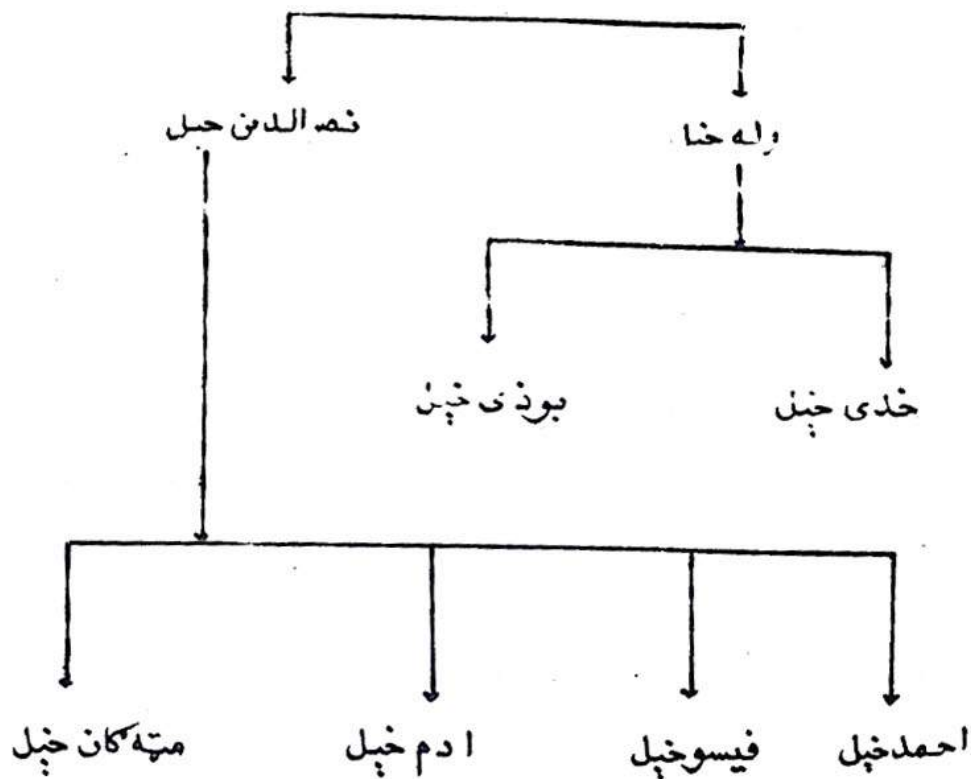
مسعود خیل بن موسیٰ بن پیک بن سوریا بنی

«مسعود خیل»

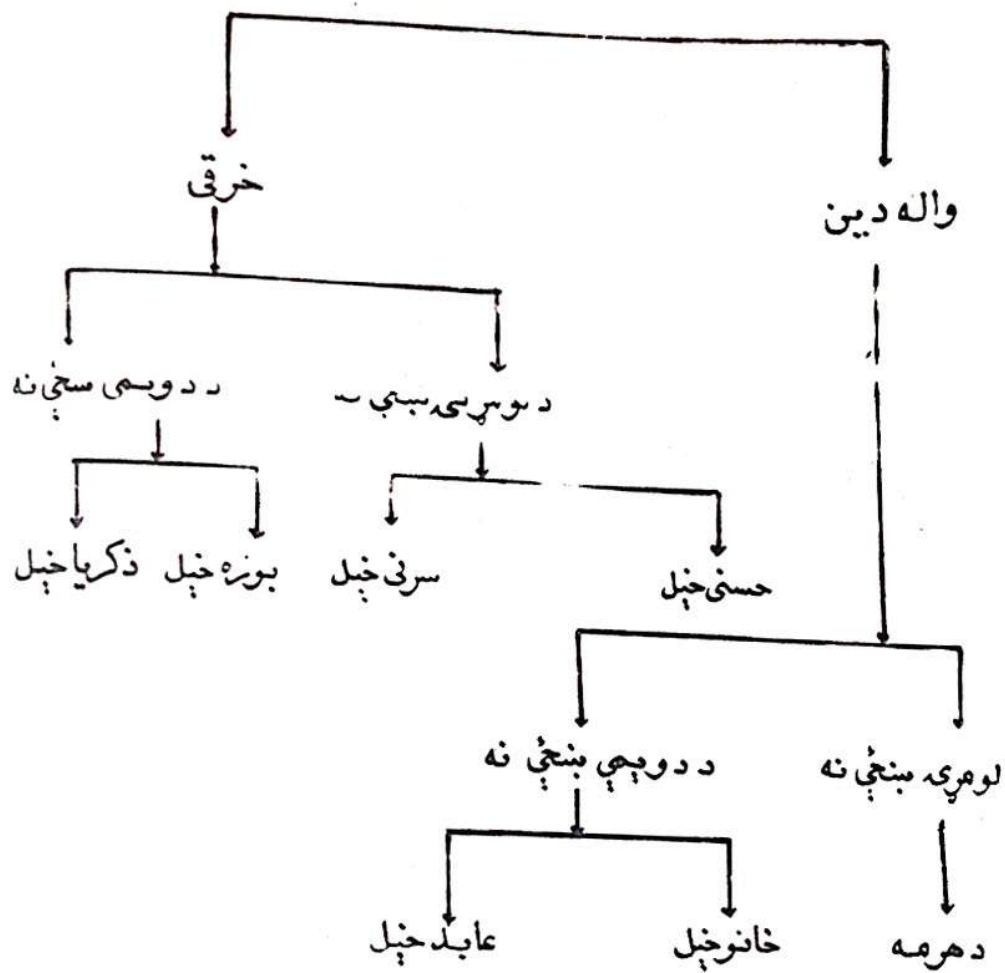

ملیری بن موسیٰ بن پیک بن سوریا بنی

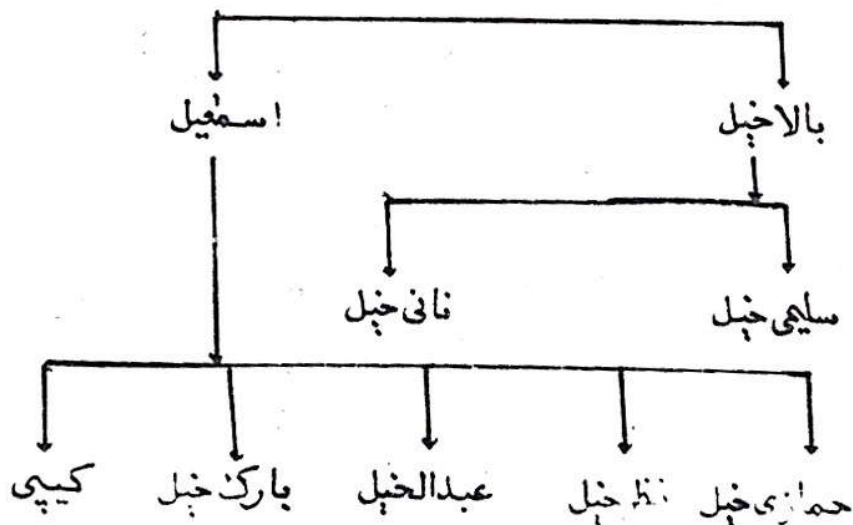
«ملیری»

د غورنري بن سورياني نه

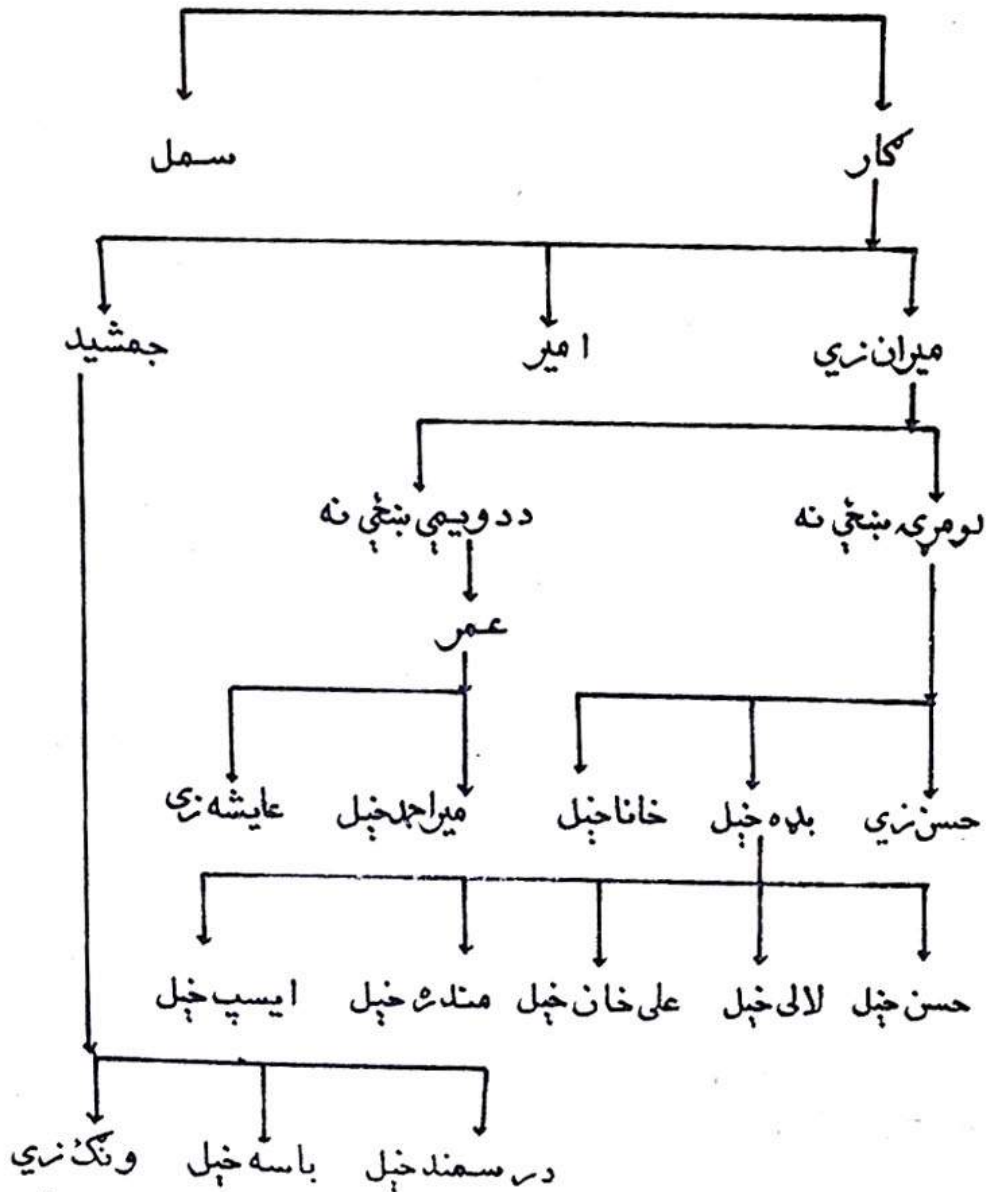
د هيبيک بن سورياني نه

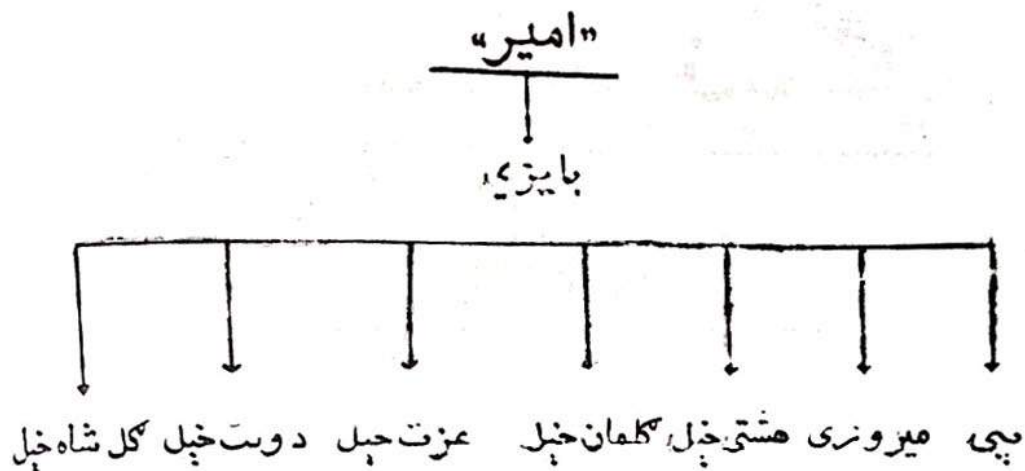
کرلانی قبائل :

ط۔ اسمعیل معروف پہ بنکش

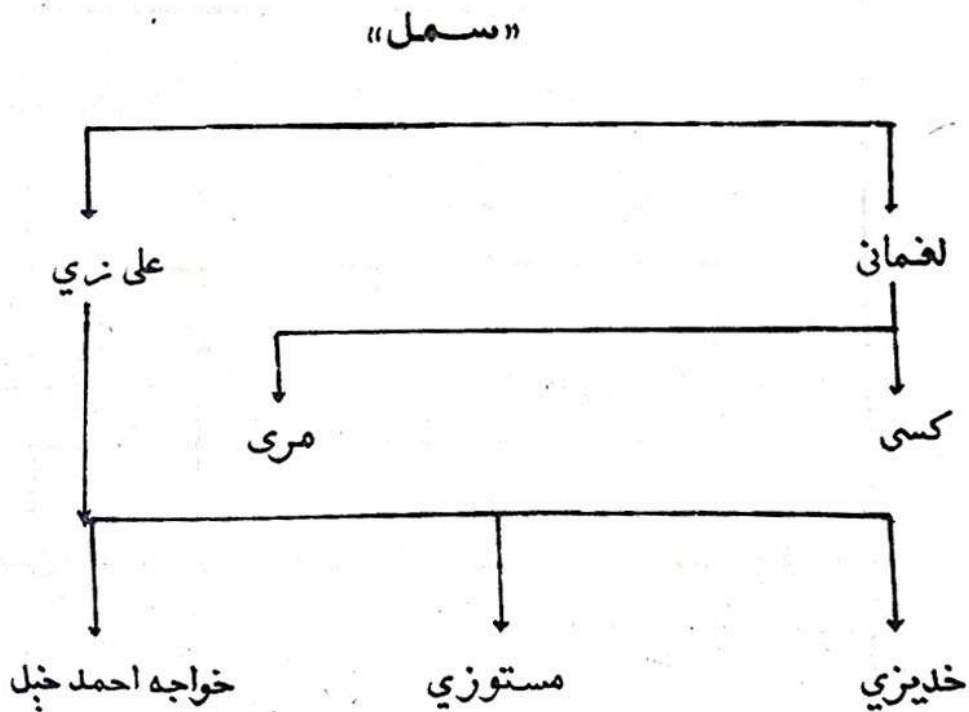
«بنگش»

د امیر بن کار بن بنگین نه

اود "سمل" بن بنگین نه

د کراچي قبایلو شجرې وليکلی شوی ، په کراچي طبقه کښې مشهورې
دي قبیلې دادی :

- ۱: دله زاک ۲: اورکزی ۳: خوگیانې ۴: اپریدي ۵: خټک
  - ۶: وزیر ۷: مسعود ۸: شیتک ۹: بنوخی ۹: دور ۱۰: حدران ،
  - ۱۱: توری ۱۲: بنگین ۱۳: حاجي ۱۴: اتمان خېل .
- موبز دلت دهرې قبیلې لندشان حال لیکو:

۱: دله زاک:

دله زاک دوه طائفې دي ؛ لودي خېل او يعقوب خېل دا دواړه
خانکې هم پخپلو منځو کښې په وړو، وړو ذیلو وپشل شوي دي ، لکه
چې مخکښې د شجرو په جدول کښې راغلي دي .

ویل کېږي چې دله زاک لومړني پښتانه دي چې دوی پېښور ته
راغلي دي او د پېښور په علاقه د اباسیند تر غاړې استوګن وو .
ویلی شي چې دوی دې علاقې ته د هندو شاهانو^(۱) په زمانه کښې -
راغلي او قبضه یې کړې وه ، د سلطان محمود غزنوي سره په هند د
حملو په وخت کښې د هغه په فوج او لښکر کښې هم دوی گډون
کړی دی . د میرزا الخ بیګ د کابل مغلی حاکم په وخت کښې غالباً
د ۱۵۰۰ع کال خواوشا دله زاک په پېښور کښې بڼه د اقتدار -

(۱) هندو شاهان د کوشانیانو بقایا دي . (سکال)

خاوندان و و، خوهرکله چې الغ بېک د لاسه خاښي خپل راپه کډه شو او په مهاجرت پېښور ته راغلل نو د خاښي خپلو او دله زاکو - جنګ جګړې سره پېښې شوې او دله زاګ پکښې زيانمن شول. د بابر مُغلي بادشاه په وخت کې هم يعنې د ۱۵۱۹ع شاوخوا لاسم داخلک (دله زاګ، بڼه زورور و او د بابر بادشاه سره د هند په جملو کې مرستيال و او داسې معلومېږي چې له بابر سره يې تعلقات - بڼه وو.

دله زاګ بڼه سوچه پښتانه دی، د دوی متعلق ځينې نورې خبرې بېخي غلطې دي، نور و خلکو ډېر کار کېږي چې د پښتونونه خپل هلو و نه بېل کېږي، خو «اوبه په ډانګ نه بېلېږي». د دله زاګو د پښتونوالي ثبوت د بابر مُغلي بادشاه له خپلوليکنو، نه لاسه - کېږي او اکثريت او اهميت يې هم منلی شوی دی. بابر داخلک هم د نورو پښتونو غوندې د «افغانه، په نوم ياد کېږي دي.

داخلک اوس دومره ډېر نه دي، د پېښور په علاقه کې يې هم يوکلی شته دی او څه خلک يې د هزارې په ضلع کې هم اوسېږي، خود نورو کرلانيونه بېل دي او په تربه، جامه (لباس)، او خوی بوی کې هم ترې بېل ښکاري.

۲: اورکزي:

دا قبيله د سپين غره په نمرخاته لوري د تيرا په سويلي کڅيو -
 کښې مېشته ده . د کواټ په ضلعه او پېښور کښې هم د اورکز وځيني
 خلک استوگن شته دي . ويلی شي چې د بنګښو نه مخکې اورکزي
 به د سرفه پراته وواو د بنګښو سره يې بدی تېرې شوي دي ،
 او هر چې د واره خوا په جنګونو سترې شول ، نو درسمند په مقام
 يې يوه دروغې جرګه جوړه کړه او « دايي » نوم يې وپورته کړی ،
 د دوی تر منځه روغه وکړه . د « دايي » نايي د ا فيصله د پره
 ساده اولنده وه ، خوبنه جامع وه .

دایي وويل : غرد ورکز و او سمه د بنګښو شوه ، په همدغه
 فيصله عمل وشو او تراوسه دغه وېش شته دی . د اورکز و
 په ټولو څانګو کښې دولت زي او مسوزي په شماره کښې د پېر دی او
 بيا پد دولت خېلو کښې مموخېل د پردي ، په دوی کښې د محمد خېلو
 نه پرته نور اورکزي سني مذهبي دي . محمد خېل شعيه مذهبي
 شوي دي . دا خلک هم په کار او سمل گوندونو په گنډو سره وېشل
 شوي دي . په رسو ، رواج او عاداتونو کښې د ا پريدو په شان دي
 او څه توپير يې نشته دی .

۳: منگل:

ويلی شي چې دا خلک د نن نه شپږ سوه کاله پخوا د بنر په علاقه

پراته و و خرد شیتکو دغلی له کبله دوی د دې علاقې نه په کچه،
شول او د خوست خواوشاته ورعد او هنته استوګن شول. خدرن
د دوی په سویل پراته دي. د منګلو او خدرانه تا بلدی وی.

۴: هني:

د پښتو د ځينو مورخينو لکه د حیات افغاني، په حیات هني د منګلو
و وروبولي او د کراني قبایل یوه څانګه ده، خو د حورشید جهان مؤلف
شېر محمد گندهاپور وايي چې هغه هني، چې د منګلو ورو و د هغه اولاد
اوس نشته او وايي چې د منګلو او شیتکو چې څه وخت بدی وه، نو هني
خلک په بدی کښې د پرمه دي او بزخه چې پاتې و، هغوی هند ته
په کچه تللي دي او ځینې هني چې مشهوره یې د زوخت یا زوینشت -
څانګه د بنګنوا او وړکز و سره په کرمه کښې د سپین غره په نمرخاته
لوري په غره نر کښې آباد دي. دا خلک پخپل منځ کښې په دواړو
څانګو سره مل دي. بې نخر او کلک خلک دي او ځینې هني د منګلو
سره هم شته دي. هني کچه د کر لیز کار خوي
د قبایلي مروجبر په لړ کښې ستر د "سمل" په گوند کښې دي.

۵: وردک:

دا خلک هم کراني دي. په غلطي ځینې خلک دوی سیدان کښې، خو

دومره په زرو نو سيدان په پښتو کښې چيرته هم نشته ، د سيدانو يوه نيمه کډه چې چېرته په يو کلي کښې وي ، نوبنه معلومداره وي ، په وردکو کښې چې په کوم کلي کښې سيدان دي هغه هم معلوم دي ، او خلک يې احترام کوي . ټول وردک نه سيدان دي او نه وو . (خوشيد جهان چې څه ليکلي دي ، هغه محض افسانه ده) .

د دې خلکو قبلينه پوله د هزاره جات سره لگېدې او نورودرې واپو خواو ته يې غلجې پراته دي . د دوی علاقه يوه او بنده کڅي ده او په قبله نمرخاته يې غرونه دي . دا علاقه د غزني رود ته اوبه کيږي . تنگی ، شيخ آباد ، سيدآباد ، خوات ، سه آب ، جغتو ، تکیه او چک " يې مشهور کلي دي . د دوی علاقه بڼه او آباده ده . د ميني فصل يې بز وي ، وريجې هم پکښې کيږي چې غټې وريجې يې ډېرې مشهورې دي . بڼه کلک او ډېر زړور خلک يې دي ، ډېر نوميالي خلک پکښې تېر شوي لکه : محمد جان خان غازي د افغانانو او انگرېزانو د دويم جنگ نوميالی فاتح غازي چې بيا وروسته امير عبدالرحمن شهيد کړو .

په وردکو کښې " ميرخېل ، په شماره کښې ډېر دي او بيا وريجې د " مهيارو " قبيله ده او بيا " نورنزي " يا " نوري " څانگه ده . -

---

۱۱۱ په چک کښې د برېښنا يوه فابريکه هم شته دی .

وردك حِينِي خلك په چچ (چچ هزاره) هم پراته دي اوڅه دکنږ په اسمار کښې هم شته دی .

«مهيار،» «ميرخېل،» او «نوري» پکښې مشهور خیلونه دي .

۶: اپريدي ۶

ويلی شي اولکه څنگه چې شجرو کښې راغلي د اپريدو د مشرنيکه نوم عثمان و چې دڅه واقعي په وجه په اپريدي مشهورشو، دهغه د وده زامن وو، «ماپي» او «نرلني». د زلني اولاد لبر و او په بنګښو کښې استوګن دی . د «ماپي» درې ښځې وې، يوه يې «ترينه» بله «زرينه» او دريپه يې فاطمه نوميدله، چې د اولادې تفصيل يې د مخه په شجره کښې ليکلی شوی دی .

په اوسني وخت کښې د اپريدو اته (۸) څانګې مشهورې دي :

۱: ملک دين خېل   ۲: قمبرخېل

۳: کوکي خېل   ۴: زخه خېل

۵: اکاخېل   ۶: سه پايي

۷: کمرخېل   ۸: آدم خېل

دا خلک په خيبردره، اخوردره، کراچ او تيرا کښې پراته دي .
نمرخاته بوله يې د خيکو سره لګېدلې ده . سويل ته يې اورکزي او
بنګښ پراته دي او د سپين غره څمکني هم دي په قبله قطب يې .

شینواری دي او په قطب یې مومند دي او د هغوی علاقه پېښور دی، د کچه گری نه واخله تر ښکرهاره قبله په سویل غرونو باندي د دوی قبضه ده، د تیرا اکثره علاقه هم د دوی په قبضه کښې ده خود باغ برخه یې د غرونو په مینځ کښې واقع ده، دا علاقه د میدان په نامه یادېږي او د ښې آب و هواله کبله ډېر شهرت لري او د اپریدو مرکزی د ټولني حای دی، ځینې دا وایي چې داخلک دې علاقي ته په څوارلسمه عیسوی پېړۍ کښې راغلي دي، خو یوناني مؤرخ «هیرو-ډوتیس» د پښتیا (پښتونخوا) د کورموخلورو قامونو یاد چې کوي، په هغوی کښې یوه قبيله د (ایپریتی) هم یادوي او دالفظ د فقه اللغه په اساس د اپریدي سره سمون خوري، نو داسې ښکاري چې دا خلک له ډېر پخوانه دلته پراته وو، سکندراعظم چې د هند د حملې له پاره څه فوج د خیبر په لاره رالېږلی و، د هغه فوج سره هم داخلک جنگېدلي وو.

د خیبر درې په اوسېدونکو قومونو کښې اپریدي ښه زېر وراو ترریالي خلک دي، د خیبر دره د پخوانه د افغانستان او پاکستان ترمنځ یوه مشهوره لار ده، د خیبر دره د جمرود نه د لنډې خانې پورې (۳۳) میله اوږده غځېدلې ده، په دې دره کښې د رېلوی لین په (۱۹۲۵)ع کښې تېر شوی دی او پوره شوی دی، چې د انجنیرۍ یوه لویه کارنامه گڼلې شي.

د جمرود نه تر طورخم پورې د لارو موټرو یو بڼه پوخ سرک هم شته دی او ځای په ځای په دې دره کښې حفاظتي څوکه هم جوړې دي او ځنې پوځي قلاکاني هم شته دي. دا تاو راتاو سرک د جمرود نه شاګه قلا او بیا علی مسجد ته رسي. دا ځای د سمندر نه درې زره (۳۰۰۰) فټه اوچتوالی لري، د علی مسجد نه مخکښې سرک په یوه کڅۍ کښې تېر شوی دی او هلته د زخه خېلوکلي او قلاکاني پرېتي دي دا سرک دلنډی خانې سره یوې تانې ته ور پرېوځي.

د خیبر دره د تاریخ په هر دور کښې اهمه وه او ده نوڅکه یې اوسېدونکي هم اهمیت لري. په دې دره کښې اپریډي، شینواری شلماني (چې مومند دي)، پراته دي. خو په ټولو کښې اپریډي زور وړ دي. د تیرا د باغ جومات د اپریډو د سیاسي او مذهبي غونډو مرکز دی. د اپریډو په خیال دغه ځای ډېر مهم دی. د خیبر درې خواوشا ډېر پخواني آثار موندلی شوي دي اوله دې نه دا معلومېږي چې پخوا دا دره بڼه ودانه وه او تاریخي اثار یې زیات د بده د عهد گڼلې شي. د خیبر درې اوسیدونکي خلک له پخوانه زور وړ وواودي. د انگرېزانو او اپریډو ترمنځه جنګ جګړې هم پېښې شوي دي، خو اپریډو خلکو د انگرېزانو اقتدار نه دی منلی. د اپریډو خلک په خپلو خپلو علاقو کښې په دې ډول پراته دي:

۱: کوكي خېل:

د راج کول په دره اوڅه برخه يې په بازار کښې هم شته او نور د جمرود او بالاچينې نه ان تر علی مسجد په پورې استوگن دي .

۲: ملك دين خېل:

په میدان چوره او په کجوری پراته دي او زياته آبادي په - میدان کښې استوگن دي .

قمبرخېل ، په کاسودره او شنلونالی په غاړه د پراوسېږي . قمبرخېل هم په شري کښې کجوری ته راگوزيږي .

زخه خېل ، د خپل جغرافيايي موقعيت له کبله د پراهميت خاوندان دي . کابل ته د پېښور نه بله تللي لار د زخه خېلو په علاقه ورغلي ده . دا خلک ښه جنگيالی هم دي ، قمری د بارې نه په قبله پراته دي . - همدغسې سه پايي هم په بازار کښې استوگن دي او په شري کښې کجوری ته هم راگوزيږي په کجوری او د عالم گودر په مقام د وسلو جوړولو ورې کارخانې هم لري او هر ډول وسلې جوړوي .

اکا خېل:

د نارې په سویل نمرخاته علاقه آباد دي . او د آدم خېلو دېره وداني د کراپت نه په قطب دره کښې پرته ده ، د خیبر درې سره د آدم خېلو څه تعلق نشته خو يو دوه قبيلې يې کالاهېل او ژواکي د خیبر ایجنسی .

په سياسي چارو کښې گډون کوي .

د آدم خپلو بريد په نمرخاته له خټکوسره لگېدلې دي ، د اپريدو
څه خلک په دکن کښې هم شته دي اوڅه په پاني پت اوڅه په کشمير
کښې هم آباد دي . او د وزيرستان په کاني گرام کښې يې هم څه خلک
شته دي .

۷: کرلانی قبایل ، خټک؛

ويلی شي چې د خټکو د مشر نيکه نرم لقمان و ، چې د عثمان اوتان
ورور او د برهان زوی د ککی منسی او د کرلان کړوسی و ، لقمان
هم په څه واقع په خټک مشهور شوی دی .

دلقان يا خټک دوه زامن وو : ۱: تورمان ۲: بلاق . د تورمان
هم دوه زامن : ۱: تری ۲: لکی و او د پلار په اولاده کښې ترې نوميالی
و او د تورمان ټوله اولاده د ده په نامه نوموړې شوې ده . د تری
هم دوه زامن وو ، ۱: برکويت ۲: امير يا امند . د دوی د اولادې -
تفصيل دمخه په شجره کښې ليکلی شوی دی .

ويلی شي چې پخوا خټک په کوه شوال چې د سلېمان غره د قبليزې
سلسلې په لړ کښې واقع دی ، پراته وو ، چې اوس په دغه حای -
کښې وزير خلک پراته دي .

لزو دېراووه سوه (۷۰۰) کاله پخوا د منگلو په ملکرتيا د چنلې
پخوانی مېنې نه راپاڅېدلي او د « بنو » علاقې ته راغلي و او په

عقد ځمکه يې واپول چې نن ورځ پورې احمدزي وزير پراته دي، څه
 مه د بس د شيتکرو او منگلو په منځ کې بدي پېښه شوه او منگل په کړه
 کولو مجبور شول، خوځتک لاهلته پراته وو، آخر د خټکو او شيتکو هم
 خره راغله اوځتک ترې په کله شو، او په کربوغه، تېرې، لاجي او شکرده
 يې ان د اباسيند تر غاړې پورې په ځمکه يې واپول، په دغه وخت کې
 دغه علاقه شاړه او ورانه وه. په همدغه وخت کې د ويسې نه تر-
 کوهابته پورې علاقه باندي او رکزي پراته وو، او کړمې له پلوه به
 بنگن هم د کوچيانو په ډول دغې علاقي نه تلل راقلل، خوڅه موده
 پس د اورکزو او بنگن بدي پېښه شوه، د خټکو او ورکزو په منځ
 کې چې هم خره وه، نوځتک او بنگن سره يو شول او اورکزي يې ووهل
 او په نتيجه کې ريسې، پنياله، د زيرې نه تر تورخړ پورې ټوله-
 علاقه يې رالاندي کړه او د خټکو او بنگنو تر منځ د لاجي او گداخپلو غر
 برید شو.

د خټکو علاقي قطب ته يوسفرې، قبلي ته خليل، اپريدي او بنگن او
 سويل ته يې د بنون علاقه ده. د دوی علاقه به په اوږد والی تقريباً
 سل (۱۰۰) ميله او په پلن والي به اندازاً پنځوس (۵۰) ميله وي. د دوی
 په نمرخاته اباسيند بهيري، د اباسيند نه پورې غاړه هم خټک شته
 دی ان تر بارې رسېدي دي. «مکهل» د خټکو مشهور ځای دی. خټک
 پخپلو منځو کې پر دوو برخو وېشل شوي دي. يوه د قطبي خټکو څخه

او بله يې د سويلي خټکو برخه ده . د سويلي خټکو په علاقه کښې د مالکې -
کانونه دي د دې علاقي ځمکه شکلنه او ميداني ده ، غرونه يې هم
غیرآباده دي . تپری ، لاجی ، کرک ، شکر دره او نور د دې علاقي مشهور
کلي دي .

د قطبي خټکو علاقه هم غرنيزه او کانيزه ده او غرونه يې هم يې ښي
بې توښې دي . اکوړی ، شیدو ، نظام پور امير او اميرکلان د دوی
د علاقي مشهور کلي دي .

د خټکو رياست :

د خټکو د رياست او خانې باني ملک اکوړ و ، چې د دروېش محمد
مشهور په چنچو نړوی و ، د مهاجرت نه پس د خټکو په قبيله کښې
د بطني خېلر خانگه په کربوغه پرته وه ، ملک اکوړ په خه خبره د خپلو عزيزانو
سره خفه شو او خوږې ته راغی په دغه وخت کښې په خوږه کښې منډوي
لواښی استوگن و و ، نو ملک اکوړ په «گواز دره» کښې استوگنه وکړه .
ملک اکوړ د خان سره د حوانانو يوه ډله جوړه کړه او په شاهي سرکبه
يې دارې کولې . په هغه زمانه کښې د کابل صوبه د ميرزا حکيم مغلې
په لاس کښې وه . ميرزا حکيم د بابر ميرنی وروړ و . اکبر باد شاه د
همايون نړوی او د بابر نمنسی د ميرزا حکيم په تعاقب نيلاو ته راغی
او د اټک د قلاد تعمير او ودانۍ اراده يې وکړه ، نو د شاهي سرک د
ساتنې تابيا يې هم وکړه ، د علاقي سپين بڼيري يې را وبلل او د دې

سرک د ساتلویې ورته وویل، خودوی په اتفاق د دې کار د پاره
 ملک اکو په گوته کړو او باد شاه ته یې د ده نوم ورکړو، اکبر بادشاه
 هم ملک اکو ته د ا کار وسپارلو او د دې خدمت په بدل کښې یې د
 خیرآباد نه نیولی تر نوښاره پورې او د پښو نه نیولی تر موسی درې
 پورې علاقه په جاگیر کښې ملک اکو ته ورکړه. خلوزي او سپین خاک
 هم د ده په جاگیر کښې راغلل، او د شاهي سرک د محصول د حصولی.
 حق هم ورکړی شو.

ملک اکو هم ښه هوښیار او مدبر سړی و، هغه د شاهي سرک
 د ساتنې په غرض خپل سړی مقرر کړل او د لنډي سبند په سویلی غاړه
 یې مصري بانډې ته غماخ یو کلی هم ودان کړو چې تراوسه پورې
 هم د ده په نوم «سرای اکوړه» مشهور دی، او هغه وخت به وته
 خلکو ملک پور هم ویلو.

ملک اکو آمد د بولا قوسره په جنگ کښې د پیر سباق په مقام
 و وشرلی شو.

د ملک اکو اته (۸) زامن وو:

- ۱،: یحیی خان (مورې میري خپله وه او نوم یې تاروکه و)
- ۲،: نظام خان (مورې بولا قه وه، نوم یې نندرکه و)، ۳، یوسف خان
- (مورې غوریه خپله وه او دردانه نوم یې و)، ۴، تاقارخان، ۵، خضرخان
- ۶، عبد الغفور - ۷، ی واره له یوې مور نه وو، ۷، طاؤس خان

د مورې څينځو وه، او بايي نوم و ۱۸۱۰؛ مصري خان (مورې څلوزی وه)،
 د پلار نه پس يحيی خان د خټکو درياست واکدار شو. د يحيی خان
 په وخت کښې د خټکو او يوسفزو بدی پېښه شوه او د جنگونو لړۍ
 ونښته.

د يحيی خان يو ولس (۱۱)، زامن و و. شهباز خان، بهادر خان، محمد خان
 شريف خان، جلال خان، محمد خان، بنادي خان، حکيم خان، عبدالله خان
 آدم خان او فېروز خان.

د پلار له مرگه پس شهباز خان د خټکو رئيس شو، شهباز خان
 په ۱۰۰۰ هجري کال زېږېدلی و، د زېږېدو کال او تاريخ يې د پښتو
 ژبې نوميالي شاعر او ليکوال خوشحال خان خټک داسې ليکلی دی:

شهباز خان د يحيی ښکلی فرزند
 وه په جنگ کښې د رسم هسې څرگند
 چې تاريخ د زېږېدو يې دده ونوښت
 عقل وي چې شهباز خان اجل بلند (۱۰۰۰ ه کال)،

* * *

د شهباز خان په وخت کښې د خټکو او يوسفزو بدی نوره
 هم ډېره شوه، نوموړی له يوسفزو سره په يو جنگ کښې سخت
 ژوبل شو او په کال ۱۰۵۰ هجري کښې وفات شو او په ځای يې د هغه
 مشر زوی خوشحال خان کښېناست. خوشحال خان خټک په ۱۰۲۲ هجري
 ۱۶۱۳

کال زېږيدلی او په ۱۱۰۰هـ ۱۶۸۹م کال مړ دی .(۱)

خوشحال خان د (۱۲۸۰) کالو په عمر د خټکو د سرداری په کار وټاکلی شو او د شاه جهان له پلوه ورته پلرني منصب او جاگير د يو فرمان په ذريعه منظور شو، خود شاه جهان د زوی او رکن زيب مغلی باد شاه په وخت د خوشحال خان د معلوم سره وروان رانغاړو تعلقات يې خراب شول. د دې واقعاتو پرره تعصين نه تاريخ مرصع، او پښتانه د تاريخ په رباکېي شته دی.

خوشحال خان پخپل ژوند د قام مشري خپل مشر روی اسرفخان ته وسپارله، خو هغه هم د مغلو اعتماد او مرسته حاصله نه کړی شوه او په ۱۰۹۲ هجری کال سید بهولاشاه د پېښور مغلی حاکم ونيولو او بندي يې هند ته واستولو او بېچاپور کښې قيد شو چې هملته وفات شو.

دا شرف خان د نيولونه پس په خټکو کښې کورنۍ يې اتفاقي را پیدا شوه او د خوشحال خان بل زوی بهرام خان د مغلو په طسون راپورته شو، چېنې خټک په هغه پسې شول او خوک دا شرف خان

۱، خوشحال خان په ۱۶۸۹ع يا ۱۱۰۰م کال د اپريدو په د نمبره نومی خای کښې د مغرويت

په حال کښې د ۲۸ کالو په عمر وفات او مړی يې د اکوړې د غره په لمنوکښې ښخ شو.

۲، اشرف خان هم ښه شاعر ؤ، د دېران خاوند، تخلص يې «هجري» دی.

هجري د زوی افضل خان (چې خوشحال خان پخپله د اشرف خان تر
بندي کېدلو وروسته مشري افضل خان ته سپارلې وه)، پسې ولاړ وو.
له همدې امله په خټکو کېنې جنګ جګړې ونښتې. په دې لړ کېنې بهرام د
خپل پلار (خوشحال خان)، مخالف و درید او د مغلو مرسته یې کوله (چې
د همدې مخالفونو په نتیجه کېنې خوشحال خان د چنل کور پرېښودو
ته هم مجبوره شو)، اخر د قام مشري د افضل خان شوه.

افضل خان خټک د مغولي باد شاه محمد شاه په وخت کېنې وفات
شوی دی. د افضل خان پر نورو اثارو برسېره د هغه لیکلی
تاریخ «تاریخ مرصع» لوی او د قدر وړ یادگار دی.

د افضل خان اته (۸) زامن وو چې دوه تنه پکېنې تر نورو
زیات د یاد وني وړ دي، ۱: محمد علي خان، ۲: سعد الله خان چې
په شهید خان هم مشهور دی، محمد علي خان به په اکوړې کېنې اوسېدلو
او سعد الله خان په تېری کېنې د پلار له مرګه پس د واپه وروڼه
هم یې اتفاقه شول او محمد علي خان په تېری حمله وکړه، خوشعده الله
خان ورته ماڼی ورکړه او د اکوړې نه یې هم وروپستلو. د سعد الله
جان هم اته (۸) زامن وو چې سعد تمند خان او خوشحال خان
پکېنې مشهور دي. سعد تمند به د پلار سره په اکوړې کېنې
اوسېدلو او خوشحال د پلار له خوا په تېری کېنې حاکم، خودنادر
امتار ایرانی باد شاه نه پس چې د افغانستان حکومت پښتو ته په

لاس ورغی او احمد شاه ابدالی د پښتون باد شاه شو، نو د ټولو خټکو لوی خان سعد الله خان ټیټی مرکزیی اکوړی و، څه وخت چې احمد شاه ابدالی په پنجاب د حملی کولو پر نیت راغی، نو د سعد الله خان مشر زوی سعادتمند خان د خټکو دیو لوی لښکر سره د هغه په خدمت کښې حاضر شو او د هغه په فوځ کښې یې گډون وکړ، په دې وخت - کښې محمد علی خان زوی لښکر خان چې په نوبنار کښې اوسېدلو، میدان خالی ولید، نو په اکوړې یې حمله وکړه، په دې کورنۍ جنګ کښې سعد الله خان ووژلی شو، څه وخت چې خوشحال خان په ټیری کښې د دې واقعی نه خبر شو، د ټیری نه اکوړې ته را روان شو، په لښکر خان کښې د هغه د مقابلې طاقت نه و، نو د خپل آل عیال سره سره بونیر ته و تښتید او کډې کورنۍ یې په بونیر کښې پرېښودې او پخپله پنجاب ته لاړ او د نواب معین الملک (مېرمنوخان، سره نوکر شون) خوشحال خان چې له دې نه خبر شو، نو د احمد شاه ابدالی حضور ته یې ټول احوال ولیکلو او د لښکر خان د نیولو خواست یې ترې وکړو، د هغه د خواست په اساس احمد شاه ابدالی لښکر خان بندي کړو او خوشحال خان ته یې را ولېږلو او هغه د خپل پلار په قصاص کښې - لښکر خان مړ کړو. څه موده پس مرهټیانو په پنجاب حمله وکړه او احمد شاه ابدالی له کابل د هغوی د سمون د پاره را روان شو او پېښور ته راغی، نو د مرهټیانو د مقابلې د پاره یې د ټیری حاکم

خوشحال خان يې هم د چنډ لومړني فوځ سره ولېږلو، خوشحال خان د حسن ابدال په مقام له مرهټيانو سره جگړه وکړه او په همدې جنگ کښې شهيد شو. احمد شاه ابدالي چې خير شو د امداد د پاره يې نور فوځونه ور ولېږل چې سعادتمند خان هم پکښې و او په ميدان کښې يې ډېره مېړانه وښودله، نو احمد شاه ابدالي د دغه خدمت په بدل کښې د جهلمه پورې د تړلې علاقې حاکم سعادتمند خان مقرر کړو. احمد شاه ابدالي چې بل وار د مرهټيانو سره د يو فيصله کن جنگ د پاره راغی، نو سعادتمند خان هم د چنلې قبيلې د يولوی لښکر سره د احمد شاه په لښکر کښې گډون وکړ او د «پاڼي پت» په ميدان کښې يې ښه نوره او مېړانه وښودله، نو احمد شاه ابدالي ورته د سردارۍ خطاب ورکړو.

د احمد شاه نه پس د هغه زوی تيمور شاه په زمانه کښې هم سعادتمند خان ښه سعادتمند و او باد شاه ورته د سرفراز خان خطاب ورکړی و، او همدی د خټکو په خانانو کښې آخري خان و چې پر ټولو خټکو حاکم و او د خټکو په ټول علاقه يې حکومت کړی دی، د هغه د وفات نه پس د خټکوخاني دوه ځايه شوه، د سويلي خټکو- خانان به په ټيری کښې اوسېدل او د قطبي خټکوخانان به په اکوړي کښې وو.

د سويلي خټکوخانان د سعادتمند خان نه پس شهباز خان په

تیري کبني حاکم شو، د شهبازخان مثل (۲۰)، زامن وو، په هغوي کبني منصورخان د پلار په ځای کبېناست او د هغه نه پس د هغه وراره ناصرخان، خان شو. د ناصرخان د وه زامن وو، ارسلاح خان او - خوشحال خان، چې په ناصرخان پسې ارسلاح خان د قام مشر شو، په دغه وخت کبني په افغانستان کبني د تيمور شاه سدوزي زوی شاه محمود باد شاه و، څه وخت پس شاه محمود لرې شو، هرات ته لاړ او دکابل حکومت بارکزو ونيولو او امير دوست محمد خان د کابل باد شاه شو، په پېښور د هغه وروڼه او د پاينده محمد خان زامن يارمحمد خان سلطان محمد خان، سيد محمد او پير محمد حاکمان وو، په دې موده کبني د خټکو خانان هم ډېر بدل رابدل شول او په صوبه سرحد د - سيکانو حمله هم شروع شوې، نو د خټکو خانان به هم کله د سيکانو ملگري شول او کله به د پېښور د بارکزو سردارانوسره وو، خو په ۱۸۴۹ع کال کبني د سيکانو اقتدار ختم شو او انگرېزانو د پښتنو علاقه (او سني صوبه سرحد)، لاندې کړه. د ۱۸۵۷ع کال د ډيپلي د آزادي د جنگ په وخت کبني خواجه محمد خان د تيري نواب و او د پيرنگيانو مرسته يې وکړه، د دې خدمت په بدل کبني د تېرې

۱: دې د ۱۸۵۷ع کال واقعي ته چې فوج بغاوت وکړو وطني خلک د آزادي جنگ وايي او پيرنگيانو به ورته د ډيپلي غوښت ويلو.

ریاست د ده په کورنۍ کښې په زاړه د ستور نسل په نسل انگرېزانو
 ومنلو او دا علاقه د جاگیر په ډول د دغه کورنۍ په ولقه کښې وه
 خو کله چې بیا وروسته پاکستان جوړ شو او د جاگیردارانو سلسله
 ختم شوه ، دا جاگیر هم له منځه لاړه .

د قطبي خټکوخانان ؛

د سردار سرفراز خان (سعادتمند خان) نه پس د هغه زوی -
 آصف خان په اکوړې کښې حاکم ؤ ، د هغه نه پس یې وراره فیروز خان
 او د هغه نه پس یې زوی عباس خان د قطبي علاقې د خټکو نواب
 ؤ او د درنجیت سنگھ زمانه وه او هغه له عباس خان سره ښه
 تعلقات لرل ، تردې چې رنجیت سنگھ ورسره خپل پټکی هم بدل
 کړی ؤ او هغه دالوبه له نورو با اقتداره پښتنو سره هم کړې وه .
 د پېښور د سردارانو د عباس خان نه وېره پیدا شوه ، نزیو
 اورکزی ملک او خوتنه سپین بزیري یې په عباس پسې ورو لېږل
 او هغه یې پېښور ته راوبللو او مېلمه یې کړه او همدلته یې -
 بندي کړه او تر ورځې پس یې بیا په زهر و مړ کړه . له دې نه مخکښې
 د عباس خان ورو خواص خان هم سیکانو نیولی ؤ او په لاهور
 کښې ؤ ، خود رنجیت سنگھ د ناروغۍ په اله کوله کښې هغه د قیدنه
 وتښتېد او وچنې علاقې ته راغی ، په دغو ورځو کښې د قطبي خټکو

لوی خان نجف خان و ، خواص خان چي راغي نوحوړی ته لار ، خو هله د نجف خان زوی محمد افضل خان دی مرکړو .
 د نجف خان او د پېښور سردارانو د بنځو خپلوي هم وه ، نو نجف خان څه موده په دغه علاقه حکمران پاتي شواو سردار سلطان محمد خان ته به يې د کال د خراج په ډول د ولس زره (۱۲۰۰۰) روپۍ هم ورکولې ، خوڅه وخت چي د سيکانو سلطه راغله او جرنيل هری- سنگه پېښور ونيولر غالباً چي د ۱۸۴۷ع کال و ، نو نجف خان نيلاو ته وتښتېدو .

سيکانو په جهانگيري کښي يوه قلاجوړه کره او د خټکو ميداني علاقه يې پخپلي ولقه کښي وساتله او غرنيزه علاقه يې د خټکو خانانو ته په دې شرط پرېښودله چي دا ټک او پېښور په هينځ کښي لار به د سيکانو د ټک او راتگ د پاره آزاده پرېږدي او ساتي به يې .
 نجف خان څه موده حکمران و ، خو هغه هم د عباس خان نزي و وژلو او د پلار په ځای محمد افضل خان د خټکو خان شو . د سيکانو د گورنر ابو طيله (چي يو فرانسوي و) په وخت کښي د خټکو په خاني کښي خوځله تغير او تبديل پېښ شو . د ۱۸۵۷ع کال د ديلي په واقع کښي دې خانانو هم د انگرېزانو مرسته وکړه ، نو د دې خدمت په

۱۱: جرنيل هری سنگه بيا سردار اکبر خان د جمرود په جنک کښي و وژلو .

بدل کښې د دوی جاگیر په خپل حال پاتې شه

۸: کرلاښی قبایل؛ خدران؛

خدران هم د کرلاښو یوه څانګه ده ، دا ډېر کلک ، تورپالې او زحمتکښ
منک دي . د دوی علاقه د خوست نه په قبله او د زرمټ نه په نمرخاته
په سویل پرته ده . دوی د کرکېلي ځمکه هم لري او په دې علاقه کښې
راو بادام هم ډېر کيږي . د دوی نه په نمرخاته خوستستان او
په قبله پې ګر دیزیان ، سویل ته پې غلجې قبایل او قطب نمرخاته ته پې
منګل اوڅه توري پراته دي .

د دوی د غلجواو منګلوسره اکثره بدی وې . په دې خلکو کښې لوی اشخاص
هم تېر شوي دي ، لکه د المری بېرک خان ، چې جاهاهد او غازی شخص و .

۹: اتمان خېل؛

دا قبيله هم کرلاښي دي ، خو د خاښي خېلر یوسفزوسره پې له
پخوانه ګډون کړی دی او له مغوی سره دې علاقی ته راغلي دي .
د دله زاګو او یوسفزو په جنګونو کښې اتمانخېل د یوسفزو ملګري
وو . ویلی شي چې دوی په اول کښې د ګوملې په دره او تانک کښې
اوسېدل او بیاله هغه ځایه را په کډه شول او له یوسفزوسره

یوخای د پېښور علاقې ته راغلل او بیا تیراه ته لاړل ، خو هلته هم
 ټیکا ونه شراوله هغه ځایه بیا په کډه شول او ارنګ برنګ ته
 راغلل او همدلته یې واړول او تراوسه پورې همدغلته استوګن
 دي .

د دوی قطب ته پنجګوره قبلي او قطب ته یې باجوړ او څه د
 هومندو علاقه او غرونه دي ، نمرخاته ته یې سوات او سویل ته
 یې هشتنغردی . د کروندې ځمکه یې لږه ده ، د غرونو په لمنو کې
 یې څه د کرکيلي ځمکې هم شته ، چې د دوی گذاره پرې کیږي . د
 دوی په غرونو کې میخړي هم کیږي .
 د دې خلکو ځینې قبیلې لکه بایزی ، اسمعیل خېل ، دعوت خېل او
 سه مده د مردان په علاقه کې پراته دي . خرکي ، میا خان او
 کوه برمول د دوی مشهور کلي دي .

۱. خوکیاڼي :

دا خلک هم کرلاڼي دي ، د شجرې نه د دوی مشهور خېلونه
 دادي :

شېرزاد ، پرېبه ، خدرخېل ، بارک ، درمان (عبدالرحمن) ، بوبخېل
 لقمان خېل ، شادی خېل ، دا خلک د ننګرهار د علاقې نه قبلي ته او د
 سپین غره په قطب قبله استوګنه لري . ځایي او توري هم د دوی له

کھوله دي .

ويل کيڙي ڇي د شاه جهان (مغلی بادشاه) د جلوس دا اول کال په
 وخت کيڼي دلتمان خپلوا و شادي خپلوتر منځه د بنمڼي پيدا شوه،
 لتمان خپلو د خدر خپلو په مرسته شادي خپل ووهل، شادي خپلو
 بياله غلجونه مرسته وغوښتله او غلجويي مرسته وکړه او دکابل
 صوبه دار هو د دوی مرسته وکړه په دغه جنگونو کيڼي د بارک اولاده
 ډېره زيانمنه شوه او نتيجه يې داشوه څي شهرزاد او خدر خپل دواړه
 ټپي باد شاهي اطاعت ته مجبوري شوي .

د خوگياڼو په علاقه کيڼي انگور، انار، توتان، انځر ډېر پيدا
 کيږي . دا خلک اکثر زمينداري کوي او ځيني پکيڼي تجارت هم کوي
 اوڅه مالداري هم لري، په غرونو کيڼي يې لرکي هم شته، سبه
 زېر، وړ، تکړه او توريالي خلک دي . د دوی ځيني خلک په خوست
 کيڼي هم شته دی . لکه پرېه او درمان .

پرېه :

د خوگياڼو يوه خانگه ده ، خوله ډېرې مودې را هيسي له خوگياڼو
 څخه بېله شوې او ځانله پخپل نامه مشهوره ده ، د دوی مشهور خيلونه
 دا دي :

مياخېل ، بسی خېل ، سردار خېل ، محمود خېل ، ترينزي ، مليزي
 رشي نزي ، ډوډه خېل او پوچي خېل دي .

ویلی شي چې په اوله کښې ټول خوگياښي په خوست پراته وو
 خود جهانگیر باد شاه په زمانه کښې د زرمتم غلجو په دوی يرغل
 وکړ او دوی يې له دغه ځايه وشړل او د شاه جهان په زمانه
 کښې د دوی په مينځ کښې کورنۍ جگړې هم پېښې شوې ، چې دوی
 يې ډېر کمزوري کړل .

د دوی اکثره خلک زمينداري کوي او خال خال سوداگر هم
 پکښې شته دی .

درمان؛

درمان هم د خوگياښو ذيله ده او دوی په شپږو څانگو وېش دي ،
 چې هغه دادی :

حاجي خان خېل ، سوري خېل ، احمد خېل ، خودي خېل ، گندي -
 او منگس . دا شپږ واړه څانگې په مخورې هم مشهور دي ، او په خوست
 کښې استوگن دي او د کرکيلې کار کوي .

۱۱: حَاجِي؛

دوی هم د کرلاښو طبقې سره گډ يزي او د شجرونه د خوگياښو
 يوه څانگه ده . دا خلک د « تور يانو » نه په قطب قبله د پيوار کوتل نه
 پورته د « اريوب » په ځمکه پراته دي . دوی په خوراک خېنان ،
 دود او دستوراو لباس کښې د تور يانو په څېر دي ، خو په عقيد د

کښې د هغونه بېل دي او ټول سُني مذهب دي ، له همدې کبله د
دوی په مینځ کښې تل د بنسټي هوروی .

۱۲: توریان؛

دوی ته توري زي هم ويل کيږي ، داد کړې وادی یوه مهمه
قبيله ده او شجرو کښې د خوگياڼو یوه خانگه کښلی شي او آخر په -
کرلاڼوگه پيږي .

توري په پنځو خانگو کښې وېش دی ؛ حمزه خېل ، مستوخېل
وپرزي ، علی خېل او غونډی خېل دي . او دوی په څلورو ډلو وېش
دي ، یوه ډله یې په میامريد مشهوره ده او نورو درېو ډلو ته یې
درېوندي وايی . د دوی علاقه بڼه و دانه ده ، داخلک د عقیدې
په لحاظ شعیه دی او د هغه مذهب دا حکامو پابند دي او ډېر کلک
پرې ولاړ دي . د هانځه او سر و شړې هم بڼه پابند دي ، او د سیدانو
ډېر قدر کوي او هر یو یې د سیدانو مرید دی . دوی د هېلمه هم
ډېر قدر کوي . زه وراو بڼه توريالي خلک دی . د دوی په علاقه
کښې بې بدرگې تگ راتگ مشکل دی ، خوچې له چاسره بدرگه وی ،
نوهغه ته هېڅ خطر نه وي . داخلک ځینې مخصوص رسمونه هم
لري . د دوی په خیال ټول خلک دوه ډلې دي ، یوه یې رښتیني ده
او په سمه لار روان دي ، او بله یې د روغجن او په کږه لاره

تلونکی دی. دوی خپل هم عقیده او هم مسلک خلک ر بښنوني کښي
 او نور ورته په غلطه لار روان ښکاري. له دوی کره چي کله هلک
 پيدا شي. نو د سرد پاسه يې ډزې کوي او داهم د دې له پاره چي
 هلک له زه وکوالی نه د ټوپک له ډزوسره بلد شي چي په زلميتوب
 کښي ميا له ډزوڅخه ونه ويريري.

۱۳: کرلاني قبایل، وزيره

وريل کيري چي د دې قبيلې د مشرنيکه وزير نوم ؤ چي د سلېمان
 زوی د کي نصی او د کرلاني کپوسی ؤ، د وزير دوه زامن وو
 ۱: خدری ۲: لالی.

ويلی شي چي په اوله کښي دا خلک د خوست خزاو شاپراته وو
 او په غرونو کښي استوگن وو. د خوار لسمې عيسوی پېړۍ په آخر
 کښي د قبلي په لور وغځېدل او د ټوچي په قطب د بڼواوکوات
 په سرحدی غرونو کښي استوگن شول، او ورو، ورو يې دگرې
 درونه تر کوملي پورې ډېره علاقه رالاندې کړه او پرې استوگن
 شول. د دوی د استوگني په وجه دغه علاقه په وزيرستان
 مشهوره شوه.

د وزيرستان علاقه به تخمیناً اووه زره (۷۰۰۰) ميله مربع
 رقبه وي. په دغه علاقه د وزيرو دوه قبيلې احمدزي او اوتمانزي

پراته دی دا دواړه قبیلې هم په نورو ډېرو وړو ذیلو کښې سره وپېش
دی، چې تفصیل یې مخکښې تېر شوی دی.

ویلی شي چې دخدری درې زامن وو:

۱: موسی چې په دروېش مشهور ؤ، ځکه چې ډېر پرهېزکار او متقی سړی
ؤ. د موسی یادروېش قبر په «برمل» علاقه د ډېورنډ لین سره نژدې
په پاکستانی علاقه کښې پروت دی، او دغه قبر د وزیرو په نظر کښې
ډېر مهم دی او په هره سخته موقع کښې وزیر دغه قبر ته ورجي،
او دعا کوي. ویلی شي چې د موسی دروېش دوه زامن وو:

۱: اتمان زي، ۲: احمدزي. ویل کیږي چې دا دواړه په دروېش خېلو
هو شهرت لري او دخدری د دویم زوی نوزم محمود ؤ او د محمود
یونزوی مسعود نومیده چې اولاده یې په مسعودو مشهوره ده. د
خدری د دویم زوی نوزم مبارک ؤ دی هم یو بڼه سړی ؤ او د
قبر یې وزیر خلک ډېر قدر کوي او د مبارک یونزوی گربز ؤ چې
اولادې ته یې «گربز» ویل کیږي.

وتمان زي وزیر پخپل منځ کښې درې خانګې دي: محمود خېل
براهیم خېل، او ویلی خېل. دا درې واړه خانګې بیا خانته نوري ډېرې
ذیلې هم لري، چې په شجره کښې یې تفصیل تېر شوی دی.

همدغسې احمدزي وزیر هم په دواو خانګو سره وپشل شوي
دي: سین خېل او کالو خېل دي.

سین خېل هم درې بناخه دی: هاتې خېل، سرکي خېل او عمرزې
دی. اوله دوی نه هم ډېرې ذیلې بېلې شوي دي، دغه شان
کالو خېل دوه خانگې دي: نصری او سپرکي. نصری هم دوه بناخه
دي: باي خېل او شادی خېل دي. او د سپرکي هم درې بناخه
دي. محمد خېل، سدي خېل او سندن خېل دي، او دغه هر یو
بناخ بیا خانته نورې ډېرې ذیلې هم لري چې تفصیل یې د مخه -
تېر شوی دی.

د مسعود بن محمود هم دوه زامن وو یو علي چې اولاده یې په
علي نري یادېږي او بل نړوی یې بهلول و چې اولاده یې په بهلول نري
یادېږي. د علي هم دوه زامن وو د یو نوم فتح او د بل نړوی نوم یې
«شمن» و، د فتح اولادې ته فتح خېل، چې عوام خلک ورته پوتیه خېل
وايي او د شمن اولادې ته شمن خېل یا شمن نري ویلي شي. دوی
هم بیا نورې ډېرې ذیلې لري لکه بهلول زي چې په خلوړو خانگو
بېلېږي: همل خېل، باند خېل، نونو خېل او شنکي دي، د همل خېل
هم درې خانگې دي: عبدلی، ملکشي او نظر خېل. په همدې ډول
باند خېل هم دوه خانگې دي: ایکم خېل او طوطیه خېل. د نونو خېل
درې بنځې وې د اولې بنځې نه یې: هیبت خېل او عمر خېل دي. د
دویمې نه یې: علي خاني، میرخاني او مندا دي اوله دریمې بنځې
نه یې میرخاني او برتی دي. د دې ټولو نه نورې ډېرې ذیلې هم

خوږې شوي دي .

د وزيرو مشهورې علاقې دادي:

۱: د شوال علاقه: په دې علاقه جلال خېل، کابل خېل او ملکشي پراته

دي چې دا وتمانخېلو ذيلې دي .

۲: د شاکی علاقه: دغه علاقه د غرونو په مينځ کښې واقع ده، اواره

کڅي ده، په دې علاقه کښې ملکشي، مياهي، شاديکي او خوناخېل استوگن

دي. د دوی نه وربنکته هاتي خېل دي او سندن خېل او سپړکي -

اوسپړي او د ټولو نه بنکته د مسعود و په څانگو کښې علي نري او -

بهلول نري اوسپړي .

۳: د برمل علاقه: د وزيرو د غرونو د ننه علاقې ته برمل وايي. داد

يوې درې په شکل ده. حُمکه يې اواره او د کرکيلې له پاره غوره ده.

دا علاقه په څلورؤ ورو - ورو وکڅيو وپش ده. په دې کڅي کښې د

مرغی په حُمکه د کابل خېلو ذيلې او څانگې سپيلي او پوپلي اوسپړي

وزير خلک په اوسپړي کښې خپل مالونه همدلته پيايي او د موسی

د روپش^{۲۷} قبر هم په دې علاقه کښې دی .

۴: د سرزمک علاقه: دا علاقه هم يوه ورو کڅي ده آب و هوا يې ډېره

ښه ده. په دې علاقه کښې توري خېل او محبت خېل، چې دا وتمان -

زو څانگې دي، اوسپړي .

۵: د خپسور علاقه يادره: دا يوه ورو کڅي ده چې د د ورو د علاقې

په سویل پرته ده ۰ په دې کڅۍ کېنې په بره ممیت خپل په منځ کېنې یې
تورې خپل او بڼه په بنکته وړه وکې پراته دي .

۶: مشرنه : د د وړه و په قبله واقع ده ، دلته مداخېل ، خدرخېل او په منځ
کېنې یې مسعود پراته دي .

۷: شکتو : دایره دره ده چې بر پکېنې تورې خپل او منځ کېنې یې مسعود دي .

۸: وانا : دجنوبي وزیرستان مرکز دی « وانا » د وزیرو د علاقې
دجنوبي برخې نه دگومل د درې په قطب ده اولورغرونه ترې
تاؤ دي ، چې سویلي خړه ی یې دگومل تر درې پورې رسېږي .
دا علاقہ په اصل کېنې یوه کڅۍ ده چې د قطب نه به د سویل په لور
تقریباً پنځلس (۱۵) کړوه اوبز ده وي . په دې کڅۍ کېنې یو خور
بهیري چې په آخر کېنې دگومل له سیند سره گډېږي . د دې خور
په دواړو غاړو وځمکه دکرني وړه ده ، خواکڅۍ یې للهي او باراني
ده او آبي ځمکه پکېنې لږه ده . د « وانا » علاقہ نوده او په اوږه
کېنې د ماشوخاله ده ، او گذران پکېنې گران دی د وانا په منځ کېنې
دوتامنی ، چې دلودیانو یو بناخ دی ، اوسیري ، او په نوره علاقہ
د احمدنو وزیرو څانگې او ذیلې پرته دي . د وزیرو اکثره تپې
په اوږه کېنې خپل مالونه دلته خړوي .

۹: د بدر علاقہ : داهم یوه وړه کڅۍ ده چې اوبز د والی به یې د -
کامنی گرام پورې ایله (۵) کړوه وي ، او پلن والی به یې تقریباً یو

میل وي. په دې دره کښې سپرکي او شينکي پراته دي. مسعود په خوره دره او ميدان کښې استوگن دي. د مکين او خو نور وکلونه پرته د مسعود و نورکلي واره - واره او دلش مثل کور و نونه ډېر نه دي. وزير او مسعود په اصل کښې يو خلک دي خو مسعود پخپل نامه خانله خوښ دي. مسعود ډېر په کافي گرام او مکين پراته دي. دوی د وزير و نه په شماره کښې لږ دي، خو په زړه ورتيا او شجاعت کښې زيات دي.

نن ورځ ټول مسعود په درېو لويو خانکو وېش دي، يعنې

علي نري، بهلول زي او شمن خېل.

د وزير و مسعود و شربه د نور و پښتنو په نسبت گرانه ده او نور خلک يې په خبرو په گرانه پوهيږي. دا خلک اکثره په فوځ کښې نوکري کوي او اوس خو پکښې تعليميافته هم شته او مليکي لوی لوی ماموريتونه (عهدي) يې نيولي دي. دا خلک په خپل منځ کښې سره ښه متحد دي او له دې کبله دا قبيله اهمه گڼلې شي.

په دوی کښې ځنې مخصوص رواجونه هم شته دی او د ځنو خلکو انفرادي رايې هم اهميت لري. د تاريخ په اوبڼو کښې په دې خلکو چا حکومت نه دی کړی. انگرېزانو پخپل دور کښې له دوی سره جگړې رېږې کړي دي، خود اخلک يې نه دي ايل کړي.

د پاکستان له جوړېدو نه پس ورته ډېره توجه شوې ده،

د دوی په علاقه کېنې ډېر سکولونه جوړ شول او په دوی کېنې د علم
خپلولو او رواجولو کوشن لار وان دی، او امید دی چې داخلک
به زرمترقي شي.

گرېزې

ویلی شي چې گرېزې هم د وزیرو یو ښاخ دی او په اوله کېنې
دوی هم د وزیرو سره یوځای او سهېدل خود دوی او بېټنو
جنگ جگړې ونستلې، نو دوی له دی کبله دخپلې علاقې نه په وتلو
مجبوره شول. د دوی علاقه د وزیرو د علاقې قطب قبلي ته او د
خوست نه په سویل نمرخاته پرته ده او په افغانستان پورې
تړلي دي. د دوی غرونه دوه میاشتي په واورو پټ وي او
د کرکېلي او مالدارۍ کار کوي.

لالی وزیرې

د شجرې نه یې څرگنده ده چې «لالی» د «خدری» ورو او
د «وزیر» زوی دی. دوی پخوا د شوال په غرونو کېنې د شیتکو
یوسړی مړ کړو، نو د دوی او شیتکو د ښمې شوه. دوی پرې
کمزوري شول او دخپلې علاقې نه یې کډه وکړه او دخوکیانو
علاقې ته ورغلل، او اوس هم داخلک د سپین غره په خوا و شا

کښې پراته دي، او پخپل نامه ياديري . د خوگياڼو وزير هم داخلک
دي او دلالي تېردی .

کړلانی قبایل؛ شیتک؟

د دور، بنوخي، تنی، څخه مطلب شیتک کېدی شي .

دور؛ څخه وخت چې بنوخي (د شیتک د بنخي «بانو» اولاده) يعنې (کيو
او سوراني) چې د شوال غره نه راغلل او د بنو علاقه يې ونيوله
نور د هرهم د توپي درود په دواړو غاړو پراته وو، دانه ده
معلومه چې له دوی نه مخکې به دلته څوک اوسېدل او که دا علاقه
به مشاهه وه، خود اورنگ زېب عالمکير په زمانه کښې (۱۶۹۶ع)،
کال د اورنگ زېب زوی شهزاده بهادر شاه چې د بنو علاقه لاندې
کړه، نو په دوېرې هم د ولس نره (۱۲۰۰۰) روپۍ کلنې ماليه -
کېښودله او سيد حسن نومی سړي يې په دوی حاکم کړ، خود اورنگ
زېب نه پس بيا داخلک پرته آزاد او خپلواک شول او د احمدشاه
ابدالي په وخت کښې هم هسې په نوم رعيت وواولزڅه به يې
باد شاه ته د خراج په ډول ورکول، خود باد شاه له خوا کوم
حاکم په دوی نه ؤ. خود سد وخواو بارکز و جنگونو، جگرو په
وخت کښې بيا داخلک بيخي آزاد شول .

د وروڼه په درې پلوه وزير پراته دي او د وزير واددوي

ورانہ ہم ده اوکله ناکله جنگ جگرې هم کوي ، خو که بل خوگ په
 دوی پری کوي ، نو دوی بیا پتول یو شي او په گډه د خان دفاع
 کوي او خپل منځی د بنمنی پرېږي . دي . عیدک ، درپه خپل او
 امر وېتي هم په دوهر وکښې شامل خلک دي .

۱۴- قنې ؟

دا خلک هم کرلایني دي او د کرلانو یوه تپه ده او د دوهر ورو
 دی . تنی په درېزو و برخوسه بېل شوي دي : ۱ : اریونري ، ۲ : میرخپل
 ۳ : سینکی .

دا خلک د خوست نه په قبلیزه او سویلی برخه پراته دي . د دوی
 قبلیز غرنه ودان دی او د بنکار د پاره مشهور دی .
 دا بڼه جنگیالی او توریالی خلک دي او په خپل منځ کښې هو
 ده گونده دي ، اریونري او سینکی یو گوند او میرخپل بل گوند دی
 په شمېره کښې میرخپل ډېر دی . د دوهر و په نسبت دا خلک د پښتونوالي
 په دودونو بڼه ټینګ ولاړ دي .

درگی ، حصارک ، کرخه ، اتمان او پرځي د دوی د علاقې لوی کلي
 دي ، ځمکه یې بارانی ده او خلک یې کرکیله کوي . د خوست په لوی
 حکومت (لویه اولسوالي) پورې تړلي دي ، څو اکثره سرکشي کوي .

۱۵: بنوڅي ؟

د دوی د مشرینکه نوم شیتک ؤ او د شیتک مور کی نومیدله *

په اوله کښې داخلک هم د شوال په غره پراته وو، او اوس هم هلته
 یوځای د «ککي میله» په نامه شته. د شیتک د ښځې نوم «بانو»
 ؤ نو په دې وجه یې اولاده ښوځي شول. ویلی شي چې د شیتک
 درې ښځې وې دیوې ښځې نه یې دوې او تنې دي، د بلې نه یې اکیوی
 او سوراني دي او د بلې ښځې نه یې جېلم یا زېلم او هویدیا او د-
 دوی اولاد لږ دی او په کیوي او سوراني کښې ورگډ شوی دی. دا
 خلک د ټوچي درود په سویل د غره په لمن کښې او سپدل، خود
 سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې شیتکو د ښو په علاقه
 حملې پېل کړې. په دغه وخت کښې په دغه علاقه کښې: انگل او منگل
 پراته وو او ورو- ورو شیتکو کیوي او سوراني دا علاقه ونيوله.
 «انگل» قام هندوستان ته ولاړ او «منگل» د سپین غره په سویل
 کښې پرېوتل.

د دې نه پس شیتکو دغه علاقه د چنل پیر په صلاح او مشوره
 په چنل میخ کښې سره وپش کړه او داسې وپش یې وکړه: د کیوی
 مشر زوی د میری اولاد ته یې سویلي برخه ورکړه او د هغه بل ورور
 «ککي» ته یې مشرقي برخه ورکړه. دا علاقه په هغه وخت کښې ښه
 ودانه وه او د «سې» اولاد ته یې چې د ککي درېم زوی ؤ

---

* ۱۰: او په شجر وکښې د شیتک د پلار نوم هم ککي ؤ او برهان خوکیا ښی او سلېمان سره وروڼه دي.

په منځ کښې برخه ورکړه او د سورياني برخه د قطب پلو تر قبل پورې ورسېدله . دا علاقه هغه وخت ځنګل ؤ، خواوس بڼه ودانه ده .

۱۶: ګنډاپور:

ويلی شي چې د ګنډاپور مشرنیکه نوم ستوری یا ستورامنۍ یا تورامنۍ "وچي د ستور ياني پنځه نامن وو : ۱: شېخی ۲: میرپری ، - ۳: مری یا "ګنډاپور" ۴: اسرار ۵: دهمر . په دوی کښې د د همراولاد د پلار په نامه ستور ياني یادیري او د نورو اولاد يې ګنډاپور کښې کېد . دی ، د ګنډاپور مشهورې بڼې دادي : يعقوب زي ، براهيم زي ، حسن زي ، عمران زي ، خوبی زي او درې پلاري .

ګنډاپور په اوله کښې پرونده او کوچيان وو ، په شري کښې به دامان ته راتلل او په اوږي کښې به افغانستان ته ور تلل . د مغلی بادشاه شاه جهان په زمانه کښې د مروت او دولت خېلو په ميځ کښې جنګ وشو چې مروت پکښې بريالی شول او دولت خېل د " تانګ " نه په و تلو مجبور شول ، د دولت خېلو لوی خان زماڅڼان د ګنډاپور نه مرسته و . غوښتله ، او ګنډاپور ورسره کومک وکړو ، او په مروت يې په ګډه يرغل وکړو او مروت يې د خپلې علاقې نه و وپستل . د کټي نه پس

۱،: ځينې وايي چې محمد کيسو دراز اولاد دی ، خوداغلطه خبره ده ، دا خلک پښتانه دي خو ګنډاپور شيرامنۍ دی .

د زمانخان په خوا هاش گنډاپور هم دروړی به علاقه استوګن شو.
 د گنډاپور د علاقې قطب ته در لټ چېل اسرین به یی ماڅنډ ، قبلې ته
 کوه سلیمان او نمرجاته ته یی د د اسمین خان دی .
 د دوی مشهور کښې : لړجی ، پتواریه ، نومی ، همدی ، وچرینه .
 کورټ ظفر او نور دي .

۱۷: بنګینر ؟

بنګینر هم په کرز پو کښې شامله ضبقه ده . دا خلک په خالده افغانه
 هم مشهور دي .

ویل کیږي چې د دوی د مشریکه اسمعیل نوم و د هغه دوه
 زامن وو (کار او سمل) لومړی دا خلک د نرمت په علاقه کښې
 په گردېز پراته وواو د خپلو کورنیو جنګونو له امله کمزوری شول .
 دوی په خپلو کښې په د و او کونډونو وپش دي ؛ کار او سمل ،
 د نرمت د علاقې نه دا خلک غلجو په شرلو مجبوره کړل او دوی کډې
 راو کړې او د سپین غره په سویل د کړې ، پپوار او شلوزان په -
 علاقه یې قبضه وکړه ، خود وړکزو او د دوی ترمنځ بدی پیدا
 شوه . بنګینو د خټکو په مرسته وړکزي د کواپ نه و شړل ، خو د
 دوی ترمنځ د جنګونو دالری لار وانه وه ، آخري یې سوله وکړه د
 قطب په لور غرنیزه علاقه د وړکزو ورسپده د بنګینو دره قبله
 په نمرجاته او بزده او د غرونو په منځ کښې ده ، د دوی مشرقی

جنوبي او غربي پولې له خټکوسره لگېدلي دي او قطب ته يې -
اورکزي دي ، د دوی څه مغربي او جنوبي برخه له وزيروسره هم
لگېدلي ده .

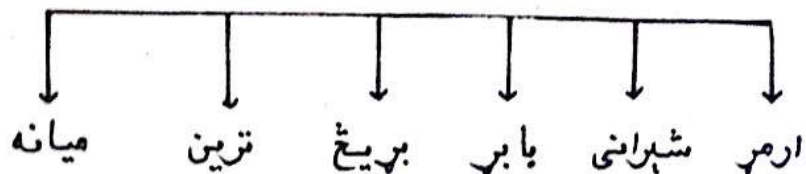
بنگن ډېر زړور او توريالی خلک دي ، هنگو ، درسمند ،
سترزي ، توغ ، توره وري او نور د دوی د علاقې مشهور کلي
دي .

د دې قام ځني خلک د ايران د مازندران په صوبه کې هم شته
دی او ځني په هند کې هم مېشته دي ، خصوصاً په فرخ آباد کې .
د فرخ آباد نوابان په خټه بنگن دي .
بنگن په پښتون کې ډېر اهمه قبيله ده او په دوی کې د
هنگو خانان د بنواخلاقوله کبله ډېر بڼه ياد يري .

۱۸- بابري

بابر په امل کې په شېرانوکلېزې ، شجره يې داسې ده :

شرخبون

لکه چې دمخه مو وويل دوی په شېرانوکلېزې خوځانله پخپل
نامه هم مشهور شوي دي . دوی د میاخلو په سویل پراته دي او

د دوی د علاقې سويلي برخه سخته او غرنيزه ده. دوی له ټولو
پښتونه وروسته ميداني علاقې ته راغلي دي او په چود هوان کښې يې
اړولي دي.

دا خلک اکثره تجارت کوي او بڼه دولت مند دي. د بابر و ډېره
برخه د سلېمان غره نه هاغه خوا په محراکښې اوسېږي او پوله يې له
شېرانو سره لگېدلې ده. دوی په دود او دستور کښې د شېرانو په
څېر دي په مغربي افغانستان کښې او د مشرقي افغانستان په جلال آباد
د ننگرهار، کښې هم بابر شته دی او بڼه د عزت خلک دي او بڼه مشران
پکښې تېر شوي دي.

د پښتونخوا نه د باندې پښتانه^(۱)

هغه پښتانه چې په پاکستان او هند کې له پښتونخوا نه وتلي
او سیري په دې ډول دي :

لومړی وار پښتانه د محمود غزنوي او شهاب الدين غوري سره
په لښکر کې برصغیر ته ورغلي وو او هلته مېشته شوي دي ، بیا
وروسته د نور و حکومتونو په وخت کې هم پنجاب او مغربی هند
ته نور پښتانه ورغلي دي ، خود لودي او سوري حکومتونو په -
دور کې ډېر پښتانه هند ته ورغلي دي . په تېره د بهلول لودي
او شېرشاه سوري په وخت کې ډېر پښتانه هند ته تللي دي . په دې
پښتون کې ډېر غلجی پښتانه وو او د هند په خصوصو کې مېشته

---

(۱) : د لفظتې کرنل احسان الله خان د « پښتون قبائل » نوي کتاب نه .

شوي و و. (سوري اولودي، اوغلي غلجي، بتول يوخپل متوزي دي، بتولو ورغلو پښتنوته به په هند کښې رو هپله ويل کېدل، او دوی به فوځي نوکري خوښولې او دوی زېر ورا او زجمتکش پېژندل شوی و و.

څه وخت چې په ۱۵۲۶ع کال کښې بابر په هند حمله کوله د ده په لښکر کښې پښتانه، چې ډېر پکښې يوسفزي و و، شامل و و. د مغلو په وخت کښې ډېر پښتانه د پنجاب نه نيولی تر يوپي پورې رسيدلي او آباد شوي و و. د مغلي حکومت په زمانه کښې پښتنو په هند کښې غټې عهدې هم لرلې او ځينې نوابان هم پکښې و و، خود مغلو د حکومت په وروستي وخت کښې چې څه وخت افراطي راغله او مرکزي حکومت کمزوری شوی و، نو پښتنو نوابانو هم پخپله علاقه کښې د خپل اقتدار نغاړې وهلې.

د اتلسمې پېړۍ په اوایلو کښې پښتانه د هماليه د لمنونه نيولی تر او ده پورې خواره واره آباد شوي و و په ۱۷۷۴ع کال کښې چې څه وخت انگرېزان په هند کښې له پښتنو سره مخامخ شول، نو پښتنو يې - سخته مقابله وکړه خو په شاه جهان پور کښې يې ماتې وخوړه خو وروسته انگرېزانو د دوی يو مشر فيض الله خان د "رامپور" پڅه زره (۵۰۰۰) پښتنو کورونو د اوسېداني اجازه وه او نور اتلس زره (۱۸۰۰۰) کورني د وابه، راجپوتاني او دکن نه په تللو مجبوره

کړی شوي . بزخه وخت ورسوسته اميرخان د ټونگ حواب مقرر شو ، هغه هم په دغه پښتونکښي ژ .

د پښتون هند ته د تللو مهم عوامل د دوی کورني د بښمنی ، خواري او د حکومتونو بې نظمی وې . هند ته راغلو پښتون هلته خوریا ستونه هم جوړ کړي وو ، چې دوی به هغه ریاستونه اداره کول ، لکه : ملیرکوټله ، ممدوت ، پالن پور ، جوناکړ ، سوانز ، بلاس نر ، جگدکړه ، پاتوډي ، رامپور ، ټونک ، بهوپال ، بلاس پور ، گدی ، دوجانه ، پاونی ، کړدی ، مناداوسر ، پتهاری ، بښتوا ، کوردانی او نور .

د ۱۹۴۰ع کال د احمایي له مخې په برصغیرکښي په مختلفو ځایونو کښي لکه : پنجاب ، راجپوتانه ، کشمیر ، بمبئي ، بروده ، مدراس ، میسور ، یوپی ، سی پی ، بهارا وبنگال ، تههای لینډ ، چین او انګلستان کښي - تقریباً پنځه لس (۱۵) لکه پښتانه آباد وو ، لاندې د ۱۹۲۷ع کال نه مخکښي د یادوڼي وړ دې ځایونو کښي پښتانه ودان وو :

په پنجاب کښي هغه درې نیم لکه پښتانه وو چې د مختلفو قومونو نه وو ، چې ښکاره پکښي یوسفزي ، لودي ، ترین او کاکړ وو او مهمې ودانۍ یې په ملتان ، لاهور ، میانوالي ، سیالکوټ ، لودیانه ، جالندهر ، گورداس پور ، هوشیار پور او په اټک کښي وې ، او په نورو - ځایونو کښي هم څه پښتانه وولکه : ضلع هزاره او نورو علاو کښي ؛ د پنجاب په پښتونکښي خوېشکي پښتانه چې د ځمند د ذیلي نه دي ،

بنکاره حیثیت لري.

خوپشکی لومړی د افغانستان په غوربند دره کښې اوسېدل او د بابر په لښکر کښې هند ته راغلل، د پانې پت په جنگ کښې (۱۵۲۶ع کال) چې بابر په ابراهیم لودي بری وموند، خوپشکی د بابر په لښکر کښې د سردار سلیم خان په کمان کښې وو، او قصور یې ورته په جاگیر کښې ورکړی و او خوپشکو ته به خلکو قصوري پټان ویل. وروسته یې بیا مغلو ته خراج هم نه ورکولو، او خوجکړې یې هم ورسره وشوې، د سیکانو سره یې هم په ۱۷۷۴ع کال کښې جنگ وشو، او خوپشکويي په مقابله کښې بڼه مقاومت وکړه، خو چې په (۱۸۰۰ع کال) کښې سیکانو لاهور ونيول نو په (۱۸۰۱ع کال) یې په قصور هم حمله وکړه او - کامیاب شول او سوله وشوه، خو وروسته بد مرغه پښتانه پخپل منځ کښې د بې اتفاقي له امله فتح الدین خان رنجیت سنگه د حملې د پاره ولماوه او سیکانو په ۱۸۰۷ع کښې قصور لاندې کړ او خوپشکی لاهل د ستلج په نمرخاته علاقه کښې پرېوتل او وروسته ورته بیا د ممدوت جاگیر ورکړی شو، او د ۱۹۴۷ع کال پورې د دغه علاقي خوپشکي نوابان په اقتدار کښې وو.

په رهنګ اوسېدونکی پښتانه یو سفزي وو او گورياننه او گوهانه چې د غلجوزیلې سره تعلق لري هم په رهنګ کښې اوسېدل او خپې کاکړان هم د غلته وو او خوکلي یې لرل. د پاتوډي حکمرانه

کورنی هم د پښتنو وه . د سر هند او سپد ونکی پښتانه هم د پرنګی
قبیلې لودی پښتانه وو ، چې سلطان بهلول لودی هم له دغې کورنی
نه ؤ ، چې په هند کې یې یو لوی سلطنت جوړ کړو .

او ځینې نور پښتانه په لودیانه او پراو په شمالي انباله کې هم
شته دی . د مالیر کوتلی دریا ست بانی هم د شېرانی قبیلې یو پښتون
بزرګ صدرالدین خان ؤ چې د دغه ریاست بنسټ یې ایښی ؤ ، دی
په ۱۴۴۲ع کال کې په سر هند کې په یوځای استوګن شو او دهغه
ځای نوم یې مالیر کېښود . په ۱۴۵۱ع کال ورته سلطان بهلول لودی
خپله لور تاج مرصع بېګم په نکاح ورکړه او غټ منصب او جاګیر یې هم
ورکړه او دخپلې قبیلې سردار مقرر کړی شو .

دا ورنگ نرېب په زمانه کې د مالیر سره د کوتلی په ځمکه د
بازید خان په نوم یوه آبادی جوړه شوه ، چې وروسته د مالیر کوتلی
په ریاست مشهور شو .

په جلندهر کې او سیدونکی پښتانه لودیان ، سوریان او -
اورمردی . او د کرنال او سیدونکی پښتانه د قندهار نه راغلي خلک
دي چې په ۱۷۲۹ع کال کې هلمته ورغلي دي . په پانی پت او ارهیانه
کې او سیدونکی پښتانه اکثر شېرانی دي ، داد محمود غزنوي
سره راغلي خلک دی او بیا چې شاه شجاع ماتې وکړه . نو په ۱۸۴۴ع
کال کې نور د پښتانه هم دغه علاقې ته راغلل او په ارهیانه

او پانې پت کښې دېره شول .

د جهانگیر (مغلی بادشاه) په وخت کښې ، ځینې اږیډي دروښاني
څرک په ترڅ فرار شوي ، هغوی هم دغې علاقې ته راوستل شوي
دي .

په مسان کښې اوسیدونکي پښتانه اکرا بدالي ، ترين ، پښتانه
دي ، یحي داورنگ زېږېدو وخت کښې د قندهار نه دغله راغلي
دي چې په دغه وخت ځمکه پښتانه دغله بڼه په زور کښې وو .

په ۱۷۹۴ع کال د رانیانو نواب محمد خان سدوزي په دېر وکښې
گورنر مقرر کې و ، نو د هغه سره نورې پښتني کورني هم ملتان ته
ورغلي ، دا خلک علي نري ، اسماعيل نري ، خاکوراني او خوجکزي وو .
په پنجاب کښې د پرد کاکي نري ، ماموند ، ترکانې قبيلې خلک دي .
چې په جلندهر ، کوجمانواله ، پتاله او سيالکوټ کښې اوسېږي ،
چې په باجوړ کښې د کاکي نري قبيلې نه پاتې مسعود خېل ، ايسپ خېل
عمر خېل ، سلېمان خېل او بادين خېل دي .

په یوپی کښې : د ۱۹۳۱ع کال د سرشمېرنې (مردم شماری)

مطابق په یوپی او د هغه متعلق ریاستونو کښې پنځه لکه او اتیا
زره (۵۸۰۰۰۰) پښتانه یوازې په مراد آباد کښې وو ، چې اکثرې کښې
یوسفزي ، اږیډي ، بنگښي ، غوریا خېل ، کاکرا ولودي وو ، او په
راهپور کښې پنځه زره اورکزي هم وو چې کرلانی پښتانه دي .

او په میرپتھر د وپژن کښې څلور پښت سره پښتانه وو، چې نریات د
سهار نپور په مشرق او د مظفرنگر په مغرب کښې استوگن وو او د
سرد هغه غاړې آباد او هاپور د دوی مهم مرکزونه وو، او د اکبر
او شاه جهان په وخت کښې بیا ځنې شدای پښتانه په علیگر او بلند شهر
کښې سترگن کړی شول.

په یرونسمه عیسوی پېړۍ کښې دا وده هم په خپل ضلع کښې
پښتانه او سپال او په هر دوی کښې هم د غور باد په کلر شته
چې وایي مورین د علازالدین غوری په وخت کښې (۱۳۰۰ع) کال کښې
دلته راغلي یوو.

په ۱۶۵۰ع کال، کښې د ایریدو د پری کورنۍ په لکهو کښې مېشته
شوي دي او څه وخت وروسته بیا قندهاري هم هلته تللي دي
او آباد شوي دي او په اتلسمه پېړۍ کښې د پری پښتانه بهر اچ او
گونده ته تللي دي او کلي یې پکښې آباد کړی دي او په نریرین
د وابه کښې فرخ آباد چې د بنگینو نوابانو پایتخت و، د پری پښتنو
قبیلو پکښې کورونه جوړ کړي او هلته استوگن وو، چې د بنگینو
نه ورتېر یو سفري، غوری اخیل او ایریدی قبیلې پکښې هم وې.
بنگین لومړی د اورنگ زب په وخت کښې په ۱۷۱۳ع کال د
جنل مشر ملک حسین خان په مشرۍ هغله ورغلي وو، تر ۱۷۵۰ع کال
پورې دوی بڼه په نرور کښې وو چې د هغوی مشرتابه د نواب خطاب

هم ورکړې شوی ؤ. د ۱۸۵۷ع کال د آزادۍ په جنګ کې د وی له انګرېزانو سره سخت جنګ وکړو، خو مات شول او نواب تفضل-حسین خان معزول شو او مکې معظمې ته لاړ. په ۱۹۳۱ع کال په فرخ آباد کې پښتني آبادي شل زره (۲۰۰۰۰) تنه وه او په همدغه کال ۱۹۳۱، په اوږدو کې یولک اټیا زره (۱۸۰۰۰۰) پښتانه وو. په دغه ورځو کې په یوې کې تقریباً (۲۷۰۰۰) او ورو ویشته زره لودي پښتانه پرله ته وو. د وی په پنځلسمه (۱۵) عیسوی پېړۍ کې ډیلي او یو پښتني ته ورغلل وو او هلته مېشته شوي وو. وروسته یې بیا د برطانت و موندې په نتیجه کې یې لوی حکومتونه تشکیل کړل. د لودیانو او سوریانو په وخت کې نور پښتانه هم هند ته ورغلل او په سرهند، اګره، سیهرام، بنارس، میرزا پور، غانزي پور، بکسر چنار او نورو ځایونو کې مېشته شول. په یوې کې کاکړ-ډېردي، په بلند شهر کې په ۱۹۶۰، ځایونو کې د ولس ځایونو د وی نیولي دي، او په خورج کې یې اکثریت منلی شوی دی. په فتح-پور کې د پښتني "قبیلې خلور طائفي دریا خان، یوسف خان، مظفر خان او موسی خان آباد دي.

د پښتني په امر کې د غور غشت زوی دی.

په بهار او بنگال کښې ؛

په ۱۹۴۰ع کال کښې د غلته له درېټو لکو (۳۰۰۰۰۰) نه ډېر پښتانه اوسېدل ، چې د بهغوی اهم مرکزونه پټنه او بردوان او ډهاکه وو . او په کلکه کښې پنځلس زره (۱۵۰۰۰) پښتانه استوګن وو . په کلکه کښې اکثر پښتانه یوسفزی ، اتمان خېل او پښي وو .

په راجپوتانه کښې ؛

په ۱۹۴۰ع کال کښې په راجپوتانه کښې یونیم لک پښتانه اوسېدل چې د غلته یې ریاست په ټونک کښې هم وو ، چې نواب امیر خان یې باني ؤ ، داخلک یوسفزی ، سالارزی او الیاس زی وو ، او د جهانگیر په امرڅه اړیدي هم د غلته راغلي وو .

منځني او وسط هند ؛

د غلته پښتانه هرچېرته آباد وو ، خواکثریت په گوالیار ، پهوپال او مالوه کښې وو . د پهوپال نواب حکمران فېروز خېل ، دولت نزي او وړکزي وو .

د دغه سلطنت باني دوست محمد خان ؤ ، چې څه وخت د اورنگ زیب - سره هم نژکر ؤ . په ۱۹۳۰ع کال کښې په گوالیار کښې اته پنځوس زره (۵۱۰۰۰) او په پهوپال کښې څلور دېرش زره (۳۴۰۰۰) او په مالوه کښې لس زره (۱۰۰۰۰) پښتانه اوسېدل .

د حیدرآباد ریاست:

د ۱۹۴۷ع کال نه مخکې د غلته دوه لکه (۲۰۰۰۰۰) پښتانه پراته وو. دکن ته لومړی وار په ۱۲۹۵ع کال کښې پښتانه د علاؤالدین خلجي سره ورغلي وو، خو مېشته شوي نه وو، په ۱۳۱۱ع کال کښې د وخت چې د دیرکړه راجه ووهلی شو او دغه علاقه مسلمانانو و بیره نو پښتانه هلته ورغلل او آباد شول او چې په ۱۳۴۷ع کال کښې د حسی ککو په قیادت کښې په دکن کښې انقلاب راغی او د بهمنی "سلطنت" بیا د کښې شوه، نو د فوځ د پاره د پښتنو ضرورت و. نو پښتانه هم ورغلل. دغه وخت په دکن کښې عرب، ایرانی، حبشی او مغل هم وو، خو پښتنو خپل انفرادیت پکښې ساتلی وو او د خپلو پښتنو نه پرته یې د بل چا سره رښته او خپلوي نه کوله. او په دکنی فوځ کښې د پښتنو خامې د سټې وې او دامن او امان ساتل د دوی په غاړه وو، دا پښتانه قبایل، مسعود، یوسفزي، کاکړ او اړیدي وو. او نور هم لږو د پښتانه پکښې ورغلي وو.

په بهمنی او بروده کښې:

گجرات او مهاراشتر ته پښتانه په فوځ کښې او په سوداگری ورغلي وو، وروسته په بهمنی، احمدآباد او بروده کښې د دوی خوځېلي ودامنی شوي. د غلته د دوی ریاستونه جوناگر، منادا د

(۱) بهمنی هم پښتانه دی.

او جاوره وو.

د جوناگر حکمرانه کورنه بابي جنل یوسفزي وو.

په ۱۹۳۱ع کال کښې په بمبئي کښې یولک شپږویشته زره (۱۲۶۰۰۰)

پښتانه استوګن وو او په بروده کښې شپاړس زره (۱۶۰۰۰۰)

پښتانه استوګن وو.

په مدراس کښې؛

په مدراس کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې پنځوس زره (۵۰۰۰۰) پښتانه

ووچې د تجارت او د قرضه کارو بار به یې کولو.

د جیسور په ریاست کښې؛

په جیسور کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې یوولس زره (۱۱۰۰۰) پښتانه

وو او د تجارت او کرکيلي کار یې کولو او په اسام کښې اووه زره

(۷۰۰۰) پښتانه او سپدل چې اکثر په سهلت کښې استوګن وو.

د کشمیر په ریاست کښې؛

په ۱۹۳۱ع کال کښې د غلته د نهه ویشته زره (۲۹۰۰۰) نه ډېر -

پښتانه استوګن وو. په دې کښې هغه اړیدي هم ووچې جهانگیر

باچا هند ته فرار کړي وو.

په ځینو وایاتو کښې راغلي دي چې بجري، تراپنل، پلندري

پوځي، اجره، او نور وکښې سدن قوم په اصل کښې سدوزی

دی چې د احمد شاه بابا په وخت کښې د غلته راغلي او آباد شوي دي.

په برما کښې؛

په برما کښې پښتانه دکابلي په نوم يادېږي په ۱۹۳۱ع کال کښې دغلته د پښتنو آبادي څلورنيم زره (۴۵۰۰) تنه وه .

د پورتنۍ اندازې نه معلومېږي چې د پاکستان له جوړېدو نه مخکښې پښتانه له کشمير نه نيولی تر راس کماري پورې خواره شوي وو او د دُنيا نور وځايونو ته هم ورغلي وو .

د جنوب شرقي آسيا ځينو ملکونو، استراليا او د امريکې کالفورنيا ته هم پښتانه تللي دي ، او هلته ودان شوي دي .

په ايتاليا او نورو يورپي ملکونو کښې هم پښتانه استوگن شته دي ، چې څوک ورته پټهان ، څوک ورته افغان او څوک ورته کابلي وايي .

د پاکستان له جوړېدو نه وروسته ډېر پښتانه د شرقي پنجاب او يوپي نه پاکستاني پنجاب او سندهر ته د مهاجرو په توگه راغلي دي او ودان شوي دي ، نور و ملکونو ته هم د خوارۍ ، مزدورۍ د پاره د نورو پاکستانيانو په څېر پښتانه هم ورغلي دي او هلته آباد شوي هم دي . خلجي ملکونو او منځني ختيځ (مشرق و وسطی) ته پښتانه د مزدورۍ د پاره تللي او داچې هلته د اوسېداني امکان لږ دی نو آباد شوي نه دي .

دا هغه معلومات و چې ماته په لاس راغلي و و نو دلته يې

۳۰۱

ولیکل ، همدلته دا کتاب ختمیري ، او په ډېر ادب او احترام
يې گرانو لوستونکو ته وړاندې کوم .

م . ج سیال مومند

نومبر ، ۱۹۸۵ع کال

عقرب ، ۱۳۶۴هـ ش کال

«کوډا خپل ، مومند»

Greater Afghan

Library

@Greater_Afghan_Library93

@Greater_Afghan_Library_Group

This Book is Scan & PDF By:

Kitaboona.BlogSpot.Com

Visit Us For Books

د دے مصنف چھاپ شوی آثار

م۔ ج سیال تصنیفات

- ① مومند بابا
- ② دمومند و غزاکانی
- ③ دلپینتو قبیلو شجرې
- ④ افغانستان کبھی مہمی تاریخی پینې
- ⑤ پھ نولسمہ پیری کبھی دافغانی تاریخ خہ برخه

1, 2, 3, & 4 Books are available on:

Kitaboona.blogspot.com

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**